

Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamas projektas
Nr. 09.2.1-ESFA-V-726-03-0001
„Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas“

**PAGRINDINIO UGDYMO
TEATRO BENDROSIOS PROGRAMOS
ĮGYVENDINIMO REKOMENDACIJOS**

Įgyvendinimo rekomendacijas rengė:

Dr. Rasa Vasinauskaitė ir Rasa Ercmonienė–Varnė

Turinys

1. Dalyko naujo turinio mokymo rekomendacijos	2
2. Kaip ugdyti aukštesnius pasiekimus	17
3. Tarpdalykinių temų integravimas. Dalykų dermė	26
4. Kalbinių gebėjimų ugdymas per dalyko pamokas	46
5. Siūymai mokytojų nuožiūra skirstomų 30 procentų pamokų	55
6. Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai	65
7. Skaitmeninės mokymo priemonės, skirtos BP įgyvendinti	85
8. Literatūros ir šaltinių sąrašas	115
9. Užduočių ar mokinių darbų, iliustruojančių pasiekimų lygius, pavyzdžiai	118

1. Dalyko naujo turinio mokymo rekomendacijos

1.1. Metodinių rekomendacijų paskirtis 2021 m. atnaujintų BP turinio kontekste.

Sparčiai besikeičianti visuomenė kasdien įsisavina vis daugiau informacijos, skaitmeninis pasaulis papildo tiek menų, tiek visų mokomųjų dalykų programas. Teatras kaip veiksmo menas patiria naujus išbandymus, ypač kai dirbama nuotoliniu būdu. Kokius metodus, būdus turime rinktis, kad technologijos neužgožtų žmogaus dvasinį pasaulį, o maksimaliai jį papildytų, atvertų naujus kelius į kūrybą, dvasinę raišką ir visavertės pozityvios asmenybės ugdymąsi? Kokios teatro priemonės gali tapti geriausiu mokytojo pagalbininku, ugdant kūrybingą, atsakingą, pilietišką asmenybę? Šiuos ir kitus klausimus bandome spręsti atnaujindami Teatro dalyko programą ir pristatydami Metodines rekomendacijas.

Metodinių rekomendacijų paskirtis – padėti mokytojams įsisavinti atnaujintą Teatro dalyko turinį ir patarti, kaip jį įgyvendinti, atsižvelgiant į BP atnaujinimo gaires. Strateginiai gairių uždaviniai – tai į mokinių kompetencijų plėtotę orientuotas ugdymas, tad ir Teatro turinyje išskiriamos trys į mokinių gebėjimus ir kompetencijas orientuotos veiklų kryptys: *teatro raiška, teatro supratimas ir vertinimas, teatrinių reiškinių ir kontekstų pažinimas*. Šios kryptys panašios į ankstesnes (teatro raiška (kūryba); vaidinimų stebėjimas, interpretavimas, vertinimas; teatro svarbos socialiniame kultūriniame gyvenime pažinimas), tačiau esama ir naujovių.

1. *Pažinimo*, kuri atnaujintame Teatro turinyje itin tampriai susijusi su praktiniu ir patirtiniu žinių įgijimu.
2. *Kūrybiškumo*, kuri paskleista per visas tris veiklos kryptis ir aprėpia tiek teatro raiškos (kūrybos), tiek ir teatro bei teatrinių reiškinių supratimo, pažinimo, vertinimo gebėjimus ir pasiekimus.
3. *Pilietišumo*, kuri Teatro pamokose ugdoma per nacionalinės ir kitų tautų teatro kultūros bei jos įvairovės pažinimą, istorinio ir kultūrinio paveldo bei tapatumo supratimą ir puoselėjimą tiek mokinių kūryboje, tiek jiems dalyvaujant mokyklos, bendruomenės, nacionaliniuose bei tarptautiniuose renginiuose, šventėse, pilietinėse ir meninėse akcijose.
4. *Kultūrinės*, kuri ugdoma ir stiprinama ne tik kaip teatro pažinimas per raišką ir kūrybą, bet ir kaip jo supratimas, gebėjimas orientuotis teatro kultūros – nuo kasdienių ar liaudiškas, etnines tradicijas turinčių reiškinių iki svarbiausių šiuolaikinių nacionalinių ir (ar) europinių pavyzdžių – pasaulyje, kaip kultūrinės ir estetinės patirties poreikis.
5. *Komunikavimo*, kuri kaip viena pamatinių teatrinės kūrybos sąlygų, aprėpia visas tris veiklos kryptis, skatindama mokinius diskutuoti jiems svarbiomis temomis, kelti jiems aktualius klausimus ir problemas tiek teatro raiškos priemonėmis, tiek ir svarstant bei vertinant teatro patirtį, teatrinius įspūdžius, išsakant savo teatrinius poreikius.
6. *Socialinės, emocinės ir sveikos gyvensenos kompetencija*, kuri ugdoma ne tik dalyko turiniu, bet ir tokio emocinio, dvasinio, socialinio, fizinio saugumo tolerantiškoje aplinkoje mikroklimato sukūrimu, koks reikalingas jauno žmogaus raiškai teatro priemonių pagalba. Tad saugios, tarpusavio pasitikėjimą, bendruomeniškumą, toleranciją, atsakingumą ir empatiją skatinančios mokymosi aplinkos sukūrimas yra vienas iš svarbiausių mokytojo uždavinių, įgyvendinant kitas, BP suformuluotas mokinių kompetencijas
7. *Skaitmeninė* – tai asmens gebėjimas pažinti ir valdyti skaitmenines technologijas, kritiškai ir atsakingai naudotis jomis ugdantis, dirbant ir dalyvaujant visuomenės gyvenime. Tai dirbtinio intelekto panaudojimas teatro raiškai, kūrybiniam sumanymams, komunikavimui. Naudojant šiuolaikines technologijas, turime galimybes supažindinti mokinius su kasdien atsinaujinančiais pasaulio, Europos ir Lietuvos pasiekimais teatro reiškinių kontekste, išmokyti atpažinti teatro elementus kasdienybėje, susieti teatrą su socialinėmis problemomis ir, panaudojus įvairias teatrinės priemonės, kurti galimus problemų sprendimo būdus klasėje, scenoje bei netradicinėje erdvėje, dalyvauti tarpdisciplininuose projektuose. Informacinių technologijų panaudojimas leidžia pasinerti į kino kūrimą, montuoti video

filmus ir pristatyti juos virtualioje erdvėje. Muzikos kūrimo programėlės leidžia pritaikyti jau sukurtą ar kurti originalią muziką, triukšmais ar garso efektais praturtintą fonogramą įvairioms teatrinėms scenelėms, spektakliams. Nuotolinio ugdymo platformose patogų pristatyti meninį skaitymą, rengti improvizacijas, vaidinti mono spektaklių ištraukas, kurti filmus, reklaminius projektus, mokytis teatro istorijos, retorikos, diskutuoti, puoselėti savo informacinę vertybių kultūrą, atrasti savyje kūrybinių galių sumaniai valdyti skaitmenines technologijas teatro pasaulio ir savęs pažinimui.

Su informacinėmis (skaitmeninėmis) technologijomis neišvengiamą sąlytį šiandien turi visos ugdomos kompetencijos. Mokymasis nuotoliniu būdu, įvaldytas kaip poreikis, iš tikrųjų suteikia naujų galimybių ne tik pažinti (keliauti) po teatro pasaulį nuotoliniu būdu, bet ir kurti bei pristatyti jį kitaip. Mokiniai, ypač pagrindinio ugdymo klasėse, turėtų būti skatinami kūrybiškai pasinaudoti technologijų teikiamomis raiškos ir sklaidos galimybėmis kaip viena iš ugdymosi teatru motyvacijų. Atsakingas ir saugus naudojimas technologijomis galėtų būti ne alternatyva tradiciniam teatro kūrimui ir pažinimui, o dar viena, mokinių kūrybiškumą, vaizduotę, naujas idėjas žadinančia praktika.

Šios kompetencijos plačiau aptartos Teatro dalyko nuostatose ir grindžiamos teatro kaip formuojančio įvairiapusę – dvasinę ir fizinę, emocinę ir kognityvinę, asmeninę ir socialinę – jauno žmogaus raidą prigimtimi. Antra vertus, šios kompetencijos Teatro dalyko pamokose įtraukia ir dar vieną svarbų aspektą – *kritinio mąstymo* besikeičiančioje visuomenėje ir aplinkoje ugdymą, skatinant mokinius turėti ir ginti savo požiūrį, argumentuoti svarstymus, laikytis vertybinių nuostatų, ugdytis pilietišką savimonę.

Bendrojoje 2009 m. Teatro programoje buvo akcentuojamas *ugdymas teatru*, kaip procesinis asmenybės ruošimas gyvenimui teatro priemonėmis, nesiekiant parodomojo rezultato. Ir vertintas kaip *alternatyva teatriniam ugdymui* – kryptingam mokinio siekimui įsitvirtinti vaidybos ar režisūros srityse, įgyjant mokykloje teatrinės raiškos, teatro suvokimo ir pažinimo pagrindus. Žinoma, mokytojui nederėtų versti vaiką dalyvauti spektakliuose, jei jis to nepageidauja. Tačiau lygiai taip pat nederėtų atmesti mokinio pageidavimo rodytis viešai, būti įvertintam, dalyvaujant teatrinės raiškos ar raiškaus skaitymo konkursuose. Viskas priklauso nuo mokinio pasirinkimo. Rasti aukso vidurį turėtų padėti ugdymo proceso individualizavimas ir diferencijavimas, padedantys mokytojui paskirstyti kūrybines užduotis, atsižvelgiant į mokinio lūkesčius ir poreikius teatro pamokų, dramos būrelių ar teatro studijų veiklose.

1.2. Metodai ir būdai, kaip mokyti naują Teatro turinį, įtrauktą į atnaujintą BP.

1.2.1. Rekomendacijos pagrindinio ugdymo teatro mokytojams.

1.2.2.1. 5–6 klasių koncentras.

Atsižvelgdami į vaiko raidos psichologijos tyrimų rezultatus, randame teiginius, kad 11–12 metų mokiniai geba suvokti įvairių socialinių grupių požiūrį, apmąstyti situacijas iš skirtingų socialinių, kultūrinių perspektyvų. Formuojamos nuostatos įvairių socialinių grupių ir institucijų atžvilgiu. Šiuo amžiaus tarpsniu gilėja savo kūno suvokimas, formuojasi požiūris į savo kūną bei išvaizdą, analizuojamos susijusios patirtys. Šio amžiaus mokiniai dažnai patiria daug nepatogumų dėl brandos problemų, pasižymi perdėtu reagavimu į asmenines replikas, siunčiamas bendraamžių. Tyrimų duomenimis, patyčių rodiklis didžiausias būtent tarp šio amžiaus vaikų. *Teatrinių žaidimų* metu atsirandantis mikroklimatas dažniausiai sudaro sąlygas mokiniui atsipalaiduoti, atsiverti, pamatyti save kito vietoje, mokantis jį suprasti, užjausti, būti pakančiam kitiems. Todėl Teatro pamokose dažnai atsiskleidžia ir intravertas, tylenis. Inscenizuodami įvairias situacijas, mokiniai išmoka pasakyti savo nuomonę ir ją argumentuoti. Žaidžiant teatrinius žaidimus, ugdomas asmenybės komunikabilumas, analitinis mąstymas, lavinami kūno judesiai, jų motorika, grakštumas, muzikiniai gebėjimai. Visos šios dalys kuria savarankišką asmenybę, gebančią priimti sprendimus, išsikelti gyvenimo tikslus ir kryptingai jų siekti.

Pagrindiniai ugdymosi teatru metodai šiame koncentre yra *teatrinių žaidimų, psichofizinių pratimų, etiudų kūrimo metodai*. Lietuvos moksleivių sąjunga parekomendavo įtraukti *Meninį skaitymą* kaip vieną saviraiškos būdų, kuris skatina ne tik protinę veiklą, kalbėjimo, intonacijos įgūdžius, bet ir kūrybinį mąstymą.

Be teatrinių žaidimų (žr. jų rūšis), kuriuos mokytojas gali parinkti savo nuožiūra pagal mokinių gebėjimus ir poreikius, rekomenduotini *psichofiziniai pratimai*:

1. Kvėpavimo pratimai su integruota scenos kalba.
2. Dėmesio lavinimo, emocijų valdymo pratimai.
3. Pratimai su menamais daiktais.
4. Įsivaizduojamų aplinkybių vertinimo pratimai „Jeigu...“.
5. Emocinę ir pojūčių atmintį lavinantys pratimai.
6. Vaizduotės ir fantazijos ugdymo pratimai.
7. Pratimai reakcijai, įvykio vertinimui.
7. Plastinės – muzikinės užduotys.
8. Raumenų įtempimo ir atpalaidavimo pratimai.
9. Susikaupimo ir atsipalaidavimo pratimai.
10. Psichologinės kūrybinės užduotys.
11. Pratimai pagal V. Mejerholdo „Biomechaniką“
12. Teatro sportu / improvizacija grįsti pratimai.

Pratimais derėtų varijuoti etiudų kūrimo ir vaidinimo užsiėmimus, diskusijas; jais galima pamoką pradėti ir užbaigti; jie vertingi, kai „atsibosta“ sunkiau įveikiama užduotis.

Etiudų kūrimo metodas tinka visiems pagrindinio ugdymo klasių koncentrams. Teatrinių etiudų spektras apima individualius, porinius, grupinius, masinius etiudus, kuriuos kuria patys mokiniai, remdamiesi kartu sutarta ar mokytojo pasiūlyta tema, literatūrine medžiaga. Laikomasi etiudo struktūros: įžanga (pradžia), įvykis, įvykio vertinimas, pabaiga. Teatriniai etiudai padeda mokiniams įsigilinti į kuriamų personažų charakterius, savybes, būdo bruožus, aplinkybes, kuriose tie personažai veikia, jų elgsenos motyvaciją. Etiudų metodas svarbus ir kaip išsami personažo, t. y. *kito*, kurį norima ar siekiama suvaidinti, studija dėl esminės struktūrinės etiudo dalies – įvykio ir jo vertinimo. Vaidindamas teatrinį etiudą mokinys patenka į netikėtą konfliktinę situaciją, į kurią reaguoja priklausomai nuo savo vertybių, nuostatų, pasaulėjautos. Galimybė būti Kitu, parodyti Kitą, įsijausti ar suprasti Kito (Kitokio) situaciją ir emocijas, ugdo mokinių empatiškumą, toleranciją, supratingumą, kas yra itin svarbu šio amžiaus tarpsnio jaunam žmogui. Neatsitiktinai 5–6 kl. mokinių *raiškos* pasiekimai grindžiami etiudo kaip ištisinio veiksmo samprata, kai atsiranda sudėtingesnės aplinkybės, artėjama prie gilesnės personažo analizės, kai vaidindami mokiniai reaguoja į partnerius (kitus personažus), geba improvizuoti, pasirinkti ir renkantys pagrįsti teatrinės raiškos priemonės (muziką, garsus, rekvizitą ir pan.).

Teatro supratimo ir vertinimo veiklose svarbus mokinių gebėjimas įsigilinti ir apibūdinti savo bandymų bei matytų teatrinių pavyzdžių (spektaklių) aktorių vaidybą, scenografiją, muziką, o *teatrinių reiškinių ir kontekstų pažinimo* veiklose – skirti tradicines ir netradicines teatro formas, profesionalaus ir mėgėjų ar liaudies spektaklius. Kitaip tariant, 5–6 kl. mokiniai jau turėtų suprasti teatrą kaip atskirą meno rūšį, kurios kūrybinis rezultatas yra spektaklis, kuris tiesiogiai veikia žiūrovus, kelia tam tikrus klausimus, nagrinėja tam tikras temas. Aptarkime su mokiniiais šį neabejotinai svarbų teatro vaidmenį žmogaus gyvenime; paklauskime, kaip ir ką jie suprato, žiūrėdami spektaklį(-ius), kas jiems patiko ar nepatiko ir kodėl. Galima diskutuoti žodžiu, tačiau galima ir sugalvoti kitą, vaikams įdomesnę spektaklio ir teatro meno refleksijos formą. Svarbu, kad tai, ko jie išmoko dirbdami praktiškai, padėtų jiems analizuojant ir vertinant kitų sukurtus teatro pavyzdžius.

Taip pat galimi užsiėmimai:

Viešoji kalba. 5–6 kl. mokiniams rekomenduojama susipažinti su viešosios kalbos pradmenimis. Kalbėti prieš klasę mokytojo vaidmenyje, pasakyti proginę mokyklos ar įmonės direktoriaus kalbą, iškilmingai pasveikinti tautą valstybinės ar kalendorinės šventės proga iš prezidento pozicijos, dalyvauti įsivaizduojamoje TV laidoje klimato atšilimo, atliekų rūšiavimo, skiepų tema, parengti daikto reklaminę kalbą, gido pasakojimą – visa tai stiprins mokinių savarankiškumą, pasitikėjimą, padės ugdytis lyderio savybes, išreikšti pilietinę poziciją, įtvirtinti kritinio mąstymo pradmenis.

Radio teatro. Šis metodas tinka ugdant kūrybiškumą, scenos kalbą, kalbos kultūrą. Taip pat metodas parankus siekiant ugdyti visas kompetencijas, nes radio spektaklio temos gali būti labai įvairios.

Video kūrimas. Programa VSDC Free Video Editor leidžia montuoti filmuotus siužetus, montuoti juos kartu su nuotraukomis, pridėti muziką, tekstą ir norimus efektus. Nesudėtinga, patraukli ir paauglio gebėjimus atitinkanti programa leis pasinerti į kino kūrimo galimybes, supažindins su kino scenarijaus kūrimu.

Išlieka aktualūs ir 2009 m. Metodinėse rekomendacijose aprašyti metodai:

Sustingęs vaizdas. Mokiniai sukuria „gyvąjį paveikslą“ arba pantomiminį etiudą. Tai gali būti taikoma norint išryškinti svarbiausius sumanymo momentus, mokinių supratimą, požiūrį, idėjas, sceninio apipavidalinimo detales. Kiti mokiniai interpretuoja šiuos vaizdus ir aptaria jų prasmes.

Vizualizavimas. Visi mokiniai vaizduoja tą pačią sceną dailės priemonėmis arba judesiu (kuria grupinę mizansceną). Kiekvienas įneša savo indėlį, kuris tam tikrą laiką nekomentuojamas. Jis itin naudingas ugdant gebėjimą įsivaizduoti aplinkybes, siekinius, kurti personažų santykius.

Karšta kėdė. Joje atsisėda personažas. Klasės užduodami klausimai padeda išryškinti, kaip mokinys supranta personažo / veikėjo aplinkybes, tikslus, santykius su kitais personažais ir kt. Klausinėjantis asmuo arba grupė taip pat gali atlikti vaidmenį ir užduoti klausimus iš savo, t. y. vaidmens, pozicijų. Šis metodas taip pat tinka pagrįsti savo sumanymą pasirinkus kostiumo detalę (į kėdę atsisėda vaidinimo dailininkas).

Mokytojo vaidmuo. Atlikdamas vaidmenį mokytojas stengiasi perteikti tik personažo požiūrį (nesiekia sukurti viso vaidmens). Jis taikytinas, kai reikia pristatyti naują informaciją, plėtoti pamokos (dramos) siužetą, mokyti vaidybos arba žiūrovo elgesio taisyklių. Kad mokiniai atpažintų, kada mokytojas vaidina, galima naudoti sutartinius ženklus, pvz., užsidėti skrybėlę. Vaidinantis mokytojas gali būti ir mokinio scenos partneris. Jis taip pat gali atlikti žiūrovo (pvz., visiškai pašalinio) vaidmenį, reaguodamas iš salės. Šis metodas gali būti taikomas ir siekiant sukelti atvirkštinę reakciją. Pvz., mokytojas vaidina, kaip jis rengiasi repetuoti ir daro viską atvirkščiai nei reikėtų (vaidina autokratišką režisierių). Po to su mokiniiais aptaria, kaip tinka ir kaip netinka bendrauti su aktoriais.

Baigiant 5–6 kl. koncentrą su mokiniiais sutariama, kokį rezultatą jie parodys klasei, bendraamžiams, mokyklai. Nėra būtina kiekvieną kartą „naudotis“ Teatro pamokomis, organizuojant ar dalyvaujant mokyklos renginiuose, nors kaip tik meninio ugdymo mokiniai dažniausiai yra tokių renginių dalyviai. Jeigu vis dėlto dalyvauti (pasirodyti) tokiuose renginiuose mokiniai pageidauja (pvz., raiškiojo skaitymo konkursuose), su jais aptariamas bendras tikslas bei siekiamas rezultatas. Jeigu tai būtų mažos formos spektaklis, o jame vaidintų ne visi klasės mokiniai, reikėtų surasti „teatrinę veiklą“ ir kitiems – jie gali prisidėti prie organizavimo, informacijos ar reklamos parengimo ir platinimo, prie muzikos ar scenografijos parinkimo, apšvietimo ir pan. Mokinio vienoks ar kitoks prisidėjimas prie bendro rezultato, jam parenkant ar pačiam pasirenkant tam tikras veiklas, taip pat vertintinas kaip mokinio pasiekimas.

1.2.2.2. 7–8 klasių koncentras

13–14 metų mokiniams bendraamžių pritarimas, priklausymas grupei, statuso ir įvaizdžio klausimai labai svarbūs. Jie siekia autonomijos, atmeta suaugusiųjų požiūrį, kvestionuoja (abejoja) autoritetus. Tuo pačiu darosi labiau kritiškai sau ir aplinkiniams. Tėvams, mokytojams jie vis dar gali atrodyti vaikai, tačiau 2020 m. vaiko psichologijos raidos tyrimų duomenimis nustatyta, kad šio amžiaus tarpsnio mokinių

metakognityviniai gebėjimai jau yra tiek pažengę, kad leidžia aktyviai konstruoti savo religinę, dorovinę sampratą, rūpintis globaliomis visuomenės problemomis.

Teatro raiškos užsiėmimuose *psichofizinių pratimų metodas* – pirmas veiksmingas ugdymo įrankis šio amžiaus tarpsnio mokiniams. Savistabos, savianalizės, bendravimo su partneriu užduotys taikytinos pamokų pradžioje. Jos padeda sutelkti dėmesį, kūrybiškai tarpusavyje bendrauti. Rekomenduojama skirti kuo daugiau porinių ir grupinių užduočių, parinkti pratimų, kuriuose visi gali patirti sėkmę. Veikdami kartu, mokiniai išlaisvina paslėptas emocijas, nejučia įsitraukia į vaidybines situacijas. Metodas veiksmingas ugdant mokinių vaidybos, režisūrinius, organizacinius gebėjimus. Jis apima pratimus, skirtus vaizduotės ugdymui, fantazijos lavinimui, susikaupimui ir dėmesio valdymui, empatijos ugdymui, tempo ir ritmo pajautai, kūno plastikai lavinti, atsipalaidavimui, verbalinei ir neverbalinei raiškai – praktiškai tai universalus metodas, ugdantis tiek jaunąjį teatro atlikėją, tiek visapusiškai kūrybingą asmenybę.

Etiudų metodas taip pat priskirtinas prie teatrinio ugdymo ir ugdymo teatru metodų. Etiudų kūrimo procese mokinys ugdosi praktiškai visas kompetencijas, nes etiudų metodas leidžia perkelti į sceną *bet kurį* gyvenimo epizodą, sukurti personažus, veikiančius tame epizode tam tikrose aplinkybėse. Taip pat, kurdami etiudus, mokiniai vis labiau supranta, kas tai yra tikslinga teatro kūryba, vaidyba, režisūra, dramaturgija. Metodas yra universalus, paveikus ir mėgstamas įvairaus amžiaus mokinių grupių.

Šiame amžiaus konkurencijoje tikslinga pasinaudoti viena iš Etiudų metodo užduočių – *Priešistorės ir Poistorės kūrimą*. Užduotis ugdo kūrybiškumą, nes sąlygoja žinomos istorijos papildymą tiek verbaliniu būdu, tiek vaidinant. Priešistorė – tai sąlygos, kuriose „gyveno“ žinomi personažai dar iki istorijos (pasakos, apsakymo, kt.) pradžios, pvz., Pelenės vaikystė, kai ji gyveno su savo tėvais. Poistorė – sąlygos, įvykiai, kurie galėtų vystytis po žinomos istorijos pabaigos, pvz., kas įvyko po to, kai Pelenė ištekojo už Princo? Poistorės kūrimas lavina vaizduotę, leidžia mokiniams kurti žinomų istorijų, pasakų tęsinius, improvizuoti pasirinkta ar mokytojo pasiūlyta tema. Priešistorės padeda geriau pažinti pasirinktą vaidinti personažą, ypač jei mokinys dalyvauja spektaklio pastatyme ir ieško priežasčių, kodėl tas veikėjas toks geras ar atvirkščiai. Kodėl Pelenė padeda paukščiai išrūšiuoti grūdus į atskirus maišus? Priešistorėje galima būtų vaidinti situaciją, kaip ji globoja paukščius, išgydo sužeistą iškritusio iš lizdo paukštelio sparną ir t.t. Atsižvelgus į mokinių pomėgius, išsiaiškinus, kokias knygas jie skaito, kokius filmus žiūri, kuo dalijasi, galima kurti ir sudėtingesnių kūrinių priešistorės ir poistorės „istorijas“.

Šio amžiaus mokiniai gali išbandyti ir Forumo teatro metodą.

Forumo teatras. Jame vaidinami gyvenimo situacijomis pagrįsti siužetai, kurie domina žiūrovus ir kuriuose jie patys gali aktyviai dalyvauti. Žiūrovai gali tiesiogiai įsiterpti į sceninį veiksmą, jį sustabdydami, užimdami aktoriaus vietą ir pakreipdami siužetą norima kryptimi. Arba netiesiogiai, iš žiūrovo vietos patardami aktoriui, kaip elgtis. Žiūrovų įsiterpimai vyksta vadovaujant mokytojui arba režisieriui. Šis metodas saugioje aplinkoje leidžia surepetuoti arba išbandyti sudėtingų žmonių elgesio problemų sprendimus.

Yra ne viena Forumo teatro atmaina. Populiariausia mokyklinė forma – situacijų su atvira pabaiga kūrimas, vaidyba, žiūrovų provokacija. Kita forma – žiūrovai tampa atsakingi už tam tikrą personažą ir valdo jo „smegenis“, stabdydami veiksmą vaidybinio proceso metu. Klasikinis Forumo teatras (Taline yra profesionalus „Forum Teatre“) turi turėti Džokerį, kuris tarpininkauja tarp aktorių ir žiūrovų (pamokoje – tarp vaidinančių scenoje ir juos stebinčių grupės draugų). Džokeris – Forumo teatro siela, vyksmo motyvatorius. Teatro pamokoje mokytojui rekomenduojama siūlyti būti Džokeriu visiems *pageidaujantiems* mokiniams – tai lyderio savybių reikalaujantis vaidmuo, tačiau taip pat jį atlikdamas gali netikėtai atsiverti ir iš pažiūros nedrąsus mokinys. Tiesa, savanoriškumas čia irgi yra svarbus.

Forumo teatre vaidinamos gyvenimiškos – socialinės situacijos, veikia antagonistas ir protagonistas (skriaudėjas ir auka). Pasiūlykite mokiniams sukurti įvairių socialinių situacijų, pradžioje nurodant

veiksmo vietą (autobusų stotelė, garažas, mokyklos koridorius, botanikos sodas, seno namo griuvėsiai, parduotuvė ir t.t.), o paskui kartu sukurkite etinio ir moralinio pasirinkimo, vertinimo reikalaujančią „istoriją“. Forumo teatro metodo pagalba galime spręsti tiek asmenines, tiek socialines problemas, ieškoti ir rasti optimalius atsakymus.

Vaidmenų žaidimų metodas. Vaidmenų žaidimai yra geriausias būdas ugdyti ir stiprinti iniciatyvos, komunikacijos, problemų sprendimo įgūdžius, gilinti savivoką. Dirbdami komandoje ir atlikdami vaidmenų žaidimus, moksleiviai paruošiami priimti XXI amžiaus iššūkius.

Tiek kurdamas bei vaidindamas *Forumo teatro situacijas*, tiek *etiudus*, tiek *žaisdamas vaidmenimis* paauglys naudojasi „teatrinės technikos“ priemonėmis:

- a) menamais daiktais, aplinkybių įsivaizdavimu (kartu lavinama vaizduotė ir fantazija).
- b) perteikia personažo amžių, profesiją, temperamentą (kūno kalbos – plastikos ir charakterinių judesių pratimų taikymo priežastingumas);
- c) kalba su vaidinančiais draugais įsivaizduojamose situacijose (minties perdavimo žodinis įtaigumas, kalbos aiškumas);
- d) vaidina poroje, grupėje (tai ir reakcijos į stichines nelaimes, hibridines grėsmes (virusines atakas, teroristinius išpuolius) ir komunikaciniai, pasitikėjimo bei kiti pratimai).

Grupinis vaidmuo. Mažos grupelės iš eilės vaidina tą patį vaidmenį, kad išsiaiškintų įvairias galimas minčių, jausmų bei požiūrių interpretacijas. Metodas gali papildyti kitus, taip pat gali būti naudojamas kaip savarankiškas, priklausomai nuo keliamų pamokoje tikslų.

Ekspertas. Mokiniai įsivaizduoja, jog jie yra ekspertai ir atitinkamai elgiasi. Mokinys pats šį „vaidmenį“ prisiima arba mokytojas jį paskiria, kai reikia specialių, susistemintų teatro arba kito dalyko, pvz., istorijos žinių. Galima pasiūlyti atlikti, pavyzdžiui, istoriko vaidmenį, kuris surenka reikalingą istorinę medžiagą. Arba vertintojo vaidmenį. Mokytojas gali tapti vyresniuoju ekspertu. Ekspertų vienu metu gali būti keli ir iš skirtingų sričių. Jų pagalba pasitelkiama pagal reikalą – padaryti išvadas pasibaigus diskusijai tam tikra tema; sukuriant „ekspertinio pasitarimo“ situacijas; kuriant spektaklį ir norint išsiaiškinti, ką apie tai mano „režisierius“, „scenografas“, „kompozitorius“, „dramaturgas“ ir pan.

Pateikiamas stimulus, t. y. medžiaga (laikraščiai, paveikslukai, muzika, vaizdo medžiaga ir kt.), kuri pažadina vaizduotę ir sudaro tam tikrą bendrą patirties kontekstą, apie kurį kalbama ir kurio pagrindu vyksta pamoka.

Teatriniai tyrimai. Šis metodas tinka susieti teatro mokymąsi su šių dienų kontekstu. Mokytojas skiria užduotis atlikti tyrimus (kelti hipotezę, tikslingai rinkti duomenis, atlikti bandymą, duomenis apdoroti, pateikti išvadas). Mokiniai gali naudoti klausimyną, pokalbį, pateikti duomenis lentelėse, diagramomis ir pan. Tai gali būti žiūrovų reakcijų tyrimas, tėvų bei mokytojų teatrinio įspūdžių tyrimas, teatro menininkų tyrimas (pvz., apklausiami aplinkoje gyvenantys teatro režisieriai, aktoriai ir pan.). Teatrinis tyrimas galima naudoti kuriant Forumo teatro situacijas (pvz., patyčios mokykloje, šalyje). Teatrinis tyrimas kaip motyvuojančią užduotį paranku naudoti *Teatro supratimo ir vertinimo* bei *Teatrinio reiškinių ir kontekstų pažinimo veiklose* (pvz., sudarant klausimyną apie klasikinį ir šiuolaikinį teatrą, jo lankymą, žiūrovus / auditoriją ir pan. ir išdalijant jį bendraamžiams, kitų klasių mokiniams).

Mokytojas pats pasirenka, ar temomis ar ciklais bus organizuojamos pamokos. Jeigu vienas ciklas būtų skiriamas susipažinimui su Forumo teatro specifika, į jį turėtų būti įtraukiamos ir gretutinės pažintinės veiklos. Jeigu statomas spektaklis, jo kūrimo eigoje pritaikomos ir kitų veiklų temos. Jau anksčiau minėta, kad kiekviena praktinė užduotis, tikslas turėtų būti siejama su teatro pažinimo veiklomis, kad naujas žinias mokiniai įsisavintų natūraliai ir gebėtų jomis naudotis ne tik kaip teatro „kūrėjas“, bet ir kaip suvokėjas. Tad greta raiškos rekomenduotinos stebėjimo, analizavimo, diskusijų, laiškų teatro menininkams ar recenzijų rašymo veiklos.

1.2.2.3. 9–10 ir I–II gimnazijos klasių koncentras

9–10 ir I–II gimnazijos kl. mokinys samprotauja apie idealus, tobulybę, apmąsto alternatyvias visuomenės religines, moralines sistemas. Jis aktyviai reflektuoja savo mąstymą, vertybes, įsitikinimus, jam būdinga savianalizė, introspekcija. Socioemocinės raidos atžvilgiu 15–16 m. paauglys aktyviai formuoja savo tapatumą, išbandydamas skirtingus vaidmenis, sekdamas įvairiais tapatumo modeliais, prisijungdamas prie įvairių grupių, todėl jam būdingas rizikingas elgesys, polinkis į greitai pasiekiamą malonumą, neatsižvelgiant į galimas pasekmes.

Šio amžiaus paauglių ugdymui itin tinka teatro metodai ir būdai, leidžiantys geriau pažinti save, siūlantys įvairialypę patirtį vaidinant problemines situacijas ir jas sprendžiant kūrybinio proceso metu.

Verta detaliau įsigilinti į *Psichofizinių teatro pratimų metodą*. „Tai psichofizinė metodika, kai teatrinio žaidimo esmė – veiksmas, o veiksmas – tai vieningas psichofizinis procesas“.¹ Būtent šie pratimai padeda paaugliui panirti į savo sąmonę per pasąmonę, sužadinti intuiciją, kelti klausimus ir reflektuoti atsakymus. Naudojant šį metodą pamokos pradžioje mokytojas praveda pasirinktinai vieną-du-tris 5–10 min. trukmės pratimus. Jie padeda mokiniams persikelti į teatro pasaulio erdvę, plečia fantazijos ribas, paruošia jo psichofiziką gyvenimiškų scenų atkartojimui nenatūraliose sąlygose – klasėje, scenoje ar kt. erdvėje. Antra vertus, pratimai pamokos pradžioje (ypač jei turimas koks nors ypatingas sutartas ir naudojamas pamokos pradžios ritualas) nuteikia kūrybiniam – paieškų – susikaupimui, atsikratant (paliekant) visas iki šiol kankinusias problemas, nesutarimus. Susikaupiama ties savimi ir atliekamais pratimais.

Teatro pamokose ir neformalaus teatrinio ugdymo užsiėmimuose pratimai apima sceninio judesio, scenos kalbos, pojūčių atminties lavinimui skirtas užduotis, teatro sportą, jogos kvėpavimo pratimus, įsivaizduojamų aplinkybių vertinimo, mažųjų ir didžiųjų „dėmesio ratų“, orientacijos sceninėje erdvėje, atminties, pastabumo lavinimo ir kitus pratimus. Jų metu paauglys analizuoja, vertina savo ir draugų vaidybą, improvizacijas, o tam reikalinga drąsa ir pasitikėjimas, kritinis mąstymas. Bet kokio veiksmo atlikimui reikalingas dėmesys ir susikaupimas. Pastarųjų ir visų aukščiau išvardytų savybių ugdymui jau šimtmetį naudojama K. Stanislavskio pratimų sistema, aprašyta jo „Aktorius saviruošoje“ (Stanislavskis, 1948). *Veiksmas* – tai organiškasis procesas, vykdomas dalyvaujant protui, valiai, aktoriaus jausmams ir visiems jo vidiniams (psichiniams) ir išoriniams (fiziniams) duomenims, Stanislavskio vadinamiems kūrybiniais elementais. Į juos galime žiūrėti kaip į organinio (psichofizinio) veiksmo elementus. Jiems priklauso: dėmesys į objektą, pojūčių organai (rega, klausia ir kt.), pojūčių atmintis ir vaizdinių kūrimas, artistinė vaizduotė, gebėjimas justis tarpusavio ryšį su sceniniais objektais, logika, veiksmų bei jausmų nuoseklumas, tiesos jausmas, minties ir veiksmo perspektyvos, ritmo jausmas, sceninis žavesys, ištvermė ir pan., taip pat raumenų atpalaidavimas, plastika, balso valdymas, tartis, frazės jutimas, gebėjimas veikti žodžiu, charakteringumo pajauta ir kt. Visų šių elementų sąmoningas ir intuityvus valdymas veda prie psichiškai sveikos sceninės savijautos sukūrimo siūlomose (įsivaizduojamose) aplinkybėse. Nors pastaruoju metu šis metodas nebeteko savo prioritetų, tačiau ugdantis visavertę asmenybę, atskiros jo dalys yra itin vertingos. *Psichofizinių pratimų gausa leidžia kiekvienam teatro mokytojui išsirinkti tinkamiausius ir taikyti juos pamokoje ar popamokinėje veikloje*. Juolab dauguma psichofizinių pratimų prisideda prie nuoseklaus asmenybės, jo individualių ir socialinių kompetencijų, dorovinių nuostatų ir moralinių vertybių ugdymo teatro priemonėmis.²

Darbui su 9–10 ir I–II gimnazijos kl. mokiniais Teatro pamokose taikytini:

Socialinės dramos metodai: proceso drama, Forumo teatras, vaidmenų žaidimai, gyvieji paveikslai, psichodramos, „karštos kėdės“ ir kt. pasaulyje dažniau vadinami bendru *ugdomosios dramos (educational*

1 Быков, Никитина, 2008

2 PUBP, 2008, p. 1137); (Gervais, 2006; Basourakos, 1999; Kelch, 1992 ir kt.

drama) arba *dramos metodo* pavadinimu. Socialinės dramos metodai, kai žiūrovai į veiksmą „ne tik įtraukiami, bet tampa pagrindiniais dramos plėtotojais ir veikėjais“³, dar vadinami *interaktyviaisiais metodais*.

Žaidimų metodas. Žaidimai parenkami pamokai tikslingai atitinkantys pasirinktą pamokos temą. Žaidimuose modeliuojamos situacijos paprastai yra pagrįstos tikrove ir ugdo atitinkamą žmogaus elgseną realybėje. Tai rodo, jog žaidimai nėra tik infantilus ir vaikiškas užsiėmimas bei tuščias laisvalaikio metodas, o pagrįsta ugdymo(si) priemonė, rekomenduotina norint išugdyti harmoningą asmenybę.

Vaidmenų žaidimai sudaro sociodramos metodologiją, moka atkreipti dėmesį į socialines problemas per veiksmą, tirti alternatyvas, rinkti ir modeliuoti jungti informaciją, siekiant teatro / scenos veiksmu naujų ir kūrybiškų sprendimų.⁴ Vaidmenų žaidimų metodo tikslas yra padėti paaugliui spręsti socialines problemas, susivokti vertybėse ir nuostatose atliekant tam tikrus vaidmenis. Metodas skirtas objektų analizei, subjektų savianalizei ir refleksijai. Turint galvoje šiuolaikinius paauglius, vaidmenų žaidimai ir sociodramos metodai yra itin vertinti šiandienos Teatro dalyko pamokose.

Forumo teatro metodą sukūręs Augustas Boalis teigė, kad teatras turėtų ir galėtų būti priemonė pakeisti visuomenę.⁵ „Apsiauk kito žmogaus batus“, – simbolinis Forumo teatro šūkis (*Putting Yourself in Other People's Shoes*), atspindintis šios interaktyvios darbo laboratorijos (interactive workshop) esmę – pabūti kito žmogaus moralės atspindžiu.⁶ Pasak jaunos kino režisierės Marijos Kavtaradzės, Forumo teatras – diskusijų teatras. Tai metodas, kai scenoje vaidinamos trumpos situacijos, pagrįstos realiais jaunimo išgyvenimais, realiomis problemomis, kuriose visada veikia auka, patirianti problemą, skriaudėjas, sukeliantis tą problemą, ir neutralieji asmenys, galintys pakrypti į skriaudėjo arba į aukos pusę. Po suvaidintos situacijos žiūrovai kartu su diskusijos vedėju kalbasi apie situacijoje iškilusią problemą, skriaudėją, auką ir variantus, kaip tokią problemą būtų galima išspręsti. Po diskusijos aktoriai vaidina tą pačią situaciją iš naujo ir žiūrovai gali stabdyti veiksmą, eidami keisti aktorių bei toliau vaidinti taip, kaip jie įsivaizduoja save tokioje probleminėje situacijoje, taip, kaip jie spręstų tokią problemą, atsidūrę aukos ar neutraliųjų vietoje.⁷

Psichodramos metodas. Išvertus iš graikų kalbos, psichodrama reiškia sielos veiksmą. Psichodramos technika padeda išmokti naujų vaidmenų, pakeisti senus netinkamus vaidmenis adekvačiais reagavimo būdais, didina savivertės jausmą ir skatina spontaniškumą. Empatijos (gebėjimo įsijausti į kito padėtį, emocinę būseną, tiesiogiai suprasti kito jausmus) išmokstama kartojant priešininko vaidmenį, kol suvokiama, ką reiškia būti kito žmogaus situacijoje.

Psichodramos procesą sudaro trys pagrindinės dalys:

- 1) Apšilimas (jo metu iškyla asmeninės temos ir problemos);
- 2) Veiksmas (pagrindinio veikėjo psichodramos kūrimas);
- 3) Dalijimasis patyrimu, susijusiu su atliktais vaidmenimis ir susitapatinimu su kitais (paprastai grupė susėda ratu ir aptaria suvaidintas istorijas).

Psichodramos metodas artimas grupinės teatro terapijos metodui. Pastarasis taikomas dirbant tiek su vaikais, tiek su suaugusiais, turinčiais bendravimo sunkumų ir emocinių problemų, tad ugdymo procese mokykloje naudotinas tada, kai siekiama aptarti grupėje, bendruomenėje ar asmeniniame gyvenime kilusias problemas, turint klasėje sunkiai pritampančių, „problemiškų“ mokinių.

3 Owens, 2006, p. 7

4 Blatner, 2002

5 Boal, 1979

6 Day-Ashley, 2002

7 Kavtaradzė, 2008

Proceso drama. Proceso dramose pateikiamos istorijos skatina individualiai mąstyti ir savas mintis lyginti su grupės ar paplitusia visuomenės nuomone. Pasak šio metodo autoriaus ir daugelio šalių edukacinių procesų įkvėpėjo Allano Owenso, „proceso drama yra vienas iš teatro įtraukiant žiūrovus būdų, kur pagrindinis vaidmuo tenka dalyviams. Dalyvių tikslas – vaidinant atrasti ryšį tarp tam tikro reiškinių ir svarbaus jų gyvenimo įvykio.“⁸

Teatrinė akcija – provokacija. Metodas, parankus kelti probleminius klausimus teatrinėmis priemonėmis, todėl 9–10 ir I–II gimn. kl. mokinys gali išbandyti save aktyvaus piliečio pozicijoje ne tik kalbomis, bet ir aktyviu kūrybiniu darbu. Rekomenduojama kurti teatrinės akcijas šiukšlinimo, atliekų rūšiavimo, klimato atšilimo, medžių pjovimo, kitais ekologijos klausimais. Svarbi mokinių kūrybinio proceso pradžia, kai kuriamas scenarijus akcijai – provokacijai. Čia mokytojas turėtų aktyviai dalyvauti, kad nebūtų peržengtos etiško elgesio, bendraujant su provokuojamais žmonėmis, ribos. Patartina gauti mokyklos administracijos leidimą vykdyti akciją – provokaciją bendruomenei, o jei ji numatyta viešoje vietoje, – suderinti su miesto savivaldybe, pagrindžiant akcijos prasmę ir naudą. (Teatrinės akcijos pavyzdį žr. pavyzdžių skyriuje.) Taip pat siūloma išbandyti nesudėtingą, nedidelio pasiruošimo reikalaujančią akciją – provokaciją, skirtą Pasaulinei Sveikinimosi dienai pažymėti (lapkričio 21-ąją), ir mokiniams kartu su mokytoju pasivaikščioti viešose vietose, sveikinant su visais sutiktaisiais. Netikėtumo efektas turi pozityvų poveikį sutiktajam (žiūrovui) ir grįžtamąjį ryšį besisveikinančiam (provokatoriui).

Performansas. Teatro forma, betarpiškai įtraukianti į veiksmą žiūrovus. Rekomenduojama su vyresniųjų klasių mokiniais sukurti performansą, pvz., ekologine tema, integruojant kitus menų dalykus, kalbinius, socialinius ir gamtos mokslus, dorinį ugdymą.

Žinoma, šiuolaikiniams paaugliams neabejotinai įdomesnės šiuolaikinės, labiau provokacinės, ne tik juos, bet ir žiūrovus įtraukiančios teatro formos. Tačiau galima būtų prisiminti ir labiau tradicines, pvz., artimai su nacionaline teatro kultūra susijusias formas, suteikti joms aktualumo, sugrąžinti jų vertę. Tad tuo tikslu galima pasirinkti Folkloro teatro ar Klojimo teatro pavyzdžius ir pabandyti sukurti jų nūdienį pavidalą.

Folkloro teatras. Tai režisieriaus Povilo ir dailininkės, scenografės Dalios Mataičių teatras, kurio pirmas vaidinimas buvo parodytas 1968 m. Derėtų susipažinti su šio teatro istorija, poveikiu anuometiniams žiūrovams, pasiekimais aktualizuojant liaudies kūrybą ne tik šalyje, bet ir užsienyje. Mokiniais galima pasiūlyti pasirinkti temą (pvz., verpstės istorija, austinės juostos kelias, lietuviškų raidžių kilmės pasakos ir legendos, lietuviškų dievų ir dvasių olimpas ir kt.) iš lietuvių kultūros paveldo ir sukurti spektaklį, pasitelkiant įvairias teatrinės raiškos priemones, vaizdo ir garso technologijas, juolab parodyti jį ne tik tradicinėje, bet ir virtualioje aplinkoje. Labiau gilinantis į nacionalinės kultūros paveldą, galima panagrinėti *Klojimo teatro* ypatumus ir reikšmę Lietuvos kultūrai.

Žinoma, su 9–10 ir I–II gimnazijos kl. mokiniais jau galima sukurti pilnavertį spektaklį (akciją, performansą, Forumo teatro versiją ar kt.), jei to pageidautų mokiniai. Tai gali būti ir labiau tradicinis, siužetu ar pasirinktu literatūros kūriniu grįstas vaidinimas. Vis dėlto turint galvoje šio amžiaus mokinių brandą ir poreikius, rekomenduotinos ne tik tradicinės, bet ir aktualesnės, šiuolaikiškesnės šiandienos teatro formos. Su jomis galima susipažinti vaizdo peržiūrose, diskutuojant apie teatrą su teatru lankančiais ar juo besidominčiais mokiniais.

Teatro supratimo ir vertinimo bei teatrinės reiškinių ir kontekstų pažinimo veiklose kaip tik šiuo metu atkreipiamas dėmesys į žinias apie įvairesnes teatro formas, jų kūrėjus.

1.2.2.4. Metodai nuotoliniam ugdymui teatru pagrindinėje mokykloje

Nuotolinio ugdymosi teatru užduotis – kurti, teikiant prioritetus individualiam darbui namuose.

Tai gali būti:

⁸ Plačiau žr.: Owens, Allan. Proceso drama. Dramos darbai. Vilnius: Kronta, 2006.

1. Virtualūs pratimai, žaidimai konferencijų platformose. Tinka pratimai ir žaidimai, kurių pagrindas yra kalbėjimas. Tai žaidimas „Asociacijos“, psichologiniai žaidimai „Jeigu tas žmogus būtų daiktas (gyvūnas, augalas)“. Istorijų kūrimas, pasakų sekimas, vaidmenų žaidimai („Teismas“, „Žurnalistai“, „Lektorius“, „Ministrų kabinetas“). Labai tinka kurti daiktų istorijas, reklamas, taip pat pristatyti mėgiamus aktorius, režisierius. Pratimas „Veidrodis“, žaidimas „Gandai“ (vienas sako: girdėjau, antras sako: kad Greta, trečias pasako gandą: augina balkone antį; tam būtina suskirstyti visus eilės tvarka, parašant ‚chate‘ visus – kas po ko kalba).

2. Kūno perkusija. Skirtingai nei kūno kalba, šis metodas neatsiejamas nuo ritmo.

<https://www.youtube.com/watch?v=sW2DY1OpgrI&list=RDzsXOehynKJ8&index=6>

<https://www.youtube.com/watch?v=4ocaxLQ4ig8>

<https://www.youtube.com/watch?v=0wuh7NPeb6Q> (ritmo žaidimas, naudojant apverstą kibirą)

Kūno kalbos raiška etiude be žodžių.

Peržiūrima etiudas ir pakomentuojama jame naudojama kūno kalbos raiška:

<https://www.youtube.com/watch?v=lWrsvth19Nc>

Kūno kalba spektaklyje:

Spektaklio įrašas: <https://www.youtube.com/watch?v=Z1iMNoSYjGc>

3. Scenos kalba. Ugdantis nuotoliniu būdu, rekomenduojami scenos kalbos pratimai – greitakalbės, švariaklabės, kalbos padargų mankšta. Motyvuoja žmonių, kurių gimtoji kalba ne lietuvių, bandymas pasakyti lietuviškas greitakalbes. Nuoroda (JAV ambasada leidžia viešai naudoti):

<https://www.youtube.com/watch?v=pOBEYJotuAQ>

Po įrašo peržiūros mokinių paprašoma pasakyti greitakalbį. Galima pasiūlyti įrašyti jas balsu, naudojantis diktofonu ir atsiųsti teatro mokytojai kaip atsiskaitomąjį darbą.

Mokiniam pateikiamas greitakalbį ir švariakalbį sąrašas.

4. Teatrinio etiudo scenarijaus kūrimas.

Mokiniam paaiškinama scenarijaus rašymo schema, siūlant: Numatyti:

a) Temą (pvz. mokytojų – mokinių santykiai)

b) Idėją (pvz. „Būk mandagus su visais, tame tarpe ir su tais, kurių nemėgsti, nes kada nors vienas jų gali tapti tavo viršininku“)

c) Konfliktą, kulminaciją (pvz. mokiniš išveda iš kantrybės mokytojus)

d) Etiudo pradžią, įvykį(-ius), pabaigą (mokytojai posėdžiauja; vaikas vis pabeldžia į duris ir pabėga; valytoja pagauna išdykėlį, direktorius jį baudžia; užaugęs išdykėlis tampa ministru)

Sukurti vaidmenis, aprašyti personažus:

a) Personažų charakteristikų aprašymas (pvz.: biologijos mokytoja – ištėkėjusi, flegmatiška, nekenčia konfliktinių situacijų; pavaduotoja – nepatyrusi, mėgdžioja direktoriaus manieras, vis taisosi plaukus; direktorius – išdidus, nekantrus, choleriškas; valytoja Leokadija – dažosi mėlynai plaukus, vis mojuoja šluota, kalba su akcentu; moksleivis – linksmas, išdykęs, gabus, mokosi 7 klasėje, mėgsta rizikuoti, lažintis, pažymiai neblogi).

b) Vaidmenų numatymas klasės draugams (pvz.: Živilė – biologijos mokytoja; Milda – pavaduotoja; Domas – direktorius; Greta – valytoja Leokadija; Julius – moksleivis, vėliau ministras).

c) Personažų siekiamybių, tarpusavio santykių aprašymas (pvz.: biologijos mokytoja bijo administracijos; pavaduotoja išsimylėjusi direktorių; direktorius priėmė į darbą valytoją Leokadiją – savo uošvę; valytoja Leokadija, būdama direktoriaus uošvė labai susirekšmina ir daug sau leidžia; moksleivis susilažino su draugais, kad pabels tris kartus į kabineto duris ir pabėgs).

Kurti etiudo pradžią tam tikrose aplinkybėse.

Pavyzdys: Teatrinis etiudas „Biologijos kabinete“

Vaidmenys ir atlikėjai:

Živilė – biologijos mokytoja

Milda – pavaduotoja

Domas – direktorius

Greta – valytoja Leokadija

Julius – moksleivis

Vyksta nedidelis posėdis biologijos kabinete. Biologijos mokytoja susinervinusi laisto gėles. Direktorius tikrina jos klasės dienyną. Pavaduotoja kalba biologijos mokytojai apie auklėtinių nepaklusnumą, vis žvilgčioja į direktorių. Tuo metu Julius, būdamas koridoriuje, vis pabeldžia į kabineto duris ir pabėga. Taip tris kartus. Pagaliau į kabinetą įeina valytoja, vesdama už rankos Julijų.

Parašyti dialogus:

Valytoja Leokadija: Štai tas išdykėlis čia jums nervus gadino...

Pavaduotoja: Ei, Juliau...Kodėl tu taip?

Direktorius: Eime su manimi į kabinetą. Ten ir pasikalbėsime. Taip lengvai neišsisuksi, vaikine.

Pavaduotoja: Taip, taip, eik su ponu direktoriumi į kabinetą, ten pasikalbėsite...Taip lengvai neišsisuksi, vaikine.

Biol. Mokytoja: Gal nereikia labai griežtai, ponas direktoriau...? O gal kas nors liepė jam taip elgtis...?

Direktorius: Koks skirtumas, ar kas liepė, ar pats sugalvojo...Aš čia įvesiu griežtą tvarką. Galės skristi į kitą mokyklą. Eime, niekadėjau.

Julius: Aš daugiau taip nedarysiu... Direktoriau...Mokytoja...Pavaduotoja...Čia buvo lažybos...

Direktorius: Užsičiaupk ir eik paskui mane. Viso gero, kolegės. Ačiū, Leokadija, kad sulaikei nusikaltėlį....(išeina, išsivesdamas Julijų)

Leokadija: Menkniekis, ženteli...

Moterys visos kartu atsidūsta ir trukteli pečiais

Visos: Ir kas iš jo bus, kai užaugs...

Pranešamas plakatas: Praėjo 20 metų.

Balsai: „Balsuokite už ministrą Julijų“ (kartoja)

Leokadija (žentui, buvusiam direktoriui): O kur tavo prašymas dėl darbo ministerijoje?

Direktorius: Uošve, jūs vis man reguliuojate.

Leokadija: O prisimeni, ženteli, kaip aš tą ministrą pagavau bebeldžiant į duris per jūsų posėdžiuką...Tada lyg septintokas dar buvo.

Direktorius: O, štai kur jis man matytas...Prisimenu, kaip gi...Na ir įkrėčiau aš jam tada...Tfū...(plėšo pareiškimą dėl priėmimo į darbą)

Etiudo pabaiga

5. Režisūrinė pjesės analizė. 10 klasėje galime pasiūlyti mokiniams išanalizuoti pjesę taip, kaip jei įsivaizduotų ją realizuotą scenoje. Metodas labiau tinka 11-12 klasių mokiniams.

I.Idėjinė-meninė pjesės analizė.

a) pirmas įspūdis, perskaičius pjesę

b) gyvenimiškas pjesės pagrindas (autorės gyvenimas, požiūrių amplitudė, keliamso amžiaus problemos)

c) bendra autorės kūrybos kryptis ir konkreti vieta autorės kūryboje;

d) pjesės fabula (siužetas, įvykiai);

e) pagrindinė tema

f) pagrindinis konfliktas

g) pagrindinė mintis – idėja

h) pjesės aktualumas

- i) personažų charakteristikos
- j) žanras

II. Kompozicinė spektaklio struktūra.

- a) spektaklio išeities įvykis, pagrindinės aplinkybės
- b) įvykių eilė
- c) užuomazginis įvykis
- d) esminis įvykis
- e) svarbiausias įvykis
- f) pagrindinis spektaklio konfliktas
- g) veikėjų pagrindiniai siekiniai spektaklio ištisiniam veiksmui bei pagrindiniame konflikte
- h) spektaklio ištisinis veiksmas, kontraveiksmas
- i) spektaklio žanras
- j) spektaklio tikslas
- k) išorinis spektaklio fonas (scenografija, spalvinė apšvietimo gama, kostiumai, grimas)
- l) muzikinis spektaklio sprendimas ir garsiniai efektai.

6. Scenografija. Metodas nuotolinio ugdymo sąlygomis be individualių praktinių užduočių pasigaminti kaukę, kostiumą, nupiešti scenografijos eskizą ar pagaminti scenos dėžės maketą su dekoracijomis, dar apima ir stebėjimo bei analizės aspektą. Rekomenduojama taikyti 9-10 ir I–II gimnazijos klasių ugdymo koncentruoti. Teatro mokytojas suranda video įrašų, pasiūlo juos mokiniams peržiūrėti ir parašyti arba papasakoti apie aktorių kostiumus, spektaklio dekoracijas, grimą, apšvietimą ir pan. Pavyzdys. Peržiūrėjus to paties miuziklo tą pačią sceną skirtingų teatrų pastatymuose mokiniams siūloma palyginti, kuo skiriasi scenografija bei pagrindinio personažo – Erodo vaidyba.

1. JESUS CHRIST SUPERSTAR - COMPLETE - JCS full version HD live 2016 - Salerno Italy.
Žiūrėti nuo 1:09:37 iki 1:12:47. Nuoroda:
<https://www.youtube.com/watch?v=pTct5PkNE2A&t=5274s>
2. King Herod: Jesus Christ Superstar. Trukmė: 3,18 min. Nuoroda:
<https://www.youtube.com/watch?v=Z9ALiADrJro>
3. Herod's Song – JCS. Trukmė: 4,05 min. Nuoroda:
<https://www.youtube.com/watch?v=Yi6VFtDKVOg>
4. King Herod's Song - Broadway | Jesus Christ Superstar. Trukmė: 1,27 min. Nuoroda:
<https://www.youtube.com/watch?v=Xp7ZLr4RqiI>
Herod's Song - Jesus Christ Superstar. Trukmė: 3,42 min. Nuoroda:
<https://www.youtube.com/watch?v=PpzsE8oGDgE>
5. 2AM, herod's song, Musical Jesus Christ supetstar, 뮤지컬 '지저스 크리스티스'. Trukmė: 3,32 min. Nuoroda:
<https://www.youtube.com/watch?v=zs-Alda9lfc>
6. Jesus christ superstar - Herods song. Trukmė: 4,37 min. Nuoroda:
<https://www.youtube.com/watch?v=3i3ORAZvQu0>
King Herod's Song - 2000 Film | Jesus Christ Superstar. Trukmė: 3,38 min. Nuoroda:
<https://www.youtube.com/watch?v=BaOfBQ5uw6M>

7. Mizanscenų brėžiniai: Mizanscenų (franc. mise en scène) kūrimas. Mizanscenoms sukurti režisierius per aktorius turi matyti plastinį spektaklio sprendimą. Mizanscena – tai aktorių išsidėstymas scenoje tam tikru santykiu vienas su kitu ir supančia erdve, vieną ar kitą spektaklio momentą. Kiekviena mizanscena turi turėti savo kompozicijos centrą. Mizanscenos – priekinės, giluminės, skersinės, išilginės, įžambinės,

apskritiminės, laužytos. Etiudo scenarijaus autorius numato mizanscenas ir pavaizduoja tai brėžinyje (eskize).

8. Šokio, dailės, muzikos, kino, techninių priemonių numatymas teatro reiškinyje. Tai teatrinio scenarijaus kūrimo dalis. Mokiniui pasiūloma kūrybiškai atlikti užduotį – parašyti scenarijų duota tema (teatro festivalis mokykloje, realybės šou, teatralizuota akcija, kt.) ir numatyti visas reikiamas menines ir technines priemones: pasiūlyti muziką, plastinį sprendimą, video medžiagą, scenografiją, apšvietimą. Tokiu būdu mokinys susipažįsta su teatru kaip sintetiniu ir kolektyviniu menu, apimančiu visus menus ir įvairias technines priemones.

9. Teatro reiškinių stebėjimas, analizė. Virtualioje erdvėje stebimi spektakliai, jų ištraukos, kiti teatro reiškiniai analizuojami, vertinami, mokomasi atpažinti teatro elementus, juos susieti su socialine aplinka, asmeniniu gyvenimu.

10. Teatro istorija. Rekomenduojamos dvylika teatro istorijos paskaitų su testais. Švietimo kaitos fondo užsakymu parengė Rasa Ercmonienė – Varnė, Vilnius, 2014 m.)

Temos patalpintos į smis:

<https://www.smis.lt/?fbclid=IwAR3RKSzJSUoDefyvuTL6MODP7odJdWeRoeVkBvR6i3rhZBx7yruHFcRMR4>

(Suaugusių mokymo informacinė sistema smis, reikia registruotis, yra testai, kurie ten ir pildomi)

1. Antikinis teatras: ištakos, vystymasis, įtaka pasaulio kultūrai.
2. Viduramžių teatras. Tiltas per šimtmečius iki XXI a.
3. Šekspyro epochos teatras. Šekspyras Lietuvos teatro scenoje XX-XXI a.
4. Tema: Italijos ir Ispanijos Renesanso teatro palikimas.
5. Klasicismas laikotarpio teatras. Moljeras Lietuvos teatre.
6. Baroko epochos teatras Lietuvoje
7. XX amžiaus teatro reformatoriai-1: K.Stanislavskis ir M.Čechovas
8. XX amžiaus teatro reformatoriai-2: V.Mejercholdas, B.Brechtas, J.Grotovskis.
9. Klotimo teatras.
10. Spektaklio kūrėjai (1): režisierius, aktorius, žiūrovas.
11. Spektaklio kūrėjai (2) – dramaturgas, scenografas, kompozitorius, choreografas, grimuotojas, apšvietėjas ir kt.
12. Socialinis teatras
13. Šiuolaikinis teatras.

Temos patalpintos platformoje smp.lt

Platforma patogiai naudotis. Peržiūrėjus spektaklių ištraukos, atsakoma į klausimus.

Temos.

Metaforiškasis teatras. V.Šekspyro „Hamletas“ ištrauka, klausimai:

https://smp2014me.ugdome.lt/index.php/site/mo/mo_id/440

Metaforiškasis teatras. Eimuntas Nekrošiaus spektaklio „Kvadratas“ ištrauka, klausimai:

https://smp2014me.ugdome.lt/index.php/site/mo/mo_id/438

Realistinis psichologinis teatras. Kazio Binkio „Atžalyno“ ištrauka, klausimai:

https://smp2014me.ugdome.lt/index.php/site/mo/mo_id/426

Realistinis psichologinis teatras. Haroldo Miulerio „Tyli naktis“ ištrauka, klausimai:

https://smp2014me.ugdome.lt/index.php/site/mo/mo_id/427

Teatras ir pilietinis sąmoningumas. Just. Marcinkevičiaus istorinės dramos „Mindaugas“ ištrauka, klausimai: https://smp2014me.ugdome.lt/index.php/site/mo/mo_id/434

11. Retorika. Viešosios kalbos rūšys. Proginės/šventinės, politinės, teisinės, komercinės – reklaminės, gido kalbos kūrimas, pristatymas teatro grupei. Retorika (graik. ῥητωρ, rhêtôr, oratorius) – vienas iš trijų pirmųjų laisvųjų menų Vakarų kultūroje. Senovėje ir Viduramžiais tiek retorika, tiek dialektika buvo suprantamos kaip siekis būti įtaigiam. Šiais laikais retorika suprantama kaip įtikinėjimo žodžiu menas.

Iki šiol viena didžiausių daugelio žmonių baimių – viešojo kalbėjimo baimė. Sakoma, kad egzistuoja trys didžiosios žmonių baimės: baimė kalbėti viešai, mirties baimė, baimė numirti viešosios kalbos metu. Gera žinia yra ta, kad net scenos profesionalai jaučia nerimą prieš eidami kalbėti viešai. Tik svarbu – ar tu moki valdyti baimę, ar ji užvaldo tave?

Keli patarimai, kaip suvaldyti viešojo kalbėjimo baimę:

Būkite organizuotas. Kai surikiuojate savo mintis, tvarkingai sudėliojate savo kalbos medžiagą, tai padeda atsipalaiduoti ir nusiraminti. Kai jūsų mintys aiškos ir skaidrios, nerimas slūgsta, nes galite labiau koncentruotis į tai, kas jūsų laukia. Būkite organizuotas ir pasakysite puikią kalbą.

Ruoškitės. Repetuo­kite. Niekas už jus nepasiruoš jūsų kalbai. Susirašykite esminius savo kalbos punktus, bet neskaitykite šio scenarijaus pažodžiui. Pasiruoškite savo kalbai taip gerai, kad galėtumėte atsakyti į kiekvieną jums užduotą klausimą.

12. Emocinis ryšys. Geram pranešėjui nėra būtinos specialios technikos ir metodikos. Puikios iškalbos pavyzdys gali būti emocinis pranešėjo ir pristatomos temos ryšys. Jeigu norite tapti puikiu oratoriumi, labai svarbu, kiek jums pačiam rūpi tema, apie kurią kalbate.

Lakoniškumas – talento brolis. Mokykitės savo mintis pateikti trumpai ir aiškiai. Tai labai patiks jūsų auditorijai.

Kokiais požymiais pagal jus turėtų pasižymėti gera, įtaigi kalba ir kodėl? Kokios savybės yra reikalingos geram kalbėtojui?

Kaip sakė Aristotelis: jei nori, kad auditorija tavęs klausytų, pagalvok apie tris esminius dalykus:

- Apie save kaip oratorių. Ar esi gerai pasiruošęs? Ar gerai jautiesi (tiek fiziškai, tiek emociškai)? Ar tikrai 100 procentų tiki tuo, ką ruošiesi pasakyti?
- Ką žinai apie auditoriją, kuriai ruošiesi kalbėti? Ką jie žino apie tave? Apie tavo pristatomą dalyką? T. y. ar atlikai savo auditorijos analizę?
- Kalbos tikslas. Kokia pagrindinė tavo kalbos žinia? Ar gali ją apibrėžti vienu trumpu sakiniu? Ar gali ją nusakyti vienu žodžiu?

Kodėl gali trūkti oro kalbant viešai? Kodėl galite nejauti savo balso jėgos? Atsakymas paprastas – netaisyklingas kvėpavimas ir nesąmoninga raumenų įtampa. Daugelis žmonių turi įprotį negiliai, greitai ir paviršutiniškai kvėpuoti krūtine. Šis kvėpavimo modelis gali suaktyvinti ir pakelti streso lygį, nes įjungia refleksą „kovoti arba bėgti“.

Taip kvėpuodami greičiau pasiduodame nerimui ir suirztame, būna sunku atsipalaiduoti. Pagrindinė taisyklė norint suvaldyti nerimą – lėtas ir gilus – diafragminis – kvėpavimas pilvu. Jis padeda palaikyti gerą sveikatą ir darbingumą. Diafragma yra didžiausias raumuo mūsų kūne. Nors turime daug papildomų kvėpavimo raumenų, tačiau būtent jis yra pirminis.

13. Kvėpavimo pratimas. Giliai įkvėpkime ir išpūskime pilvą. Nukreipkime įkvėpiamą orą į mūsų kūno svorio centrą, esantį maždaug penkiais centimetrais žemiau bambos, per vidurį tarp pilvo sienelės ir nugaros, tarsi pūstume jūsų pilve esantį balioną. O iškvėpdami išleiskime orą iš baliono ir pilvą įtraukime. Įkvėpkime pro nosį ir pripildykime oro savo pilvą, tada iškvėpkime pro burną, lengvai stumdami pilvą vidun, lėtai ir pamažu. Ši bazinė praktika jus nuramins ir sustiprins. Paverskite ją nesąmoningu įpročiu!

Kalbėdami prieš auditoriją turime ją sudominti vos per kelias minutes. O gera, įdomi kalbos pradžia – pusė darbo. Iš esmės svarbu pirmosios 90 sekundžių. Tai yra laikas, skirtas geram pirmam įspūdžiui sukurti.

Jeigu šis įspūdis geras – puiku, turite žalią šviesą tęsti savo kalbą, auditorija yra jūsų pusėje. Jeigu šis įspūdis prastas – kalbant teks įdėti daug pastangų, kad ši prastą įspūdį ištaisytumėte.

14. Radijo teatras (5-6 kl.). Mokomasi iš profesionalų. Mokiniai išklauso, kaip aktoriai vaidina, artikuliuoja tekstą, koks balso įtaigumas ir kokios intonacijos, kokie garsai (triukšmai) papildo veiksmą, kuria spektaklio atmosferą.

Nuoroda:

<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/1012681682/plesikas-hocenplocas-1-dalis>

<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/1012681683/plesikas-hocenplocas-2-dalis>

<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/102723828/skiltuvas>

<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/1013671225/sugrizimas>

(7-8 kl.)

<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/102724853/teisejo-veidrodis>

Prozos ir poezijos skaitymas virtualioje erdvėje apima mokytojo pasiūlytų arba mokinio pasirinkto kūrinio raiškiuoju skaitymu. Rekomenduojama pajvairinti pamoką improvizuojant tekstą (sukeitus personažus, išgalvojant kitas veiksmo aplinkybes, kt.)

15. Improvizacija.

Aktorius Audrius Bružas pasakoja kas tai, kaip nugalėti scenos baimę ir improvizuoti.

Kas yra improvizacija.

https://www.youtube.com/watch?v=HbEKFSZAGF8&t=110s&fbclid=IwAR1c453YsoQR4jmxjkSojv65T-5DPyLmhAK3ZmhZINePjToh2fuwWidv_nA

Pagrindiniai improvizacijos principai.

<https://www.youtube.com/watch?v=IFFxHCNJKNY>

Kaip improvizuoti praktiškai.

<https://www.youtube.com/watch?v=WfUhONJXV7E>

Kaip nugalėti baimę improvizuoti.

<https://www.youtube.com/watch?v=U25aTj5uitI>

Improvizacija be tariamų tam tikrų raidžių. Iš pradžių mokiniams pasiūloma pažiūrėti aktorių trupės „Kitas kampas“

improvizacijos: https://www.youtube.com/results?search_query=kitas+kampas+improvizacija

Po to mokiniai atlieka tekstines improvizacijas duota tema, netardami tam tikrų raidžių. Ši improvizacija ugdo atidumą, lavina kalbos padargus.

16. Teatro žodynas. Tinka visiems pagrindinio ugdymo koncentrams. Mokiniai žaismingai supažindinami su teatro terminologija, naudodami, pvz.: a) 3-4 žodžius iš teatro žodyno turi sukurti 3 minučių dialogą „Spektaklio pertraukėlei“; b) pasirinkę 5 atsitiktinius terminus, turi juos išplėsti savo nuožiūra. Pamokai mokytojas nurodo teatro terminų žodyno nuorodą arba parengia sąrašą.

17. Teatro vadyba. Rekomenduojama supažindinti 9-10 kl. mokinius su teatro vadybos pagrindais, įskaitant projektų paraiškos formų pildymą, sąmatos sudarymą, supažindinimą su teatro darbuotojų funkcijomis, reklamos kūrimo aspektais ir kt.

18. Animacijos kūrimas. Mokomės iš pavyzdžio. Vaizdo įrašė berniukas kuria animaciją, naudodamasis trimis nesudėtingomis programomis. Vaizdo įrašo nuoroda: <https://www.youtube.com/watch?v=I0-NSWQy63Y>

19. Video filmo kūrimas. Mokomės iš pavyzdžio. Gimnazistų sukurtą filmuko tolerancijos tema nuoroda: <https://www.youtube.com/watch?v=eYGIPjPkCbI>

Video filmo kūrimas iš atskirų personažų, panaudojant monologus, improvizaciją, išradingai sumontuojant kadrus (naudojant video kūrimo, karpymo, montavimo programėles: Windows Movie Maker – 12; VSDC Free Video Editor;

Video spektaklis, sukurtas karantino metu, peržiūra Youtube: ONLISPEKTAKLIS /Bestuburiada, nuoroda: <https://m.youtube.com/watch?v=d1AiUJbx8Os&feature=youtu.be>

Magisto – video filmukų kūrimo programa internete, tinka 7-10 kl. mokiniams. Programos nustatymų pagalba rekomenduojama transformuoti video medžiagą ir nuotraukas į filmukus su emocijomis, įspūdziais, pasirinktu savitu stiliumi. Nauja technologija leidžia patogiai ir greitai paversti paveikslėlius ir vaizdo įrašus į aukštos kokybės filmukus su Holivudo stiliaus prieskoniu. Šia programa galima dirbti kompiuteryje, planšetėje ir mobiliajame įrenginyje (reikia parsisiųsti nemokamą programėlę iš programėlių centro ir kurti laisvai filmukus). 5 minutės ir filmukas jau paruoštas, galite publikuoti, siųsti draugams, pateikti kaip staigmeną iš ką tik nufilmuotų ir fotografuotų vaizdų.

Kizoa – galinga šiuolaikiška programa internete, kuria galima kurti filmukus, pristatymus, koliažus, redaguoti nuotraukas ir publikuoti, rekomenduojama 10 ir I gimnazijos klasių mokiniams.

Kino pasaulio įžymybių pristatymas. Kino reklama. Kino scenarijaus rašymas. Kadruočių piešimas. Mokiniai turi progą papasakoti apie mėgstamiausią savo filmą ir aktorių, išreklamuoti filmą, režisierių. Mokiniai supažindinami su kino kadruotėmis. Pasiūloma sukurti kino scenarijų 3 minučių filmui, nupiešiant 9-12 kadruočių.

20. Teatrinio etiudo režisūra. Mokiniai supažindinami su pagrindinėmis režisieriaus funkcijomis.

- a. Žanro nustatymas (pvz. komedija)
- b. Dekoracijų eskizas, jo praktinis įgyvendinimas (piešiama ir parenkama iš turimų daiktų – kėdžių, stalų, širmų ir t.t.)
- c. Kostiumų eskizai, jų parinkimas (siuvimas, pritaikymas)
- d. Rekvizitas (daiktai, reikalingi aktoriams)
- e. Darbas su aktoriais – 1 (Aktorinio meistriškumo užduotys: susikaupimo pratimai, užduotys vaizduotei, pasitikėjimui, psichofiziniai pratimai, plastikos, scenos kalbos užduotys)
- f. Darbas su aktoriais – 2 (Personажų veiksmas duotose aplinkybėse: priešistorės etiudai, veiksminė etiudo analizė)
- g. Mizanscenų fiksavimas (aktorių buvimo vieta scenoje)
- h. Muzikinis (triukšminis, efektų) etiudo sprendimas (fonograma, gyva muzika ir t.t.)

21. Apšvietimas, grimas (jeigu reikia). Mokytojui padedant kuriama konkretaus etiudo režisūrinė eksplikacija, kurioje raštu išdėstomi nurodyti punktai, papildant savo įžvalgomis.

2. Kaip ugdyti aukštesnius pasiekimus

Aukštesni pasiekimai – tai aukštesniojo lygio gebėjimai, kuriuos Teatro pamokose rodo mokinys, kurdamas ir įgyvendindamas savo kūrybinius sumanymus, apmąstydamas savo teatrinės raiškos patirtį, analizuodamas ir vertindamas teatro spektaklius, tyrinėdamas, nagrinėdamas ir reflektuodamas teatro meno ir teatrinę reiškinių pavyzdžius. Šie gebėjimai itin tamptariai susiję su mokinio savarankiškumu, kūrybišku ir giliu mąstymu, (savi)motyvacija ir atsakingumu, kurie skatina mokinių ne tik tiesiogiai taikyti įgytas žinias, bet su jomis eksperimentuoti, ieškoti originalių būdų bei sprendimų. Mokinio kūrybiško ir kritinio mąstymo, meninių gabumų atvėrimo ir skatinimo ugdymas – o toks ir yra Teatro dalyko tikslas, – turėtų remtis inovatyviais, šiandienos poreikius atliepiančiais metodais, motyvacija, aktyviu mokinio ir mokytojo bendradarbiavimu, tarpusavio pasitikėjimu.

2.1. Pasiekimų sritys

Teatro dalyką sudaro 3 veiklos kryptys: teatro raiška; teatro supratimas ir vertinimas; teatrinę reiškinių ir kontekstų pažinimas. Šios veiklos viena kitą papildo ir pratęsia kaip kompleksiškas ir empirine patirtimi grįstas teatrinės kūrybos ir teatrinę reiškinių pažinimo, supratimo ir vertinimo procesas. Šių veiklų

derinimas visose ugdymo pakopose padės įprasminti teatro mokymą(si) kaip kūrybišką, sąmoningą ir prasmingą, reikalaujantį aktyvaus dalyvavimo ir bendradarbiavimo, skatinantį žinių poreikį ir naujų idėjų įgyvendinimą.

Teatro raiškos pasiekimai aprėpia atlikimo, kūrybos, kūrybos pristatymo ir refleksijos gebėjimus bei žinias. Teatrinės raiškos veiklos, skirtos vaidybai ir kūrybai, padės mokiniams suprasti, kad teatro menas ir teatrinė kūryba remiasi ne vien prigimtiniais sugebėjimais ar talentu, bet reikalauja specialaus ruošimo(si), tikslingo ugdymo(si).

Teatro supratimo ir vertinimo pasiekimai aprėpia teatrinį reiškinį ar teatrinės kūrybos pavyzdžių, kuriuos mokiniai stebi ir (ar) kuriuose dalyvauja, analizavimo, interpretavimo ir vertinimo gebėjimus. Analizuodami teatrinę kūrybą mokiniai įsisavina teatrinės raiškos ir kūrybos elementus bei priemones; interpretuodami – nusako teatro kūrinio temą, įvardija prasmę(-es); vertindami – išsako ir pagrindžia savo nuomonę apie kūrinį. Teatro supratimo ir vertinimo gebėjimai svarbūs formuojantis estetinei mokinio nuovokai, kritiniam mąstymui, teatro meno savitumo supratimui.

Teatrinį reiškinį ir kontekstą pažinimo pasiekimai aprėpia teatrinį reiškinį, teatro formų bei žanrų istoriniuose ir kultūriniuose kontekstuose žinias, gebėjimą jas taikyti teatrinėje kūryboje, analizuojant bei vertinant teatrą ir susiejant jas su asmenine patirtimi, poreikiais bei vertybėmis. Teatrinį reiškinį ir kontekstą pažinimas koreliuoja su mokinio gebėjimu orientuotis teatro meno įvairovėje, įprasminti teatro poreikį mokymosi procese, kasdieniame gyvenime.

Pasiekimų sritys	Pasiekimai
Teatro raiška (A)	Vaidina pasitelkdamas teatrinės raiškos priemones (A1)
	Įgyvendina savo kūrybinius sumanymus pasirinkdamas teatrinės raiškos priemones (A2)
	Pristato savo teatrinę raišką ir (ar) kūrybą (A3)
	Apmąsto ir įsivertina teatrinės raiškos (kūrybos) patirtį (A4)
Teatro supratimas ir vertinimas (B)	Analizuoja teatro elementus ir priemones (B1)
	Interpretuoja teatro kūrinį (B2)
	Vertina teatro kūrinį (B3)
Teatrinį reiškinį ir kontekstą pažinimas (C)	Tyrinėja teatrinis reiškinis (C1)
	Nagrinėja teatrinės kūrybos kontekstus (C2)
	Susieja teatro pažinimą su asmenine patirtimi, poreikiais ir vertybėmis (C3)

Detalizavimas:

Teatro raiška (A)

- Vaidyba, vaidmenų kūrimas etiuduose, vaidmenų žaidimuose, mokytojo pasiūlytose ar pačių pasirinktose teatro formose. Atkreipiamas dėmesys į mokinio jautrumą ir dėmesingumą aplinkai, išgalvotoms aplinkybėms, natūralumą „scenoje“, partnerystės jausmą, improvizacinius gebėjimus, vaizduotę, intuciją, drąsą ir savarankiškumą vykdant užduotis.
- Kūrybinių sumanymų įgyvendinimas nuo mažos formos etiudų iki sudėtingesnių kūrinių, pasirenkant teatrinės raiškos priemones ir elementus. Atkreipiamas dėmesys į savarankiškumą, originalų ir kūrybišką mąstymą, organizacinius gebėjimus, bendradarbiavimą su bendraklasiais.

3. Raiškos ir kūrybinių sumanymas pristatymas tiek vaidinant ir kuriant, tiek ir prisidedant prie bendro darbo rezultato.

4. Raiškos ir kūrybos refleksija skirta mokiniui apmąstyti įgytą patirtį, įvertinti savo pasiekimus, įsivardyti tikslus.

Aukštesniame Teatro raiškos lygyje akcentuojamas mokinio savarankiškumas, kūrybiškas mąstymas, praktinis žinių taikymas ieškant originalesnio kūrybinio sprendimo.

Teatro supratimas ir vertinimas (B)

1. Teatro elementų atpažinimas.

2. Teatro reiškinių analizė.

3. Teatro reiškinių vertinimas.

Tai vaidinimų ir kitų teatro reiškinių stebėjimas, supratimo aiškinimasis, interpretavimas ir vertinimas.

Teatro reiškinių ir kontekstų pažinimas (C)

3.1. Teatro sąsajų su įvairiais kontekstais pažinimas.

3.2. Teatro elementų įv. kontekstuose analizė.

3.3. Teatro reikšmės saviugdai suvokimas.

Tai teatro sąsajų su asmeniniu gyvenimu, tradicinėmis vietos bendruomenių šventėmis, su įvairių epochų ir tautų kultūromis, jų tradicijomis, vertybėmis atpažinimas, vaidmens, kuriant savo krašto, europinę ir pasaulinę kultūrą pažinimas.

2.2. Pasiekimų ugdymas pagrindinėje mokykloje.

Pasiekimai aprašomi 5–6, 7–8 ir 9–10 ir I–II gimn. kl. koncentrais, nurodant, kokius gebėjimus mokinyt turėtų išsiugdyti koncentro pabaigoje. Kad mokinyt išsiugdytų bent minimalius pasiekimus (slenkstinis lygmuo), būtina mokymosi motyvacija, suponuojanti pozityvias mokinio nuostatas. Kas motyvuoja mokinį? Kokia motyvacija veikia šeštoką, kad jis „laisvai veiktų ir improvizuotų vienas, poroje ir grupėje pa(si)rinkto kūrinio aplinkybėse; atsižvelgtų į partnerius, vaidinamo personažo charakterį ir siekinius, situacijų kaitą; valdytų balso ir kūno raišką“ (A1: Teatro raiška, 5-6 klasių koncentras).

Šiame kontekste kalbame mokinio ugdymą teatru per jo psichofiziką, kūrybingumą, gyvą bendravimą, suvokimą apie gyvo bendravimo naudą jo socializacijai, apie asmenybės visapusišką ugdymą, kompetencijas. Mokinyt turi žinoti, ko ir kodėl jis mokosi, kaip tai veikia jo brandą. Keičiantis mokinių kartoms, kinta ir mokinių mokymosi ypatumai, o taip pat ir šiuolaikinių mokinių motyvavimas mokytis. Išoriškai labiau motyvuoti mokiniai, pasak psichologų, linkę orientuotis į mokymosi rezultatą, o ne į patį procesą. Šiems mokiniams itin svarbus aplinkinių pritarimas bei išoriniai įvertinimo ženklai (?2021). Vidinė motyvacija sąlygoja aukštus pasiekimus, o vidinis susidomėjimas laikomas santykinai stabiliu ir ilgai trunkančiu, tad dauguma mokytojų mano, jog „vertingesnė“ yra visgi vidinė motyvacija. Tačiau svarbu skatinti ir išorinę motyvaciją, nes ji taip pat gali padėti siekti didesnių tikslų. Juolab kad skaitmeninės kartos vaikų realybė kita – jie ir atradėjai, ir vartotojai, todėl jų motyvavimui svarbios ir vidinės, ir išorinės paskatos (2021).

Kas motyvuoja aštuntoką „įvardyti ir išsamiai apibūdinti stebėto teatrinio pavyzdžio raiškos priemones, nurodyti ir pakomentuoti jų sąsajas su idėja, prasmėmis, atkreipti dėmesį į stilistinį kūrinio savitumą, originalius meninius sprendimus“ (B2: Teatro supratimas ir vertinimas, 7–8 kl. koncentras) ir dešimtoką, kad jis „žino ir nusako asmeninius teatrinis poreikius, įvardija ir pakomentuoja teatro pažinimo svarbą asmenybės saviugdai, bendražmogiškų vertybių formavimuisi, estetinei ir kultūrinei nuovokai“ (C3: Teatro reiškinių ir kontekstų pažinimas, 9–10 ir I–II gimnazijos kl. koncentras)?

Teatru sudominti mokiniai (kartais pakanka pirmos sėkmingos pamokos!) pasirenkę siekti kūrybinio rezultato, visapusiškai ugdytis teatro priemonėmis, tobulėti padedant teatro mokytojui bei išsinešti iš mokyklos kompetencijas, kurios jį lydės tolimesniame gyvenimo kelyje. Bet tam reikalingos žinios, teatro

supratimas ir vertinimas, teatro reiškinių ir kontekstų (teatralizuotų renginių, performansų, spektaklių, integruotų teatro elementų analogiškose veiklose, kt.) pažinimas. Vaidybos technika, režisūros paslaptys – visa tai sudaro ne tik meną, bet ir mokslą su savais dėsniais, taisyklėmis, prioritetais, vertinimo kriterijais. Todėl pasiekimai šiose Metodinėse rekomendacijose turėtų būti suprantami kaip mokslo metų eigoje įsisavintų žinių, supratimo, įgytų / patobulintų įgūdžių, gebėjimų ir kompetencijų kompleksinė išdava. Jei dešimtokas teatro įskaitos metu „savarankiškai vaidina vienas, poroje ir grupėje pagal pa(si)rinktą kūrinį, teatrinę formą, tikslingai veikia aplinkybėse ir situacijose, pasitelkia netikėtus balso ir kūno raiškos derinius, geba improvizuoti atskleidžiant personažo charakterį, nuotaiką, personažų tarpusavio santykius, vaidindamas atsižvelgia į partnerius, stilistinę kūrinio visumą“, – tai reiškia, kad jis įvykdė teatro programą, įgydamas reikiamų vaidybos, režisūros gebėjimų, išmoko scenos kalbos, kūno raiškos, balso technikos, geba kūrybiškai komunikuoti, pasirinko tinkamą scenografiją, muzikinį foną ir pan. Norėdamas atskleisti personažo charakterį, mokinys kūrė ir vaidino jo priešistorę, mokėsi įvykių vertinimo, atliko psichofizinius pratimus, moka netikėtos reakcijos į įvykius, ieškojo prisitaikymo prie partnerio konfliktinėse situacijose, diskutavo su partneriu ir mokytoju apie tai, kokie gyvenimiški pavyzdžiai atkartojami teatrinėje situacijoje, o prieš pristatydamas savo kūrybinį darbą klasėje ar mokyklos bendruomenei, atliko daug organizacinių darbų, įskaitant reklamą, apšvietimo, garso aparatūros, projektoriaus (kt.) panaudojimą ir t.t. Teatro supratimas – tai, ką mokinys turi suprasti ir žinoti, kad galėtų pristatyti savo gebėjimus. Prieš vaidindamas personažą, kiekvienas mokinys turi išsiaiškinti, ko tas personažas siekia tam tikroje scenoje ir kodėl jis elgiasi būtent taip, o ne kitaip. Vaidmens charakteris, charakteringumas, stilius, pagaliau išorinės raiškos priemonės – kostiumas, grimas, – visai tai ateina ne iš karto, o išėjus tam tikrą teatro mokyklą, išmokus skirti organišką vaidybą nuo dirbtinės, kitaip sakant nuo vaidmens „rodymo“. Kokį charakteringumą, kokią plastiką pritaikyti atliekant tam tikrą personažą, kokias menines priemones parinkti – šie sprendimai reikalauja iš mokinio supratimo, koks priemonių spektras egzistuoja, ar naudoti jas materialias ar menamas (špaguotis mediniais, plastikiniais kardais ar įsivaizduojamais), ar valgyti tikrą obuolį ar menamą ir kodėl būtent taip.

Kas yra teatro metafora, sąlygiška vaidyba, kuo skiriasi realistinis, psichologinis ir metaforų teatras, kodėl Oskaro Koršunovo Romeo ir Džuljeta pilstosi miltais ir ką reiškia posakis „Jei pirmame veiksmo ant sienos scenoje kabo šautuvas, tai paskutiniame jis turi iššauti“?.. To išmokstama ir tai yra žinios, padedančios teatrinėje kūryboje, nes be tų žinių aukštesnieji teatro pasiekimai neįmanomi, o mokinys neturėtų būti giriamas už teatrinę raišką vien dėl turimos charizmos ar intuityvių gabumų. Stebėkime individualią mokinio pažangą, ar iš pirmo žvilgsnio gabus paauglys visada geriau vertintinas už tą, kuris atliko užduotį prasčiau, tačiau mokslo metų bėgyje padarė didelę pažangą. „Teatro supratimas ir vertinimas“ bei „Teatro reiškinių ir kontekstų pažinimas“ yra ne mažiau svarbūs kaip „Teatro raiškos“ sandas, nes įprasmina visa, ko išmokstama. Gebėti susieti sceninius prisitaikymus su asmeniniu gyvenimu, atpažinti teatro elementus kasdienybėje, panaudoti viešąją kalbą, artikuliaciją kitų dalykų pamokose, gebėti improvizuoti – tai tik menka dalis, ko išmoksta ir apie ką sugeba teatro pamokas lankę mokiniai.

2.2.1. Tyrimas: teatrinio etiudo vertinimas

Vienas populiariausių teatrinio ugdymo (ugdymo teatru) metodų – teatrinis etiudas.

1. Etiudas apima tiek vaidybinių, tiek režisūrinių gebėjimų ugdymą.
2. Etiudų metodas tinka visoms amžiaus grupėms ir apima neribotą temų spektrą.
3. Etiudo metodu ugdomos visos kompetencijos.
4. Etiudo struktūra yra konkreti, apima pradžios, įvykio, pabaigos sukūrimą ir atlikimą.

5. Etiudas – būtent ta forma, kuria atsiskaito abiturientai baigdami mokyklą (pasirenkantys teatro egzaminą).

Šis metodas buvo pasirinktas tyrimui, siekiant nustatyti jo vertinimo kriterijus ir tai, kas ugdytina teatro pamokoje, kam teikti prioritetus, taikant šį metodą.

Teatro pedagogai ne kartą diskutavo, kaip vertinti mokinius, kuriančius ir atliekančius etiudą teatro pamokose, kokie turėtų būti etiudo vertinimo kriterijai. Kūrybinis procesas yra labai individualus, savitas, todėl jam pritaikyti vieningą vertinimo sistemą sunku. 2015 m. rugsėjo 28 d. Lietuvos teatro pedagogų asociacijos „MENO FORMOS“ vykdomo projekto „Teatrinio ugdymo pažangos ir pasiekimų vertinimas“ darbo grupės susitikime dalyvavę teatro pedagogai dalijosi savo patirtimi, apibendrino 2014 m. gruodžio 8 d. vykusioje konferencijoje ir pedagogų forumuose iškeltas etiudo vertinimo idėjas. Buvo išskirtos kelios etiudo vertinimo schemos.

1 schema:

Vaidybos organiškumas, gyvumas
Atlikimas
Kūno kalba
Garso panaudojimas
Scenos erdvės pajautimas
Tikslo siekimas
Gebėjimas aiškiai parodyti ir įvertinti įvykusį įvykį
Sprendimų originalumas
Gebėjimas įvardyti: kokie veiksmai ir kodėl vyksta po įvykio
Darbas grupėje: kitų palaikymas kitų ir darbinės atmosferos kūrimas. Ar suprato kiti?

2 schema:

5-10 kl.	Bendradarbiavimas grupėje	Iniciatyva kuriant etiudą, komunikaciniai gebėjimai
	Struktūra	Vientisumas (pradžią, įvykis, pabaiga)
	Etika	Teatro etikos taisyklių laikymasis
	Atlikimas	Susikaupimas
		Bendravimas
		Įtaigumas
		Scenos kalba
		Originalumas

Tyrimo metu buvo paprašyta ir pačių moksleivių nustatyti etiudo vertinimo kriterijus. Tyrimas buvo atliktas pasitelkiant 90 Vilniaus Gabijos gimnazijos mokinių (teatro mokytoja Eglė Špejeraitė Meldaikė), kurie atsakė į klausimus, kaip turėtų būti vertinamas mokinytis, sukūręs ir atlikęs teatrinį etiudą, už temą, idėjos nustatymą, už struktūrinių etiudo dalių (užuomazgos, įvykio, atomazgos) sukūrimą bei atlikimą (dėmesio valdymą, duotųjų (įsivaizduojamųjų) aplinkybių ir įvykio vertinimą vaidybos procese).

1. Visi apklaustieji pasisakė, kad etiudo atlikimo dalis turi būti vertinama, skiriant jai didesniąją dalį balų.
2. Dėmesio valdymui, tikėjimui duotosiomis aplinkybėmis ir įvykio vertinimui turėtų būti skiriamas panašus balų skaičius.
3. Etiudo struktūra vertintina mažesniu balu nei atlikimas, bet didesniu nei tema ir idėja.

4. Etiudo idėja vertintina didesniu balu nei tema (8–12 kl. mokinių nuomone).

5. Paskaičiavus mokinių siūlymus, vertinimo schema būtų:

3 schema:

		Vertinimas
1. Etiudo tema		0,5
2. Etiudo idėja		2
3. Etiudo struktūra	3.1. Pradžia / užuomazga	0,5
	3.2. Įvykis	1,5
	3.3. Pabaiga / atomazga	1
4. Etiudo atlikimas	4.1. Dėmesio valdymas	1,5
	4.2. Tikėjimas duot. apl.	1,5
	4.3. Įvykio vertinimas	1,5

Teatro mokytojams rekomenduotina žinoti tiek kolegų, tiek mokinių nuomonę etiudo vertinimo atžvilgiu, o taip pat išgryninti kriterijus, galinčius suformuoti geriausią vertinimo schemą savo teatro pamokoje.

2.2.2. Pasiekimo A2 raida, lygių požymiai.

Teatro raiškos pasiekimas „Įgyvendina savo kūrybinius sumanymus pasirinkdamas teatrinės raiškos priemones“ (A2), kaip ir visi kiti pasiekimai, kinta priklausomai nuo pažintinės, socioemocinės ir kognityviosios mokinio raidos. Remiantis psichologų tyrimais, 5–6 klasės mokinys pradeda suvokti įvairių socialinių grupių požiūrį, septintokas jau siekia autonomijos, atmeta suaugusiųjų požiūrį, kvestionuoja autoritetus, o 9–10 ir I–II gimnazijos kl. jau apmąsto alternatyvias visuomenės moralines ar religines sistemas. Todėl iš esmės pasiekimų ugdymas ir vertinimas nekinta priklausomai nuo to, ar mokykloje teatro pamokos vyksta nuosekliai nuo penktos iki 10-tos klasės, ar fragmentiškai.

Ar turėtume penktokui siūlyti kurti etiudą lytiškumo, migracijos, hibridinių grėsmių tema? Atsakymą padiktuos jūsų klasė. Nubrėžti ribos nederėtų, **siekiant ugdyti aukštesnius pasiekimus** (pvz., *migrantų šeimos vaiko patirtis leidžia jam papasakoti teatrinėmis priemonėmis tai, kas jo bendraamžiams gali būti sunkiau suvokiama*), pastebėjus išskirtinius gebėjimus mokinių, kurių **ugdymo rezultatai netenkina**. Jei patiriama ugdymosi sunkumų, **rekomenduotina atsižvelgti į įvairių poreikių mokinius**, o ugdymosi procesą individualizuoti arba diferencijuoti.

Teatro pasiekimų raidos klasių koncentrais lentelė:

Pasiekimas	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 ir I–II gimn. klasės
Įgyvendina savo kūrybinius sumanymus pasirinkdamas teatrinės raiškos priemones (A2).	Remdamasis nurodytais kriterijais komponuoja teatrinio fragmento (pasakojimo) dramaturgiją pasirinkta tema. Mokytojai patariant įgyvena sumanymą pasitelkdamas	Remdamasis nurodytais kriterijais komponuoja teatrinio fragmento, pasakojimo, scenarijaus dramaturgiją, laikosi aptartos temos, žanro. Organizuoja fragmento įgyvendinimą poroje ar su grupe, pasitelkia rekvizitą, kostiumus, muziką,	Remdamasis nurodytais kriterijais komponuoja teatrinio pasirodymo, renginio dramaturgiją; sugalvoja temą, situacijas, personažus, kuria jų dialogus. Atsižvelgdamas į pasirodymo temą, žanrą, stilių, pasitelkia verbalines ir neverbalines (kūno, balso,

	rekvizitą, kostiumus, muziką (A2).	skaitmenines garso ar vaizdo technologijas (A2).	garso, vaizdo) teatrinės raiškos priemonės (A2).
--	------------------------------------	--	--

Iš raidos lentelės matyti, kad 5–6 kl. mokinys turėtų būti įsisavinęs etiudo kūrimo pagrindus ir gebėti įgyvendinti sumanymą scenoje, pritaikęs jam rekvizitą, kostiumus ir muziką. 7–8 kl. pabaigoje mokinys pats numatyti etiudo temą, idėją, žanrą, režisuoti etiudą poroje ar su draugų grupe, pasitelkti teatrinės priemonės, skaitmenines technologijas. 9–10 ir I–II gimn. kl. mokinys turėtų kurti personažų dialogus, atsižvelgdamas į savarankiškai numatytą temą, žanrą, stilių, pasitelkti kūno ir balso, garso ir vaizdines priemonės. Rekomendacija aukštesniojo pasiekimo ugdymui būtų paprasta: jeigu pirmo koncentro pasiekimą jūsų klasės vaikas lengvai įgyvendina, pasiūlykite jam aukštesnio koncentro pasiekimus. Pvz., penktokė parašo scenarijų etiudui atliekų rūšiavimo tema, sukuria personažus, numato visas reikiamas teatrinės priemonės, o jums telieka padėti sukurti dialogus. Ji įvykdė 7–8 kl. koncentro pasiekimą ir jautėsi įvertinta.

Šis pasiekimas apima įvairius ugdymosi metodus, išvardintus 1 punkte. Nederėtų taikyti tik vieną ar du metodus, nors jie ir labai patrauklūs, mėgstami mokinių (žaidimai, etiudų kūrimas). Derinant teatro raišką su pažinimo, analitinėmis užduotimis, padėsime mokiniui tobulėti visapusiškai.

Jei jūsų klasėje bus vaikų, gebančių atlikti daugiau, nei iš jų reikalaujama, – sudarykite jiems sąlygas tobulinti savo gebėjimus, skirdami papildomas užduotis. Be abejo, bus vaikų, kurie dėl vienokių ar kitokių priežasčių negalės, nesugebės atlikti kūrybinio darbo pagrindiniam (3) pasiekimo lygmeniui. Tam atvejui skalėje numatytas pirmas – slenkstinis lygis ir antras – patenkinamas lygis.

Kaip ugdomi pasiekimai? Kokios įgyjamų patirčių, informacijos ir praktinės veiklos sąsajos?

Mokinys teatro pamokų metu ugdomi vaidybinių, režisūrinių gebėjimų, bendrųjų kompetencijų. Mokytojas taiko ugdymo metodus visai klasei. Tuo pačiu būtina atsižvelgti, kiek taikytini metodai pateisina grupės ir individualius lūkesčius. Pastebėję, kad ugdymo rezultatai mokinio netenkina, rekomenduojame skirti sudėtingesnes užduotis, pritaikant inovatyvius metodus, derinant juos tarpusavyje, randant optimaliausių variantų. Mokiniui patiriant ugdymosi sunkumų, būtina atsižvelgti į jo galimybes, poreikius ir padėti, skiriant individualias kūrybines užduotis.

2.2.3. Pasiekimo A2 lygiai. Ugdymas, vertinimas

2.2.3.1. 5-6 klasių koncentras

5-6 klasės mokinių pasiekimų lygio požymių lentelė:

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
Padedamas bando komponuoti teatrinio fragmento (pasakojimo) dramaturgiją grupės pasirinkta tema; su mokytojo pagalba	Iš dalies padedamas geba komponuoti teatrinio fragmento (pasakojimo) dramaturgiją grupės pasirinkta tema. Bando įgyvendinti	Remdamasis nurodytais kriterijais komponuoja teatrinio fragmento (pasakojimo) dramaturgiją grupės pasirinkta tema. Mokytojui patariant	Savarankiškai, pasitelkdamas išmonę ir fantaziją, komponuoja teatrinio fragmento (pasakojimo) dramaturgiją grupės pasirinkta tema. Įgyvendina fragmentą pats

bando įgyvendinti sumanymą (A2.1).	sumanymą mokytoji patariant (A2.2).	įgyvendina sumanymą pasitelkdamas rekvizitą, kostiumus, muziką (A2.3).	pasirinkdamas rekvizitą, kostiumus, muziką, paaiškindamas jų poreikį ir tikslą (A2.4).
------------------------------------	-------------------------------------	--	--

Ugdydami aukštesniuosius šio amžiaus tarpsnio mokinių pasiekimus, pasitelkime etiudo vertinimo schemas kriterijus: kokia mokinio iniciatyva kuriant etiudą, kokius parodo komunikacinius gebėjimus, ar kuriamas etiudas vientisas, atitinka struktūrą (pradžią, įvykis, pabaiga), kaip kūrybinio proceso metu laikomasi teatro etikos taisyklių. Svarbu sudaryti mokiniui sąlygas susikaupti, saugiai jaustis, kad jis galėtų kurti nebijodamas būti įžeistas, pajuoktas. Socialinės, emocinės ir sveikos gyvensenos kompetencija per teatrą ugdoma aktyviai dalyvaujant mokytoji, subtiliai derinant visų klasės subjektų lūkesčius ir kūrybinį vyksmą. Paminėta kompetencija sąlygoja dvasinį ir emocinį saugumą – tai pasiekti galima naudojant pratimus ir žaidimus, kurie neišryškina laimėtojo ir nereikalauja lyderiavimo. Tinka pasitikėjimo pratimai, susikaupimo ir atvirkščiai – atsipalaidavimo žaidimai, po kurių pereinama prie vaizduotės ir fantazijos ugdymo metodų. Ne mažiau aktualu užtikrinti fizinį mokinių saugumą, o tai apsprendžia saugų naudojimąsi teatrinėmis priemonėmis (pvz., kai šluota tampa ietimi ar kardu) ir su elektros srovės reikalaujančiomis techninėmis priemonėmis. Atsakingai žiūrintis į socialinį mokinių saugumą teatro mokytojas turėtų stebėti ir komentuoti etiudą kuriančias mokinių grupes, kur sveika iniciatyva „vaikšto ant peilio ašmenų“ šalia patyčios. Mokyklose esame šalia migrantų šeimų vaikų, neretai mokinio šeima išpažįsta „kitokią“ tikėjimą, kalba namuose ne lietuvių kalba. Kurdami etiudus, 5–6 kl. mokiniai paliečia įvairias temas, tad mokytoji yra rekomenduojama „vetuoti“ mažumų ar panašią temą, jei mato, jog etiudo tikslas yra pasilinksinti kažkieno sąskaita. Tai neužrašyti bendruomeniniai požymiai, neturintys vieningos galiojančios taisyklės kaip adekvačiai į juos reaguoti, todėl mokytoji tenka atsakomybė spręsti pačiam, kas leistina, o kas ne. 5–6 kl. mokiny, kuriantis etiudą, vertinamas pagal tai, kaip komunikuoja kurdamas su draugais, todėl ugdytinis jo pagarbos kitoniškumui jausmas, pakantumas. Dažnai šio mažiaus koncentre rasis atstumtasis, kurio ugdymo sėkmė priklauso nuo teisingo metodo parinkimo. Jeigu mokslo metų pabaigoje jis išdrįsta kalbėti prieš visus duota tema, vaidinti ir gal net režisuoti, pakomentuodamas savo pasiekimus, galime jausti, kad ir patys kaip mokytojai atlikome uždavinį – padėjome jam pasiekti „sėkmės Olimpą“. Kūrybiškumo ugdymo aspektu siekdami maksimumo, parinkime individualių užduočių, leidžiančių kiekvienam įgyvendinti kūrybinį sumanymą, ar tai bus savarankiškai, pasitelkus išmonę ir fantaziją, sukomponuota teatrinio fragmento (pasakojimo) dramaturgija, ar projektas, sukurtas grupėje ir pristatytas klasės (mokyklos) bendruomenei.

2.2.3.2 7–8 klasių koncentras

7-8 klasės mokinių pasiekimų lygio požymių lentelė:

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
Padedamas komponuoja teatrinio fragmento - pasakojimo - scenarijaus dramaturgiją,	Iš dalies padedamas komponuoja teatrinio fragmento - pasakojimo - scenarijaus dramaturgiją,	Iš dalies savarankiškai, remdamasis nurodytais kriterijais komponuoja teatrinio fragmento - pasakojimo - scenarijaus dramaturgiją, laikosi aptartos temos, žanro. Įgyvendindamas	Savarankiškai komponuoja teatrinio fragmento - pasakojimo - scenarijaus dramaturgiją, išradinai papildo aptartą temą žanrinėmis variacijomis. Geba savarankiškai

bando laikytis aptartos temos, žanro (A2.1).	bando laikytis aptartos temos, žanro (A2.2).	sumanymą vienas, poroje ar su grupe pasitelkia rekvizitą, kostiumus, muziką, skaitmenines garso ar vaizdo technologijas (A2.3).	įgyvendinti sumanymą vienas, poroje ar su grupe, pasirinkdamas vaizdines ir akustines priemones, technologijas (A2.4).
--	--	---	--

Ugdant 7–8 kl. mokinius teatru, siekiant aukštesniojo lygio pasiekimų, rekomenduojama rinktis psichofizinių pratimų, Forumo teatro, vaidmenų žaidimų metodus. Iš pradžių pasirūpinkime dėmesio, emocijų valdymo pratimais. Nedelskime ir su aptariamuoju etiudų kūrimo metodu. Žaidimas – pratimas – etiudas – forumo teatro situacija – etiudas – improvizacijos su personažais įsivaizduojamose aplinkybėse – etiudas. Metodų derinimo žaismė padeda išvengti ugdymo proceso monotonijos, natūraliai pereinama prie organiško veiksmo ir įvykių vertinimo etiudo kūrimo procese. Taip pat įtraukime mokinius į teatro kaip menų sintezės kontekstus. Ugdykime mokinių pažintinius gebėjimus per teatro reiškinius, mokykime analizuoti spektaklį, pasitelkime recenzijos rašymo pradmenis. Imlesni mokiniai netruks savarankiškai komponuoti teatrinio fragmento - pasakojimo - scenarijaus dramaturgiją, išradingai papildys temą žanrinėmis variacijomis.

Kad mokinsys gebėtų savarankiškai įgyvendinti sumanymą vienas, poroje ar su grupe, pasirinkdamas vaizdines ir akustines priemones, technologijas, vėskime keliu, kuriame jis galėtų atlikti individualias užduotis ne tik scenoje, bet ir prie kompiuterio ekrano. Pasiūlykime parengti kūrybinės veiklos pristatymą, paskirstyti veiklas kūrybinei grupei. Ugdykime pozityvaus lyderio savybes, kolegiškai patardami ir atmeskime negatyvumo, nepagarbos apraiškas kitų, kuriančių toje grupėje, atžvilgiu. Kaip užauginti Juozą Miltinį, jei karpysime jaunam maksimalistui sparnus?.. Pedagogo kompetencija, žinios ir... nuojauta padeda atrinkti pelus nuo grūdų. Jei klasėje atsiranda išskirtinių gebėjimų mokinsys, jam individualiai taikytini aukštesni vertinimo kriterijai, pagiriant ir perspėjant, kad iš jo tikimasi daugiau. Atlikus subtilią pedagoginę invaziją į mokinio kūrybinio darbo procesą, vertinkime 7–8 kl. mokinius pagal jų gebėjimus sukurti etiudo struktūrą, suvaidinti vaidmenį valdant emocijas, rodant pagarbą kitiems ir bendradarbiaujant, atliekant konstruktyvų darbo pristatymą ir įsivertinimą. Pristatant etiudą, paprašykime pagrįsti naudojamų priemonių tikslingumą, paaiškinti transliuojamą kūrinio žinutę žiūrovams, sąsajas su gyvenimu.

2.2.3.3. 9–10 ir I–II gimnazijos klasių koncentras

9–10 ir I–II gimnazijos klasės mokinių pasiekimų lygio požymių lentelė:

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
Padedamas komponuoja teatrinio pasirodymo, renginio dramaturgiją, temą, situacijas, personažus. Įgyvendindamas sumanymą vadovaujasi mokytojo	Iš dalies padedamas komponuoja teatrinio pasirodymo, renginio dramaturgiją; sugalvoja temą, situacijas, personažus. Įgyvendindamas sumanymą atsižvelgia į pasirodymo temą, žanrą ir, mokytojui padedant,	Remdamasis nurodytais kriterijais komponuoja teatrinio pasirodymo, renginio dramaturgiją; sugalvoja temą, situacijas, personažus, kuria jų dialogus. Įgyvendindamas sumanymą atsižvelgia į pasirodymo temą, žanrą,	Savarankiškai komponuoja teatrinio pasirodymo, renginio dramaturgiją; sugalvoja temą, situacijas, personažus, kuria jų dialogus, monologus. Inicijuoja sumanymo įgyvendinimą, įgyvendinimo procese

nurodymais ir pasiūlymais (A2.1).	pasitelkia verbalines bei neverbalines (kūno, balso, garso, vaizdo) teatrinės raiškos priemones (A2.2).	stilių, pasitelkia verbalines bei neverbalines (kūno, balso, garso, vaizdo) teatrinės raiškos priemones (A2.3).	vadovaujasi pasirodymo tema, žanru, stiliumi, originaliai panaudoja verbalines ir neverbalines (kūno, balso, garso, vaizdo) savo bei kitų grupės narių teatrinės raiškos priemones (A2.4).
-----------------------------------	---	---	--

9–10 ir I–II gimn. klasių mokiniai, net jeigu lanko teatro pamokas pirmus metus (fragmentiškai dėstant teatrą mokykloje), nesunkiai pradeda kurti etiudus, kuriuose keliamos socialinės problemos, nes šis metodas, patikrintas praktiškai, motyvuoja ir pagrindžia asmeninius lūkesčius pritaikyti teatro gebėjimus asmeniniam ir socialiniam gyvenimui. 15–16 metų mokinių socioemocinė raida, pasak psichologų tyrimų, pažengusi tiek, kad mokinys seka įvairiais tapatumo modeliais, sparčiai formuojasi jo vertybinė skalė, įsitikinimai, ketinimai. Nuostatos formuojasi ir kinta priklausomai nuo pamėgtų lyderių daromos įtakos. Sėkmingos teatro pamokos ir neformali teatrinė veikla gali tapti mėgstamu užsiėmimu, nes teatras, būdamas visų menų sinteze ir potencialiai galimu visų mokomųjų dalykų komponentu, gali padėti formuoti pozityvias nuostatas ir vertybes. Pasak psichologų, šio amžiaus jaunuoliai labiausiai linkę rizikuoti malonumo vardan. Kad malonumu taptų prasminga kūrybinė veikla, teatro mokytojas gali pasiūlyti eksperimentų (tyrimų) metodą jo individualiai kūrybinei saviraiškai: atlikti tyrimą, parengti pristatymą, atlikti socialinio teatro akciją-provokaciją, išplečiant ribas nuo klasės, mokyklos bendruomenės iki viešos fiksuotos ar nuotolinės erdvės. Mokytojas gali tapti šiam mokiniui autoritetu ir tada jo rankose didžiulė atsakomybė už šio jauno žmogaus socialinius vaidmenis, lemiančius ir jo asmeninį gyvenimą. Devintokas pamėgs improvizuoti, parodyti, išbandyti save neįprastais vaidmenimis, jei parodysime pasitikėjimą jo kūrybinėmis galiomis ir talentais. Savivertės ugdymas per pasitikėjimo pratimus, bendravimo įgūdžius formuojančias teatrinės užduotis – taip pat etiudo kūrimo prioritetiniai momentai. Vertintinos mokinių sukuriamos vaidybinės situacijos, etiudai pagal šiuos kriterijus: susikaupimą, aiškią kalbėseną, erdvės pajautą, bendravimą ir bendradarbiavimą, originalumą, etiudo struktūros suvokimą.

3. Tarpdalykinių temų integravimas. Dalykų dermė

3.1. Teatro dalyko jungtys su kitais dalykais

Teatras – visų menų sintezė ir mokomasis dalykas, pasižymintis nagrinėjamų temų bei metodų gausa, todėl lengvai integruojasi su kitais mokomaisiais dalykais. Tarpdalykinis integravimas gerina teatro supratimą ir vertinimą, teatro reiškinių ir kontekstų pažinimą. Mokinio gebėjimai ugdomi, pritaikant įgūdžius kituose kontekstuose: socialinio, dorinio, kalbinio ugdymo, gamtos, technologijų, informatikos, tikslųjų mokslų. Kuris dalykas kurį labiau papildo, priklauso nuo pamokos tikslų ir mokytojų susitarimo. Bendrosios teatro programos sanduose (teatro raiškos, supratimo ir vertinimo, reiškinių ir kontekstų pažinimo) tiesiogiai ir netiesiogiai nurodomi mokinių pasiekimai, sietini integraliais ryšiais su kitais dalykais.

Teatro dalyko jungčių su kitais dalykais idėjos

Tarpdalykinė tema pagal Bendrųjų programų vadovo	Teatro ir kitų dalykų integracijos idėjos pamokoms, projektams
---	---

tarpdalykinės integracijos gaires:	
1.Asmens galios	
Idealai	Vertybių ugdymas taikant improvizacijų, psichofizinių teatro pratimų metodą dorinio ugdymo pamokose. Dekalogo interpretacijos, naudojant teatrinės priemonės (visi pagrindinio ugdymo klasių koncentrai).
Prasmės siekis	Vaidybinių situacijų kūrimas svajonių ir realybės, tikėjimo ir vilties tema dorinio ugdymo pamokose (5–6, 7–8 klasių koncentrai). Temų apie gyvenimo prasmės paieškas teatrinės interpretacijos (pvz. pagal M. Maeterlincko „Mėlynąją paukštę“ – ilgai ir toli nuo namų ieškome laimės, kai tuo tarpu ji visai šalia – 5–6, 7–8 kl.) – integruojant teatro, dailės, muzikos, dorinio ugdymo ir technologijų dalykus. Naudojant etiudų kūrimo metodą, bandyti išvelgti asmeninių sunkumų priežastis ir jas įveikti ne kaltinant kitus, o ieškant sprendimų per vaidybines situacijas, įvykių vertinimą (5–6, 7–8 klasių koncentrams dorinio ugdymo pamokose, teatro pamokose). Savižudybių problemos sprendimas per socialinį teatrą (taikant psichodramos, proceso dramos, forumo teatro metodus – visi pagrindinio ugdymo klasių koncentrai). Streso įtakos savižudybių rizikai prevencija teatro metodais: atsipalaidavimo, komunikaciniai, lyderiavimo, kiti psichofiziniai teatro pratimai, ugdantys savimone, pasitikėjimą, mokantys suvaldyti dėmesį, emocijas, spręsti streso situacijas, kūrybiškai komunikuojant teatro pamokoje (visų klasių koncentrams – biologijos, dorinio ugdymo, teatro pamokose).
Idėjos, asmenybės	Žymių žmonių (rašytojų, istorinių asmenybių) biografijos faktų teatralizavimas dorinio, kalbinio ugdymo, meninio ugdymo pamokose, gamtos, technologijų, informatikos, tikslųjų mokslų pamokose 5–10 kl. taikant vaidmenų žaidimų, etiudų kūrimo, karštos kėdės, lyderio, kitus metodus.
2.Kultūrinis identitetas ir bendruomeniškumas	
Kultūros paveldas	Etninės kultūros, lietuvių kalbos ir literatūros, dailės, muzikos ir teatro dalykų integracija per teatro pažinimą, susipažįstant su eksponatais – spektaklių, koncertų, kitų renginių afišomis, dramos ir muzikinių spektaklių, koncertinių renginių programomis, vaizdo įrašais, integracija, analizuojant Lietuvos teatro, muzikos ir kino muziejuje sukauptą bei suskaitmenintą XIX–XX a. medžiagą, Valstybės teatro spektaklių nuotraukomis, vaizdo įrašais, M. Dobužinskio scenografijos eskizais, kino istorijos dokumentais, kt. (5–10 kl.)

Gimtoji kalba	Integraciniai teatro ir gimtosios kalbos ryšiai per scenos kalbos pratimų taikymą kalbų pamokose (visi klasių koncentrai). Viešosios kalbos kūrybinės užduotys (visi klasių koncentrai – gimtosios kalbos ir teatro pamokose). Scenarijaus kūrimas (visi klasių koncentrai – gimtosios kalbos ir teatro pamokose). Meninis skaitymas (visi klasių koncentrai – gimtosios kalbos ir teatro pamokose). Kalbos išsaugojimas – Klojimo teatras, lietuvių literatūros klasikos interpretacijos (9–10 ir I–II gimn. kl.) – istorijos, lietuvių kalbos, teatro pamokose.
Etninė kultūra	Sakytinė tautosaka teatrinėje kūryboje: meninis skaitymas, etiudai, improvizacijos, teatralizuoti renginiai (visų klasių koncentrai – gimtosios kalbos, teatro, pasaulio pažinimo pamokose). Liaudies rateliai, žaidimai (šokio, muzikos, teatro integracija).
Kultūrinė įvairovė	Vaidybinės situacijos tautinių mažumų Lietuvoje, migracijos tema (visi pagrindinio ugdymo klasių koncentrai – istorijos, dorinio ugdymo ir teatro dalykų integracijai). Lietuvių ir kitų tautų folkloro elementų panaudojimas teatro reiškinyje (pvz. <i>sirtakio</i> šokis Justino Marcinkevičiaus pjesės „Ikaras“ pastatyme – 9–10 ir I–II gimn. klasių koncentras – šokio ir teatro integracija).
Kultūros raida	Teatro istorijos pažinimas, stebint spektaklius, teatralizuotų švenčių vaizdo įrašus, dalyvaujant teatrinuose proginiuose renginiuose (5–6 kl. koncentrai); Teatro reiškinių įtakos kultūrinei raidai pažinimas (7–8, 9–10 ir I–II gimn. kl. koncentrai – istorijos, menų dalykų ir lietuvių bei užsienio literatūros dermė)
Tradicijos gyvybingumas	Liaudies šokių, ratelių, sakytinės tautosakos, lietuvių liaudies instrumentinės muzikos, dainų, sutartinių, dailės kūrinių panaudojimas, kuriant etiudą, dalyvaujant teatralizuotame renginyje (visi klasių koncentrai), integruojant menų dalykus su socialiniais mokslais, kalbiniu, technologijų ir doriniu ugdymu . Etninės kultūros ir teatro sąsajų pažinimas (Folkloro teatro idėjų sklaida 9–10 ir I–II gimn. klasių koncentre, integruojant meninį, kalbinį, socialinį ir dorinį ugdymą).
Istorinė savimone	Lietuvių literatūros klasikos teatrinės interpretacijos, istorinių pjesių pastatymų analizė, vertinimas (Juozo Grušo, Justino Marcinkevičiaus, Vinco Krėvės pjesių pastatymai); šiuolaikinio teatro reikšmė istorinės sąmonės formavimuisi (Mariaus Ivaškevičiaus pjesės (spektaklis „Išvarymas“) emigracijos tema analizė; Lietuviškų vakarų, Klojimo teatrų reikšmė tautinei savimonei (9–10 ir I–II gimn. kl. koncentras), integruojant meninį ir socialinį ugdymą .

3.Darnus vystymasis	
Sveikata, sveika gyvensena	Technologinio ugdymo temų teatralizavimas, integruojant teatrą ir technologijas (visų klasių koncentrai).
Lyčių lygybė, lygios galimybės	Etiudų kūrimas teatro, dorinio ugdymo, istorijos pamokose lyčių lygybės, lygių galimybių tema (integraciniai teatro, socialinių mokslų ir dorinio ugdymo ryšiai – visi pagrindinio ugdymo klasių koncentrams).
Pažangios technologijos ir inovacijos	Naujausių programėlių išbandymas, informacinių technologijų naudojimas. Naujausių tyrimų naudojimas integruojant teatrą su IT, socialiniais, menų, gamtos mokslais , pristatant projektus, tyrimų rezultatus, teatralizuotus renginius (5–6, 7–8, 9–10 ir I–II gimn. klasių koncentrai).
Aplinkos apsauga	Ekologijos – teatro projektai visų klasių koncentrams, integruojant gamtamokslinį, technologijų, tikslųjų mokslų, informatikos ir meninį ugdymą (visi klasių koncentrai).
Atsakingas vartojimas, gamtos išteklių tausojimas	Ekologijos – teatro projektai (pvz. tetrapakuočių naudojimas kostiumams), integruojant gamtamokslinį, technologijų, informatikos ir meninį ugdymą (visi klasių koncentrai).
Klimato kaitos prevencija, darni energetika, transportas	Teatralizacijos elementų naudojimas, kuriant vaidybines situacijas klimato atšilimo, darnios energetikos, ekologinio transporto tema, integruojant socialinį, gamtos mokslų ir teatrinį ugdymą (visi klasių koncentrai).
Tarptautinis bendradarbiavimas	Tarptautiniai projektai sveikos gyvensenos, ekologijos, lygių galimybių tema visiems klasių koncentrams, integruojant teatrą su kitais menų dalykais, socialiniu, doriniu, gamtamoksliniu, informatikos ir kalbiniu ugdymu .

3.2. Ugdymo teatru metodai tarpdalykinėse pamokose.

Ugdymo teatru metodai taikytini tarpdalykinėms pamokoms, projektams, siekiant optimaliau ugdyti bendrąsias kompetencijas. Integracija su teatro dalyku vyksta dviem būdais:

1. Kai į teatro pamoką integruojamos kitų dalykų temos, ugdymo(si) priemonės.
2. Kai teatro dalyko elementai integruojami į kitus dalykus.

Pavyzdžiai:

	I teatro pamoką integruojamos kitų dalykų temos, ugdymo(si) priemonės.	Teatro dalyko elementai integruojami į kitus dalykus.
1.	Dailės, technologijų, matematinių gebėjimų pritaikymas, kuriant scenovaizdį, gaminant rekvizitą, butaforiją, kostiumus;	Teatro reiškinių ir elementų panaudojimas dailėje, technologijose, matematikoje (pvz. apskaičiuojant gaminamos lėlės, kaukės ir jai reikalingos medžiagos ilgį, plotį). Teatralizacijos elementai matematikos projektuose (pvz. „Pi diena“ Kovo 14d.)

2.	Naudojimas skaitmeninėmis technologijomis vaidinimams įgarsinti, užrašyti, su teatru susijusiai informacijai ieškoti, apdoroti ir pateikti;	Teatro reiškinių filmavimas, montavimas, skaitmeninimas informacinių technologijų pamokoje.
3.	Informatikos, saugaus elgesio su IT gebėjimų pritaikymas apšvietimo, garso, vaizdo aparatūros naudojimuisi teatro pamokose (1-4 kl.); fizikos žinių ir gebėjimų pritaikymas teatro pamokose;	Apšvietimo, garso ir vaizdo aparatūros pritaikymo teatro reiškinyje mokymasis pamokose apie IT ir saugų naudojimąsi; fizikos, informacinių technologijų pamokoje.
4.	Biologijos, muzikinių gebėjimų pritaikymas kvėpavimui ir balsui valdyti vaidybos metu;	Miuziklo, operos, baleto, kitos integralios teatro formos nagrinėjimas muzikos pamokoje.
5.	Šokio gebėjimų panaudojimas kuriant šokio kompozicijas ir atliekant jas vaidinimuose;	Personažų kūrimas šokyje.
6.	Ekonomikos žinių pritaikymas mokantis teatro vadybos 9–10 ir I–II kl.	Teatro vadybos elementų naudojimas ekonomikoje.
7.	Kūno kultūros, šokio gebėjimų panaudojimas vaidinant (raumenų atpalaidavimas, reakcija, kūno koordinavimas).	Teatrinį siužetą ir elementų naudojimas kuriant šokį, žaidimo metodas kūno kultūros pamokoje.
8.	Dorinio ugdymo temų pritaikymas teatro pamokoje.	Biblinių siužetų vaidinimas tikybos pamokoje.
9.	Istorijos, geografijos temų panaudojimas teatro pamokoje.	Istorijos ir geografijos pamokos teatralizavimas.
10.	Išradėjų, įvairių kontekstų žinomų asmenybių, jų biografijos faktų panaudojimas, kuriant teatrinį siužetą.	Žymių veikėjų biografijos gamtos, socialinių mokslų pamokose.
11.	Kalbinio ugdymo gebėjimų taikymas teatro pamokoje, naudojant meninio skaitymo, viešosios kalbos, scenarijaus (dialogų) kūrimo būdus ir metodus.	Literatūrinių personažų, rašytojų biografijos faktų, siužetų teatralizavimas kalbinio ugdymo pamokoje.

Teatrinis improvizacijų metodas – spontaniški vaidinimai nagrinėjama tema.

Šis ugdymo teatru metodas taikytinas **dorinio ugdymo pamokose**, nagrinėjant tam tikrą elgesį, improvizuojant situacijas, bandant kartu spręsti klausimus, pavyzdžiui, dekalogo aspektu; **gamtos, socialinių, matematikos, kalbų pamokose** kuriant ir vaidinant asmenybių biografijų faktus, literatūrinius siužetus ir pan.

Atgyjančių dekoracijų metodas – sustatykime dekoraciją ir pasūlykime vaikams įsivaizduoti, ką ji reiškia. Naudokime trikampes, keturkampes, kt. sustatymo formas (priklausomai nuo to ar dekoracijas sudarys širmos, kubai ar tam tikra butaforija ir rekvizitas). Paskirstykime mokinius poromis ar grupelėmis ir davę 1-2 minutes pasitarti, paprašykime suvaidinti situaciją. Dekoracijos diktuoja tam tikras aplinkybes. Vaidinimas paremtas asociacija – mokiniai vaidina ką įsivaizduoja, kas galėtų vykti tarp šių dekoracijų. Vyresnių klasių mokiniai gali vaidinti nepasitarę –improvizuoti spontaniškai.

Metodas tinka siekiant ugdyti erdvinį mąstymą – **matematikos, dailės pamokoje**.

Pantomima. Ši forma labiausiai tinka integruojant teatrą į **šokio, muzikos pamokas**, vaidinant gyvus paveikslus **per dailės pamokas**.

Dramos žaidimai – Per **biologijos (gamtos ir socialinius mokslų)** pamokas galima būtų suvaidinti siužetus, leidžiant mokiniams improvizuoti tam tikra tema, pasirenkant tinkantį rekvizitą, kostiumus.

Vaidmenų žaidimo, dramos žaidimo metodai – rekomenduojami **įvairių dalykų** pamokose, pritaikant juos pamokos temai.

Scenografijos elementų gamyba – **teatro ir dailės, technologijų** integracija, taikant **matematikos** žinias. Tai rekvizito, kaukių, butaforijos, kostiumų kūrimas, gaminimas, pritaikymas.

Spartus *skaitmeninių technologijų* atsinaujinimas pateikia vis naujų galimybių garso, vaizdo, apšvietimo, medijų diegimo teatro pamokose aspektu ir atvirkščiai – teatro reiškinių filmavimą, apšvietimą, spektakliui skirtos muzikos ir garso efektų sisteminimą, informacijos apie teatrą apdorojimą pritaikant IT pamokose.

Ekologijos projektai gali būti efektyvūs, siejant teatralizacijos elementus su gamtos ir socialiniais mokslais.

Biologijos žinios apie kūną taikytinos atliekant kvėpavimo pratimus, atliekant teatro pamokoje daugiasluoksnes scenos kalbos užduotis.

Ugdymasis teatru apima daugybę aspektų, įskaitant Teatro dalyko elementų integravimą į kitų dalykų ugdymo procesą kaip interaktyvią ugdymosi formą. Pagarbos, tolerancijos, kantrybės, empatijos ugdymas yra vieni svarbiausių asmenybės tobulėjimo uždavinių ankstyvame mokykliniame amžiuje, o teatro pratimai ir žaidimai gali prisidėti prie jų įgyvendinimo, todėl metodinėse rekomendacijose siūlome įsileisti universalųjį pagalbininką *Teatrą* į savo ugdymo erdves, mokant įvairių dalykų.

Teatrinė veikla, fokusuojama į personalinių istorijų veiksmine analizę, gali būti reikšmingu paauglių moralinio ugdymo įrankiu.

Vaidmenų žaidimų ugdymo poveikį tyrę užsienio teatro pedagogai – mokslininkai pagrindė šio metodo efektyvumą paauglių kūrybingumo, neįgaliųjų ugdymo aspektu ir kaip paveikų grupinį mokymo metodą etikos ir teatro pamokose (Milroy, 1982; Shaftel, 1982; Blatner, 2002). Vaidmenų žaidimų struktūrą ir metodiką nagrinėję pedagogai pabrėžė šių žaidimų parinkimo dorinių savybių ugdymo aspektu tikslingumą neformaliaus ugdymo užsiėmimų diskurse (Torrance, Murdock, Fletcher, 1995 ir kt.).

Sudarydamas ugdytiniais galimybę gilintis į kitų žmonių (personažų) charakterius, patirti empatiją per vaidmens veiksmine analizę vaidmenų žaidimo metodas puikiai tinka integruotose pamokose, derinant teatrą su kalbiniu, doriniu ugdymu, socialiniais mokslais.

Etikos pamokose teatro metodų taikymas grindžiamas elementariu psichofizinių teatro pratimų lygmeniu:

1. pratimai dėmesiui ir atsipalaidavimui;
2. pratimai vaizduotės ir fantazijos ugdymui;
3. pratimai su menamais daiktais;
4. pratimai personažo charakteringumo ir vaidmens stilizacijos perteikimui;
5. scenos kalbos pratimai.
6. komunikaciniai ir pasitikėjimo pratimai.

Pagrindinėje mokykloje be jau minėtų metodų dar rekomenduojama:

Forumo teatras kaip optimalus socialinės dramos metodas plačiai naudojamas Europoje kaip dorovinio visuomenės ugdymo katalizatorius. Metodas efektyviai taikomas Nacionalinės Anglijos Mokymo Programos (PSHE) kontekste, plačiai naudojamas visuomenės dorovinio ugdymo diskurse Anglijoje,

Italijoje, Ispanijoje, Suomijoje, Estijoje ir kitose Europos šalyse. Mokiniai, taikydami forumo teatro ir kitus metodus mokosi atpažinti personažų prototipus gyvenime. Forumo teatro metodas teikia prioritetus dorovinių vertybių analizei, teatro priemonėmis perkelia subjektus į problemines situacijas, ragina priimti sprendimus, būti pakantiems, atsakingiems, taip pat labai tinka ugdyti kritinį mąstymą, todėl pagrįstai siūloma jį naudoti integruotų dalykų pamokose pagal atnaujintą Bendrąją teatro programą (2021 m.). Forumo teatro situacijų scenarijams tiks aktualūs socialiniai aspektai: kultūros paveldo apsaugos ir atgaivinimo, kultūrų įvairovės, nacionalinio ir europinio tapatumo, lygios galimybės moterims ir vyrams, pamatinių ES laisvių ir vertybių, migrantų krizės ir pabėgėlių integracijos Lietuvoje (dipukų ir dabartinių emigrantų), hibridinių grėsmių, klimato krizės, elgesio atominės grėsmės ar pandemijos atveju, aplinkos taršos mažinimo, atliekų tvarkymo, kitais aktualiais klausimais ir, panaudojus įvairias teatrines priemones kurti galimus jų sprendimo būdus klasėje, scenoje bei netradicinėse erdvėse, dalyvauti tarpdisciplininuose projektuose.

Teatro savitumas, įskaitant ugdymui pasirenkamas įvairias temas iš žmogaus visuomeninės, politinės, socialinės veiklos, dalyvavimo visose gyvenimo srityse, leidžia integruoti visus dalykus. Čia pateikiami pavyzdžiai / temos pamokoms ir projektams, aptarti bendruose teatro ir dorinio ugdymo (tikybos ir etikos), gamtos mokslų (biologijos, fizikos, chemijos), matematikos, informatikos, socialinių mokslų (istorijos ir geografijos), kalbinio ugdymo (lietuvių kalbos) mokytojų forumuose.

Metodinės rekomendacijos integruotam ugdymui pateikiamos dviejų metų mokymosi koncentrais.

3.3. Rekomendacijos integruotoms pamokoms, projektams.

3.3.1. Teatro ir kalbinio, technologinio, matematikos, informatikos, socialinių bei gamtos mokslų dermė. Idėjos ir pavyzdžiai.

3.3.1.2. Pagrindinio ugdymo mokyklos klasių koncentrai.

5–6 klasės					
Teatro raiška (A)					
Mokiniai ugdosi, kurdami įvairius siužetus, remdamiesi jiems aktualiais klausimais pagal literatūros kūrinius, gerai pažįstamas gyvenimiškas (konfliktines) situacijas.					
Atlikdami psichofizinius teatro pratimus, žaisdami ir improvizuodami, įtvirtina susikaupimo ir atsipalaidavimo, orientavimosi, bendravimo, improvizavimo, kalbos padargų, kvėpavimo ir balso valdymo, veikimo įvairiu tempu gebėjimus. Mokosi nagrinėti mizanscenas, sąlygiškų raiškos priemonių naudojimą, su kitais dalykais integruotų vaidybinių situacijų pavyzdžius, pagal juos sukuria savo variantų.					
Vaidybinės situacijos rodomos tiek neformaliai (klasėje, stebint draugams, mokytojams, tėveliams), tiek viešoje (tarpklasiniuose, tarpmokykliniuose renginiuose), tiek skaitmeninėje erdvėje (projektai).					
Kalbinis ugdymas	Technologinis ugdymas	Matematika	Informatika	Socialiniai mokslai	Gamtos mokslai
Literatūros kūrinių veiksminė analizė. Vaidyba, naudojant	Kostiumų kūrimas, gamyba. Scenovaizdžio maketo kūrimas. Rekvizito kūrimas. Patiekalo	Etiuduose naudojami įvairūs statistiniai duomenys, kuriuos	Kvietimo į renginį, programėlės sukūrimas, naudojant Paint, kitas	Žinomų gamtos objektų mokymasis per objektų improvizavimą	Fotosintezės efektas – žmogui taip pat reikia saulės (metaforų

dialogą, monologą, viešąją kalbą. Veikėjų charakterių stilizavimas, naudojant verbalinę komunikaciją. Dramaturgija vaikams: sceninės interpretacijos .	gamybos pristatymas. Viešo ji kalba poromis, grupėse: „Gamink su manimi”.	interpretuoja mokiniai kaip personažai. Etiudo struktūra nuo įžanginio veiksmo iki atomazgos pagal matematikos uždavinio schemą: Iš taško A į tašką B, įtraukiant kelis nežinomuosius (įvykiai susidūrus herojams ir jų reakcijos). Skaičiavimo pratimai. Socialinis teatras. Mokomasi pasirinkti skirtingus probleminės situacijos sprendimo variantus, juos pagrįsti (kritinis mąstymas).	programas. Repetacijų fotografavimas , filmavimas mokymuisi, savirefleksijai. Animacijos kūrimas. (pastaba: negali dalytis soc. tinkluose. Mokytojas gali pasidalinti privačiame YouTube kanale).	. A.de Sent Egziuperi „Mažasis Princas” – improvizacijos „Geografo planetos” tema. Teatralizuota šventė „Vytauto pergalė Žalgirio mūšyje”.	teatro pagrindai). Improvizacijos , etiudai, naudojant veiksmo metaforas, spalvų simboliką. Aplinkos taršos problemų sprendimas teatro metodais. Integruoti projektai aplinkos taršos tema. Išradėjai. Išgalvotų išradėjų (personažų) kūrimas ir vaidyba. Improvizacijos , etiudai tema „Aš patobulinsiu pasaulį”. Vandens būsenų kitimas apytakos rate. Etiudų kūrimas ir vaidybinės improvizacijos vandens būsenų kitimo tema. Žemės judėjimas Saulės sistemoje. Objektų
--	---	---	---	--	--

					vaidyba: planetos, galaktikos. Mažos apimties scenarijų kūrimas apie Saulės sistemos planetas, trumpi vaidinimai šia tema, pristatant klasei personažus – planetas. Šešėlių teatras, apšvieta, spalvų išskyrimas.
--	--	--	--	--	---

Teatro reiškinių stebėjimas, vertinimas (B)

Mokiniai stebi, interpretuoja ir vertina įvairių žanrų teatro reiškinius: lėlių, dramos, muzikinius, operos, baleto spektaklius, performansus, teatralizuotas etnines šventes ir kt. Per metus mokiniai turėtų pamatyti bent 2–3 teatro reiškinius.

Interpretuodami teatro reiškinius, mokiniai turėtų daugiausiai dėmesio kreipti į konfliktą, atomazgą, gebėti apibūdinti veikėjų charakterius, išskirti ryškias, sąlygiškas raiškos priemones.

Teatro reiškinių ir kontekstų pažinimas (C)

Mokiniai analizuoja šiuolaikinio Lietuvos teatro pavyzdžius, sieja su asmenine raiška.

Domisi ir geba atpažinti teatro reiškinių Europos, pasaulio šalių kultūros kontekstuose socialinėje ir virtualioje erdvėje, skiria teatralizuotas lietuvių kalendorines šventes.

Mokiniai ugdomi susipažindami su Antikos teatro pasiekimais, mokosi suprasti antikinių kūrinių aktualumą šiandien (Prometėjo auka žmonijai).

7–8 klasės

Teatro raiška (A)

Kurdami scenarijų, vaidindami, mokiniai remiasi jiems aktualiomis, iš gyvenimo, pranešimų interneto portaluose, pažįstamomis situacijomis, lietuvių ir kitų šalių autorių literatūros kūriniais.

Vaidindami mokiniai įtvirtina gebėjimus veikti organiškai ir susikaupus, vertinti įsivaizduojamas aplinkybes, siekti personažo tikslų, valdyti nuotaiką, reaguoti į siužeto įvykius, naudoti reikiamas balso ir kūno kalbos priemones.

Mokiniai mokosi režisūros, organizavimo, pozityvios lyderystės per teatro raišką.

Savarankiškai sukuria scenovaizdį, pasinaudoję turimomis priemonėmis, kuria ar pritaiko kostiumą personažo charakterio raiškai.

Pasinaudoję IT, sukuria programėlę, scenovaizdžio maketą, konvertuoja muzikos kūrinius fonogramos sudarymui.

Pristato vaidinimą, teatro reiškinių mokykloje, mieste, skaitmeninėje erdvėje, dalyvauja projektuose.

Turinio minimumas. Pasirinktinai nagrinėjamos vienos šalies ar laikotarpio teatro sceninės raiškos priemonės.

Kalbinis ugdymas	Technologinis ugd.	matematika	informatika	Socialiniai mokslai	Gamtos mokslai
Scenarija us kūrimas, laikantis teatrinio etiudo struktūros . Grupinės kūrybinės užduotys – etiudų vaidyba ir režisūra pagal sukurtą scenarijų. Komedijos, tragedijos, dramos, kitų žanrų literatūrinio scenarijaus kūrimas, atlikimas scenoje.	Batika kostiumo kūrimui.	Pi dienos minėjimas grupėje (klasėje) III-14d. Gyvos skulptūros – erdvinio mąstymo ugdymas.	Interneto naudojimas informacijos paieškai, analizei, pateikimui. Filmų kūrimas, montavimas. Garso takelio vaidybiniam etiudui sukūrimas. Programėlės viešam pasirodymui maketavimas.Scenografijos eskizai, naudojant Paint, Photo shop, kitas programas.	Renesanso karių dvikovos. Fechtuotės pagrindai. Scenos judesio pratimai su menamais kardais. Improvizacijos A.Diuma romano „Trys muškietininkai“ tema. Teatrinės improvizacijos apie žinomus keliautojus, išradėjus. Istorijos kontekstų pažinimas per teatro kūrybines užduotis. Personažų kūrimas	Žymių išradėjų personažų kūrimas ir vaidyba etiuduose, improvizacijose. Elektros grandinė. Teatro žaidimas „Elektros grandinė“. Viešojo kalba apie mokslininkus, jų išradimų reikšmę šioms dienoms. Graikų mokslininkas Archimedas, vokiečių fizikas Georgas Omas, anglų mokslininkas Niutonas, etc. Scenografijai kurti naudojamos cheminės medžiagos. Įvairių dažų ir klijų rūšys teatro scenografijos kūrimui

				(Kolumbas, Magelanas, Leonardas da Vinčis, Einšteinas, Edisonas, Vasko de Gama, etc) etiuduose, improvizacijos pagal V. Varankevičiūtės pjesę „Pagalba iš dangaus” (apie Šekspyro, Leonardo da Vinči ir Kolumbo pagalbą tingiam mokiniui). Istorinių įvykių atkūrimas scenoje: taikos sutarčių pasirašymas, signatarų susirinkimai, Sąjūdžio susikūrimas.	(kostiumai, rekvizitas, dekoracijos, butaforija). Medžiagos ir jų kitimai (chemija). Cheminių medžiagų panaudojimas cirko triukams (difuzijos, kt. nesudėtingi chem. reiškiniai) Alkoholio vartojimas. Remiantis žiniomis apie smegenų vaidmenį organizme, kuriamos vaidybinės situacijos. Viešojo kalba tema „Šeimos teismas” (Mokiniai pasirenka personažus, nurodo, kaip alkoholis veikia smegenis, remdamiesi žiniomis iš biologijos).
Teatro reiškinių stebėjimas, vertinimas (B)					
Mokiniai stebi įvairių žanrų mokyklų, savivaldybių ir profesionaliųjų teatrų vaidinimus, kitus teatro reiškinius, jų internetinius pristatymus. Susipažįsta su kitų kultūrų teatro reiškiniais virtualioje erdvėje, naudojant vaizdo įrašus. Rekomenduojama per metus pažiūrėti ne mažiau kaip 2–3 profesionaliojo teatro vaidinimus ar reiškinius. Stengiamasi sudaryti galimybę pamatyti pastatymus, kuriuose vartojama šiuolaikinė metaforinių priemonių gausa pasižyminti teatro kalba.					

Vertina aktorių vaidybą ir režisieriaus darbą, scenografiją bei muzikinį teatro reiškinių sprendimą.
Teatro reiškinių ir kontekstų pažinimas (C)
Mokiniai susipažįsta su Lietuvos teatro reiškinių, atspindinčiais šiuolaikinės šalies aktualijas. Aptaria žiūrovų elgesio ypatumus, nagrinėdami 2–3 pasirinktus teatro spektaklius, kitus teatro reiškinius. Susipažįsta su Europos ir pasaulio teatro reiškinių pavyzdžiais, juos nagrinėja lygindami, reziumuodami bendrakultūrinės aktualijas. Pasirinktinai nagrinėja 2–3 Lietuvos, Europos ar kitų pasaulio šalių ar laikotarpių teatro (senovės graikų, viduramžių, Commedia dell'arte, Jėzuitų teatro, Klojimo teatro, realizmo, absurdo, žiaurumo, metaforinio teatro) pavyzdžius. Susipažįsta su netradiciniais teatro pavyzdžiais, teatru kaip terapija (Vilniaus kurčiųjų ir neigirdinčiųjų reabilitacijos centro teatras „Mimika“; neįgalių žmonių „Naujasis teatras“ Vilniuje, kiti Lietuvos, Europos ir pasaulio neįgaliųjų teatro pvz.).

9–10 ir I–II gimnazijos klasės					
Teatro raiška (A)					
Kurdami scenarijų etiudui, kitam teatro reiškiniui, mokiniai remiasi lietuvių ir kitų šalių autorių proza, dramaturgija, žiniasklaidos pranešimais, interneto lankytojų nuomonėmis. Vaidindami kuria psichologinį personažo portretą, motyvuoja jo tikslą ir uždavinius siužetinėje linijoje, sukuria įvykių fabulą ir pagrindžia aktoriaus raiškos dinamiką. Pristato teatro reiškinių mokykloje, bendruomenės kultūros įstaigų salėse, miesto ar šalies renginiuose, projektuose, virtualioje erdvėje. Turinio minimumas. Pasirinktinai nagrinėjamos vienos, tos, kuri nebuvo nagrinėta 7–8 klasėse, teatro kultūros sceninės raiškos priemonės.					
Kalbinis ugdymas	Technologinis ugd.	matematika	informatika	Socialiniai mokslai	Gamtos mokslai
Lietuvių ir pasaulio dramaturgijos sceninės interpretacijos. Individualios kūrybinės užduotys – scenarijaus literatūrinio kūrinio pagrindu sukūrimas, etiudo	Vaidybinės situacijos: Stalo serviravimas, svečių priėmimas, aptarnavimas. Savarankiškas kostiumo ir rekvizito sukūrimas teatriniui etiudui. Kostiumo ir	Kūrybinių darbų pristatymai (teatro istorija), pateikiant duomenis lentelėse. Forumo teatras (kitos socialinio teatro formas):	Teatro istorijos temų pristatymai, pateikiant lenteles. Muzikos atpažinimo programėlės Shazam naudojimas, kuriant muzikinį foną etiudui, teatro reiškiniui.	Etiudų kūrimas Lietuvos mitų, padavimų pagrindu. Spaudos draudimo laikotarpis. Klojimo teatras. Pirmasis lietuviškas spektaklis „Amerika pirtyje“. Kalbos išsaugojimas. Slaptos draugijos ir jų veikla. Etiudai „Kaip atsirado Gedimino pilis“, „Kodėl velnias	Debatų teatras: „Verslo įmonė, perdirbanti padangas šalia mažo miestelio“. Teatro ir kino kūrimas ekologinės katastrofos tema. Pilietinės

pastatymas. Oratorinis menas. Viešoji kalba. Poezijos teatras.	rekvizito pristatymas vaidinimo metu viešoje (skaitmeninėje) erdvėje.	statistiniai duomenys, naudojami socialinio teatro formų kūrimui prevencijos tikslais.	Muzikiniam teatro reiškinio fonui sukurti reikalingos muzikos paieška, garso efektų kūrimas, montavimas, naudojantis įv. programomis (pvz., „Frutie”) . Spektaklių peržiūra, informacijos apie teatro reiškinis rinkimas internetinėje erdvėje (google, youtube, spotify, kt.)	pametė akmenį”, kt. Improvizacijos istorinių įvykių tema. Veiksminė istorinių pjesių analizė, improvizacijos. Etiud ų kūrimas istorinių pjesių pagrindu: Juozo Grušo „Barbora Radvilaitė”, Vinco Krėvės „Skirgaila”, Justino Marcinkevičiaus draminė trilogija „Mindaugas”, „Mažvydas”, Katedra”.	valios išsakymas per teatrinis debatas. Etiudo ar filmuotos medžiagos pristatymas bendruomene i ir skaitmeninėje erdvėje ekologine tema. Taršos, atliekų rūšiavimo projektai tarp klasių, mokyklų, miestų. Genetinė informacija ir modifikuoti produktai. Viešosios kalbos kūrybinės užduotys modifikuotų produktų vartojimo klausimais. Šviesa, šešėlių susidarymas. Šešėlių teatras klasėje. Šviesa, šešėliai, optika. Spektaklių, teatralizuotų renginių apšvietimas.
---	---	---	---	--	---

					Elektros prietaisai. Saugus elgesys su elektros prietaisais.
Teatro reiškinių stebėjimas, vertinimas (B)					
Mokiniai stebi įvairių žanrų mokyklų, savivaldybių ir profesionaliųjų teatrų vaidinimus ar jų įrašus. Rekomenduojama per metus pažiūrėti ne mažiau kaip 2–3 profesionaliojo teatro pasirodymus. Stengiamasi sudaryti galimybę pamatyti (gali būti įrašyti) spektaklius, kuriuose vartojama šiuolaikinė, metaforinių priemonių gausa pasižyminti teatro kalba, aiškiai išreikštas režisieriaus požiūris. Mokiniai mokosi jausti atsakomybę už tautos vertybes, gerbti kitas tautas ir kultūras per teatro reiškinių stebėjimą ir vertinimą, kritiškai vertinti prievartą kaip būdą spręsti problemas per teatro kontekstų (at)pažinimą, suvokimą, vertinimą.					
Teatro reiškinių ir kontekstų pažinimas (C)					
Mokiniai nagrinėja 3–4 pripažintus atvejus, kai teatro spektakliai turėjo didelę įtaką ugdant ar keičiant visuomenės vertybes (Klojimo teatras, Žydų geto teatras, XX a. pabaigos lietuvių teatras). Pasirinktinai nagrinėjamos 2–3 Lietuvos, Europos ar kitų pasaulio šalių ar laikotarpių teatro (Antikos, Viduramžių, Renesanso, Klasicismo, Baroko, realizmo, absurdo, žiaurumo, metaforinio teatro) sceninės raiškos priemonės, kurios nebuvo nagrinėtos 7–8 klasėse. Viduramžių teatras (Misterija, Miraklis, Moralite, Farsas). Žmogiškumo vertybių aspektas. Comedia del Arte. Klasicismas teatro istorijoje. Trys viename. Renesanso teatras (kaip laikomasi Dekalogo). Baroko pompastika ir asmens atskirtis. Mokiniai susipažįsta su performanso, teatrinių akcijų, instaliacijų pavyzdžiais, socialiniu (Forumo, laikraščių) teatru, šiuolaikinėmis teatro tendencijomis per konkrečius teatro reiškinius realioje ar skaitmeninėje erdvėje.					

3.3.2. Teatro ir dorinio ugdymo dalykų dermė. Idėjos ir pavyzdžiai.

3.3.2.1. Pagrindinių klasių koncentrai.

5–6 klasės
Teatro raiška (A)
Vertybių ugdymasis per kūrybines teatro užduotis. Gilinimasis į Dešimties Dievo įsakymų turinį per etiudus, improvizacijas, Ugdytis gebėjimą vertinti teigiamas charakterio savybes labiau nei išvaizdą (etiudo pvz. „Pažink žmogų kaip knygą – ne pagal viršelį, o pagal turinį”). „Gyvieji paveikslai“. Viduramžių teatro formos Moralite pažinimas per alegorinių personažų (Dorybių ir Ydų) kūrimą, refleksiją. Moralite alegorinių personažų kūrimas, vaidyba, refleksija, akcentuojant dorybes ir ydas. Misterija ir Miraklis. Empatijos ugdymasis per Proceso dramą. Proceso drama biblinių siužetų tema. Proceso drama vertybių ugdymuisi.

Tautos kultūros, gimtosios kalbos prasmės aiškinimasis per improvizacines teatro užduotis, refleksiją. Tautos kultūros ir gimtosios kalbos puoselėjimas per teatro reiškinių suvokimą, gyvenimiškų situacijų kūrimą, vaidybą. Aplinkosauga per etiudus ekologine tema. Saugoti aplinką, jos neteršti – mokymasis per etiudų kūrimą ekologine tema. Siekti dialogo ir taikiai spręsti konfliktus, suvokiant žmogaus asmens orumą ir unikalumą per vaidybines situacijas – kūrimą ir atlikimą, viešą veiklos pristatymą. Etiudų kūrimas ir vaidyba tolerancijos, piligriminių kelionių, kelionių po įvairias užsienio šalis tema. Ugdytis atsakomybės jausmą už savo poelgius ir mokymosi veiklą per teatrinės situacijas, impro, proceso dramą. Būti tolerantiškam kitokios išvaizdos, tautybės, lyties ar tikėjimo žmogui per socialinių situacijų sukūrimą, atlikimą bei refleksiją. Daugiakultūrinių erdvių pažinimas per etiudus, vaidybines situacijas. Dialogai duota tema, siekiant taikaus konflikto sprendimo. Asmens unikalumo suvokimo ugdymasis per teatrinės kūrybines užduotis. Etiudai tema „Visi panašūs, bet visi skirtingi“. Kitoniškumo pagarba, pakantumas per vaidmenų žaidimus, Forumo teatrą. Etiudai su ginčo kontekstu.
Teatro reiškinių stebėjimas, vertinimas (B)
Mokiniai stebi, interpretuoja ir vertina įvairių žanrų teatro reiškinius. Interpretuodami teatro reiškinius, mokiniai turėtų daugiausiai dėmesio kreipti į konfliktą, atomazgą, gebėti apibūdinti veikėjų charakterius, išskirti ryškias, sąlygiškas raiškos priemones.
Teatro reiškinių ir kontekstų pažinimas (C)
Mokiniai analizuoja šiuolaikinio Lietuvos teatro pavyzdžius, sieja su asmenine raiška. Mokosi suprasti antikinių kūrinių aktualumą šiandien (pvz. Prometėjo auka žmonijai).

7–8 klasės
Teatro raiška (A)
Gerbti asmens teises ir sąžiningai atlikti savo pareigas kultūringai bendraujant ir bendradarbiaujant kūrybinio teatro proceso metu (ugdomasi socialinės, emocinės ir sveikos gyvensenos kompetencijos). Etiudai ir improvizacijos kelionių, pažintine tema. Toleruoti ir vertinti žmonių ir tautų įvairovę – per vaidybines situacijas, teatro reiškinių ir kontekstų atpažinimą. Personažų kūrimas ugdantis mokėjimą suprasti ir atleisti. Ugdytis gebėjimą atleisti ir būti reikiam sau, branginti gyvybę – per teatro reiškinių stebėjimą ir suvokimą. Etiudai ekskursijų ir kitoniškumo tema. Vertinti savo krašto bendravimo tradicijas ir kultūrą – per vaidybines situacijas, informacijos rinkimą iš interneto, jos pateikimą skaitmenose. Ugdytis gebėjimą konkuruoti ir nebijoti pralaimėti per teatro žaidimus ir pratimus. Ugdytis pagarbą darbui ir tiems, kurie jį dirba per vaidybines socialines situacijas.

Ugdytis gebėjimą vertinti kultūros pasiekimus ir kūrybinę žmogaus veiklą – per vaidybinių situacijų kūrimą ir atlikimą. Kurti individualiai ir grupėse, dalyvaujant kūrybiniuose teatro bei interguotuose projektuose. Ugdytis kritinį mąstymą, pagrįstai vertinti žiniasklaidos ir reklamos priemones. Stengtis veikti atsižvelgiant į kitų poreikius, interesus ir stengiantis jiems padėti – kūrybinės teatro veiklos metu. Ugdytis gebėjimą ginti savo ir kitų teises (Socialiniai santykiai per socialinį teatrą). Psichofiziniai teatro pratimai (toliau – PTP) empatijai ugdytis. Pasaulio religijų pažinimas per teatrines situacijas. Daugiakultūrinės erdvės suvokimui skirtos kūrybinės teatro užduotys (etiudai užduodant vietos aplinkybes, nurodant aktorines kliūtis). Etiudai ir improvizacijos pagarbos, pakantumo tema. Pagarbos ir pakantumo ugdymasis pažįstant kitas kultūras ir religijas: vaidybiniai žaidimai, etiudai. Kūrybinės užduotys tolerancijai ugdytis (etiudai „Naujoko“ tema). Kūrybinės užduotys, PTP pozityvios lyderystės ugdymuisi. Retorikos užduotys (viešojo kalba prieš klasę duota tema) pozityvios lyderystės ugdymuisi. Grupės valdymo pratimai. Retorikos pratimai., Žodžio tiltas”. Scenos kalbos pratimai artikuliacijai ir Įtaigai.
Teatro reiškinių stebėjimas, vertinimas (B)
Susipažįsta su kitų kultūrų teatro reiškiniais virtualioje erdvėje, naudojant vaizdo įrašus.
Teatro reiškinių ir kontekstų pažinimas (C)
Susipažįsta su netradiciniais teatro pavyzdžiais, teatru kaip terapija (Vilniaus kurčiųjų ir neigirdinčiųjų reabilitacijos centro teatras „Mimika”; neįgalių žmonių „Naujasis teatras” Vilniuje, kiti Lietuvos, Europos ir pasaulio neįgaliųjų teatro pvz.).

9–10 ir III–IV gimnazijos klasės
Teatro raiška (A)
Per psichofizinius teatro pratimus, savarankiškai kuriamus vaidybinius siužetus pagarbiai žvelgti į kitos lyties bendraamžius ir kritiškai vertinti su lytiškumu susijusius stereotipinius įvaizdžius. Mokytis per teatro situacijas teigiamai vertinti kito laimėjimus, mokytis nesmerkti ir teisti, kai kitas patiria nesėkmę. Ugdytis pozityviąją lyderystę per teatro pratimus, žaidimus, improvizuojant. Saviugdos procese tapti laisvu ir atsakingu, gebėti kurti dialogą apie laisvę ir atsakomybę (socialinis teatras). Vadovautis moralinėmis vertybėmis, vertinant teatro reiškinius ar procesus. Gebėti užmegzti draugystę, stengtis kuo ilgiau ją išsaugoti, palankiai vertinti draugą net tokiu atveju, jeigu požiūris, interesai skiriasi – išsiugdyti tai per vaidybines situacijas, pakantumą ir pagarbą priešpastatant patyčioms ir kito asmens žeminimui (tikslingos socialinio teatro ir improvizacijų užduotys).

Mono, porinių, grupinių etiudų kūrimas individualybei atsiskleisti. Psichofiziniai teatro pratimai (toliau PTP) – „Talentų kalvė“. Etiudų kūrimas ir vaidyba temomis: „Aš tai galiu“, „Profesijos“, „Žurnalistai“. Pratimai savitumo, drąsos, pasitikėjimo ugdymuisi. Drąsos reikalaujančios kūrybinės užduotys – pravesti klasei paskaitą, pamoką bet kokia tema, improvizuoti pateiktose aplinkybėse. Pozityvaus lyderio savybių ugdymasis per teatro pratimus, žaidimus, etiudų kūrimą. PTP – pasitikėjimo žaidimai, pratimai, mono etiudai. Grupės valdymo užduotys (judesiu, balsu).
Teatro reiškinių stebėjimas, vertinimas (B)
Mokiniai mokosi jausti atsakomybę už tautos vertybes, gerbti kitas tautas ir kultūras per teatro reiškinių stebėjimą ir vertinimą. Kitiškai vertinti prievartą kaip būdą spręsti problemas per teatro kontekstą (at)pažinimą, suvokimą, vertinimą.
Teatro reiškinių ir kontekstų pažinimas (C)
Mokiniai nagrinėja 3–4 pripažintus atvejus, kai teatro spektakliai turėjo didelę įtaką ugdant ar keičiant visuomenės vertybes (Klojimo teatras, Žydų geto teatras, XX a. pabaigos lietuvių teatras). Viduramžių teatras (Misterija, Miraklis, Moralite, Farsas). Žmogiškumo vertybių aspektas. Renesanso teatras (kaip laikomasi Dekalogo). Baroko pompastika ir asmens atskirtis.

3.4. Mokinių pasiekimų lygiai tarpdalykinėje integracijoje.

Pasiekimų raidos lentelė (teatro raiškos sandas A2)

Pasiekimo pavyzdys	Mokymosi metai		
	5–6	7–8	9–10 ir I–II
	Teatro raiška		
Įgyvendina savo kūrybinius sumanymus pasirinkdamas teatrinės raiškos priemones (A2).	Komponuoja nedidelės apimties ištisinio veiksmo dramaturgiją pagal pasirinktą temą (kūrinių) ir pasirenka teatrinės raiškos priemones (pvz., scenografijos, kostiumo detales, muziką) (A2).	Įgyvendina teatrinį sumanymą pagal sutartą (pasirinktą) temą, kūrinių: paskirsto vaidmenis, pasirenka rekvizitą, skaitmenines garso ir (ar) vaizdo priemones (A2).	Įgyvendina režisūrinį sumanymą, pasirinkdamas teatrinę formą ir priemones (A2).

Teatro integraciniai ryšiai: *su kalbiniu ugdymu*: kuria etiudą, t.y. mokosi struktūriškai komponuoti siužetą; rašo nedidelės apimties dramaturgiją (scenarijų) (5-6 kl.), numato temą, idėją, kuria dialogus (5-6, 7-8 kl.); *su technologijomis ir daile*: scenografijos, kostiumo detalių kūrimas ir pritaikymas (čia gali būti rekvizito, kaukių, butaforijos, dekoracijų gamyba, naudojant įvairias technikas – tapybą, piešimą, papjė-mašė, batiką, kt. – 5-6, 7-8 kl.; 9-10 ir I–II klasių mokiniai įgyvendina režisūrinį sprendimą, apimantį vizualinį etiudo/spektaklio/kito teatro reiškinių sprendimą); *su muzika*: pasitelkia muziką teatrinio fragmento sukūrimui (gyvos muzikos atlikimas etiudui, spektakliui, įvairiems teatro reiškiniams, gyvai atliekami triukšmai, ritmo motyvai arba fonogramos parengimas ir garso efektai iš interneto fonotekų – 5-10 kl.); *su*

informatika: naudoja teatrinio fragmento įgyvendinimui skaitmenines vaizdo, garso technologijas (visi klasių koncentrai).

Vertinimui pagal pasiekimų lygius pateikiami pavyzdžiai lentelėse, paryškinant integracinius ryšius su kalbos ir literatūros, dailės, muzikos, informacinių technologijų, istorijos, etnokultūros, dorinio ugdymo (žiūrovo etika, saviugda) dalykais.

5-6 klasių koncentro pasiekimų lygio lentelė (pasiekimų sritis B: Teatro supratimas ir vertinimas) rodo teatro, muzikos ir dailės dalykų integraciją bei jų augimą nuo slenkstinio iki aukštesniojo pasiekimų lygio:

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
Trumpai (glaustai) nusako matyto teatrinio pavyzdžio (spektaklio) vieną kurį sandą: aktorių vaidybą arba scenografiją, arba muziką (B1.1).	Apibūdina matyto teatrinio pavyzdžio (spektaklio) aktorių vaidybą arba scenografiją, arba muziką (B1.2).	Apibūdina matyto teatrinio pavyzdžio (spektaklio) aktorių vaidybą, scenografiją ir muziką (B1.3).	Apibūdina ir susieja su istorija (turiniu) matyto teatrinio pavyzdžio (spektaklio) aktorių vaidybą, scenografiją, muziką (B1.4).

7-8 klasių koncentro pasiekimų lygio lentelė (pasiekimo sritis: Teatro raiška (A)) parodo teatro ir skaitmeninių technologijų integraciją bei jų panaudojimo augimą nuo slenkstinio iki aukštesniojo pasiekimų lygio:

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
Pristato nesudėtingą įgyvendintą teatrinį sumanymą, atlikdamas paskirtą užduotį (pvz., išplatina informacinę medžiagą (A3.1).	Pristato nesudėtingą įgyvendintą sumanymą atlikdamas pasirinktą užduotį (pvz., parengia muzikinį (garsinį) takelį) (A3.2).	Pristato įgyvendintą teatrinį sumanymą pasirinktai auditorijai, parengia informacinę medžiagą (A3.3).	Pristato įgyvendintą teatrinį sumanymą pasirinktai auditorijai, parengdamas originalią informacinę medžiagą, paskirstydamas užduotis kitiems grupės nariams (A3.4).

9–10 ir I–II klasių koncentro pasiekimų lygio lentelė (pasiekimo sritis B: Teatro supratimas ir vertinimas) parodo teatro kaip sintetinio meno rūšies integralumą teatro raiškos priemonių ir elementų aspektu su daile, technologijomis, muzika, šokiu (garsinis (muzikinis), plastinis ir vizualinis stebėto teatrinio reiškinių (kūrinio) sprendimas), kalbomis (dramaturgijos interpretacija pastatyme), istorija ir etnokultūra (veiksmo aplinkybės, kūrinio ištakos). Režisūrinio sprendimo analizė pareikalauja mokinio išmanymo, kurį jis pademonstruoja tam tikru lygiu:

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
Kalba apie režisūrinį sprendimą, turinį ir meninę visumą atsakydamas į užduodamus klausimus (B2.1).	Nusako režisūrinį sprendimą, su pagalba susieja jį su turiniu, menine visuma (B2.2).	Apibūdina matyto teatrinio pavyzdžio režisūrinį sprendimą, susieja jį su turiniu, menine visuma (B2.3).	Apibūdina ir pakomentuoja, išskirdamas teatrinės raiškos priemones bei elementus, režisūrinį matyto teatrinio pavyzdžio sprendimą, turinį ir meninę visumą (B2.4).

3.5. Tarpdalykinio integravimo pavyzdžiai (pamokų planai, scenarijai)

3.5.1. „Mito ženklai amžinybėje. Antikos mitai reklamoje“ 10 klasei (Pateikė Gintaras Tubelis, Vilniaus Žemynos gimnazija)

INTEGRUOTOS TEATRO, LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS BEI INFORMACINIŲ TECHNOLOGIJŲ PAMOKOS

Tema – Mito ženklai amžinybėje. Antikos mitai reklamoje.

Tikslas – ugdant kritinį ir kūrybinį mąstymą, tobulinant IKT ir kūrimo (režisavimo) įgūdžius, aktualizuoti pasirinktų Antikos mitų reikšmės reklaminiame plakate ir vaizdo įrašė.

Kompetencijų ugdymas. Mokiniai ugdysis pažinimo kompetenciją, analizuos ir kritiškai įvertins mitų reikšmę bei aktualumą dabarties žmogui; interpretuos ir originaliai atskleis individualią pasirinkto mito ženklų patirtį; gilins kultūrinį sąmoningumą; ugdysis kultūrinę ir kūrybiškumo kompetencijas – gerins kultūrinės raiškos – kūrimo (režisavimo), idėjos kūrimo, scenarijaus rašymo įgūdžius; ugdysis skaitmeninę kompetenciją, naudodamiesi suskaitmeninta mokymo medžiaga; ugdysis komunikacinę kompetenciją – argumentuotai išsakys nuomonę, diskutuos ir vertins klasės draugų darbus, tobulins komandinio darbo įgūdžius.

Uždaviniai:

1. Sukurti mito reklamos idėją bei scenarijų.
2. Sumaketuoti reklaminių plakatą, atskleidžiantį temą.
3. Režisuoti, nufilmuoti ir sumontuoti vaizdo arba garso reklamą.
4. Nusakyti pasirinkto mito temos, problemos, pagrindinės minties ir mite teigiamų vertybių aktualumą šių laikų visuomenei.
5. Įvardyti pasirinkto mito ir reklamuojamo objekto sąsają bei vizualinės raiškos pagrįstumą, idėjos motyvaciją.

Pasiruošimas integruotai pamokai.

1. **Lietuvių kalbos pamokose** išanalizuojami antikiniai mitai: *Sizifas, Narcizas, Prometėjas, Dedalas ir Ikaras, Orfėjas ir Euridikė*. Aptariamose mitų temos, problemos, svarbiausios idėjos, simbolika, juose teigiamos vertybės, taip pat posakiai *Sizifo darbas, Prometėjo ugnis, prometėjiška asmenybė, Ikaro skrydis* ir žodžio *narcisizmas* reikšmė. Paskutinėje pamokoje vaikams parodoma ir analizuojama sporto klubo vaizdo reklama bei reklaminiai plakatai (*1 priedas*), kurioje remiamasi *Narcizo mitu*, mokytojas pateikia ir kartu su mokiniais aptaria į lietuvių kalbą išverstą reklamos tekstą (*2 priedas*), taip pat mito aktualizavimo formą, minties transformaciją, reikšmės apvertimą.
2. **Teatro pamokose** analizuojama problematika, kuri bus atskleidžiama pasitelkiant jau nagrinėtus mitus bei jų aktualizavimo galimybes. Susipažįstama su scenarijaus rašymo pagrindais. Sudėliojamas darbų laikaraštis. Ruošiamas bandomasis scenarijus, kuris nagrinėjamas ir koreguojamas. Savarankiškai (individualiai ar grupėmis) kuriamas scenarijus, gaminamas plakatas, vaizdo ar garso įrašas. Pristatomas pradinis darbo variantas, vyksta jo aptarimas, įsivertinamas. Darbas koreguojamas atsižvelgiant į mokytojų ir klasės draugų išsakytas pastabas.
3. **Informacinių technologijų pamokose** mokiniai naudoja tik atviro kodo programas. Plakato kūrimui, atskleidžiančiam temos esmę, naudojama Gimp programa. Užduotis turi aiškius kriterijus, įvertintus taškais. Aptariamai plakatui iškelti kriterijai: plakato dydis, spalvos, formatas, vaizduojami objektai, fonas, tekstas, teksto formatas, pavadinimas. Pamokoje mokomasi kurti bandomąjį plakatą, nuosekliai pereinant per visus iškeltus nurodymus. Kuriant reklaminių plakatą dirbama grupėse, kiekvienas grupės narys atsakingas už atitinkamą užduoties išpildymą.

Pamokos eiga:

- 5 minutės skiriamos kriterijų aptarimui;
- 15 minučių skiriama mokinių mokymui naudoti programos įrankius ir kurti bandomąjį plakatą pagal kriterijus;
- 20 minučių skiriama mokinių savarankiškam užduoties atlikimui;
- 5 minutės pamokos ir namų darbo aptarimas.

Antra pamoka skirta temos atskleidimui sukuriant vaizdo arba garso reklamą. Naudojamos atviro kodo programos, audacity garso maketavimui arba movie maker, wondershare, VSDC video maketavimui. Mokiniai savarankiškai pasirenka garso arba vaizdo maketavimą. Užduotis turi aiškius kriterijus, įvertintus taškais. Aptariamai iškelti kriterijai reklamos kūrimui: formatas, įrašo ilgis, įgarsinimo tekstas, naudojami vaizdai, paveikslėliai, tekstas, šriftas. Pamokoje mokomasi kurti bandomąją reklamą nuosekliai pereinant per visus iškeltus nurodymus.

Kuriant reklamą dirbama grupėse, kiekvienas grupės narys atsakingas už atitinkamą užduoties išpildymą.

Pamokos eiga:

- 5 minutės skiriamos kriterijų aptarimui;
 - 15 minučių skiriama mokinių mokymui naudoti programų įrankius ir kurti bandomąją reklamą pagal kriterijus;
 - 20 minučių skiriama mokinių savarankiškam užduoties atlikimui;
 - 5 minutės pamokos ir namų darbo aptarimas.
4. **Mokytojas vaikams pateikia užduotį:** pasiskirstykite grupėmis po 5-7 žmones, pasirinkite labiausiai patikusį lietuvių kalbos pamokose analizuotą mitą ir pagal pateiktą bei aptartą sporto klubo *Equinox* reklamos pavyzdį per tris savaites, remdamiesi pasirinkto mito situacijomis, simboliais bei idėjomis, sukurkite plakatą ir vaizdo įrašą, kuriuo reklamuojate bet kokią daiktą, renginį, mintį, akciją ar organizaciją.
 5. **Integruota pamoka.** Integruotos pamokos metu vyksta kūrybinių darbų demonstravimas, komentavimas, aptarimas ir vertinimas. Mokiniai pristato sumaketuotus plakatus ir rodo sukurtus vaizdo ar garso įrašus, nusako mintį, kurią siekė atskleisti, pakomentuoja procesą. Klasės draugai vertina atlikto darbo kokybę, originalumą, aktualumą, sąsają su pasirinktu mitu pagrįstumą. Galutinis vertinimas susideda iš mokinių ir mokytojų suminio vertinimo. Mokiniai užpildo vertinimo lapus (3 priedas) ir pateikia mokytojams. Mokytojai vertinimo balus surašo savo vertinimo lapuose, pasilikdami galimybę koreguoti suminį vertinimą į vienu balu didesnę arba mažesnę pusę.

1 PRIEDAS. Sporto klubo reklama (pagal Narcizo mitą).

Vaizdo įrašas: <https://vimeo.com/388002389>

Reklaminiai plakatai: <http://jenlally.com/equinox>

2 PRIEDAS. Vaizdo reklamos tekstas lietuvių kalba. Kartą gyveno žmogus, kuris įsimylėjo savo paties atspindį. Nuolat spoksojo į jį trokšdamas atspindžio dėmesio. Bėgant savaitėms tiesiog prilipo prie jo, kai kurie manė, kad jis maitinasi savimi. Kiekvienas patobulintas centimetras išliks... Kol savęs vertinimas (meilė sau) pavertė jį dovana. Dovana ne tik jam pačiam, dovana, kuri atnešė malonumą visam pasauliui. Todėl klausiu... Ar tai saviobsesijos nepadarė pačiu nesavanaudiškiausiu veiksmu?

Paversk save dovana pasauliui.

Equinox. Tai ne sportas. Tai gyvenimas.

3 PRIEDAS. Vertinimo lentelė

Grupės Pavadinimas	Idėjos aktualumas,	Pasirinkto mito ženklų,	Režisūrinių sprendimų	Personažų įtaigumas,	Vaizdo įrašo	Reklaminio plakato
-----------------------	-----------------------	----------------------------	--------------------------	-------------------------	-----------------	-----------------------

Vertinimo kriterijai, taškai (iš viso 32 t.)	sąsają su pasirinktu mitu pagrįstumas. (1–6 t.)	situacijų, reikšmių naudojimo tikslingumas. (1–6 t.)	originalumas ir kokybė. (1–5 t.)	vaidmens atlikimo įtaigumas. (1–5 t.)	montažo kokybė. (1–5 t.)	maketo atlikimo kokybė. (1–5 t.)
I grupė						
II grupė						
III grupė						

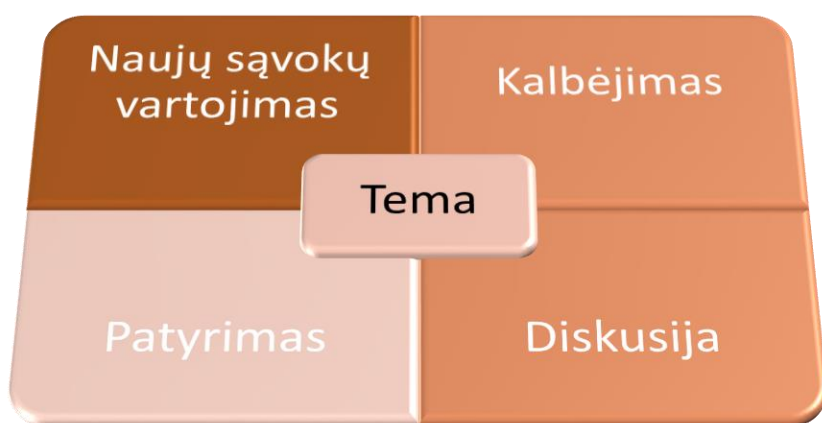
Taškai	32-29	28-25	24-23	22-20	19-17	16-12	11-10	9-7	6-4	3-1
Pažymys	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1

4. Kalbinių gebėjimų ugdymas per dalyko pamokas

Kasdien sparčiai besivystančios informacinės (skaitmeninės) technologijos atneša mokiniams galimybę rasti informaciją per minutę, pasinaudoti recenzija ar kinu vietoj knygos perskaitymo. Neigdami tai, kas akivaizdu, nusigręžtume nuo optimalių ugdymo galimybių panaudojimo.

Valstybės pažangos strategijoje „Lietuva 2030“ (2012) siekiama gerinti mokinių lietuvių kalbos ir literatūros gebėjimus, lyginant su Europos Sąjungos šalių gimtųjų kalbų gebėjimų vidurkiu. Integruotas teatro dalyko ir kalbos mokymasis siekia svarbiausio tikslo – bendrųjų ir esminių dalykinių kompetencijų ugdymo, iš kurių teatro dalyko ugdymas yra pagrindinis, o kalbos mokymasis tarnauja gilesniam teatro dalyko kompetencijų ugdymui.

Integralus kalbinių gebėjimų ugdymo modelis:

Modelio iliustracijai pateikiama kūrybinė užduotis, kurią galima atlikti tiek teatro, tiek kalbinio ugdymo pamokoje.

Tema: Viešas kalbėjimas „Mano laisvalaikis“

Tikslas: Ugdytis drąsą, pasitikėjimą, kalbėjimo įgūdžius.

Uždaviniai:

1. Diskutuoti grupėje apie laisvalaikio praleidimo galimybes.
2. Kalbėti pasirinktos kalbos pateikimo būdu:
 - a) kalbanti lėlė;
 - b) kalba radijo diktorius;
 - c) kalba televizijos laidos vedėjas;
 - d) kalba ministras susirinkime;
 - e) kalba kunigas;
 - f) kalba mama vaikui ir atv., kt.
3. Vartoti teatro ir literatūros sąvokas (viešoji kalba, oratorius, loginė pauzė, intonacija, kalbos dinamika, tempas ir ritmas, įsivaizduojamos aplinkybės, menami daiktai, rekvizitas, dekoracijos, kt.)
4. Naudotis asmenine patirtimi, vaizduote – pasakoti tai, ką patyrė, kur atostogavo, kur norėtų nukeliauti ir pan.

Mokytojas pasako mokiniams, kad kiekviena kalba yra nepakartojama, unikali ir nekritikuotina. Svarbu pagirti pirmuosius bandymus, kad mokinys patirtų pasitenkinimą ir pasitikėtų savo galimybėmis.

Pasirinkus įsivaizduojamas aplinkybes, lengviau fokusuoti dėmesį į kalbos turinį per naudojamas raiškos priemones, todėl mokiniams galėtų būti pasiūloma naudoti rekvizitą, kostiumo detales, susistatyti iš kėdžių (jei turima – kubų) televizijos studiją, naudotis stalu, daiktu, galinčiu atstoti mikrofoną ir pan.

Žaidybiškumas – vienas sėkmės garantų, pristatant savo kalbą grupei. Psichologiškai saugus mikroklimatas padeda mokiniui drąsiau jaustis, pasitikėti ir kalbėti pasiūlyta (pasirinkta) tema.

4.1. Integravimo galimybės. Metodų pavyzdžiai:

Teatro ir kalbinio ugdymo integravimo galimybės						
Teatro metodai						
1. Žaidimai su sakybine tautosaka	2. Mažosios dramaturgijos kūrimas	3. Poezijos teatras	4. Viešojo kalba	5. Psichofiziniai pratimai	6. Monologo kūrimas	7. Improvizacijos su dialogu
8. Priešistorės etiudai	9. Poistorės etiudai	10. Švariakalbės ir greitakalbės	11. Radijo teatras	12. Scenos kalba ir judesys	13. Kalbos padargų mankšta	14. Skaitovų teatras

Viusi metodai naudotini tiek pradinėje, tiek pagrindinėje mokykloje.

1. *Žaidimai, naudojant sakybinę tautosaką* – tai patrauklus būdas įsisavinti patarles, priežodžius, pasinerti į mįslių pasaulį, kurti įvairius garsažodžius

2. *Mažosios dramaturgijos kūrimas*. Tai žodiniai scenarijai, turintys pradžią, įvykį ir pabaigą. Porose ar grupėse mokiniai kuria etiudą mokytojo (draugų) pasiūlyta (savo sugalvota) tema ir vaidina etiudus klasei.

3. *Poezijos teatras* prasideda tada, kai skaitydami ar deklamuodami eilėraščių, vaikai skatinami veikti pagal eilėraščių turinį. Antras žingsnis – nuoseklus eilėraščių deklamavimas pagal scenarijų.

4. *Viešoji kalba*. Oratorinio meno, retorikos, viešosios kalbos metodų esmė – įtaigiai perduoti žodinę informaciją žiūrovams, sudominti, sukurti savo kalbėjimu vaizdus, kurios žiūrovai (klausytojai) galėtų išvysti. Tam tarnauja vadinamas „Žodžio tiltas“, kuriuo žodis tarsi pereina iki klausytojų ir kalbėtojas sulaukia grįžtamojo ryšio (susidomėjimo, pritarimo, kitų reakcijų). Kalbėti prieš klasę ne visi drįsta, todėl kritikuoti kalbėtojo negalima. Rekomenduojama pradėti nuo mokytojo vaidmens, paprašant klasės priimti žaidimo taisykles ir neignoruoti draugo – mokytojo.

5. *Psichofizinių pratimų esmė* – visapusiškas mokinio ugdymas. Vien fizinis judesys neturi prasmės, nes žmogus – ne robotas, kiekvienas fizinis veiksmas yra lydimas tam tikros minties, psichinio veiksmo. Todėl šie pratimai yra megstami mokinių ir labai plačiai naudojami teatro pamokose bei neformalaus švietimo užsiėmimuose.

Psichofiziniai pratimai su scenos kalbos elementais rekomenduojami išbandyti kalbos ir literatūros pamokose.

Pratimas „Abėcėlė“ arba „Klaviatūra“. Kiekvienas mokinys atstovauja vieną-dvi raides. Mokytojas pasako sakinį, kurį mokiniai turi „atspausdinti“. Siūloma sustoti ratu, o mokinys kurio eilė tarti savo raidę, žengia žingsnį į priekį. Patartina spausdinti ritmingai, didinant greitį, garsą, keičiant intonacijas (pvz., sakinį turį pasakyti linksmi, liūdnai, pavydžiai – tam taip pat turi būti sugalvota priežastis).

Pratimas: kamuolio pompavimas (guminės valtės, padangos pompavimas, baliono pūtimas).

Pompuojantis atlieka veiksmą, sakydamas garsų derinį (pvz., skardžiuosius priebalsius „bdž“, o pompuojamasis atlieka „pūtimosi“ veiksmą, tardamas dusliuosius „pcš“).

6. *Monologo kūrimas*. Kad mokiniai geriau atskirtų monologą nuo dialogo, jiems skiriama užduotis. Mokiniai užsimerkia ir bando prisiminti kaip ėjo į mokyklą, ką sutiko, ką matė ir t.t. Mokytojas paprašo visus likti užsimerkusius ir iš eilės papasakoti esamuoju laiku, kaip jie eina į mokyklą (aš užsidedu striukę, niekur nerandu pirštinės, pagaliau atrandu, užsidedu kurpinę, einu pro duris...). Visiems pakalbėjus, mokytojas paaiškina, kad tai buvo monologas – mintys balsu. Kitas etapas – mokiniai pasakoja ta patį, bet jau draugui, kuris stengiasi jį pertraukti, vis ko nors paklausdamas (pvz., ar nieko nesutikai laiptinėje?). Mokytojas pakomentuoja, kad dialogo metu svarbu, ar jus girdi pašnekovas, ar jūs įtikinamai ir rišliai kalbate.

7. *Improvizacijos su dialogu*. Tai kūrybinės užduotys, paskirstant mokinius poromis ar grupelėmis. Mokiniais duodama tema (pvz., valgykla) ir dialogo turinys (pvz., pokalbis apie musę sriubos lėkštėje). Mokiniai turi susitarti, kas ką vaidins šiose aplinkybėse ir panaudoti teminį dialogą.

8–9. *Priešistorės ir poistorės etiudų* kūrimas apima kelis pasiruošimo etapus, todėl rekomenduojama šį metodą taikyti kelias pamokas iš eilės.

Pirmiausia susipažįstama su istorija – pasaka, pasakėčia, spektaklio ar video filmo siužetu, kt.

Antra – kuriamos įsivaizduojamos aplinkybės – kas galėjo nutikti iki istorijos pradžios ir jai pasibaigus. Pvz., kodėl pamotės dukros iš pasakos „Pelenė“ neužjaučia Pelenės? (kuriamos priešistorės) arba bandoma sukurti poistorę – Pelenės ir Princo gyvenimas po dešimties metų.

Trečia – etiudai prieš ir po istorijų vaidinami, aptariami, reflektuojamos sėkmės, nesėkmės, teatrinių priemonių panaudojimo galimybės, įvairūs galimi kūrybinio proceso aspektai.

10. *Švariakalbės* skiriasi nuo greitakalbės tuo, kad yra sutelkiamas dėmesys į vieną ar kelias fonemas, morfemas. Jų nereikia sakyti greitai. Svarbiausia čia – artikuliacija. *Greitakalbės* paprastai būna sunkiai įveikiamos, ypač ankstyvojo mokyklinio amžiaus vaikų, bet net nepasiekiant galutinio rezultato – tikslaus ir greito jų pasakymo (perskaitymo), atliekama kalbos „švarinimo“ funkcija. Paprastai po bandymų sakyti greitakalbės, kalbos aparatas adaptuojasi prie sunkiai tariamo teksto ir mokinys pradeda lengviau kalbėti.

11. *Radijo teatras*. Kuriant radijo vaidinimą, kūrybinio proceso metu naudojame siužeto kūrimą balsu ir įvairiais garso efektais. Tam galime panaudoti įvairių daktų skambesį, popieriaus šiugždesį, žingsnių beldimą į grindis, plojimą, ritmo kūrimą rankomis, liežuvio pliaušėjimu ir pan. Taip pat čia svarbus yra psichologinis personažo portreto kūrimas.

12. *Scenos kalba ir judesys* derinami tarpusavyje, kuriant personažo monologą, dialogą tarnauja kalbos padargų sąveikos optimizavimui su kūno raiška ir padeda mokiniui rasti tinkamas teatrinės raiškos priemones perteikti personažo charakterį, elgsenos priežastingumą.

13. *Kalbos padargų mankšta*. Yra nemažai vaizdo įrašų, kaip atliekama kalbos padargų mankšta, todėl siūloma jais pasinaudoti ir pravesti žaidybinę kalbos padargų makštelę. Ji padeda artikuliacijai, stiprina mokinių pasitikėjimą, gerina kalbėjimo įgūdžius.

Nuorodos kalbos padargų mankštai pagrindinėje mokykloje: Liežuvio pasaka – mankšta (1:35)

<https://www.youtube.com/watch?v=HD74XUG6RIg>

Nuo švariakalbės iki greitakalbės. Išsami pamokėlė – LRT (15:08)

<https://www.youtube.com/watch?v=NYuOpHSfWis>

Artikuliacinio aparato mankšta ir lietuviškomis greitakalbėmis (12:54)

<https://www.youtube.com/watch?v=jgf6Mmg19jY&t=68s>

Artikuliacinė (bendroji) mankšta. Tema „Džiunglės“ (4:35)

<https://www.youtube.com/watch?v=Jw3S5hfGvk4>

14. *Skaitovų teatras* leidžia veiksmingai ir efektyviai perteikti literatūrą dramos forma; tai interpretacinis teksto skaitymo būdas. Mokiniai, naudodami savo balsą, veido išraišką, gestus, interpretuoja personažų charakterius pateiktus scenarijuose ar pasakose. Mokytojai ir mokiniai gali pritaikyti mėgstamas pasakas skaitovų teatro scenarijams sukurti. Tai puiki veikla mokytojams ir tėvams, norintiems efektyviau pasiekti vaiko raiškaus kalbėjimo ar skaitymo įgūdžių.

Sumodeliuokime teatro pamoką *pagrindinėje mokykloje*, kurioje mokinys galėtų ugdytis kalbinius gebėjimus.

Tema – Monologas ir dialogas Radijo teatre (9 kl.).

Patyrimas – Išklaustas radijo spektaklis B. Kapustinskaitės „Niekada nežinau“, spektaklio analizė: spektaklyje naudotų priemonių aptarimas, vertinimas, refleksija.

Diskusija – temos pasirinkimas, personažų kūrimas, monologo ir dialogo specifikos aiškinimasis.

Naujų sąvokų aiškinimasis (radijo spektaklio pjesės autorius, režisierius, garso operatorius, garso takelis, įrašų studija, diktofono panaudojimo galimybės, tropas, rubrika, intro, kt.)

Kalbėjimas – personažų monologų ir dialogų kūrimas, repetavimas, pristatymas.

Skaitymo, rašymo ir žodinės komunikacijos gebėjimai teatro pamokoje gali būti ugdomi naudojant įvairius ugdymosi teatru metodus: nuo pratimų ir žaidimų iki scenarijaus, recenzijos rašymo, viešosios kalbos užduočių pristatymo.

4.2. Nuotolinio ugdymo galimybės teatro pamokoje, ugdant kalbinius gebėjimus.

Nuotolinė teatro pamoka – tai pirmiausia virtualių ZOOM, TEAMS, MOODLE ir (ar) kitų virtualių platformų panaudojimas veiklai. Tai ne tik pokalbiai apie teatrą, kiną, pasakojimai apie pamėgtus herojus, patikusio filmo pristatymas, žaidimo apžvalga, bet ir spontaniškos improvizacijos – būdai kūrybiškai bendrauti už ekrano, vėliau įgūdžius perkeliant į realią erdvę. Svarbus pokalbių nuoseklumas, sėkmės fiksavimas, grįžtamasis ryšys.

Monologai sutarta tema. Kiekvieną pasaką, gyvenimišką istoriją galime paversti senarijumi, sudarytu iš monologų. Naudodami telefono kamerą, vaikai įrašo savo monologą, o mokytojas juos sumontavęs, pradžiugina vaikus video filmu.

Personažų improvizacijos – metodas, patikrintas karantino metu. Personažais tampa tiek daiktai, tiek patys mokiniai. Pasiūlę mokiniams pasirinkti personažą, suskirstome juos poromis arba grupėmis į virtualios platformos (pvz., ZOOM) kambarius. Jei kompiuterio galimybės neleidžia naudotis virtualiais „kambariais“, poros gali pasitarti dėl veiksmo vietos ir įvykio, susirašinėdamos privačiomis žinutėmis toje pačioje platformoje. Improvizacijos vyksta dialogo forma, klausant visai prisijungusiai grupei. Vaidinantys naudoja kamerą, mikrofoną, vaizdo užsklandą fonui. Personažo charakteris gali būti kuriamas, naudojant turimus namuose daiktus, kostiumus. Visi prisijungusieji stebi išsijungę kameras ir mikrofonus. Pora, atlikusi savo improvizaciją pakviečia kitus du grupės dalyvius tęsti.

Knygos kūrimas ir pristatymas (viešosios kalbos kūrybinė užduotis) „Pages“ – programėlė el. knygų kūrimui. Sukurkite savo teatro pamokų metodikos knygą!

Pasirinkus šablona, sukurti el. knygą sugebės net pirmokas. Papildomos piešimo ir balso įrašymo galimybės suteiks bet kuriai knygai gyvumo ir patrauklumo.

<https://www.iklase.lt/kurkite-el-knygas-su-programele-pages/>

Scenarijaus kūrimas ir video spektaklio statymas. Mokiniams pasiūloma kurti istorijas, piešti jų kadruotes ir nusifilmuoti 1-2 minučių veiksmą ar monologą. Mokytojas gali sumontuoti monologus į vientisą siužetą ir pradžiuginti mokinius video spektakliu.

Pagrindinio ugdymo klasių centruose karantino metu pasiteisino ir vaidmenų žaidimai, kurių metu mokiniai spontaniškai improvizavo, kūrė situacijas, sprendė įvykius („Teismas“, „Žurnalistai“, „Maisto kritikas“, kt.).

4.3. Teatro ir kalbinio ugdymo dalykų integracijos pamokų pavyzdžiai.

4.3.1. Vaidmenų žaidimas „Teismas“ 5-10 kl. (Pateikė Rasa Ercmonienė – Varnė, Vilniaus Tuskulėnų gimnazija)

VAIDMENŲ ŽAIDIMAS „TEISMAS“. VIEŠOJI KALBA

Tinka kontaktinei ir nuotolinei pamokai

Pamokos tema: Vaidmenų žaidimai.

Pamokos tikslas: Ugdytis viešosios kalbos gebėjimus.

Uždaviniai: improvizuoti, kūrybiškai komunikuoti, kurti socialines situacijas, ugdytis pagarbos jausmą, kritinį mąstymą, pozityviąją lyderystę.

Ugdomos kompetencijos:**Pažintinė:** susipažįsta su viešosios kalbos principais, su teismo organizavimo procesu, ugdomi empatiją, dalyvaudamas vaidmenų žaidimuose.

Skaitmeninė: informacijos paieška, analizavimas, naudojimas suskaitmeninta mokymosi medžiaga, atsakingai vertina intelektualinę nuosavybę.

Kūrybiškumo: kuria situacijas, generuoja idėjas, kryptingai fantazuoja, aktyviai ir kūrybiškai veikia, įgyvedindamas idėjas.

Kultūrinė: ugdomi nuostatas ir vertybes, kultūrinį sąmoningumą.

Komunikacinė: randa reikalingą santykį su partneriu dialogo metu, komunikuoja improvizuodami, spontaniškai, gerbia kitokią nuomonę, derina turinį ir raišką, tinkamą adresatui ir situacijai, dalijasi patirtimi, apmąsto vykdytą veiklą.

Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos: pozityviai bendrauja, ugdomi atsakomybę už savo ir kitų veiklos rezultatus.

Kūrybinio proceso aprašymas.

Mokytojas supažindina mokinius su viešojo kalbėjimo ypatybėmis. Pravedama diskusija ir apie teismo procesus, matytus detektyvinius filmus, girdėtas (aprašytas žiniasklaidoje) mokinių pražangas, aptariami įvairūs socialiniai kontekstai.

Mokytojas pakviečia tris savanorius dalyvauti „teismo procese“. Paprašoma jų pasiskirstyti vaidmenis – kuris bus nusikaltėlis, kuris teisėjas ir kuris advokatas. Pamokai vykstant kontaktiniu būdu, klasė suskirstoma grupelėmis ir visi kuria tuo pačiu metu, o po to pristato savo teismo procesus. Nusikaltėlis turi sugalvoti atliktą nusizengimą, nusikaltimą. Nuo to priklauso teismo proceso eiga. Pvz., neleistinoje vietoje perėjo gatvę; nedėvėjo kaukės parduotuvėje karantino metu; pavogė šokoladuką ar kt. prekę iš parduotuvės ir t.t.

Ugdantis nuotoliniu būdu, žaidimą pradeda teisėjas, interpretuodamas nusikaltimo aplinkybes. Kviečia 1-2 mokinius – įvykio liudininkus (spontaniška improvizacija). Šie liudininkai yra teisėjo (arba kaltintojo) pusėje. Pasisako advokatas. Jis bando išteisinti kaltinamąjį, kviečia 1-2 liudininkus, kurie liudija lengvinančias įvykio aplinkybes (atrodė sergantis, buvo išprovokuotas, kt.). teisėjas suteikia žodį kaltinamajam. Mokiniai improvizuoja. Mokytojas atkreipia mokinių dėmesį į kalbėjimo tesimo salėje ypatumus, balso galimybių panaudojimą, artikuliaciją, intonacijas, žodžio įtaigumą. Teismo proceso pabaiga – teisėjo rankose. Mokytojas seka įvykių eigą ir jeigu byla užtrunka per ilgai, pasiūlo teisėjui nutraukti bylą, išsakant verdiktą. Žaidimas tinkamas 5-10 klasių mokiniams, patikrintas praktikoje, visos grupės labai smagiai atliko vaidmenis, improvizavo, kūrė situacijas ir jas sprendė.

Refleksija. Aptariami pasiekimai, kiti galimi bylų sprendimai, įsivertinamas viešas kalbėjimas.

4.3.2. „B. Sruoga. Giesmė apie Gediminą. Skaitymo pratybos“ 6 kl. (Pateikė Vidmantas Fijalkauskas, Vilniaus raj. Pagirių gimnazija) Pirmą pamoką iš ciklo „Raiškiojo skaitymo pratybos“. Taikoma kontaktiniu arba nuotoliniu ugdymosi būdu.

INTEGRUOTA TEATRO IR LIETUVIŲ KALBOS BEI LITERATŪROS PAMOKA

Tema: B. Sruoga. „Giesmė apie Gediminą“. Skaitymo pratybos.

Tikslas, uždaviniai: Išmoks analizuoti tekstą, sužinos, kokių savybių reikia skaitovui, įgis daugiau žinių apie pasakojamosios tautosakos žanrą – legendą.

1. Ugdomos kompetencijos:

Komunikatyvumo: pozityviai bendrauja, ugdosi atsakomybę už savo ir kitų veiklos rezultatus.

Kūrybiškumo: kryptingai fantazuoja, žadina vaizduotę; aktyviai ir kūrybiškai veikia įgyvendindamas idėjas; paveikiai skaito žadindamas draugų vaizduotę; apmąsto vykdytą veiklą.

Skaitmeninė: naudojami suskaitmeninta mokymo medžiaga, atlieka užduotis virtualioje erdvėje; bendradarbiauja saugioje aplinkoje, mokosi atsakomybės intelektualinei nuosavybei.

Pažinimo: įsivertina savo veiklą, vertina kitų mokinių darbą, numato priemones geresniam rezultatui pasiekti.

Pamokos aprašymas.

1. Mokinių sudominimas, jų patirties išsiaiškinimas, pamokos uždavinio skelbimas (7 min.)
2. Siekiant sužinoti, ką mokiniai įsidėmėjo, gavę užduotį per literatūros pamoką (mok. S. Čerkienė) ir savarankiškai perskaitę B. Sruogos poemą „Giesmė apie Gediminą“, klausimų - atsakymu metodu išsiaiškinama, kas yra žinoma apie kunigaikštį Gediminą ir jo laikus, kuo svarbus jo sapnas ir kokios jo pasekmės, kas yra Lizdeika ir t.t.

2. Mokymo ir mokymosi veikla (25 min.)

Minčių lietaus metodu sufantazuojama atmosfera, kurioje galėtų vykti tokia istorija (kaip skamba „*Miško gaudžianti daina*“, kuri „*Lyg ta motinos ranka: Tartum guodžia, tartum glosto, Ir priglaudžia, ir sušildo*“?), aptariamoms priemonėms, kuriomis būtų galima sukurti atitinkamą garsų paletę.

Mokytojui nuolat keičiant skaitančius, skaitoma I dalis. Po kiekvienos logiškos atkarpos (sakinio, strofos) sustojama ir aiškinami nesuprantami žodžiai (*tarsi uosis stamantrus*), veiksmas (... *tu nuplaukei it debesėlis*...) ar aplinkybės, pažymint, kad tik gerai suprasdamas žodžius, taisyklingai juos ištardamas ir žinodamas, apie ką kalba, skaitovas gali būti įtaigus ir įdomus. Klausimų - atsakymų metodu išrenkami svarbiausi, pabrėžtini žodžiai, kuriuos prašoma pasižymėti.

Perskaičius I dalį, vykdomas vertinimas mokymuisi, su tikslu sužinoti, ar viskas suprantama I dalyje ir ar suprantami raiškiojo skaitymo reikalavimai. Pakviečiami savanoriai, norintys raiškiai, su pasižymėtais svarbiausiais žodžiais ir įsivaizduodami save kokio nors pasakotojo vaidmenyje (gal jis aikštės šauklys), perskaityti visą dalį vienisiai.

3. Apibendrinimas: vertinimas, įsivertinimas, refleksija (13 min.)

Pamokos refleksija vyksta pokalbio ratu metodu, pratęsiant sakinius:

1. *Įsivaizduojant save pasakotoju man įdomiausia buvo,*
2. *Stengiantis raiškiai skaityti sunkiausia man buvo...*

Mokytojas pakomentuoja mokinių mintis. Vertinama formuojamuoju vertinimu. Paskyrus užduotį, paruošti kitam susitikimui II dalį (išsiaiškinti, apie ką ji ir kokie žodžiai svarbiausi), pamoka baigiama.

Metodai: Minčių lietus, raiškūs skaitymas, charakterizavimas, pokalbis ratu.

Priemonės: vadovėlis.

4.3.3. „Etiologinės sakmės. Etiologinių sakmių kilmė ir paskirtis. Sakmių skaitymas“ 6 kl. (Pateikė Vidmantas Fijalkauskas, Vilniaus raj. Pagirių gimnazija).

INTEGRUOTA TEATRO IR LIETUVIŲ KALBOS BEI LITERATŪROS PAMOKA

„Spektaklio spektaklyje metodas: pirmą pamoką iš ciklo „Pasakojamoji tautosaka. Sakmės“. Taikoma kontaktiniu arba nuotoliniu ugdymosi būdu.

Tai „Spektaklio spektaklyje metodas pirmą pamoką iš ciklo „Pasakojamoji tautosaka. Sakmės“.

Tema: „Etiologinės sakmės. Etiologinių sakmių kilmė ir paskirtis. Sakmių kūrimas“.

Tikslas, uždaviniai: Įgyti daugiau žinių apie pasakojamąją tautosaką, etiologinių sakmių kilmę bei paskirtį, mokytis raiškiai ir vaizdingai skaityti tekstą, gebėti sukurti savo sakmę apie kokio nors reiškinių atsiradimą.

Ugdomos kompetencijos:

Kūrybiškumo: kryptingai fantazuoja, žadina vaizduotę; aktyviai ir kūrybiškai veikia įgyvendindami idėjas; kaupia, atrenka idėjas ir kūrybiškai mąsto.

Komunikavimo: pristato savo darbą klasei; paveikiai skaito, žadindami draugų vaizduotę, apmąsto vykdytą veiklą.

Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos: pozityviai bendrauja; ugdosi atsakomybę už savo ir kitų veiklos rezultatus.

Skaitmeninė: naudojasi suskaitmeninta mokymo medžiaga, atlieka užduotis virtualioje erdvėje; bendradarbiauja saugioje aplinkoje, mokosi atsakomybės intelektualinei nuosavybei.

Pažinimo: nagrinėdami pavyzdžius mokosi planuoti savo užduotį; įsivertina savo veiklą; vertina kitų mokinių darbą; numato priemones geresniam rezultatui pasiekti.

Pamokos aprašymas, veiklų trukmė.

1. Mokinių sudominimas, jų patirties išsiaiškinimas, pamokos uždavinio skelbimas (7 min.).

Siekiant sužinoti, ką vaikams reiškia žodis „sakmės“, klausimų - atsakymų metodu atrandami sakmės, padavimų, legendų, pasakų ar pasakėčių skirtumai. Kaip pavyzdys pristatoma visiems žinoma sakmė, kurią visi žino kaip Adomo ir Ievos istoriją.

Skelbiama pamokos tema ir uždaviniai.

Mokymo ir mokymosi veikla (30 min.).

Paskaitos metodu mokytojas pristato pasaulio sukūrimo (etiologinių) sakmių svarbą pirmykščių kultūrų žmonėms, išaiškinamas savo tautosakos žinojimo reikalingumas. Parodomas kitų moksleivių sukurtas animacinis filmukas pagal sakmę „Kaip atsirado žemė“.

Pažiūrėjus filmuką vykdomas vertinimas mokymuisi užduodant klausimus, kad būtų galima išsiaiškinti, ar mokiniams suprantama, ką paaiškina ką tik matyta animuota sakmė ir kodėl senovėje buvo kuriamos etiologinės sakmės.

Per prieš tai vykusią literatūros pamoką (mok. J. Čiapienė) mokiniai buvo gavę užduotį susirasti vadovėlyje ar kituose šaltiniuose juos sudominusią sakmę. Dabar paprašoma ją perskaityti garsiai, bandant pritaikyti teatrinį charakterizavimo metodą (gal tai bobutė, bandanti paaiškinti vaikams, kodėl mėnulis šviečia naktį, o gal mokslininkas, dėstantis, kodėl žaibas trenkia į medį). Po kiekvieno pristatymo kiti mokiniai bando nusakyti, kokio gamtos reiškinių ar objekto atsiradimą paaiškina girdėta sakmė.

Apibendrinimas: vertinimas, įsivertinimas, refleksija (8 min.).

Pamokos refleksija vyksta pokalbio ratu metodu, pratęsiant sakinį:

– *Man labiausiai patiko sakmė, kurią pasakojo....., nes...*

Mokytojas pakomentuoja mokinių mintis. Už geriau ar blogiau pavykusį sakmės skaitymą vertinama formuojamuoju vertinimu. Paskyrus užduotį, sukurti sakmę apie kokio nors daikto ar reiškinių atsiradimą (kad ir mobilaus telefono), pamoka baigiama.

Metodai: Paskaita, charakterizuojantis skaitymas, atidusis klausymas, pokalbis ratu.

Priemonės: Youtube filmukas <https://www.youtube.com/watch?v=LV0yf1hRpm8>, vadovėlis, internetiniai puslapiai.

4.3.4. Kuprelis ir Gundės paveikslai I. Šeinių romane „Kuprelis“ 9-10 ir I–II gimn. kl. (Pateikė Vidmantas Fijalkauskas, Vilniaus raj., Pagiriu gimnazija).

INTEGRUOTA TEATRO IR LIETUVIŲ KALBOS BEI LITERATŪROS PAMOKA

Taikoma tiek kontaktiniu, tiek nuotoliniu būdu (Vaidmenų žaidimai Classroom platformoje).

Tema: Kuprelis ir Gundės paveikslai I. Šeinių romane „Kuprelis“. Vaidmenų žaidimai.

Tikslas, uždaviniai: Mokiniai pagerins kalbinio ir kultūrinio raštingumo kokybę, geriau suvoks lietuvių kalbos ir literatūros svarbą, grožį ir reikšmę asmeniniame bei visuomeniniame gyvenime. Teatro priemonėmis geriau suvoks rašytinį tekstą, vystys viešo kalbėjimo įgūdžius. Gebės viešai svarstyti apie literatūros kūrinį, laisvai perteikdami autoriaus bei savo mintis, ir paveikiai bendrauti su auditorija. Labiau įsigilins į I. Šeinių kūrinį „Kuprelis“.

Ugdomos kompetencijos.

Kūrybiškumo: kuria, generuoja idėjas, improvizuoja.

Pažinimo: įsivertina savo veiklą; vertina kitų mokinių darbą; numato priemones geresniam rezultatui pasiekti.

Komunikavimo: randa reikalingą santykį su partneriu; kalba improvizuodami, spontaniškai; derina turinį ir raišką, tinkamą adresatui ir situacijai; dalijasi patirtimi, apmąsto vykdytą veiklą.

Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos: pozityviai bendrauja; ugdosi atsakomybę už savo ir kitų veiklos rezultatus, mokosi bendradarbiaudami, mokosi tolerancijos.

Skaitmeninė: naudojami informacijos paieška, suskaitmenintomis mokymo priemonėmis, ugdosi atsakingumo už intelektualinę nuosavybę, kt.

Pamokos aprašymas.

1. Mokinių sudominimas, jų patirties išsiaiškinimas, pamokos uždavinio skelbimas (5 min.)

Pamokos pradžioje išsiaiškinama klasės nuotaika ir pasiruošimas literatūros pamokai, integruotai su teatru, kurios metu gali būti vykdoma netradicinė veikla.

Skelbiama pamokos tema ir uždaviniai.

2. Ugdymosi veikla (30 min.).

Mokiniai supažindinami su teatrinio improvizacinio žaidimo „Spaudos konferencija“ taisyklėmis. Pasirenkami du savanoriai, kurie turėtų įsijausti į Kuprelis ir Gundės personažus. Visi kiti turi tapti įvairių žiniasklaidos priemonių atstovais, žurnalistais (svarbu, ar atstovauji bulvariniam laikraščiui, sporto žurnalui ar *Marijos* radijui). Duodamos 3 minutės pasiruošti, per kurias Kuprelis ir Gundė turi sugalvoti savo gyvenimo kredo (remdamiesi kūrinium ar jį cituodami) iš 2-3 sakinių, o „žurnalistai“ turi paruošti po mažiausiai du klausimus (taip pat remdamiesi kūrinium ar jį cituodami), atitinkančius jų atstovaujamo leidinio stilių. Visiems pasikeitus vardus klasroomo langeliuose, mokytojas (konferencijos moderatorius) skelbia konferencijos pradžią, nusakydamas aplinkybes: Spaudos konferencija vyksta prieš konkursą „Mis personažas XX a.“ ir kviečia žurnalistus užduoti klausimus (*Koks Gundės požiūris į vedybas? Kodėl ji pasirinko kitą? Kiek tikra buvo jos meilė? Kodėl Kuprelis pasirinko gyventi malūne? Ką jam reiškia muzika? Kaip jis galėjo patikėti, kad Gundė gali jį mylėti? Ir t. t.*). Gundei ar Kupreliui atsakinėjant, kiti klasroomo pokalbių skiltyje gali rašyti komentarus, tikslindami klausimą ar pastebėdami netikslumus.

3. Apibendrinimas: vertinimas, įsivertinimas, refleksija (10 min.).

Pamokos refleksija vyksta pokalbio ratu metodu, pratęsiant sakinius:

a) *Man atrodo, kad „Mis personažo XXa.“ konkursą laimėtų (Gundė arba Kuprelis), nes...*

b) *Manau, kad konferencijoje labiausiai trūko...*

Mokytojas pakomentuoja mokinių mintis. Aptariama, kas mokiniams sekėsi ir kas trukdė dar labiau įsijausti į žaidimą (medžiagos žinojimas, drovumas viešai improvizuoti).

Už dalyvavimą pamokoje mokiniai vertinami formuojamuoju vertinimu.

Metodai: Spaudos konferencija, situacijos modeliavimas, pokalbis ratu.

Priemonės: Igno Šeinaus romanas „Kuprelis“.

5. Siūymai mokytojų nuožiūra skirstomų 30 procentų pamokų

Pateikiame pavyzdžius Teatro dalyko turiniui 30 procentų dalykui skirtą mokymosi laiką.

5.1. Teatrinė akcija – provokacija „Tetrabiblija“ 5-10 kl. (sėkmingai išbandyta Vilniaus Tuskulėnų gimnazijoje, vykdanč Europos Sąjungos „Europos namų“ inicijuotą projektą „Ekologinės inscenizacijos“).

Akcija – provokacija

Tema ir problema: oro užterštumas, šiukšlynai mieste, biologiškai neįprastos atliekos.

Tikslai: Atkreipti moksleivių, tėvų dėmesį į gamtos užterštumo priežastis; paskatinti plačiau domėtis atliekų rūšiavimo galimybėmis; sudominti atliekų perdirbimo nauda žmonėms.

Uždaviniai: Supažindinti su užterštomis mikrorajono zonomis; atkreipti mokytojų dėmesį į iniciatyvų, kūrybingą jaunimą, bandantį spręsti ekologines problemas; sudominti bibliotekos lankytojus popieriaus perdirbimo galimybėmis; supažindinti moksleivius su knygos atsiradimo procesu, nueitu popieriaus keliu nuo medžio iki vadovėlio, su popieriaus taupymo privalumais.

Idėja: „Jei nerūšiuosi atliekų, neperdirbsi jų, nebebus iš ko gaminti popierių, nebebus knygų“ (Jei popierinės atliekos nerūšiuojamos, popieriui pagaminti reikės sunaikinti daugiau medžių, o patekėjusios į savartyną, šios atliekos teršia atmosferą ir vandenį).

Metodai: Akcija-provokacija.

Ugdomos kompetencijos:

Pilietiškumo – atsakingai vartojančio ir rūšiuojančio atliekas mokinio ugdymasis teatro formomis, priemonėmis, metodais.

Pažintinė – akcijos rengėjai renka informaciją apie gamtos užterštumą, domisi problemos sprendimo būdais per teatro raišką.

Komunikacinė – mokiniai tiria, generuoja idėjas, daro išvadas ir teikia problemos sprendimo būdus.

Kultūrinė – ugdomos nuostatos ir vertybės.

Kūrybiškumo – ieškomos teatrinės formos ir priemonės padedančios kūrybiškai spręsti problemą.

Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos – atsakingas intelektualinės nuosavybės vartojimas, teigiamas kūrybinio grupės darbo mikroklimato kūrimas, suvokus akcijos esmę ir prasmę, saugus elgesys viešose erdvėse įprasmina šios kompetencijos ugdymosi aktualumą.

Skaitmeninė – naudojasi suskaitmenitomis mokymo priemonėmis, ieško informacijos, ją sistemina ir pateikia.

Ugdomi mokinių pasiekimai:

Vaidina pasitelkdamas teatrinės raiškos priemones (A1).

Įgyvendina savo režisūrinį sumanymą, pasirinkdamas (sukurdamas) originalią teatrinę formą ir derindamas prie jos tinkamas priemones (A2.4).

Organizuoja ir pristato įgyvendintą teatrinį sumanymą pasirinktoje viešojoje (skaitmeninėje) erdvėje; sutelkia pristatymui grupės draugus, paskirsto jiems užduotis (A3.4).

Apmąsto ir įsivertina teatrinės raiškos patirtį (A4).

Analizuoja teatro elementus ir priemones (B1).

Tyrinėja teatrinis reiškinius (C1).

Nagrinėja teatrinės kūrybos kontekstus (C2).

Susieja teatro pažinimą su asmenine patirtimi, poreikiais ir vertybėmis (C3).

Įvertina estetinę ir kultūrinę teatro svarbą, teatrinės patirties reikšmę asmeniniam tobulėjimui (C3.3).

Akcijos-provokacijos aprašymas. Bibliotekos patalpos parengiamos akcijai: knygos uždengiamos juodu audeklu (juoda) poletileno plėvele. Ant jų kur ne kur – plakatai, informuojantys, kad dinga knygos, nes nebėra popieriaus joms spausdinti. Prie įprasto bibliotekininkės stalelio sėdi puošniai baltai apsirengęs Angelas. Jis saugo vienintelę išlikusią knygą – Tetrabibliją (Albumą, kurio viršelis apklijuotas tetrapakuotėmis, o puslapiuose vien mikrorajono (miesto, kaimo) – aplinkinių šiukšlynų nuotraukos, kurias padaro akcijos rengėjai mokiniai. Paleidžiamas muzikos, garsų, triukšmų, laboratorijos garso efektų įrašas.

Po biblioteką vaikšto juodai apsirendžiusios būtybės su dujokaukėmis. Užėjusiam bibliotekos lankytojiui neleidžiama pasikeisti knygų. Būtybės su dujokaukėmis rodo lankytojiui Angelą, siūlydamos prieiti arčiau ir pavartyti paskutinę knygą Žemėje. Pavartęs Tetrabibliją, lankytojas išgirsta Angelo komentarą, kodėl dingo knygos ir kad dėl to kaltas pats aplinką šiukšlinantis žmogus.

Rekomenduojama 4-5 akcijos rengėjams (pvz. 9–10 ir I–II gimn. kl. mokiniams) su dujokaukėmis (kaukėmis) atlydėti pradinukų klases ir paaiškinti, kad knygos dingo dėl šiukšlinamos gamtos, kurioje nebegali augti sveikas medis, todėl popierius nebegaminamas ir knygų nebėra...

Refleksija. Aptariamas kūrybinis akcijos-provokacijos procesas, poveikis žiūrovams (bibliotekos) lankytojams, įsivertinama patirtis, įgytos žinios apie gamtos išsaugojimo problemą, teatrinio metodo taikymo socialiniame gyvenime efektas.

5.2. Stebėto teatrinio pavyzdžio interpretavimas 7–8 kl. (Pateikė Rasa Ercmonienė – Varnė, Vilniaus Tuskulėnų gimnazija)

Spektaklio interpretavimas

Pasiekimai: Interpretuoja teatro kūrinį (B2); Aptaria stebėto teatrinio pavyzdžio meninių priemonių savitumą ir jų kuriamą prasmę (B2.3); Apibūdina stebėto teatrinio pavyzdžio meninių priemonių savitumą, jas pakomentuoja ir susieja su jų kuriama prasme) (B2.4).

Tema: Šiuolaikinio spektaklio interpretacija.

Tikslas: Išmokyti interpretuoti teatro kūrinį.

Uždaviniai: Aptarti spektaklio menines priemones, jų kuriamas prasmes, jas komentuojant ir susiejant.

Ugdomos kompetencijos:

Pažintinė: susipažįsta su šiuolaikinio teatro formomis, analizuoja, interpretuoja, generuoja idėjas.

Kūrybiškumo: tyrinėja, generuoja idėjas, kuria, vertina (įsivertina), reflektuoja.

Kultūrinė: ugdomi nuostatas ir vertybes, įsivertina savo veiklą;

Komunikavimo: dirba grupėje, derina turinį ir raišką, tinkamą adresatui ir situacijai; dalijasi patirtimi, apmąsto vykdytą veiklą;

Socialinė emocinė ir sveikos gyvensenos: bendrauja emociškai, fiziškai, socialiai saugioje aplinkoje, pozityviai bendrauja; ugdomi atsakomybę už savo ir kitų veiklos rezultatus, mokosi bendradarbiaudami, mokosi tolerancijos, atsakingai vertina intelektualinę nuosavybę, naudodami suskaitmenintas mokymosi priemones.

Skaitmeninė: skaitmenizuotos mokymo medžiagos naudojimas, analizė, apibendrinimas.

Užduoties aprašymas. Kartu su visa klase (grupe) peržiūrimas spektaklis.

Spektaklio pavyzdys:

Šiuolaikinis prancūzų teatras: Karkvabalio simfonija – muzikos, judesio, improvizacijų spektaklis be teksto (1:15:22)

<https://www.youtube.com/watch?v=9X0nn00Rg7Y&fbclid=IwAR3pcKPvSuyEz6mil5lm3yRJKf4WD62Tp7MIUKcetqC-Yj99NTVt60V2c>

Mokytojas paaiškina, kad spektaklio interpretacija remiasi spektaklio sceninio teksto „skaitymu“, analizuojant jo struktūrą temą, raiškos priemones, kūrinio gimimo kontekstą, spektaklio autoriui (režisieriui) būdingą estetiką. Interpretuojama ir spektaklio metu (atskiros spektaklio dalys, spektaklio elementai), ir jam pasibaigus – kai spektaklis tampa menine visuma. Žiūrovo interpretacija skiriasi nuo menininko intencijų. Sceninė interpretacija – tai individualiai teatro menininko perskaitytas dramos ar literatūros kūrinys, įgijęs spektaklio pavidalą. Interpretuoja ne tik, pvz., režisierius, bet ir aktorius

(vaidmenį), kompozitorius (kuria sceninio sumanymo garsinę ir muzikinę partitūrą), dailininkas-scenografas (kuria sceninio sumanymo vaizdinę partitūrą).

Mokiniai kartu analizuoja ir interpretuoja stebėtą spektaklį, gilinasi į vaizdinę spektaklio kalbą, įvardija asociacijas, veiksmo metaforas, kūno kalbos raišką, muzikos panaudojimą (ar naudojama muzika papildė personažų charakterius, scenas), dekoracijas, kaip asmeniškai paveikė spektaklis ir kodėl.

Mokytojas pateikia lietuvių spektaklių pavyzdžių ištraukų (jei yra galimybė, spektaklis peržiūrimas gyvai), kur vyrauja kūno raiška ir neverbalinis bendravimas (pvz., Andželikos Cholino šokio teatro spektakliai), mokiniai bando palyginti raiškos priemones ir jų panaudojimo tikslus. Pažindami savo ir kitų šalių bei tautų teatrinę kultūrą, suprasdami ir įvertindami jos įvairovę ir unikalumą, lygindami nacionalinius, europinius ir pasaulio teatrinės kultūros pavyzdžius mokiniai ugdomi tolerancijos, pagarbos, solidarumo ir teisingumo jausmus, dalijasi jais kasdienėje ir viešojoje aplinkoje.

Šeiko šokio teatras/Šeiko Dance Company (3:19)

<https://www.youtube.com/watch?v=-WesXnEcH8I>

Šiuolaikinio šokio spektaklis "Metų laikai" pagal A. Vivaldi muziką (Nacionalinė M. K. Čiurlionio menų mokykla, I Baletto skyrius), 2016 (49:43)

<https://www.youtube.com/watch?v=X1088iT6GvM>

Aura Dance Theatre "The Sea"/ Kauno šokio teatras "Aura" šokio spektaklis "Jūra" (6:41):

<https://www.youtube.com/watch?v=IvcGmLze1gQ>

Kauno šokio teatras Aura / Dance Theatre AURA / Norėčiau būt paparčio žiedu (2:18):

<https://www.youtube.com/watch?v=Iklu7C5Avoo>

5.3. Pamokų ciklas „Įgarsinimas“ 7-8 kl. (Pateikė Aldona Ramelienė, Vilniaus Biržiškos gimnazija).

Animacijos įgarsinimas

Tema: Tikrosios vertybės ir Senoji lietuviška animacija;

Tikslas: Ugdyti kūrybiškumą.

Uždaviniai: Lietuviškai įgarsinti senosios animacijos multiplikacinius filmukus, atrasti ir išskirti tikrąsias vertybes.

Ugdomos kompetencijos: a) kultūrinė, b) kūrybiškumo, c) komunikavimo, d) pilietiškumo, e) pažintinė, f) socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, g) skaitmeninė.

Kūrybinės užduoties etapai / vykdymas.

- a) Panaudojant video medžiagą susipažinti su senąja lietuviška animacija.
- b) Išanalizuoti filmukus. Nustatyti veikėjų tikslus, uždavinius. Charakterių analizė. Kokias vertybes iškelia. Kodėl?
- c) Įgarsinti filmuką, paskiriant (pasirenkant) vaidmenis pagal originalią ir savo paties sukurtą versiją.
- d) Atsižvelgti į veikėjų (personažų) santykius, išgyventas emocijas.
- e) Paaiškinti veikėjų (personažų) kūno kalbą.

Refleksija. Aptariamas kūrybinio darbo procesas, naudojant *spalvotųjų žirnelių* metodą: Mokytojas atsineša kelių spalvų dražė, vaikai nežiūrėdami paima kelis ir turi išsakyti mintis, priklausomai kokios spalvos dražė gavo.

Šokoladinė – papasakoti, kas buvo įdomiausia.

Juoda – papasakoti, kas buvo sunkiausia.

Balta – pasakyti pasirinktiems klasės draugams individualių palinkėjimų, susijusių su teatru.

5.4. Projektas „Lietuviškų švenčių kaleidoskopas“ 7–8 kl. (Pateikė Rasa Ercmonienė – Varnė, Vilniaus Tuskulėnų gimnazija)

Lietuviškų švenčių kaleidoskopas. Viešoji kalba.

Pasiekimai: Vaidina pasitelkdamas teatrinės raiškos priemones (A1); Kuria vaidybinį etiudą pasirinkdamas teatrinės raiškos priemones (A2); Parodo savo teatrinės raiškos rezultatus ir (vaidindamas (režisuodamas)) dalyvauja grupės teatrinės raiškos pristatymuose klasės, mokyklos bendruomenės aplinkoje (A3.4); Apmąsto ir įsivertina teatrinės raiškos patirtį (A4); Nagrinėja teatrinės kūrybos kontekstus (C2).

Tema: Lietuviškų švenčių pristatymas: viešoji kalba.

Tikslas: ugdyti viešosios kalbos gebėjimus.

Uždaviniai: susipažinti su lietuviškų švenčių tradicijomis; įsisavinti viešosios kalbos pagrindus; pristatyti lietuviškas šventes.

Metodai: tyrimas, viešasis kalbėjimas, IT naudojimas, vaidmenų žaidimai.

Ugdomos kompetencijos: *Pažintinė:* susipažįsta su lietuviškomis šventėmis, kuria, analizuoja, generuoja idėjas.

Pilietiškumo: Prisideda prie bendruomenės kūrimo per dalyvavimą teatrinėje veikloje.

Kūrybiškumo: tyrinėja, generuoja idėjas, kuria, vertina (įsivertina), reflektuoja.

Kultūrinė: ugdomi nuostatas ir vertybes, įsivertina savo veiklą;

Komunikavimo: dirba grupėje, randa reikalingą santykį su partneriu; derina turinį ir raišką, tinkamą adresatui ir situacijai; dalijasi patirtimi, apmąsto vykdytą veiklą;

Socialinė emocinė ir sveikos gyvensenos:

pozityviai bendrauja; ugdomi atsakomybę už savo ir kitų veiklos rezultatus, mokosi bendradarbiaudami, mokosi tolerancijos, atsakingai vertina intelektualinę nuosavybę, naudodami suskaitmenintas mokymosi priemones.

Skaitmeninė: informacijos paieška, analizė, sisteminimas, apdorojimas.

Projekto aprašymas. Mokiniai supažindinami su lietuviškų švenčių tradicijomis.

Rekomenduojamas „Lietuvių šventinis kalendorius“, VDU, 2014 m.

Užduotis grupėse: pasirinkti vieną iš aptartų švenčių, pristatyti improvizuotą sceną.

Susėdus ratu, aptarti, kaip pavyko atskleisti šventės esmę, ar buvo atskleista jos kilmė, parodytos tradicijos, kokie personažai tinkamiausiai perteiktų šventę.

Kiekvienas mokinys pasirenka vieną šventę iš „Lietuvių šventinio kalendoriaus“.

Mokytojas supažindina su tyrimo tikslu, uždaviniais ir metodais (apklausa, interviu, stebėjimas, anketavimas, eksperimentas, atvejo tyrimas, informacijos rinkimas ir apdorojimas, kt.)

Mokiniai parengia individualius tyrimo planus, renka informaciją, atlieka tyrimą pagal pasirinktą metodą.

Viešosios kalbos pratybos. Mokiniai supažindinami su viešosios kalbos būdais, specifika, principais.

Pristato lietuvišką šventę prie klasės, naudodamiesi media, skaidrėmis;

Filmavimas. Visi nusifilmuoja 2 minučių šventės pristatymą, kurie sumontuojami į vientisą video pristatymą.

Refleksijos žaidimas. Kiekvienas mokinys pasirenka personažą iš kito mokinio (pasirinktinai) šventės pristatymo ir neįvardindami šventės.

a) papasakoja, kas jos metu vyksta, kada vyksta ši šventė;

b) sukuria etiudą kito mokinio pristatytos šventės tema, pakviesdamas atlikti vaidmenis 2-3 mokinius ir surežisuodamas etiudą;

c) aptaria projekto sėkmes ir sunkumus, pasitikrina, kiek sužinojo apie švenčių tradicijas.

5.5. Projektas „Nuostabasis labirintas” 9–10 ir I–II kl. (Pateikė ekspertė Raimonda Agnė Medešienė, LMTA KF taikomojo teatro magistro programos kuratorė)

Proceso drama. Nuostabasis labirintas

Kaip daugelis proceso dramų, ši puikiai integruoja kelių dalykų žinias, ir jei suburiami kelių skirtingų dalykų mokytojai, šių pamokų metu galima pasimokyti ir istorijos, ir literatūros, ir matematikos. Planas adaptuotas projekto sumanytojos pagal tekstą, pateiktą knygoje Owens, A., ir Barber, K.(2006). Proceso drama: dramos darbai. Pirma knyga. Vilnius, Kronta.

Aprašymas

Pasiekimai: Tyrinėja teatrinis reiškinys (C1); Parodo savo teatrinės raiškos rezultatus ir (vaidindamas (režisuodamas) dalyvauja grupės teatrinės raiškos pristatymuose klasės, mokyklos bendruomenės aplinkoje (A3.4); Apmąsto ir įsivertina teatrinės raiškos patirtį (A4);.Nagrinėja teatrinės kūrybos kontekstus (C2); Aptaria patikusius ir nepatikusius stebėto teatrinio pavyzdžio (kūrinio) bruožus, įvardija jų poveikį sau (B3.3).

Tema: Proceso drama

Tikslas: Įtraukti mokinių grupę į integracinį dramos mokymo projektą, kuris sieja istoriją, matematiką, technologijas, kalbas.

Uždaviniai: pažinti save per teatro meną (proceso) dramą, priimti kitų žmonių idėjas ir prisidėti, jas plėtojant, panaudoti žinias kūrybiniam procesui, savikūrai.

Ugdomos kompetencijos: *Pažintinė:* susipažįsta su proceso drama, kuria, analizuoja, generuoja idėjas. *Pilietiškumo:* Prisideda prie bendruomenės kūrimo per dalyvavimą teatrinėje veikloje. *Kūrybiškumo:* tyrinėja, generuoja idėjas, kuria, vertina (įsivertina), reflektuoja. *Kultūrinė:* ugdosi nuostatus ir vertybes, įsivertina savo veiklą; *Komunikavimo:* dirba grupėje, randa reikalingą santykį su partneriu; derina turinį ir raišką, tinkamą adresatui ir situacijai; dalijasi patirtimi, apmąsto vykdytą veiklą; *Socialinė emocinė ir sveikos gyvensenos:* pozityviai bendrauja; ugdosi atsakomybę už savo ir kitų veiklos rezultatus, mokosi bendradarbiaudami, mokosi tolerancijos, atsakingai vertina intelektualinę nuosavybę, naudodami suskaitmenintas mokymosi priemones. *Skaitmeninė:* skaitmenizuotos mokymo medžiagos analizė, sintezė.

Metodai: žaidimas, proceso drama, gyvi paveikslai, stebėjimas, analizė.

Mokymosi akcentai		
Dramos meistriškumas	Socialiniai įgūdžiai ir gebėjimai	Ugdymosi sritys
1.Vartoti kontekstą atitinkančią kalbą 2.Įgyti, išlaikyti ir rutulioti vaidmenis 3.Atlikti daugiau nei vieną vaidmenį 4.Pagal reikmes naudoti gestus, kūno kalbą	1.Konstruktiviai dirbti įvairiose grupėse 2.Priimti kitų žmonių idėjas ir prisidėti jas plėtojant 3.Pristatyti idėjas formalioje aplinkoje	1.Žinios apie labirintus, jų religinę ir istorinę kilmę 2.Matematinis labirintų pagrindas, pvz.: daugiakrypčiai ir vienakrypčiai, šeši klasikinio labirinto žingsneliai – dizainas ir technologijos 3.Suvokimas, kad istoriniai „faktai“ dažnai tėra „prielaidos“ 4.Žmogiškųjų laimėjimų pasiekiamumas

		5. Aplinkosauginis sąmoningumas, plėtojantis technologijoms
--	--	---

Priemonės. Dideli kietesnio popieriaus lapai, flomasteriai, kreidelės, klėjai.

Apšilimas – žaidimas. Pradžiai – žaidimas „Katė ir pelė“. Dalyviai sustoja ištiestomis rankomis į 5–6 lygiagrečias eiles. Mokytoji pasakius: „Suktis“, visi sukasi į dešinę. Reikalingi savanoriai, kurie bus „katė“ ir „pelė“. Katė turi pričiuoti pelę. Visi turi judėti eilėmis, negalima kirsti žmonių rankų.

Leiskite sužaisti kelioms poroms.

Dabar – sunkesnė versija: katė ir pelė turi žaisti užsimerkusios. Visi kiti turi pasirūpinti, kad žaidimas būtų saugus.

Dar vienas pasunkinimas: kai katė ir pelė praeina pro jus, skleiskite garsus ar sakykite ką nors, kas juos išmuštų iš vėžių, pvz.: „Tu niekad neištrūksi. Tu amžiams pražuvai.“

Suteikite galimybę kiekvienam pabandyti.

Refleksija. Kaip jautėtės? Ar kam nors yra tekę pasiklysti labirinte? Kaip manote, kas būtų, jei pasiklystumėte labirinte?

Pasakojimas (mokytojas pasakoja). Pradėsime dramą. Prieikite arčiau, susėskite aplink mane ratu ir paklauskite istorijos:

Kartą, seniai seniai, tolimoje šalyje gyveno Karalius ir Karalienė. Taip prasideda daugelis istorijų. Ar galite sukurti piešinį – tos šalies vaizdą?

Klausimai, išjudinantys vaizduotę: Ar buvo kalnų? Ar rūmai stovėjo ant kalvos? Kaip atrodė Karalius ir Karalienė?

Vieną dieną sunerimęs ir nelaimingas Karalius pakvietė savo Karalienę pokalbiui. Jis žinojo, kad vieną dieną mirs, ir svarstė, kaip geriausia būtų save įsiamžinti, kokią ženklą plikti, kad žmonės jį prisimintų. Paminklas netiko – nieko ypatingo. Karaliui atrodė, kad būtų verta sukurti įstabų labirintą – tokį, kuris niekad nesibaigtų ir kuris visad primintų karalių. Karalienei tokia netikėta mintis patiko, ir jie nusprendė sukviesti geriausius pasaulio architektus, statybininkus, sodininkus, menininkus, matematikus ir pasakė ką nusprendęs.

Mokytojas atlieka Karaliaus vaidmenį, kreipdamasis į grupę.

Karalius: Ačiū, kad šiandien atvykote. Jūs esate geriausi projektuotojai ir statytojai visame pasaulyje. Skiriu jums vieną mėnesį labirintui mano garbei sukurti. Labirintui, kuris niekad nesibaigtų. Pinigai – ne kliūtis. Bus atrinktas geriausias projektas, o jo kūrėjai apdovanoti tokiais turtais, apie kuriuos nė nesvajojote. Pralaimėjusieji nieko negaus. Grįžkite po mėnesio. Laukiu jūsų projektų.

Suburkite 3–6 žmonių grupes.

Taigi, esate projektuotojų komanda. Patogiai įsikurkite ir sukonstruokite labirinto brėžinį, turite daug laiko, tad neskubėkite. Priemonės štai čia: popierius, flomasteriai, šablonai ir t. t. Taip pat pateikiama informacija, padėsianti generuoti idėjas. Aptarkite šią informaciją su grupe. Jei patys galėsite rasti kokių nors naujų žinių apie labirintus, būtinai pasidalinkite. Baigę darbą pristatysite savo projektus. Pradėkite.

Brėžinių kūrimas ir pristatymas.

Mokytojas turi progą paaiškinti, kaip įdomiai pristatyti darbus, aptarti, kokių prireiks įgūdžių, pvz., aiškios dikcijos, vaizdinių priemonių ir pan.

Kai darbai pristatomi, mokytojas vėl atlieka Karaliaus vaidmenį. Kai visi darbai pristatyti, jis paskelbia sprendimą.

Karalius: Dėkoju už pastangas. Visus brėžinius atidžiai peržvelgiau ir nusprendžiau, panaudodamas geriausias kiekvieno idėjas, pats sukurti labirintą. Visi būsite apdovanoti, ačiū jums.

Pasakojimas (mokytojas pasakoja). Kai Karalius baigė savo kūrinį, statybininkai kibo į darbą. Viskam pabaigti reikėjo dešimties metų.

Sustabdytos akimirkos. Susiburkite į grupes po 4–8 ir sukurkite gyvus paveikslus, sustabdytas akimirkas, kurie parodys, kaip buvo statomas labirintas. Geriausia būtų sukurti ir parodyti po vieną „sustabdytą akimirką“ kiekvieniems metams iš dešimties. Rodysime jas kaip skaidres – po tris sekundes kiekvienai. Tad reikės surepetuoti, kaip pereisite nuo vienos „akimirkos“ prie kitos.

Galite kiekvienam jų sugalvoti pavadinimą. Parodykite ir aptarkite.

Pasakojimas (mokytojas pasakoja). Po dešimties sunkaus triūso metų labirintas galiausiai buvo baigtas. Karalius ir Karalienė buvo taip patenkinti rezultatu, kad nusprendė surengti specialią labirinto atidarymo ceremoniją.

Ceremonija. Susiburkite į grupes po 5–10 ir sukurkite labirinto atidarymo ceremoniją.

Pasiūlykite pavartoti įvairių kalbų, panaudoti judesį, šokį, giedamas litanijas, muziką, įvairias pramogas, maistą ir t. t.

Pasakojimas (mokytojas pasakoja). Karalius ir Karalienė senos, kol visai paseno, ir galiausiai mirė. Metai bėgo, šalyje daug kas pasikeitė. Rūmai sugriuvo, aplink labirintą ir rūmų žemėse užaugo miškas. Ilgainiui niekas nebeateidavo pasižiūrėti labirinto. Tačiau jis nebuvo užmirštas; apie jį buvo pasakojamos įvairiausios istorijos, jos buvo perduodamos iš kartos į kartą.

Istorijų pasakojimas-legenda. *Pristatykite ir aptarkite.*

Pasakojimas (mokytojas pasakoja). Prabėgus tūkstančiui metų labirintas buvo visiškai užmirštas. Laikas paslėpė jį po neižengiamos girios paklote, kur jo paslaptys, rodės, bus nugrimzdusios amžiams. Tačiau šiame miškų ruošos darbų įmonė kirto mišką, ir darbininkai netikėtai aptiko įėjimą į labirintą. Jie sakėsi girdėję ten paklydusių žmonių balsus. Per kelias valandas į šią vietą suplūdo žurnalistų iš viso pasaulio.

Spaudos pranešimai. Susiburkite į grupes po 3–4 ir parenkite spaudos pranešimą apie labirinto atradimą. Kiekvienos grupės pranešimas turi būti kitos formos.

Leiskite grupėms pasirinkti:

- reportažas *LTR* žinioms;
- reportažas *BBC* žinioms;
- pranešimas vaikų žinioms;
- muilo opera;
- repo atlikimas.

Galimybės dramai plėtoti. Priklausomai nuo grupės dydžio, padalinkite ją grupėmis.

Užduotys: įsivaizduokite esantys žmonės, kurie gyvena kurioje nors labirinto dalyje. Kita (kitos) grupės yra atvykstantys į labirintą tyrinėtojai, mokslininkai ar menininkai.

Nuostabūs labirintas

	Žingsniai	Tikslas	Pratimai ir būdai dramai plėtoti	Svarbu
1.	Žaidimas „Katė ir pelė“	Patirti džiugesį ir baimę atsidurti labirinte	Žaidimas	Vadovauti žaidimui, kad jis būtų saugus
2.	Žaidimo „Katė ir pelė“ aptarimas	Pradėti reikšti jausmus, susijusius su labirintais ir pasidalyti žiniomis apie juos	Diskusija nevaadinant	Patekusio į labirintą žmogaus jausmai

	Žingsniai	Tikslas	Pratimai ir būdai dramai plėtoti	Svarbu
3.	Pradėkite pasakoti istoriją: kaip Karalius nusprendė įsiamžinti pastatydamas labirintą	Sukurti kontekstą veiksmui. Grupelių dėmesį sutelkti į bendrą dalyką	Pasakojimas	Dalyviai vaidina geriausius savo srities specialistus. Labirintas turi įamžinti Karalių ir Karalienę
4.	Vaidindami Karalių, paskatinkite konkurso dalyvius kuriant labirintus fantazuoti. Paprašykite jų grįžti po mėnesio	Paaiškinti užduotį ir padėti suprasti Karaliaus personažą	Mokytojas vaidina. Ekspertų taryba	Pinigai – ne kliūtis
5.	Susibūrę į grupes ir naudodamiesi pateikta medžiaga (informacija ir priemonėmis), sukurkite labirintus	Parodyti „projektuotojų“ profesionalumą	Darbas grupelėmis. Mokytojas vaidina	Padrąsinkite grupes neatskleisti savo darbų paslapčių. Įsitraukite ir teikite išsūkius kaip Karalius, ar atsargiai paremkite jų darbą
6.	Grupės pristato savo projektus Karaliui	Nusakyti kalbos reikalavimus kūriniiui pristatyti; pristatyti bendras ir simbolines idėjas, principus	Mokytojas vaidina palaikomas grupelių forumo	Skatinkite pataikauti Karaliui
7.	Papasakokite, kaip prabėga 10 metų ir paprašykite parodyti Karaliui „sustabdytas akimirkas“	Pertvarkyti dramą	Pasakojimas. Pavadinimas	Kiekvienai „sustabdytai akimircai“ skirti po tris sekundes
8.	Grupei parodytus paveikslus, juos aptarkite	Stebėti, ar grupė įsitraukia į kitus dramos lygmenis	Aptarimas. „Sustabdyta akimirka“	Ištirti, ar „sustabdytoji akimirka“ ir pavadinimas siejasi tarpusavy ar ne
9.	Papasakokite apie labirinto atidarymo ceremoniją, kurią reikia sukurti	Pereiti prie kitų darbo formų su drama, panaudoti muziką ir judesį, pajvairinti pamokos tempą	Pasakojimas ir ceremonija	Grupelės po 5–10, kurias sies vadovas
10.	Papasakokite apie prabėgusį laiką ir labirinto būklę. Pristatykite labirinto	Perkelti dramą, parodyti, kad istorija dažnai sudaroma remiantis ne faktais, o suvokimu	Pasakojimas. Istorijų papasakojimas. Vaidinimo kūrimas grupelėse	Pasistenkite, kad istorijų ar legendų formos išliktų nesudėtingos (pvz., pokalbio)

	Žingsniai	Tikslas	Pratimai ir būdai dramai plėtoti	Svarbu
	likimą kaip kuriamos dramos dalį			
11.	Papasakokite, kaip labirintas užmirštas ir atrandamas dabartiniais laikais. Pasaulio spaudos atstovų suvažiavimas	Perkelti dramą	Pasakojimas	Diskutuokite apie tai, kaip laikas gali nugramzdinti užmarštin tam tikras vietas, o paskui vėl jas prikelti
12.	Įvairių formų spaudos pranešimai apie atrastą labirintą, a) reportažas BBC žinioms, vakaro žinioms, LRT reportažui; b) pranešimas vaikų žinioms; c) muilo opera; d) repo atlikimas	Perkelti dramą	Daina, melodija, reportažas	Išlaikyti pasirinktą formą: a, b, c, arba d

Informacija apie labirintus, jų kilmę ir variacijas dramos praktikas turėtų pasirinkti prieš užsiėmimą, priklausimai nuo grupės amžiaus, turimų techninių galimybių juos pristatyti ir panaudoti tolimesnėje užsiėmimo eigoje. Yra daugybė mitų ir legendų apie labirintų kilmę. Jiems tūkstančiai metų. Senovės romėnų ir graikų civilizacijų vazos ir monetos buvo marginamos labirintų motyvais – grafantomis. Yra pilių, kurių gynybinių sienų išorės dalis yra suprojektuotos kaip labirintas. Pavyzdys – Meidenos pilis Dorsete, pastatyta 350 m. prieš mūsų erą Anglijoje. Mūsų dienomis kai kurie atrakcionų parkai kuria labirintus iš gyvatvorių arba veidrodžių.

Daugybė mitų ir legendų apie labirintus bėgant amžiams buvo perduodama iš lūpų į lūpas, daugelis jų pakerti vaizduotę. Kreta – viena pasaulio vietų, garsėjančių legendomis apie labirintus. Tai buvo senovės karaliaus Mino kultūros lopšys. Labirinto viduryje gyveno Minotauras, pusiau žmogus, pusiau jautis. Kas kelerius metus iš Atėnų būdavo atsiončiami septyni jauni vaikinai bei merginos, įleidžiami į labirintą, ir daugiau jų niekas nematydavęs. Tačiau iš Atėnų kilęs Tesėjas sugebėjo sekti savo pėdsakais atgal ir taip išeiti iš labirinto.

Yra daugybė būdų labirintui sukurti. Viena seniausių labirintų kūrimo technikų pagrįsta septynių skritulių principu. Ypač sudėtingiems labirintams kurti gali būti naudojamos matematinės sekos. Yra du pagrindiniai labirintų projektavimo būdai: vienakryptis – kai tėra vienintelis teisingas įėjimas ir kelias į vidurį, ir daugiakryptis – kai yra daugiau nei vienas įėjimas ir daugiau nei vienas kelias patekti į vidurį.

Kai kuriuose labirintuose pakeliui į vidurį įrengti įvairūs spąstai, sugalvota gudrybių ar išmėginimų. Tai, kas laukia labirinto viduryje, dažnai yra verta pastangų įveikti visas kliūtis. Kartais atpildas – vaizdas, kokią kelią teko įveikti, kartais – „malonumas“ matyti pasiklydusius ir sutrikusius žmones. Kartais viduryje yra kas nors neapsakomai gražaus ar didingo. Pasiekus vidurį sudėtingiausia išeiti iš labirinto ir nepasiklysti jame amžiams.

5.6. Pamokų ciklas „Įgarsinimas“ 9–10 ir I–II gimn. kl. (Pateikė Aldona Ramelienė, Vilniaus Biržiškos gimnazija)

Dokumentinio filmo įgarsinimas

Tema: Kino filmai. Dokumentika (istorinė, gamtos, politikos tema).

Tikslas: Susipažinti su Aukso Fondo, nominuotais filmais.

Uždaviniai: Įgarsinti kino filmus (meninius, dokumentinius), susipažinti su garsiais diktoriais, įgarsintojais.

Ugdomos kompetencijos: a) kultūrinė, b) kūrybiškumo, c) komunikavimo, d) pilietiškumo, e) pažintinė, f) socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, g) skaitmeninė.

Kūrybinės užduoties etapai (vykdymas)

- Panaudojant video medžiagą susipažinti su Aukso Fondo kino klasika.
- Išanalizuoti filmus. Veikėjų tikslai, uždaviniai. Charakteriai. Kokias vertybes iškelia? Kodėl? Paaiškinti idėją.
- Įgarsinti filmus, paskirstant (pasirenkant) vaidmenis, pagal originalią ir savo paties sukurtą versiją.
- Atsižvelgti į veikėjų (personažų) santykius, tikslus, išgyventas emocijas.
- Paaiškinti veikėjų (personažų) kūno kalbą, statusą.
- Dokumentiniuose filmuose be originalios versijos leidžiama improvizacija, neperžiūrėjus pateikti savo įgarsinimą, t. y. stebint dokumentinio filmo kadrus, pasakoti savo versiją. Po to palyginti su originalu. Refleksija. Aptariamas kūrybinio darbo procesas, naudojant *spalvotųjų žirnelių* metodą.

6. Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai

Planuodami veiklas, atsižvelgiame į:

Šalies Švietimo įstatymą, valstybinę švietimo strategiją.

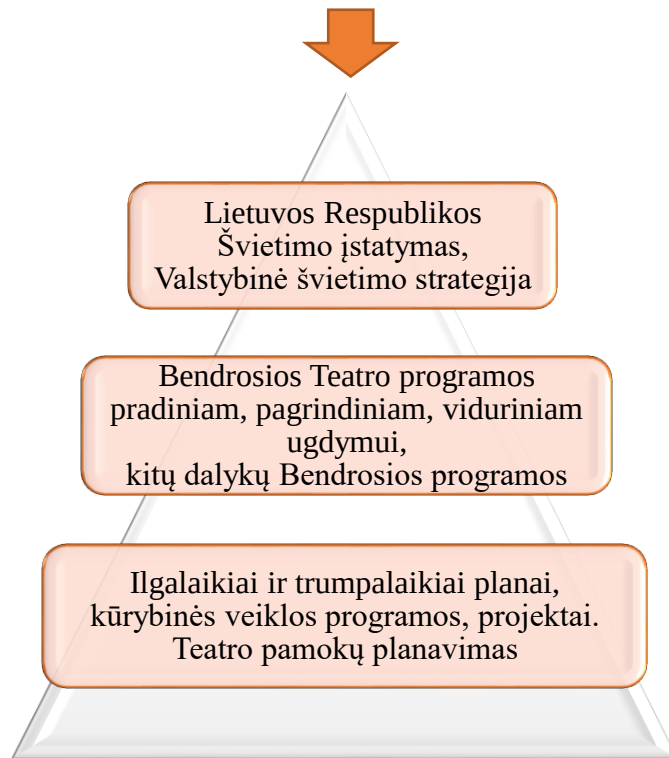
Bendrąsias dalykų programas.

Bendrąją Teatro programą (pradiniam, pagrindiniam ir viduriniam ugdymui)

Veiklų sąsajas su pasiekimais.

- Kompetencijų ugdymą.
- Tarpdalykinę integraciją.
- Kryptingumą, siekiant užsibrėžtų tikslų ir uždavinių.
- Laiko išteklius ir mokinių amžiaus grupes.
- Nuolat atsinaujinančias skaitmenines technologijas.
- Augaus ugdymosi mikroklimato kūrimą fiziniu, emociniu, socialiniu aspektais.

Veiklos planavimas padeda nuosekliai įgyvendinti tikslus ir uždavinius. Ilgalaikiai pagrindinės mokyklos ugdymo teatro planai gali būti sudaromi vieneriems arba dvejiems mokslo metams (5–6, 7–8, 9–10 klasėms).

Planavimas priklauso nuo valandų, skiriamų dalyko programai įgyvendinti skaičiaus.

Teatro pamokos gali būti skiriamos nuo 5 iki 10 klasės, mokyklos vadovybei nutarus.

Jei teatro pamokos vyksta ne kasmet, o fragmentiškai (pvz., 5, 7, 9 klasėms arba 6, 8 ir 10 klasėms), mokytojas, planuodamas veiklas, atsižvelgia į programos fragmentiškumą arba tęstinumą. Ilgalaikis planas turėtų būti sudaromas, atsižvelgiant į tris pagrindines ugdymosi sritis:

I. Teatro raiška:

1. Vaidmens kūrimas
2. Kūrybiniai sumanymai (idėjos, etiudo scenarijus, režisūra)
3. Atlikimas, socializacija.
4. Įsivertinimas ir refleksija

Tai scenarijaus kūrimas, vaidyba, režisūra, sceninis apipavidalinimas, muzikinis sprendimas, vaidinimų ir kitų teatro reiškinių pristatymas fizinėje ar skaitmeninėje erdvėje.

II. Teatro supratimas ir vertinimas.

1. Teatro elementų atpažinimas.
2. Teatro reiškinių analizė.
3. Teatro reiškinių vertinimas.

Tai vaidinimų ir kitų teatro reiškinių stebėjimas, supratimo aiškinimasis, interpretavimas ir vertinimas.

III. Teatro reiškinių ir kontekstų pažinimas.

- 3.1. Teatro sąsajų su įvairiais kontekstais pažinimas.
- 3.2. Teatro elementų įv. kontekstuose analizė.
- 3.3. Teatro reikšmės saviugdai suvokimas.

Tai teatro sąsajų su asmeniniu gyvenimu, tradicinėmis vietos bendruomenių šventėmis, su įvairių epochų ir tautų kultūromis, jų tradicijomis, vertybėmis atpažinimas, vaidmens, kuriant savo krašto, europinę ir pasaulinę kultūrą pažinimas.

6.1. Ilgalaikio plano pavyzdys 5 kl.

Dalykas –TEATRAS

Ilgalaikis planas 5 klasei

Laikotarpis: vieneri mokslo metai.

Pamokų skaičius: 37 pamokos (po 1 savaitinę pamoką)

TIKSLAS:

sudaryti sąlygas mokiniams kaupti teatro kūrybos ir suvokimo patirtį, reikšmingą jų dvasinei brandai, kompetencijų plėtotei, mokymuisi, komunikavimui ir poreikiui dalyvauti kultūriniame gyvenime.

UŽDAVINIAI

Siekama, kad per teatro pamokas mokiniai:

- ugdytųsi pažintinę, kultūrinę ir kūrybiškumo kompetencijas, pasitikėtų savo kūrybinėmis išgalėmis, norėtų tobulėti kurdami;
- kūrybingai reikštų savo mintis, jausmus, požiūrį teatro priemonėmis, būdais, procesais;
- ugdytųsi pilietiškumo kompetenciją, socialinį suvokimą;
- ugdytųsi komunikacinę kompetenciją, gebėtų dirbti grupėje, gerbti kitokią nuomonę, pagrįstai išsakyti savąją.
- ugdytųsi socialinę, emocinę ir sveikos gyvensenos kompetencijas, kurtų ir dalyvautų kuriant emociškai, fiziškai ir socialiai saugią ugdymosi atmosferą, vertintų intelektualinę nuosavybę;
- gebėtų išsiugdytas kompetencijas taikyti asmeniniame gyvenime ir gebėtų priimti pozityvius sprendimus problemų sprendimo kontekste.
- pažintų teatro meno svarbą socialiniame kultūriniame gyvenime.

VERTINIMAS

Mokinių pasiekimų vertinimas taikomas mokinių pasiekimų pažangai skatinti. Mokytojas vertins ne gabumus, o individualią kiekvieno mokinio pažangą, tai yra mokinių veiklą bei kūrybos rezultatus. Taikysime formuojamąjį bei kaupiamąjį vertinimą. Mokiniai, prieš pradėdami darbą, kartu su mokytoju aptars vertinimo kriterijus, mokysis juos taikyti įsivertinimui. Pagarbus mokytojo elgesys su mokiniu ir kantrybė turi didelės įtakos mokinių mokymosi pažangai.

Mokinys bus paprašomas įsivertinti savo veiklą ar tik dalį savo veiklos kūrybinio proceso metu, vertinti rezultatą ar procesą. Mokytojas paprašys mokinius įsivertinti, baigus pamokų ciklą ir prieš pradėdant naują veiklą. Tai turėtų būti žodinis aptarimas, kuris leis planuoti tolesnę veiklą pagal mokinių lūkesčius ir galimybes. Tam pravers įvairūs formuojamojo vertinimo būdai, kurie padės numatyti mokinio mokymosi perspektyvą, pastiprins daromą pažangą, skatins analizuoti esamus pasiekimus, mokymosi spragas, sudarys galimybes mokiniams ir mokytojams geranoriškai bendradarbiauti. Mokytojas, stebėdamas mokinių veiklą, padrąsins, paskatins mokinius išsakyti konstruktyvias pastabas. Tai parodys, kaip mokinys įsisavino meninę raišką skatinančias užduotis, išmoko tai, kas buvo numatyta, kokių yra galimybių siekti daugiau. Pateikiant vertinimo informaciją akcentuojama ne klaidos ar nesėkmės, o tai, kokią pažangą padarė

kiekvienas mokinys. Baigdamas penktąją klasę, mokinys galėtų išskirti asmeninius teatrinis poreikius ir pomėgius, išsakyti, ar teatro raiška ir pažinimas padeda mokantis kitų dalykų, ar yra pasitelkiami kasdienėje aplinkoje, laisvalaikiu.

Tarpdalykinis integravimas

Susipažindami su ištisinio veiksmo samprata etiuduose ar kuriant personažą, vaidybinį fragmentą, pasitelkiamos mokinių žinios, įgytos kalbos ir literatūros pamokose. Naudojamos skaitmeninės (informacinės) technologijos, galinčios supažindinti mokinius su aktualiomis bendraamžių problemomis kitose šalyse, paskatinti išreikšti jas teatrinėmis priemonėmis. Vaizdo įrašai Europos ir Lietuvos kultūros paveldo, kultūrų įvairovės, nacionalinio ir europinio tapatumo, aplinkosaugos (šiukšlių mažinimo, klimato kaitos, atsakingo vartojimo) temomis gali inspiruoti etiudų, vaidybinių fragmentų siužetus. Aktualių visuomeninių problemų kėlimas teatro priemonėmis prisideda prie mokinio pilietiškumo, pažintinės, kultūrinės, kūrybiškumo kompetencijų ugdymo, svarbių socialinio ir gamtamokslinio ugdymo turinių.

Ugdymosi sritis	Mokinių pasiekimai	Val.	Turinys	Data
I. Teatro raiška: 1. Vaidmens kūrimas	Vaidina nedidelės apimties ištisinį veiksmą, derindamas savo vaidybą prie partnerių, improvizuodamas keičiantis aplinkybėms (A1). Vaidina nedidelės apimties ištisinį veiksmą, pagal nurodymus derindamas savo vaidybą prie partnerių arba kintančių aplinkybių (Slenkstinis lygis) (A1.1). Vaidina nedidelės apimties ištisinį veiksmą, derindamas savo vaidybą prie partnerių ir kintančių aplinkybių (Patenkinamas lygis) (A1.2).	4	Psichofiziniai teatro pratimai. Pojūčių atminties, vaizduotės lavinimo pratimai. Scenos kalbos ir judesio užduotys. Mokiniai vaidina personažus įsivaizduojamose aplinkybėse, vertina tų aplinkybių sąlygas: metų ir paros laiką, vidinius veiksmus, aplinkos veiksmus, įvykius. Pasitelkia sąlygas „jeigu aš būčiau tas ir tas, veikčiau ten ir ten, atsitikus tam ir tam įvykiui, elgčiausi taip ir taip“. Kreipiamas dėmesys į aplinkybių vertinimą, organišką (natūralias) reakcijas (reaguojant į partnerį, įvykius), dėmesio koncentraciją, vaidinamo personažo charakterį ir siekinius ištisiniam etiudo veiksmui. Į individualiai kuriamą dramą įraukiami mokinių sugalvoti siužeto epizodai, kol išplėtojamos jų sekos. Kiekvienos tokios istorijos vaizdinis kūrimas padeda mokiniams išsiaiškinti svarbių gyvenimo atvejų, konfliktų priežastis, susidaryti nuomonę apie jų sprendimą. Papildomos užduotys. Prieš vykdant užduotį atliekami pojūčių atminties pratimai (pvz., klausai – prisiminti lietaus garsus, uodų zyzimą; regai – pamatyti savo vaizduotėje ažuolą ir po juo užkastą lobių skrynį; skoniui – įsivaizduoti, kad pjauni citriną ir kramtai griežinėlių; uoslei – atskirti gvazdikėlių, cinamono, obuolio, pomidoro kvapą (atneša	IX-V

Ugdymosi sritis	Mokinių pasiekimai	Val.	Turinys	Data
	Vaidina nedidelės apimties ištisinį veiksma derindamas savo vaidybą prie partnerių, improvizuodamas keičiantis aplinkybėms (Pagrindinis lygis) (A1.3). Vaidina nedidelės apimties ištisinį veiksma derindamas savo vaidybą prie partnerių; laisvai improvizuoja elgesį, pojūčius bei reakcijas keičiantis aplinkybėms. (Aukštesnysis lygis) (A1.4).		mokytojas ar paskirtas mokinys); lytėjimui – užsimerkus, liečiant ranka identifikuoti kuprinėje sudėtus daiktus). Taip pat atliekami vaidmenų žaidimai, mokiniai supažindinami su judėjimo greičių sistema, mokosi spontaniškos improvizacijos.	
2. Kūrybiniai sumanymai (idėjos, etiudo scenarijus, režisūra)	Komponuoja nedidelės apimties ištisinio veiksmo dramaturgiją pagal pasirinktą temą (kūrinių) ir pasirenka teatrinės raiškos priemones (pvz., scenografijos, kostiumo detales, muziką) (A2). Su pagalba (atsižvelgdamas į draugų darbus) komponuoja nedidelės apimties ištisinio veiksmo dramaturgiją, pasirenka vieną, dvi teatrinės raiškos	4	Mokytojas supažindina mokinius su: a) klimato atšilimo poveikiu augalams ir gyvūnams; b) su teatrinės kūrybos ypatumais; mokiniai skatinami pasirinkti tokias verbalines ir neverbalines, taip pat audiovizualines priemones, kurios papildytų (praturtintų) etiudu norimą pasakyti žinutę, padėtų kurti etiudo ir (ar) dramatinio epizodo prasmę. Mokiniai kuria (rašo) scenarijus 3-5 minučių trukmės etiudui, laikydamiesi struktūros: pradžios, įvykio ir pabaigos. Numato vaidmenų atlikėjus, dekoracijas, rekvizitą, muzikos (triukšmų) panaudojimą, kostiumų detales. Scenarijai skaitomi, aptariami. Mokiniai, pageidaujantys režisuoti, renkasi sau aktorius. Režisieriai repetuoja su savo aktoriais, sukuria	X-V

Ugdymosi sritis	Mokinių pasiekimai	Val.	Turinys	Data
	priemonės (Slenkstinis lygis) (A2.1). Komponuoja nedidelės apimties ištisinio veiksmo dramaturgiją, pasirenka kelias teatrinės raiškos priemones (Patenkinamas lygis) (A2.2). Komponuoja nedidelės apimties ištisinio veiksmo dramaturgiją pagal pasirinktą temą ar kūrinį ir pasirenka teatrinės raiškos priemones (pvz., scenografijos, kostiumo detales, muziką) (Pagrindinis lygis) (A2.3). Komponuoja nedidelės apimties ištisinio veiksmo dramaturgiją pagal pasirinktą temą (kūrinį), atsirenka ir taiko tinkamiausias teatrinės raiškos priemones (Aukštesnysis lygis) (A2.4).		scenovaizdį iš turimų priemonių (balai, daiktai, kt.), pristato etiudus klasei. Tema gali būti praplėsta, pasiūlant rinktis ir ekologinio transporto temą (pvz., dviračius). Mokiniai grupelėse kuria scenarijų pasakos pagrindu. Burtų keliu paskirstomi žanrai. Mokiniai kuria etiudus, fiksuodami temą, idėją, veikėjus, nusakydami trumpą jų charakteristiką, siužeto liniją, įvykius ir kaip personažai reaguoja į įvykius. Numatomos teatrinės priemonės etiudui: scenografijos elementai, aktorius vaidybos technika. Grupelės repetuoja ir pristato etiudus klasės draugams. Aptiriamos tinkamiausiai panaudotos raiškos priemonės. Auštesnis pasiekimas: nusakoma idėja – vardan ko kuriamas etiudas, kokią žinią norima perduoti žiūrovams, iš kokių teatrinio elementų galima atpažinti teatrinio kūrinio žanrą (kūno raiška, balso ypatybės, kostiumai, garso (vaizdo) efektai, kt.).	
3. Atlikimas, socializacija .	Pristato teatrinės raiškos rezultatus klasės, mokyklos bendruomenės aplinkoje (A3).	4	Mokiniai mokosi saugiai naudotis virtualiais kūrybos įrankiais, kurdami programėlę, ieškodami informacijos internete. Mokytojas supažindina mokinius, kas yra autorinės teisės ir intelektinė nuosavybė.	XIIV

Ugdymosi sritis	Mokinių pasiekimai	Val.	Turinys	Data
	Parodo nesudėtingą teatrinės raiškos rezultatą, dalyvauja pristatyme atlikdamas mokytojo paskirtą veiklą (Slenkstinis lygis) (A3.1). Parodo nesudėtingą raiškos rezultatą; dalyvauja pristatyme, pasirinkdamas iš mokytojo pasiūlytų veiklų (Patenkinamas lygis) (A3.2). Pristato teatrinės raiškos rezultatus klasės, mokyklos bendruomenės aplinkoje (Pagrindinis lygis) (A3.3). Pristato savo teatrinės raiškos rezultatus ir (vaidindamas (režisuodamas) dalyvauja grupės teatrinės raiškos pristatymuose klasės, mokyklos bendruomenės aplinkoje (Aukštesnysis lygis) (A3.4).		Mokiniai mokosi atsakingai rinktis suskaitmenintą informaciją. Mokiniai grupėje pasiskirsto funkcijomis ir, kūrybiškai bendradarbiaudami, organizuoja teatrinės veiklos pristatymą klasės, mokyklos, kitos bendruomenės renginyje. Pristatymo veiklos gali būti diferencijuojamos pagal mokinių poreikius – teatro dailininkas atsako už scenografiją, kostiumus, vedėjas – už renginio vedimą (moderavimą), žurnalistas – už apklausą, etc. Pristatymo laikas gali būti siejamas su kalendorinėmis ar specifinėmis mokyklos šventėmis. Mokiniai sukuria programėlę, dalyvauja kūrybinio proceso baigiamajame etape, atlieka pasirinktą spektaklio pristatymo funkciją (režisierius, vedėjas, scenografas, aktorius, kt.), naudojasi viešąja kalba, vaidybine (režisūrine) veikla.	
4. Įsivertinimas ir refleksija	Įvardija teatrinės raiškos pasiekimus, išsikelia tolesnius ugdymosi tikslus (A4).	3	Mokiniai įsivardija savo bendravimą su partneriais, įvykio vertinimą, scenografijos elementų panaudojimą, muzikinį sprendimą. Nusako kas pavyko ir kas tobulintina. Aptariamos vaidinimo kūrėjų, organizatorių funkcijos po pasirodymų, vaidybinių bandymų, užduočių vykdymo, kas turėtų mokinius ir	XII VI

Ugdymosi sritis	Mokinių pasiekimai	Val.	Turinys	Data
	Su pagalba įvardija teatrinės raiškos pasiekimą, įvardija tolesnį ugdymosi tikslą (Slenkstinis lygis) (A4.1). Įvardija vieną (du) teatrinės raiškos pasiekimus, nusako tolesnį ugdymosi tikslą (Patenkinamas lygis) (A4.2). Įvardija teatrinės raiškos pasiekimus, išsikelia tolesnius ugdymosi tikslus (Pagrindinis lygis) (A4.3). Apmąsto ir į(si)vardija teatrinės raiškos pasiekimus, išsikelia tolesnius teatrinio ugdymosi tikslus (Aukštesnysis lygis) (A4.4).		padrąsinti bei motyvuoti, ir prisiimti asmeninę atsakomybę už bendrą grupės darbą, siekiamus rezultatus. Mokiniam svarbu žinoti, kokio tikslo jie siekė, kas pavyko, kas tobulintina. Rekomenduojamas spalvotų kortelių metodas. Mokytojas paruošia skirtingų spalvų korteles, ant vienos pusės užrašydamas spalvos reikšmę. Mokinys ištraukęs tam tikros spalvos kortelę turi atsakyti į joje pateiktą klausimą.	
II. Teatro supratimas ir vertinimas. 1. Teatro elementų atpažinimas	Apibūdina matyto teatrinio pavyzdžio (spektaklio) aktorių vaidybą, scenografiją, muziką (B1). Trumpai (glaustai) nusako matyto teatrinio pavyzdžio (spektaklio) vieną kurį sandą: aktorių vaidybą arba scenografiją, arba muziką (Slenkstinis lygis) (B1.1).	3	Mokiniai stebi spektaklį teatre ar skaitmeninėje erdvėje, apibūdina herojus, nusako teatro kūrinio temą, idėją, panaudotas raiškos priemones, personažų siekinius, vertina, išsako ir pagrindžia savo nuomonę. Įvardija stebėto kūrinio žanrą, palygina su literatūros kūrinio žanru (ar atitinka), vertina žiūrovų reakcijas (jeigu stebima gyvai). Žodžiu arba raštu apibūdina spektaklį pagal požymius: - Aktorių vaidybą - Dekoracijos - Kostiumai - Muzika - Žanras	XI-IV

Ugdymosi sritis	Mokinių pasiekimai	Val.	Turinys	Data
	Apibūdina matyto teatrinio pavyzdžio (spektaklio) aktorių vaidybą arba scenografiją, arba muziką (Patenkinamas lygis) (B1.2). Apibūdina matyto teatrinio pavyzdžio (spektaklio) aktorių vaidybą, scenografiją, muziką (Pagrindinis lygis) (B1.3). Apibūdina ir susieja su istorija (turiniu) matyto teatrinio pavyzdžio (spektaklio) aktorių vaidybą, scenografiją, muziką (Aukštesnysis lygis) (B1.4).		- Poveikis žiūrovams Aptardami savo darbus ar analizuodami matytą spektaklį mokiniai apibūdina aktorių vaidybą, scenografiją, muziką, papasakoja, kaip suprato spektaklį, nurodydami, kas patiko ar nepatiko, kodėl. Mokytojo skatinami mokiniai svarsto spektaklio temą, idėją, jos svarbą ir poveikį sau, bendraamžiams, jos siunčiamą meninę, socialinę ar politinę žinutę. Stebimų spektaklių, pastatytų 5-6 klasėje nagrinėjamų kūrinių pagrindu, pavyzdžiai: A.Lindgren „Pepė Ilgakojinė“: https://www.youtube.com/watch?v=9idTKunnaWo&t=4s V. V. Landsbergio „Arklio Dominyko meilė“ https://www.youtube.com/watch?v=590vnSS-RyM&t=70s (1:12:28)	
2. Teatro reiškinių analizė.	Aptaria matytą teatrinį kūrinių, interpretuoja temą ir idėją (B2). Su pagalba pasako, ar suprato teatrinį kūrinių (Slenkstinis lygis) (B2.1). Su pagalba pasako, kaip suprato matytą teatrinį kūrinių (Patenkinamas lygis) (B2.2). Aptaria matytą teatrinį kūrinių, interpretuoja temą ir idėją	4	Mokiniai stebi spektaklį gyvai arba virtualioje erdvėje, pavyzdžiui: Lewis Carroll „Alisa stebuklų šalyje“, Nacionalinis Kauno dramos teatras, 2018 m., viso spektaklio įrašas (1:13:40) https://www.youtube.com/watch?v=CqjQbMSd7tY Mokiniai aptaria matytą teatrinį kūrinių, išsakydami paeiliui įspūdžius, ką personažai ir įvykiai primena realiame gyvenime, interpretuodami nusako teatro kūrinio temą, idėją, įvardija prasmę(-es). Remdamasis nurodytais kriterijais išskiria matyto teatrinio pavyzdžio aktorių ir režisieriaus darbą, vaizdines ir akustines priemones, susieja jas su tema, prasmėmis. Savarankiškai apibūdina išgyventas ir suvoktas stebėto, savo atlikto ar sukurto vaidmens / etiudo perteikiamas prasmes ir mokytojo padedamas pagrindžia savo įžvalgas. Diskusijai siūlomi klausimai:	X-V

Ugdymosi sritis	Mokinių pasiekimai	Val.	Turinys	Data
	(Pagrindinis lygis) (B.2.3). Pasakoja, interpretuoja teatrinį kūrinį, pakomentuoja, kodėl taip suprato (Aukštesnysis lygis) (B2.4).		- Spektaklio siužetas, įvykiai; - Aktorių reakcijos į įvykius ir kodėl būtent tokios; - Scenovaizdyje naudojamų dekoracijų, spalvų reikšmė; - Kaip kostiumai padeda atskleisti personažų charakterį; - Ar naudojama muzika papildė personažų charakterius, scenas; Kaip asmeniškai paveikė spektaklis ir kodėl.	
3. Teatro reiškinių vertinimas	Aptaria patikusius ir nepatikusius stebėto teatrinio pavyzdžio bruožus, nusako jų poveikį sau (B3). Pasako vieną, du patikusius ir (ar) nepatikusius stebėto teatrinio pavyzdžio (kūrinio) bruožus, su pagalba įvardija jų poveikį sau (B3.1). Išvardija kelis patikusius ir nepatikusius stebėto teatrinio pavyzdžio (kūrinio) bruožus, pasako jų poveikį sau (B3.2). Aptaria patikusius ir nepatikusius stebėto teatrinio pavyzdžio (kūrinio) bruožus, įvardija jų poveikį sau (B3.3). Išskiria ir aptaria patikusius ir nepatikusius stebėto	4	Mokiniai išklauso radijo spektaklį, analizuoja ir vertina, kaip aktoriai vaidina, artikuliuoja radijo pjesės tekstą, koks jų balso įtaigumas, kokios intonacijos, kokie garsai triukšmai papildo veiksma ir kuria spektaklio atmosferą. Mokiniai išsako savo nuomonę apie radijo vaidinimą, aptaria patikusius ir nepatikusius kūrinio bruožus, įvardija jų poveikį sau, padedami mokytojo pagrindžia savo įžvalgas. Radijo spektaklių pavyzdžiai: https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/1012681682/plesikas-hocenplocas-1-dalis https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/1012681683/plesikas-hocenplocas-2-dalis https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/102723828/skiltuvai https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/1013671225/sugrizimas Mokiniai kuria savo radijo teatrą.	I-III

Ugdymosi sritis	Mokinių pasiekimai	Val.	Turinys	Data
	teatrinio pavyzdžio (kūrinio) bruožus, pakomentuoja jų poveikį sau (B3.4).			
III. Teatrinų reiškinių ir kontekstų pažinimas 1. Teatro sąsajų su įvairiais kontekstais pažinimas.	Pagal pateiktus pavyzdžius atskiria tradicines ir netradicines teatro formas, teatralizuotus renginius, jų žiūrovus (C1). Pagal pateiktus pavyzdžius atskiria kelias tradicines ir netradicines teatro formas, teatralizuotus renginius, jų žiūrovus (C1.2). Pagal pateiktus pavyzdžius atskiria tradicines ir netradicines teatro formas, teatralizuotus renginius, jų žiūrovus (C1.3). Pagal pateiktus pavyzdžius atskiria ir apibūdina tradicines ir netradicines teatro formas, teatralizuotus renginius, jų žiūrovus (C1.4).	4	Mokiniai supažindinami su Forumo teatro formomis. Mokytojas pasiūlo suvaidinti situaciją: mergaitė pabėgo iš pamokų, sėdi ant suoliuko parke, prieina benamis, renkantis butelius, jiedu kalbasi apie apie mokyklą, benamiui nuėjus, mergaitė nori grįžti į pamokas, bet nedrįsta. Po šios suvaidintos situacijos aktoriai – personažai turi papasakoti, kodėl jie taip elgiasi, kas kitaip gali nutikti šioje situacijoje. Juos keičia kiti aktoriai, sukuriamos kitos pabaigos. Mokiniai grupelėse kuria vaidybines socialinio teatro (Forumo teatro) situacijas. Jas vaidina, mokytojas – „džokeris“, kuris vadovauja situacijų eigai ir nurodo, kas pakeis vaidinančius scenoje. Aukštesnis pasiekimas – mokinys tampa vadovu „džokeriu“ ir praveda vieną Forumo teatro situaciją. Mokiniai reflektuoja suvaidintas situacijas, aptaria problemas, kurias būtų galima suvaidinti Forumo teatre. Aptariamoms gyvenimiškos situacijos, konfliktai, kurie bandomi spręsti Forumo teatro pagalba. Siūlomos temos: naujokas migrantas; šiukšlintojai; internetiniai draugai; priklausomybė nuo telefono; kiemo istorija ir kt. Mokomoji medžiaga: Forumo teatro metodika http://www.forumoteatras.lt/metodika/issamiai-apie-forumo-teatra-342.htm 9-12 kadruočių piešimas 3 min. video filmukui gamtos išsaugojimo, atliekų rūšiavimo, kūrybiško atliekų panaudojimo, kt. temomis. Mokiniai mokosi atpažinti teatro elementus kasdienėje veikloje, juos analizuoti, pagrįsti ir pritaikyti teatro raiškai.	IV

Ugdymosi sritis	Mokinių pasiekimai	Val.	Turinys	Data
2. Teatro elementų įv. kontekstuose analizė	Pagal pateiktus pavyzdžius nusako profesionalaus ir mėgėjų (liaudies) teatro bruožus (pasitelkiami ir vietos – miesto, regiono teatriniai, etninės kultūros teatralizuoti pavyzdžiai) (C2). Remdamasis pavyzdžiais pasako vieną (du) profesionalaus ir mėgėjų (liaudies) teatro bruožus (pasitelkiami ir vietos – miesto, regiono teatriniai pavyzdžiai) (C2.1). Pagal pateiktus pavyzdžius nusako kelis profesionalaus ir mėgėjų (liaudies) teatro bruožus (pasitelkiami ir vietos – miesto, regiono teatriniai pavyzdžiai) (C2.2). Pagal pateiktus pavyzdžius nusako profesionalaus ir mėgėjų (liaudies) teatro bruožus (C2.3). Nusako profesionalaus ir mėgėjų (liaudies) teatro bruožus, pateikia ir pakomentuoja	4	Viešoji kalba. Pamokų ciklo pabaigoje mokiniai turi būti parengę viešąją 2 minučių kalbą apie vieną pasirinktą tradicinę lietuvių šventę, jos personažus, naudojamus kostiumus, kaukes ir pan. 1 pamoka. Mokiniai vardija, kokias žino šventes savo mieste/kaime ir kokie teatro elementai jose naudojami. Aptariamos tradicinės lietuvių šventės, nusakomi teatralizacijos elementai. Mokytojas pateikia pavyzdžių – kaip aptartos šventės švenčiamos miestuose, kaimuose, šeimose, kokie yra švenčių atitikmenys užsienyje. Mokiniai paskirstomi (pasiskirsto) apie kokią šventę rengs 2 minučių kalbą. 2-3 pamokos. Mokiniai atlieka scenos kalbos pratimą, kurio metu išmoksta skirti monologą-dialogą-viešąją kalbą. Pratimo aprašymas. Mokiniai paprašomi užsimerkti ir prisiminti kaip ryte kėlėsi ir ruošėsi į mokyklą. Mokytojas paprašo kalbėti esamuoju laiku (suskamba žadintuvas, aš atsikeliu, einu praustis, užkliūnu už katino...). Kai visi pakalba, mokytojas įvardija, kad tai buvo monologai. Tuomet visi suporuojami ir perpasakoja ryto istoriją konkrečiam draugui, kuris yra mokytojo raginamas įsiterpti į pasakojimą, patikslinant detales. Kai poros pakalba, mokytojas įvardija, kad tai buvo dilaogas – kalba skirta konkrečiam asmeniui. Pereinama prie viešosios kalbos – kai kalbama visai klasei, grupei ar miniai žmonių. Mokytojas akcentuoja kalbos aiškumą, įtaigumą, intonavimą, pauzes, kalbos pagyvinimą pavyzdžiais ir pasiūlo kiekvienam pasirinkti temą (sporto žinios, mokyklos teatro naujienos, valgyklos maistas, orai, muzika ir t.t.). 4-5 pamoka. Viešosios kalbos pasirinktos lietuvių tradicinės tema pristatymas. Refleksija, kurios metu aptariami pristatyti	V

Ugdymosi sritis	Mokinių pasiekimai	Val.	Turinys	Data
	asmeninius pavyzdžius (pasitelkiami ir vietos – miesto, regiono teatriniai pavyzdžiai) (C2.4).		pavyzdžiai, diskutuojama apie švenčių bruožus, reikšmę visuomenei/bendruomenei.	
3. Teatro reikšmės saviugdai suvokimas	Paaiškina teatro poveikį, taiko teatro elementus mokymosi, laisvalaikio metu (C3). Su pagalba kalba apie teatro poveikį, taiko vieną teatro elementą mokymosi, laisvalaikio metu (C3.1). Išsako teatro poveikį, taiko kelis (kai kuriuos) teatro elementus mokymosi, laisvalaikio metu (C3.2). Paaiškina teatro poveikį, taiko teatro elementus mokymosi, laisvalaikio metu (C3.3). Paaiškina ir įvertina teatro poveikį, pasirenka ir taiko teatro elementus mokymosi, laisvalaikio metu (C3.4).	3	Forumo teatro situacijų vaidyba, analizė: tolerancijos pakantumo, atsakomybės, pagarbos ugdymuisi scenarijai. <i>Pakantumo scenarijus Forumo teatrui:</i> Veikėjai: Mokinys A, namuose besiruošiantis geografijos olimpiadai; Neprigirdintis kaimynų vaikas B. A turi geografijos olimpiados pasiruošimui tik vieną dieną. Kai pagaliau jis susikaupia darbui, iš kaimynų buto (namo) pasigirsta garsiai leidžiama muzika. A susierzina, tuo labiau, kad jam ši muzika nepatinka. Kaimynystėje gyvena neprigirdintis berniukas B, todėl muzikos klausosi labai garsiai. Matyt jo tėvų nėra namuose, kad jis taip ilgai leidžia muziką visu garsu. A eina prie kaimynų buto, skambina į duris ir reikalauja pritildyti muziką. B neatidaro durų ir nepritildo muzikos. A grįžta piktas namo, jam nesiseka mokytis, jis sviedžia šalin knygas. <i>Atsakomybės scenarijus Forumo teatrui:</i> Jūs su klase einate į teatrą. Prieš spektaklį keli draugai nusiperka traškučių, spragintų kukurūzų, valgo juos ir vaišina kitus. Visų nuotaika pakili. Jūsų laukia įdomus spektaklis. Jūs einate į žiūrovų salę, susirandate savo vietas, sėdatės, laukiate vaidinimo pradžios. Staiga pastebite, kad šalia sėdintis jūsų draugas meta šiukšles ant grindų (arba: prieš spektaklį šalia jūsų sėdintis draugas šiukšlina ant grindų). Mokiniai įsivertina teatro poveikį sau, pasirenka ir taiko teatro elementus, siejančius teatro pažinimą su asmeniniais poreikiais.	V-VI

6.2. Ilgalaikis (kasmetinis) teatro – muzikos – dailės projektas „Plastika“. (Pateikė Rasa Ercmonienė – Varnė, Vilniaus Tuskulėnų gimnazija)

Teatro – muzikos – dailės projektas

Tai aukštesnius pasiekimus ugdantis projektas, kurio metu mokiniai realizuoja save pasirinktoje menų srityje: dailė, muzika, teatras.

Pasiekimai:

Vaidina nedidelės apimties ištisinį veiksma derindamas savo vaidybą prie partnerių; laisvai improvizuoja elgesį, pojūčius bei reakcijas keičiantis aplinkybėms (A1.4).

Komponuoja nedidelės apimties ištisinio veiksmo dramaturgiją pagal pasirinktą temą (kūrinių), atsirenka ir taiko tinkamiausias teatrinės raiškos priemones (A2.4).

Parodo savo teatrinės raiškos rezultatus ir vaidindamas (režisuodamas) dalyvauja grupės teatrinės raiškos pristatymuose klasės, mokyklos bendruomenės aplinkoje (A3.4).

Apmąsto ir į(si)vardija teatrinės raiškos pasiekimus, išsikelia tolesnius teatrinio ugdymosi tikslus (A4.4).

Paaikrina ir įvertina teatro poveikį, pasirenka ir taiko teatro elementus (C3.4).

Ugdomos kompetencijos:

Pažinimo: susipažįsta su menų sintezės formomis, skulptūroms naudojamos medžiagos plastikos galimybėmis, kūno raiškos galimybėmis, teatrinėmis priemonėmis, instrumentinės (vokalinės) muzikos galimybėmis kuriant vizualinių menų pristatymo atmosferą netradicinėse erdvėse, kuria, analizuoja, generuoja idėjas.

Pilietiškumo: Prisideda prie bendruomenės kūrimo per dalyvavimą meninėje veikloje.

Kūrybiškumo: tyrinėja, generuoja idėjas, kuria, vertina (įsivertina), reflektuoja.

Kultūrinė: ugdomi nuostatas ir vertybes, įsivertina savo veiklą;

Komunikavimo: dirba grupėje, derina turinį ir raišką, tinkamą adresatui ir situacijai; dalijasi patirtimi, apmąsto vykdytą veiklą;

Socialinė emocinė ir sveikos gyvensenos:

pozityviai bendrauja; ugdomi atsakomybę už savo ir kitų veiklos rezultatus, mokosi bendradarbiaudami, mokosi tolerancijos, atsakingai vertina intelektinę nuosavybę, naudodami suskaitmenintas mokymosi priemones.

Metodai: teatrinis žaidimas, gyvi paveikslai, psichofiziniai pratimai, etiudai, stebėjimas, analizė (teatras); eskizavimas, maketavimas, informacijos paieška, apdorojimas, darbas su medžiaga (skulptūra); stebėjimas, informacijos paieška, instrumentiniai etiudai, muzikos kūryba, darbas su muzikos programomis (muzika)

Dailės sritį atstovauja skulptūra.

Teatro sritį atstovauja pantomima, judesio teatras.

Muzikos sritį atstovauja pasirinkta instrumentinė (vokalinė) raiška arba fonogramos parengimas.

Kūrybinės veiklos planavimas.

Projekto iniciatoriai – minėtų menų dalykų mokytojai – susitinka diskusijai kiekvienų mokslo metų pradžioje, nutaria projekto temą, planuoja kūrybinio proceso etapus.

1 Planavimo pavyzdys. Pasirinkta metų projekto tema – „Ženkla“.

Etapas	Skulptūrų paroda	Judesio teatras	Muzikinis sprendimas
Ruduo	Informacijos paieška. Eskizai	Psichofiziniai teatro pratimai, lavinantys vaizduotę. Scenos judesio	Kūrinių klausymas. Informacijos rinkimas. Instrumentiniai bandymai. Vokaliniai bandymai.

	pasirinkto ženklo tema. Maketai.	užduotys. Kryptingos judesio pratybos Ženklų tema, pantomima.	Dailės ir teatro pamokų kūrybinio proceso stebėjimas.
Žiema	Medžiagos pasirinkimas. Darbas su medžiaga.	Vaidybiniai etiudai. Scenarijaus kūrimas Ženklų tema. Režisūriniai etiudai. Plastikos etiudai.	Muzikos kūrinių atranka. Garso efektai. Instrumentinių kūrinių atranka ar fonogramos parengimas.
Pavasaris	Skulptūrų kūrimo baigiamasis etapas. Parodos „Ženkilai“ pristatymas numatytoje erdvėje.	Repeticijos numatytoje erdvėje. Plastikos spektaklio „Ženkilai“ pristatymas bendruomenei ir skaitmeninėje erdvėje.	Muzikiniai numeriai atliekami kartu su teatro grupe repeticijų metu. Repeticijos numatytoje erdvėje. Gyvos muzikos atlikimas parodos metu (fonogramos parengimas, techninis sprendimas).

Numačius temą, su projekto uždaviniais supažindinami mokiniai, numatomos veiklos, jų peržiūros, rezultato pristatymo data.

Projekto pagrindas – skulptūrų paroda, jos muzikinis ir plastinis pristatymas. Planuojant projekto etapus atsižvelgiama į mokinių amžiaus grupes, jų raiškos galimybes.

2 Planavimo pavyzdys. Pasirinkta metų projekto tema – „Kosmosas“.

1 etapas. Rugsėjo 1-2 savaitės. Rekomenduojama supažindinti visų menų dalykų mokinius su kitų menų dalykų specifika. Lankomasi repeticijose, stebimi kūriniai.

Dailė.

Vilniaus keramikos meno bienalės paroda „Naujas / Fresh“ (5:21)

https://www.youtube.com/watch?v=oPN_2IbPUxc

Šiuolaikinės skulptūros kūrėjų paroda „Belaukiant“ (0:30)

<https://www.youtube.com/watch?v=OoHZKTidX7M>

Šiuolaikinė Danijos keramika (6:00)

Teatras.

<https://www.youtube.com/watch?v=7dl1r6Z-cIQ>

Pantomimos spektaklio „Žavūs nerangumai“ ištrauka (1:16)

<https://www.youtube.com/watch?v=A7sPFe4Thts>

Judesio ir žodžio sintezė „Žemė. Tauta. Kalba.“ (11:17)

<https://www.youtube.com/watch?v=DVTtAt-P5Jw>

Apollo by šokio teatras AURA (1:38)

<https://www.youtube.com/watch?v=gh3yG7N3DJo>

Muzika:

Kosmoso muzika / Landing / Space (5:48)

https://www.youtube.com/watch?v=aZdZme_x4IE

Kosmoso muzika (4:17)

<https://www.youtube.com/watch?v=glxnwxyeUBw>

Gediminas Bruzga / Saksofono muzika / Sax cover M.Buble „Everything“ (2:28)

<https://www.youtube.com/watch?v=BWQsQa3-pwU>

2 etapas. Rugsėjo 3-4 savaitės, spalio, lapkritis.

Dailės, skulptūros pamokose, neformalaus ugdymo užsiėmimuose dalyvaujantys mokiniai renka informaciją, eskizuoja, kuria maketus.

Teatro pamokas (teatro studijos repeticijas) lankantys mokiniai pradeda nuo plastikos pratimų, kūno raiškos užduočių, vaidybinių etiudų sutarta tema, tariasi dėl muzikos panaudojimo judesio spektaklyje.

Muziką lankantys ir projekte dalyvaujantys mokiniai susipažįsta su tema, klausydamiesi įvairių kūrinių, improvizuodami temą pasirinktu instrumentu, mokosi dirbti su muzikos kūrimo programomis.

Pagalbinė medžiaga, kuriant projektą Kosmoso tema.

Mūsų Žemė iš kosmoso / Filmuota iš kosminės stoties (2:04)

<https://www.youtube.com/watch?v=hokI9ftZGWU>

3 etapas. Gruodis, sausis, vasaris.

Jaunieji skulptoriai žiemą pateikia pirminį skulptūros variantą, dalyvaudami peržiūroje. Su skulptūrų eskizais supažindinami teatrą ir muziką lankantys mokiniai, dalinamasi idėjomis.

Teatro pamokas (teatro studijos) repeticijas lankantys mokiniai žiemą kuriami scenarijai, režisūriniai etiudai, vyksta tarpinės etiudų peržiūros, paraleliai vertinant skulptūrų kūrimo procesą.

Muzikantai pasirenka konkrečią raiškos formą, muzikinį plastinio spektaklio sprendimą. Dalyvauja (pagal galimybes) repeticijose, įrašo muziką teatro grupės darbui.

4 etapas. Kovas, balandis, gegužės 1 savaitė.

Dailininkai pavasarį įgyvendina kūrybinius sumanymus ir gimsta skulptūros iš numatytų (laisvai) pasirinktų medžiagų „Kosmoso“ tema.

Teatralų plastiniai etiudai sujungiami į vientisą pasirodymą sutarta tema, repetuojama kartu su muzikantais, susipažįstama su parodos ekspozicijos vieta (erdve, kurioje bus vaidinama).

Muzikantai repetuoja kūrinius, pagal galimybes dalyvauja bendruose užsiėmimuose. Panaudoja mėgiamą instrumentą (-us), vokalinę raišką arba sukuria garsų, triukšmų, gyvos, suskaitmenintos muzikos įrašų (garso efektų) fonogramą sutarta tema. Dalyvauja skulptūrų kūrimo procese, siūlydami muzikinį sprendimą. Dalyvauja judesio teatro repeticijose, siūlydami muzikinį sprendimą. Visų menų mokytojai

priima galutinį sprendimą dėl muzikos, tiesiogiai jungiančios medžiaginę skulptūros ir gyvų kūnoraiškos plastiką, pasirinkimo.

5 etapas. Pristatymas. Tai viena diena pristatymui ir viena pamoka refleksijai.

Refleksija. Po parodos atidarymo (plastikos spektaklio) pristatymų skulptūrų parodos erdvėje (muzikinio projekto) sprendimo pateikimo visi dalyviai aptaria kūrybinį procesą, įsivertindami savo veiklas, numato uždavinius ateičiai, išsakydami poreikius ir lūkesčius.

Dešimt šio menų sintezės projekto temų: 1. Išsilaisvinimas. 2. Erdvė ir objektas. Gamtos ženklai. 3. Į šviesą. 4. Tikrovė ir vizija. 5. Laikas. Juoda – raudona – balta. 6. Zodiakai. 7. Šešėlis – laiko –veidrodis. 8. Akimirka laike. 9. Šaknys. 10. Ritmas aplink mus ir mumyse.

6.3. Ilgalaikio projekto planavimas. Projektas „Kelias ir kelionės“ (Pateikė Jolita Ežerinskė, Šilutės pirmosios gimnazijos teatro mokytoja metodininkė, lietuvių kalbos ir literatūros mokytoja metodininkė)

Projektas „Kelias ir kelionės“

Tarpdalykinė intergacija: teatras, technologijos, dailė, istorija, geografija, informacinės technologijos.

Pasiekimai:

Tyrinėja teatrinį reiškinį (C1).

Nagrinėja teatrinės kūrybos kontekstus (C2).

Vaidina nedidelės apimties ištisinį veiksmažodį derindamas savo vaidybą prie partnerių; laisvai improvizuoja elgesį, pojūčius bei reakcijas keičiantis aplinkybėms (A1.4).

Komponuoja nedidelės apimties ištisinio veiksmo dramaturgiją pagal pasirinktą temą (kūrinį), atsirenka ir taiko tinkamiausias teatrinės raiškos priemones (A2.4).

Parodo savo teatrinės raiškos rezultatus ir vaidindamas (režisuodamas) dalyvauja grupės teatrinės raiškos pristatymuose klasės, mokyklos bendruomenės aplinkoje (A3.4).

Apmąsto ir į(si)vardija teatrinės raiškos pasiekimus, išsikelia tolesnius teatrinio ugdymosi tikslus (A4.4).

Paaiškina ir įvertina teatro poveikį, pasirenka ir taiko teatro elementus (C3.4).

Ugdomos kompetencijos:

Pažinimo: susipažįsta su menų sintezės formomis, su uždavinių kontekstais, gilina žinias į istorijos ir geografijos uždavinius per menų, technologijas, naudoja IT.

Pilietiškumo: Prisideda prie bendruomenės kūrimo per dalyvavimą kūrybinėje integruotoje veikloje.

Kūrybiškumo: tyrinėja, generuoja idėjas, kuria, gamina, vertina, reflektuoja.

Kultūrinė: ugdoma nuostatas ir vertybes, įsivertina savo veiklą;

Komunikavimo: dirba grupėje, derina turinį ir raišką, tinkamą adresatui ir situacijai; dalijasi patirtimi, apmąsto vykdytą veiklą;

Socialinė emocinė ir sveikos gyvensenos: mokosi bendradarbiaudami, ugdoma atsakomybę už savo ir kitų veiklos rezultatus, dirba saugioje aplinkoje ir padeda ją kurti, mokosi tolerancijos, atsakingai vertina intelektualinę nuosavybę, naudodami suskaitmenintas mokymosi priemones.

Skaitmeninė: skaitmenizuotos mokymo medžiagos naudojimas, analizė, apibendrinimas.

Metodai: teatriniai pratimai, žaidimai, pantomima, etiudai, viešojo kalbėjimo, stebėjimas, analizė, informacijos paieška, apdorojimas, darbas su medžiaga.

Projekto esmė – kultūriniai mainai tarp dviejų šalių mokinių, dalijantis žiniomis apie šalies istoriją ir geografiją per meninę raišką, technologijas, darbą su informacija skaitmeninėje erdvėje.

Projekto planavimas etapais.

1 etapas.

a) koordinatoriai: dalykų mokytojų grupė, koordinuojanti projekte dalyvaujančius mokinius, pasiskirsto organizacines ir kūrybines užduotis, organizuoja mokinių, atsakingų už projekto veiklas valdybą.

b) numatomos veiklos kiekvienam etapui, jos detalizuojamos, atsižvelgiant į temą ir uždavinius, numatomi už jų vykdymą atsakingi asmenys. Kreipiamasi į lektorius (jeigu reikia), ieškoma partnerių, padėjėjų, nuolat renkamosi diskusijoms.

c) sąmata (rekomenduojama išbandyti kreipimąsi į paramos fondus);

Numatoma projekto įgyvendinimo sąmata, pildoma pasirinkto fondo paraiškos forma, siekiant gauti finansavimą. Rekomenduojamas Šiaurės Šalių informacijos biuro fondas, pozityviai vertinantis projektus tuo atveju, jei turimas partneris bent vienoje iš Šiaurės šalių.

Fondo tinklapis: <https://www.norden.lt/>

Šiaurės šalių kultūros fondas skatina kultūrinį bendradarbiavimą tarp Šiaurės šalių, didelį dėmesį skiria ekologijos, meno, lyčių, migracijos ir kitoms aktualioms temoms.

Parama projektams. Ši programa paraiškas priima tris kartus per metus.

Paraiškų teikimo terminai: iki 02 / 01, 23:59 val.; iki 05 / 03, 23:59 val.; ir iki 10 / 01, 23:59 val.

Vaikų ir jaunimo programa Norden 0-30 :<https://www.norden.lt/programmes/norden-0-30-vaiku-ir-jaunimo-programa//>

Šiaurės ministrų tarybos biuras Lietuvoje įkurtas 1991 metais atstovauti Šiaurės ministrų tarybai ir plėtoti Šiaurės šalių ir Lietuvos bendradarbiavimą. Taip pat Baltijos regione veikia keturi tarpusavyje glaudžiai bendradarbiaujantys biurai: Latvijoje (Rygoje), Estijoje (Taline, Narvoje ir Tartu). Šiaurės ministrų taryba yra vyriausybinių bendradarbiavimo forumas, jungiantis penkias valstybes – Daniją, Islandiją, Norvegiją, Suomiją ir Švediją, o taip pat autonomijos statusą turinčias Grenlandiją, Farerų ir Alandų salas. Remiami projektai, kuriuose dalyvuoja Lietuva, Latvija ir (ar) Estija. Gavus finansavimą, atsiranda galimybė priimti svečius su maitinimu, nakvyne, pažintinėmis ekskursijomis, skirti lėšų medžiagoms, refleksijai, samdyti lektorius, taip pat keliauti į partnerių šalį su projekto grupe (grupės) atstovais.

2 etapas.

a) Jeigu gautas finansavimas, galima keliauti vieniems pas kitus. Negavus finansavimo, apsiribojama nuotoliniu bendravimu pasirinktoje virtualioje platformoje arba, jei šalys sutinka, keliaujama savo lėšomis.

b) mokiniai susitinka vienoje iš projekto dalyvių šalių, kur atlieka kūrybines šeimininkų užduotis. Atitinkamai kitoje šalyje nutartu laiku kitos šalies mokiniai taip pat vykdydys kūrybines užduotis.

3 etapas.

Užduočių pristatymas viešose erdvėse. Refleksija.

4 etapas. Jei gautas paramos fondo finansavimas, būtina paskelbti projekto rezultatus viešai (stendai, laikraštis, radijas, televizija).

Užduočių „Pažink mano kraštą“ pavyzdžiai.

Visi dalyviai paskirstomi į septynias grupes, kurias kuruoja mokytojas arba mokinių grupės atstovas.

Projektinio darbo „Kelias ir kelionės“ grupės burtų keliu ištraukia temą:

1. 2000 km istorijos (Juodosios jūros link) ir Ekspedicija į Everestą. Simboliai: žirgas, vėliava.
2. Ekspedicija: Nemunu per Lietuvą ir Tūkstantmečio odisėja. Simboliai: laivas, kompasas, laiškas.
3. Matas Šalčius: svečiuose pas 40 tautų ir Nuo Baltijos iki Bengalijos: A.Poška. Simboliai: motociklas, akiniai nuo saulės, ratas.
4. Atsarginė Lietuva (K.Pakštas) ir Emigracija Lietuvoje. Simboliai: pasas, kepurė. Pynimas, skaptavimas.
5. S. Darius ir S. Girėnas. Lituanica ir ANBO-IV eskadrilė. Simboliai: lėktuvas, žemėlapis. Piešimas.

6. Trėmimai į Sibirą ir Misiją: Sibiras. Simboliai: lagaminas, batas.
7. Tarptautiniai mainai. Simboliai: žmogus, kelias.

Kiekviena tema yra paruošta medžiaga: trumpas aprašymas, asmenybės, datos, svarba šalies istorijai, geografinis įvykių spektras. Pateiktos skaitmeninės nuorodos gilesniam temos pažinimui.

1. „2000 km istorijos“ -- tai istorinis -- kultūrinis 40 dienų žygis žirgais buvusią Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės teritoriją iki Juodosios jūros. Tai tarptautinis socialinis -- edukacinis projektas, skirtas naujai užfiksuoti istorines Lietuvos šaknis ir suvokti jų reikšmę Europos mastu.
<https://www.15min.lt/pasaulis-kiseneje/naujiena/kelioniu-pulsas/2000km-istorijos-raiteliai-pagirde-zemaitukus-juodojoje-juroje-637-120228>
2. Nacionalinė ekspedicija: Nemunu per Lietuvą: <https://www.youtube.com/watch?v=aOxhEuiGGG4>
3. Mato Šalčiaus biografija:
<https://misijalietuva100.lt/2016/03/30/mato-salciaus-biografija/>
4. Profesorius, raginęs kurti Afrikoje atsarginę Lietuvą: <https://www.15min.lt/ar-zinai/naujiena/idomi-lietuva/profesorius-ragines-afrikoje-kurti-atsargine-lietuva-5-dalykai-kuriuos-verta-zinoti-apie-k-paksta-1162-1374704>
5. Lituanica: <https://lt.wikipedia.org/wiki/Lituanica>
6. Lietuvos gyventojų trėmimai į Sibirą: svarbiausi faktai, kuriuos būtina žinoti: <https://www.15min.lt/ar-zinai/naujiena/idomi-lietuva/lietuvas-gyventoju-tremimai-i-sibira-svarbiausi-faktai-1162-641573>
7. Apie tarptautinius mainus:
https://momento-education.lt/?gclid=CjwKCAjwm7mEBhBsEiwA_of-TOcp_kaeLbl0luD_NaNP9_w4qclLDrKVJPZldagIOKkPlhCJfeHxxBoCgJoQAvD_BwE

Kiekviena mokinių grupė turi savo mokytoją, kuris paskelbia, kad visi ruoš savo grupės temos pristatymą, turėdami panaudoti istorinius, geografinius (socialinius) simbolius ir pasirinktą raiškos formą (daile, technologijas, teatrą, IT)

Nurodymai pristatymams.

1. Trukmė – 5-7 min.
2. Pristatymas skaidrėmis (ekrane) – apie temą pagrindiniai 5 dalykai – 3 min.
3. Simbolio pristatymas (jį gamina pora arba kiekvienas individualiai iš norimų medžiagų, dydis gali būti įvairus, bet ne degtukų dėžutės – turi matyti žmonės salėje aiškiai) 1 min.
4. Stendo ruošimas duota tema (dviem kalbom); gautos/pasirinktos istorijos pagrindiniai faktai, žmonės, kelionės/ kelionių prasmė, stende (ant jo, po stendu, pritvirtinta prie paties stendo) turi būti pagaminti simboliai. Stendas gali būti trumpinta skaidrių informacija.
5. Gyvas pasirodymas (vaidinimas, daina, šokis, pantomima duotomis temomis, pokalbių šou, interviu su žiūrovais, gyvi paveikslai, pasakojimo iliustracija, flashmobas, kt.), 1-2 min.
6. Apibendrinimui – ką naujo, prasmingo ir naudingo nuveikėte mainuose ir dirbdami grupėje 1 min.
7. Pagalvokite apie kostiumus, rekvizitą, muziką, vaizdą, garsą, šviesas – tuo rūpinasi visa grupė.

7. Skaitmeninės mokymo priemonės, skirtos BP įgyvendinti

7.1. Naudingos nuorodos. Pagrindinis ugdymas.

Pateikiamų skaitmeninių mokymosi priemonių paskirtis – padėti mokiniams ugdytis skaitmeninę kompetenciją, siekti Bendrojoje Teatro programoje numatytų ugdymo(si) tikslų, skatinti mokymosi motyvą, aktyvią, įvairią ir savarankišką ugdymosi veiklą, pateikiant įvairias užduotis, priemones, skirtas integruotai taikomojo ir kūrybinio pobūdžio mokomajai veiklai: teatro pažinimui, raiškai, tyrimams, projektams, įvairių kūrybinių užduočių sprendimui.

Tai įvairių teatro reiškinių pavyzdžiai, susisteminta teatro istorijos medžiaga ir pamokos (paskaitos), kino kūrimo pavyzdžiai, internetinės svetainės, kuriose galima rasti pjesių, įvairių spektaklių bei renginių įrašų. Tai ir virtualūs turai po teatro užkulisius bei kitos naudingos nuorodos.

7.1.1. Skaitmeniniai įrankiai, priemonės teatro pamokoms, neformaliai ugdymuisi teatru visiems pagrindinio ugdymo klasių koncentrams.

„Zoom“ platforma – teatro būrelių (studijų) repeticijų organizavimui. Rekomenduojama įsidiesti (nemokamai) mokinių paskirstymą į darbo kambarius (breakout rooms), apie tai vaizdo 5:17 min. trukmės įrašas liet. kalba: Zoom darbas grupėse – Breakout rooms | Kaip įjungti Breakout room ir išdalinti grupėmis:

<https://www.youtube.com/watch?v=ff3o2Lmmz6Q>

„Microsoft Teams“ – nuotolinio mokymo(si) sistema, esanti Microsoft Office 365 platformoje ir skirta pamokų organizavimui, komunikacijai (pokalbiams, vaizdo susitikimams, repeticijoms), turinio kūrimui ir dalinimuisi informacija.

<https://www.youtube.com/watch?v=4WZgIxPy494>

„Moodle“ – (angl. *Modular Object Oriented Dynamic Learning Environment*) – atvirojo kodo žiniatinklinė virtualaus mokymosi aplinka, suprojektuota padėti pedagogams organizuoti ugdymosi procesą. Vaizdo įrašas skirtas mokytojams, ketinantiems naudoti Moodle įrankį nuotolinio mokymo metu: <https://www.youtube.com/watch?v=KfPPFotw51U>

„Kahoot!“ – nemokamas internetinis įrankis, skirtas apklausoms, viktorinoms ar diskusijoms organizuoti: <https://www.iklase.lt/kahoot/> Dalyviai skatinami varžytis, po kiekvieno atsakymo pateikiamas asmeninis įvertinimas bei užimama vieta, o ryškios spalvos bei smagi muzika sukuria ypatingą nuotaiką. Mokiniai, atsidarę svetainę Kahoot!, įveda mokytojo nurodytą *pin* kodą bei savo vardą ir laukia klausimų. Programos „Kahoot“ naudojimo instrukcija:

<https://lt.gwsigeps.com/92034-Kahoot-Web-20-Tool-Quiz-Making-Instructions-for-Te-22>

„Clasroom“ patogi platforma teatro istorijos temų talpinimui ir testų sudarymui;

<https://www.iklase.lt/programele-classroom-klases-valdymui/>

„Youtube“ medžiaga pažinimui, ugdymuisi, – pavyzdžių bankas; Norėdami parsisiųsti garso ar vaizdo įrašą, naudokite <https://yttmp3.cc/>

„Keynote“ – nemokama kompanijos „Apple“ programėlė, skirta kurti filmukus arba savo skaidrių pristatymus paversti vaizdo failu.

<https://www.iklase.lt/kurkite-filmukus-su-programele-keynote/>

„Flipgrid“ platforma – trumpų vaizdo įrašų įrašymui ir bendrinimui. Šia populiaria „Microsoft“ vaizdo įrašų platforma naudojasi milijonai mokinių visame pasaulyje. Daugiau apie tai:

<https://www.iklase.lt/flipgrid-puiki-erdve-mokymuisi-smagiai-bendraujant/>

Moksleivių dramaturgija. Pjesės:

<https://sites.google.com/view/jdk2017/pjes%C4%97s>

Dramų stalčius. Pasaulinės dramaturgijos klasika:

<http://www.dramustalcius.lt/?fbclid=IwAR1W2cg1hj9dIqUAneLVCDaKxlEILNZd9iSOJ2YQ1gkoBMDtrpavINU3q7A>

Lietuvos teatro sąjungos tinklapis:

Teatro kūrėjų pokalbių įrašai, spektakliai, daug vertingos informacijos.

[http://teatrosajunga.lt/teatro-](http://teatrosajunga.lt/teatro-ELITAS/?fbclid=IwAR0y2CULmE0_2LVwDk5xJRY1XMu7JQZDY80gTH8f7eDSrXe4cVoIa0p1hk4)

ELITAS/?fbclid=IwAR0y2CULmE0_2LVwDk5xJRY1XMu7JQZDY80gTH8f7eDSrXe4cVoIa0p1hk4

„Pages“ – programėlė el. knygų kūrimui. Sukurkite savo teatro pamokų metodikos knygą!

Pasirinkus šabloną, sukurti el. knygą sugebės net pirmokas. Papildomos piešimo ir balso įrašymo galimybės suteiks bet kuriai knygai gyvumo ir patrauklumo.

<https://www.iklase.lt/kurkite-el-knygas-su-programele-pages/>

„Apie sensorinės įrangos panaudojimą“.

Ji sukuria jutiminę erdvę bet kuriame kabinete ar klasėje ir padeda vaikams efektyviau mokytis, atsipalaiduoti ir nusiraminti. Vizualiniai, garsiniai, šviesos pojūčiai kontroliuojami vienu paspaudimu ir pritaikomi pagal pedagogo ir vaikų poreikius. Daugiau nei 200 derinamų vaizdų, garsų, edukacinių žaidimų viename sensoriniame kilnojamame įrenginyje.

<https://www.penkipojuciai.lt/sensorine-iranga/>

„Teatro mokytojų svetainė Facebook“

Virtual theatre and cinema lessons (virtualios teatro ir kino pamokos):

https://www.facebook.com/groups/1000923049969630/?multi_permalinks=3071847616210486¬if_id=1614839132556255¬if_t=feedback_reaction_generic&ref=notif

„Integruotas projektas: dailė – kinas“. Idėjos kūrybinei veiklai. Pristatomas tarptautinis virtualaus muziejaus „MoPick“ projektas.

<https://www.iklase.lt/tarptautinio-projekto-mopic-rezultatas-%e2%88%92-virtualus-muziejus/>

„Google Art and Culture“ – teatro ir kitų dalykų integraciniams kūrybiniais projektams, eksperimentams. Tai Google kultūros instituto sukurta prieiga prie įvairiausių viso pasaulio muziejų ir kitų kultūros institucijų meno kūrinių, paveldo objektų kolekcijų.

<https://artsandculture.google.com/>

Interaktyvios pamokos www.ismaniklase.lt

Tai interaktyvių pamokų portalas, kuriame rasite jau sukurtas interaktyvias pamokas, video mokymus. Ten galite talpinti ir savo sukurtas pamokas.

„Mokomųjų priemonių katalogas”

Pasvalio rajono pagalbos mokiniui specialistų karantino metu ruoštos priemonės darbui su vaikais, turinčiais specialiųjų ugdymosi poreikių. Daug artikuliacijos lavinimui skirtų praktinių užduočių.

<https://ppt.pasvalys.lt/wp-content/uploads/2020/06/PRIEMONI%C5%B2-KATALOGAS-1.pdf>

„eLklasė“ – tai intuityvi ir inovatyvi mokymo(si) valdymo platforma, skirta tiek mokytojams, tiek mokiniams. Paprasta skaitmenizuoti pamokas, tinka naudoti nuotoliniu būdu ir klasės darbui.

<https://elklase.learnkey.lt/login>

„15MIN MOKYKLA“ – įrankis moksleiviams ir mokytojams. Čia surinkta, publikuojama ir susistemintai pateikiama patikima informacija iš Lietuvos ir užsienio šaltinių gali praturtinti ugdymosi procesą. Pavyzdžiui, Milijardas metų per 40 sekundžių: vaizdo įrašas atskleidžia, kaip keitėsi Žemės planeta, gali padėti mokiniams teatro pamokoje kurti ir vaidinti stichijas, kosmoso herojus, alegorinius personažus.

<https://www.15min.lt/projektas/15min-mokykla>

Teatro terminų žodynas:

<https://teatrozodynas.lt/>

„Lietuvių etninė kultūra. I dalis: Gyvūnijos pasaulis etninėje kultūroje“ – naudinga priemonė teatro pažinimui ir suvokimui, kuriant integruotas teatro pamokas.

<http://mkp.emokykla.lt/etnine/>

„Lietuvių etninė kultūra. II dalis: Augalija etninėje kultūroje“

Priemonė pateikia tradicinių švenčių, papročių vaizdo, garso pavyzdžių, kurie jungia įvairias tradicinės kultūros meno sritis į visumą. Tinka naudotis integraliems teatro projektams, kūrybinėms užduotims.

<http://mkp.emokykla.lt/etnine2/>

„Lietuvių etninė kultūra. III dalis: Namai etninėje kultūroje“

Teatro pamokose priemonė gali būti naudinga teatro reiškinių pažinimui, inscenizuojant lietuvių literatūros klasiką, ieškant autentiškų interjero detalių scenovaizdžio kūrimo procese ir kt.

<http://mkp.emokykla.lt/etnine3/?id=1>

Nacionalinėje švietimo agentūroje sukaupti išteklių rinkiniai:

<https://sodas.ugdome.lt/viesieji-puslapiai/3300>

„Lietuvos dailės muziejaus virtualios parodos”

Tai priemonė gyvųjų paveikslų kūrimui, teatro – dailės dalykų integracijai.

<https://www.ldm.lt/parodos/lietuvos-dailes-muziejaus-virtualios-parodos/>

„Lietuvos kultūros paveldo 1000-mečio paroda”.

Priemonė teatro integracijai su daile, etnokultūra, geografija, istorija.

<http://alka.mch.mii.lt/Default.htm>

„Meninis ugdymas 9–12 kl”.

Priemonė skirta savarankiškam mokymuisi bei vertinimui ir įsivertinimui, apimanti teorinę medžiagą apie realistinį psichologinį, metaforų teatrą, spektaklių ištraukų įrašus ir testus.

<https://smp2014me.ugdome.lt/>

„Nacionalinis Kauno dramos teatras ONL1NE”

Tai reportažai, pokalbiai, laidos, spektaklių įrašai, virtualios ekskursijos ir muziejus.

<http://dramosteatras.lt/lt/uzkulisiai/onl1ne/>

„Ninateka”

Nacionalinio garso ir vaizdo instituto daugialypės terpės biblioteka. Dokumentinių, meninių filmų, reportažų, animacijos, eksperimentinių filmų, teatro ir operos spektaklių, koncertų įrašų, kultūrinį ir socialinį gyvenimą dokumentuojančių reportažų, radijo laidų, dalijimosi paslauga.

<https://ninateka.pl/>

„Oskaro Koršunovo teatras virtualioje erdvėje” (atsinaujinanti virtuali priemonė)

<https://www.okt.lt/oskaro-korsunovo-teatras-keliasi-i-virtualia-erdve-spektakliu-video-perziuros/>

LRT mediateka

Mediatekoje – spektaklių, serialų, radijo teatro įrašai, radijo dokumentika, projektai vaikams, kt.

<https://www.lrt.lt/mediateka/projektai/mokykla>

Svetainė „Sketchfab”

3D skaitmeninių vaizdų virtualios parodos teatro-dailės dalykų integracijai.

<https://sketchfab.com/limis>

Virtuali paroda „Lietuvos muziejų lobiai”

Pristatomi išskirtiniai kultūros paveldo objektai. Skirta įvairiems integraciniams projektams.

<https://www.muziejai.lt/lobiai/paroda.asp>

„Crome Music Lab”

Muzikos teatrui kūrimas. Svetainėje – smagūs praktiniai eksperimentai. Galimybė kurti melodijas, ritmą, dainas, eksperimentuoti:

<https://musiclab.chromeexperiments.com/Experiments>

Voice memos.

Balso ir garso įrašų, kūrybinių užduočių spektaklio įgarsinimui kūrimui ir atlikimui.

<https://www.iklase.lt/voice-memos/>

GarageBand.

Programėlė muzikos ir garso takelių kūrimui su daugybe įvairių muzikos instrumentų, garso įrašų pavyzdžių – muzikiniam spektaklio sprendimui,

<https://www.iklase.lt/garageband/>

Svarbus žingsnis paveldo atvėrime – tūkstančiams skaitmeninių objektų VU biblioteka suteikia viešo naudojimo statusą:

<https://www.emokykla.lt/nuotolinis/naujienos/svarbus-zingsnis-paveldo-atverime-tukstanciams-skaitmeniniu-objektu-vu-biblioteka-suteikia-vieso-naudojimo-statusa/43931>

Žinomų Lietuvos menininkų videopamokos moksleiviams:

<https://www.emokykla.lt/nuotolinis/naujienos/zinomi-lietuvos-menininkai-sukure-videopamokas-moksleiviams/43649>

LNDT pamokos. Idėjos teatro mokytoji:

<https://www.emokykla.lt/nuotolinis/naujienos/lndt-nuotolines-pamokos-padejo-spresti-konkreacias-moksleiviu-problemas/43647>

Unikali galimybė: aplankykite muziejus neišeidami iš namų ar klasės! Idėjos teatro ir dailės dalykų intergacijai.

<https://www.emokykla.lt/nuotolinis/naujienos/unikali-galimybė-aplankykite-muziejus-neiseidami-is-namu-ar-klases/43423>

„Lietuvių šventinis kalendorius“ – Įvedus šį knygos pavadinimą į google paieškos laukelį, sistema jums atvers elektroninę 2014 m. išleistą knygą, kurioje rasite detalių visų Lietuvos švenčių aprašymą. Autoriai: Laima Anglickienė, Giedrė Barkauskaitė, Dalia Senvaitytė, Arūnas Vaicekuskas, Asta Venskienė, Vytauto Didžiojo universitetas, „Versus aureus“, 2014 m., (puslapių sk. 240)

Teatras persikėlė į virtualią erdvę: reportažai, pokalbiai, laidos, spektaklių įrašai, virtualios ekskursijos ir muziejus:

<https://dramosteatras.lt/lt/uzkulisiai/onl1ne/>

7.1.2. Pažintis su teatru 5–6 klasės

Teatrų rūšys. Naujasis teatras pristato (13:30)

<https://www.youtube.com/watch?v=3xzZvqn0aZM>

Teatro žanrai. Ištraukos iš šokio operos „Amžinybė ir viena diena“ repeticijų (1:21)

<https://www.youtube.com/watch?v=rdO0ZuTQ7T8>

Objektų teatras. Objectomania: The Krölller Müller project (27:00)

<https://vimeo.com/398819124?fbclid=IwAR07qRmMr7ZVNF9GrgMIvYIJ5W2yzKCNgEsEnYCraEJv2nSLTV8UDvLccsE>

Objektų teatras. Objectomania Krölller-Müller Project (2:07)

https://www.youtube.com/watch?v=_Fc-uuNkHPc

Šešėlių teatras (2:01)

<https://www.facebook.com/siauliukulturoscentras/videos/315837943070248>

Marionečių teatras (35:34)

<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/8433/spektaklis-sigitas-geda-ka-senelis-padarys-viskas-bus-gerai>

Baletas: sužinok, pamatyk, įsimylėk. Istorija trumpai. (2:31)

https://www.youtube.com/watch?v=y_j_Yy7aW44

Kostiumai. Working in The Theatre: Costumes (33:02)

<https://www.youtube.com/watch?v=-xZglYQSJ3Q&t=10s>

Pastatyminė teatro dalis. Working in The Theatre: Stage Manager (3:14)

<https://www.youtube.com/watch?v=7-t9WHSN10c>

Apšvietimo dizainas teatre. Working in The Theatre: Lighting Design (23:06)

<https://www.youtube.com/watch?v=wqMYsjHU5rU>

Garsas ir šviesa teatre. Working in The Theatre: Sound & Light Board Operators (4:22)

<https://www.youtube.com/watch?v=buDijqRDQAs&t=104s>

Teatro meno vadovas. Working in The Theatre: Director/Designer (3:49)

<https://www.youtube.com/watch?v=e2Rk8j9xwYM>

Teatras iš arti. Apsauga. Lietuvos Nacionalinis operos ir baleto teatras (9:47)

<https://www.youtube.com/watch?v=e8jc-3ttUS0>

7.1.3. Spektaklių įrašų nuorodos, kitos naudingos nuorodos kūrybinėms užduotims 5–6 kl.

Vaikų ir jaunimo teatro „Atžalynas“ spektaklis – „Arklio Dominyko meilė“, 1 dalies pasaka paaugliams (1:12:28)

<https://www.youtube.com/watch?v=590vnSS-RyM>

Pepė Ilgakojinė / Пеппи Длинный Чулок, Lietuvos rusų dramos teatras, viso spektaklio įrašas (rus. k.) (1:23:23)

<https://www.youtube.com/watch?v=9idTKunnaWo>

Šeštos klasės šešėlių spektaklis, pagal Astridos Lindgren apsakymus, Vilniaus Valdorfo Žalioji mokykla, 2019 m.:

1. Gyvas padaras luošiui Kaliui;
2. Smolando bulių kautynės (7:00)
3. Princesė, kuri nenorėjo žaisti (13:10)
4. Sesė ir broliukas (19:03)
5. Trumpas pasakojimas apie Samelagustą (24:45);
6. Vieną gegužės naktį (31:13)

<https://www.youtube.com/watch?v=nj8XGtd8-7M>

Keistuolių teatro muzikinis spektaklis – pasaka „Geltonų plytų kelias“, 1993 m. (1:29:13)

<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/1013664625/gel>

Meška TV: „Nauja roboto ir peteliškės istorija“, Vaikų ir jaunimo studija SAVI (1:03:14)

<https://www.youtube.com/watch?v=guGyQzTbka4>

Lewis Carroll „Alisa stebuklų šalyje“, Nacionalinis Kauno dramos teatras, 2018 m., viso spektaklio įrašas (1:13:40)

<https://www.youtube.com/watch?v=CqjQbMSd7tY>

Spektaklis „Karalius Motiejukas Pirmasis“ pagal J. Korčako „Król Maciuś I“, – Teatr Szydełko z Wodzisławskiego Centrum Kultury (lenk.k.) (41:23)

<https://www.youtube.com/watch?v=mj2XnHMQkbo&t=1710s>

Šatrijos Raganos apysakos „Sename dvare“ inscenizacija. Utenos Adolfo Šapokos gimnazijos mokinių kūrybinis filmukas (11:52)

<https://www.youtube.com/watch?v=2FRHP5shsvQ>

Spektaklio „Astrida“ (pagal Astridos Lindgren kūrinį) ištrauka, Kauno Valstybinis dramos teatras (1:37)

https://www.youtube.com/watch?v=GrxGmRDbm_c

Miuziklas. Giedriaus Kuprevičiaus ir Violetos Palčinskaitės miuziklas visai šeimai „Aš tau siunčiu labų dienų“ (11:15)

<https://www.youtube.com/watch?v=ygsnkn3mEQA>

Vaikų radijo teatras. Elenos Mezginaitės pjesė lietuvių pasakos motyvais „Pikto niekas nemylės“: <https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/2000139585/vaiku-radijo-teatras-elena-mezginaite-pikto-niekas-nemyles>

Mokomasi iš profesionalų. Mokiniai išklauso, kaip aktoriai vaidina, artikuliuoja tekstą, koks balso įtaigumas ir kokios intonacijos, kokie garsai (triukšmai) papildo veiksmą, kuria spektaklio atmosferą.

<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/1012681682/plesikas-hocenplocas-1-dalis>

<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/1012681683/plesikas-hocenplocas-2-dalis>

<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/102723828/skiltuvas>

<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/1013671225/sugrizimas>

Pasaulio sutvėrimas pagal vaikus. Vaikų meninės studijos "Diemedis" menų darželio ir pradinės mokyklos šokio spektaklis (25:55)

<https://www.youtube.com/watch?v=dwgYFioOkcQ>

Keistuolių teatro spektaklis P. Hakso pasakos motyvais „Išdaigos Bašmukų gatvėje“, 1977 m. (36:00)

<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/2000101493/keistuoliu-teatro-spektaklis-isaigos-basmuku-gatveje>

„Juodojo sparno broliai“. Klaipėdos „Aukuro“ gimnazija – muzikinis spektaklis lietuvių liaudies pasakos „Dvylika brolių, juodvarniais lakstančių“ motyvais pagal S. Bareikio, grupių „Skylė“, „Airija“ muziką ir tekstus (1:05:12)

<https://www.youtube.com/watch?v=b4LhEetnW3Y>

Jonas Biliūnas, Kliudžiau – skaito Mantvidas Valančius (3:26) 5-6 kl.

<https://www.youtube.com/watch?v=uns4zZMl2N8>

Apie spektaklį jaunimui „Pagal Jurgį ir kepurę“, Vilniaus teatras „Lėlė“ (0:30)

https://www.youtube.com/watch?v=8_F9yUv4xr0

Rašytojos Vilės Vėl (Vilijos Dailidienės) knygos „Kaip mes išgarsėjome“ pristatymas (10:29)

<https://www.youtube.com/watch?v=XkFxWgaA9qU>

Klaipėdos valstybinio muzikinio teatro spektaklis. A. Kučinskas. Opera „Bulvinė pasaka“ (52:06)

<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/38486/a-kucinskas-opera-vaikams-bulvine-pasaka>

7.1.4. Spektaklių įrašų nuorodos, kita kūrybinė medžiaga teatro supratimo ir vertinimo pamokoms 7–8 kl.

Kazys Binkis, „Atžalynas“ – TV spektaklis, pirma dalis, 1982 m. Apie tarpukario Lietuvos gimnazijos moksleivių gyvenimą, tarpusavio santykius, draugystę, moralinį pasiaukojimą, gelbstint draugą (1:00:10)

<https://www.youtube.com/watch?v=pQUn6duUYaY>

Kazys Binkis, „Atžalynas“ – TV spektaklis, antra dalis, 1982 m. (27:25)

<https://www.youtube.com/watch?v=QrD8XYI3FoE>

„Mažasis Princas“ – spektaklis pagal Antoine de Saint-Exupéry pasaką, Kauno maisto pramonės ir prekybos mokymo centro meninės raiškos būrelis, 2018 m. (45:44)

<https://www.youtube.com/watch?v=hFse0LLNtG0>

„Mažasis Princas“ – spektaklis pagal Antoine de Saint-Exupéry, teatro studija, „Elementorius“ 1993 m. (56:55)

<https://www.youtube.com/watch?v=CjfHBA-EnQ>

The Little Prince, St. David's School, UK (1:06:08)

<https://www.youtube.com/watch?v=-NtCthcKU2s>

Spektaklis „Daukantas“, Anykščių kultūros centro teatras, 2014 m. (1:04:35)

<https://www.youtube.com/watch?v=9pI3PGrTYps&t=560s>

J. Mekas „Laiškai iš Niekur“ – lietuviškumo pamokos. Knygos fragmentus skaito Raimundas Eimontas (36:14)

https://www.youtube.com/watch?v=XaC_uPCpZM

Teatro projektas. Tarptautinis teatro festivalis vaikams ir jaunimui „Kitoks“

<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/1013685835/teatras-2018-02-25?fbclid=IwAR0J3ISf78rooiLT9BEwNDUutsUcCGWL1-QfoT6w7bcQcRZdndvFyroCipA>

„Romeo ir Džuljeta“ – Oskaro Koršunovo Teatras, spektaklio ištraukų vaizdo įrašas (6:03)

<https://www.youtube.com/watch?v=V1W1wUxdMjU>

Radijo teatras. Gilbert Keith Chesterton. „Teisėjo veidrodis“. Režisierė Elena Baltrukonytė. 1989 m. įrašas (35:53)

<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/2000122312/radijo-teatras-gilbert-keith-chesterton-teisejo-veidrodis>

Roko opera „Velnio nuotaka” pagal Kazio Borutos apsakymą „Baltaragio malūnas”. Nacionalinės M.K.Čiurlionio menų mokyklos 74-oji laida (1:52:52)

<https://www.youtube.com/watch?v=nurmab8Nkds&t=7s>

Miuziklo „Velnio nuotaka” premjera Viniaus Vingio parke 2003-ųjų liepos 1-ąją. (2:04:44)

<https://www.youtube.com/watch?v=vKjJnQfUbZU>

Filmas „Velnio nuotaka”, 1974 m. (1:13:10)

<https://www.youtube.com/watch?v=cvJCcpP4xh0>

Režisūriniai sprendimai teatre ir kine. Palyginti Kazio Borutos romano „Baltaragio malūnas” inscenizacijų „Velnio nuotaka” režisūrą miuzikle ir kine. Viso miuziklo įrašo nuoroda:

<https://www.youtube.com/watch?v=vKjJnQfUbZU> (žr. nuo 1:03:40 iki 1:11:40) – kaip Kipšiukas bando iš ežero susižvejoti Jurgą, ir tą pačią sceną filme. Viso filmo įrašo nuoroda:

<https://www.youtube.com/watch?v=cvJCcpP4xh0> (žr. nuo 34:02 iki 36:46)

Anos Frank istorija. TV reportažas apie parodą „Leiskite man būti savimi... – Annos Frank istorija“ (2016 m.). Ekspoziciją sudaro dvi dalys: vienas stendas pasakojama Holokausto metu nužudytos mergaitės ir jos šeimos istorija, kitais pristatomi šių dienų pasaulyje gyvenantys paaugliai, susiduriantys su patyčiomis ir diskriminacija dėl savo kilmės, religijos, negalios ar lytinės tapatybės. Tokiu būdu parodos organizatoriai ragina susimąstyti apie priežastis, lėmusias ir lemiančias nacių bei kitas XX–XXI a. neapykantos ideologijas (3:28)

<https://www.youtube.com/watch?v=kshMjGIPtns&t=3s>

Rūta Šepetys, „Tarp pilkų debesų“: atsiliepimai po filmo (2:29)

<https://www.youtube.com/watch?v=dbabCAMGWuU&t=28s>

Saulius Šaltenis, „Riešutų duona“ (visas filmas) (1:06:16)

<https://www.youtube.com/watch?v=xmsM8waRwvU>

Video eksperimentas – provokacija apie žodžio laisvę – pilietiškumo kompetencijai ugdytis (1:33)
<https://www.youtube.com/watch?v=ufQ6bA9ZqrE>

Nepatogus kūnas: Kaip pažadinti energiją? Energijos suteikiantys pratimai su Kauno Kamerinio teatro choreografe Indre Puišyte-Šidlauskiene (12:58)

<https://www.youtube.com/watch?v=jVp5LU7Ba8o>

Kūno perkusija (1:56)

<https://www.youtube.com/watch?v=4ocaxLQ4ig8>

Ritmo žaidimas, naudojant apverstą kibirą (4:18)

<https://www.youtube.com/watch?v=0wuh7NPeB6Q>

Kūno perkusija (2:53)

<https://www.youtube.com/watch?v=lk75qDst8wE>

Pantomimos etiudas (2:18)

https://www.youtube.com/watch?v=ofG4zJc_pvg

Teatro apšilimo žaidimas. Balso rezonatoriai (2:44)

Theatre Warm Up Game: Vocal Resonators (Fairy Tale Kingdom)

<https://www.youtube.com/watch?v=JyBOHUuI554>

Kūno kalbos raiška etiude be žodžių (4:56)

<https://www.youtube.com/watch?v=lWrsvth19Nc>

Scenos kalba. JAV ambasados Lietuvoje darbuotojai sako lietuviškas greitakalbes (2:15)

<https://www.youtube.com/watch?v=pOBEYJotuAQ>

Šiuolaikinis prancūzų teatras: Karkvabalio simfonija – muzikos, judesio, improvizacijų spektaklis, be teksto (1:15:22)

<https://www.youtube.com/watch?v=9X0nn00Rg7Y&fbclid=IwAR3pcKPvSuyEz6mil5lm3yRJlKf4WD62Tp7MIUKcetqaC-Yj99NTVt60V2c>

Viešojo kalbėjimo paslaptys: ekspertės Marijos Mikalauskienė patarimai, kaip atsikratyti baimės (18:31) <https://www.youtube.com/watch?v=TONzhLMgx2g>

Slava Polunin's "Snowshow" ("La Petite Fille De La Mer" excerpt) (3:42)

<https://www.youtube.com/watch?v=uqusNs6hP4U>

Curtain Call in Slava's Snowshow on Broadway 12.07.19 (17:40)

<https://www.youtube.com/watch?v=W181kzBh4xA&t=168s>

Jaunimo spektaklis „Meilė, džiazas ir velnias“; Gargždų "Vaivorykštės" gimnazijos teatro studija "Ištaško". Režisierė Rasa Rusteikienė (1:50:14)

<https://www.youtube.com/watch?v=pQPBy-2qOHg>

Arija Kregzdutes GIEDRIUS KUPREVIČIUS UGNIES MEDŽIOKLĖ – 2004 m. režisieriaus Gyčio Padegimo pastatyto Giedriaus Kuprevičiaus miuziklo „Ugnies medžioklė su varovais" ištrauka (4:03)

<https://www.youtube.com/watch?v=VBMSF3mQ7Gk>

Spektaklio ištraukos Marius Ivaskevicius "Madagaskar", director Rimas Tuminas (11:15) 9-10 kl.

<https://www.youtube.com/watch?v=KkMhTMfFieQ&t=28s>

KU MF spektaklio ištraukos: „Gerasis zmogus is Sezuano" (2:48)

<https://www.youtube.com/watch?v=ToKOB52IIM8>

Cirkas. 60-MINUTE SPECIAL #1 | Cirque du Soleil | KURIOS – Cabinet of Curiosities, „O” and LUZIA (1:07:59) <https://www.youtube.com/watch?v=nQ5eUJNXrMw>

Apie muzikinio teatro spektaklio režisūrą. Pokalbis su rež. Gyčiu Padegimu (7:14)

<https://www.youtube.com/watch?v=zZICnxwuUXw>

Grafas Montekristas, miuziklo fragmentai (3:27)

<https://www.youtube.com/watch?v=KOj2Fk9x4j0>

ACH theatre TANGO in FA (9:46)

<https://www.youtube.com/watch?v=wbUWpJkdryw>

Scena iš spektaklio / Modern folk dance – A.Cholina „Zmones" („People") (2:07)

<https://www.youtube.com/watch?v=PzsgHPA3a2c>

Animated opera „Kliudžiau“ (3:21):

<https://www.youtube.com/watch?v=jVhOrbh7Kd0>

7.1.5. Spektaklių įrašų nuorodos, medžiaga teatro pažinimo pamokoms, kūrybiniams projektams 9-10 ir I–II gimn. kl.

Performansas „Man negana“ apie nepasitenkinimą, norą vis daugiau ir daugiau turėti, apie savęs „pametimą“. Performansu siekiama atkreipti visuomenės dėmesį į vartotojiškumo problemą, aut. Saulė Zokaitytė (4:26)

<https://www.youtube.com/watch?v=U6UbGgkx-Ss>

Roko opera „Jūratė ir Kastytis“. Pilnas įrašas (1:04:25)

<https://www.youtube.com/watch?v=utr-f-bR5p4U>

Eimuntas Nekrošius. KVADRATAS, viso spektaklio įrašas (įgars. rusų k.) (1:49:57)

<https://www.youtube.com/watch?v=9VrN7yjh27U>

Lietuvos edukologijos universiteto teatro studijos „3D" spektaklio „Sugrįžtu prie tavęs" pagal Kristijono Donelaičio „Pavasario linksmybes" ir Justino Marcinkevičiaus poemą "Donelaitis" ištrauka (0:48)

<https://www.youtube.com/watch?v=qd3sgs9TkBc>

Radijo teatras. Kristijonas Donelaitis. Poema „Metai“. „Žiemos rūpesčiai“. Skaito aktorius Vladas Bagdonas (5-10 kl.)

<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/2000138022/radijo-teatras-kristijonas-donelaitis-poema-metai-ziemos-rupeciai>

Žemaitės „Marti“ – spektaklio fragmentas (13:22)

<https://www.youtube.com/watch?v=neNf6GD07xI>

Performansas „Lygintuvai medituoja", 2017m. birželio 16d. Vilniaus Kultūros naktis (12:07)

<https://www.youtube.com/watch?v=VY7HfdLSnlY&t=559s>

„KŪNE“ – teatrinis spektaklio eskizas online (28:11)

https://www.youtube.com/watch?fbclid=IwAR2mKoZXfo3DDre3eYmG6oTjsRDbcnehjt13rwDsm_i7FAteX1S3LYa3OB4&v=fO5qkjjICcA&feature=youtu.be

Scenos kalbos egzaminas „Vienuma“ (31:45) 9-10 kl.

<https://www.youtube.com/watch?v=8eHInrcfaSI&t=65s>

Video įrašas: Pasijutau lietuviu esąs – Vincas Kudirka (9:58)

https://www.youtube.com/watch?v=MNe_HomwzW0

Teaching Theatre Online – Resources for Your Classes:

https://www.creativedrama.com/2020/03/31/teaching-theatre-online-resources-for-your-classes/?fbclid=IwAR1vpTPc4V1c7MB1h6MaYqG_13zCzUMh6rkQtFXATwvDTZ-rOql7ZSamIBI

Roko opera „Eglė“. Pilnas įrašas iš Vingio parke vykusios Lietuvos Dainų šventės 2018 m. (1:53:57)

<https://www.youtube.com/watch?v=YDdJFkS74Bs> (nuo 9-tos įrašo minutės)

Kauno dramos teatro spektaklis. Keturakis „Amerika pirtyje“ I d. (46:46)

<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/13684/spektaklis-keturakis-amerika-pirtyje-i-d>

Kauno dramos teatro spektaklis. Keturakis „Amerika pirtyje“ II d. (57:37)

<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/13685/spektaklis-keturakis-amerika-pirtyje-ii-d>

Mergaitė, kurios bijojo Dievas. 2020 m. 1 dalis, Klaipėdos dramos teatras, rež. Jonas Vaitkus (1:14:50)

<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/2000101944/gintaras-grajauskas-mergaite-kurios-bijojo-dievas-i-d-rez-jonas-vaitkus>

Mergaitė, kurios bijojo Dievas. 2020 m. 2 dalis, rež. Jonas Vaitkus (1:02:46)

<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/2000101945/gintaras-grajauskas-mergaite-kurios-bijojo-dievas>

Didelis įvairių Lietuvos teatrų spektaklių įrašų pasirinkimas LRT mediatekoje:

<https://www.lrt.lt/mediateka>

Slawomir Mrożek, Emigrantai. Spektaklio įrašas, 1989 m. Lietuvos Nacionalinis Dramos teatras,

<https://www.teatroteka.lt/spectacle/TT-590/linkedVideos>

Spektaklis. Misterija „Dievai ir žmonės“ (1:29:58)

<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/2000092099/spektaklis-misterija-dievai-ir-zmones>

Valstybinio Šiaulių dramos teatro spektaklių transliacijos internetu:

<https://sodas.ugdome.lt/mokymo-priemones/18117>

Nacionalinio Kauno dramos teatro spektaklis. Gabrielė Labanauskaitė-Diena ŽALGIRĖS Dviejų dalių komedija (N-16), 2020-03-17

<https://www.youtube.com/watch?v=72LKH6V18TM>

Atsinaujinanti informacija – naujausių įvairių pasaulio teatrų spektaklių video įrašai:

https://www.whatsonstage.com/london-theatre/news/stage-shows-musicals-opera-free-stream-online_51198.html?fbclid=IwAR38s2jMPVJTliIRtkCdcOwR16UWZSfTAsGOCOeDneywLbbP4vgYb-NTpI

Šokančios Nosys (Šostakovičiaus operos interpretacija, The Royal Opera):

<https://www.youtube.com/watch?v=YotMwwixPsw>

Pantomima / Le Mime Marceau (1:48)

<https://www.youtube.com/watch?v=XEspRrfXf4>

Pantomimos etiudas (1:23)

<https://www.youtube.com/watch?v=gx7u29Q4iHw>

Performansas. Idėjos (9-10 kl.)

<https://kurybingumomokykla.lt/pamokos/menas/>

Reda Uogintienė. Karantino dienoraštis (Performansų idėjos):

<https://www.facebook.com/reda.uogintiene/videos/3393614074092809> (0:55 min.)

<https://www.facebook.com/reda.uogintiene/videos/3039156276205259> (1:00 min.)

<https://www.facebook.com/reda.uogintiene/videos/3427130190741197> (2:00 min.)

<https://www.facebook.com/reda.uogintiene/videos/3424404301013786> (1:09 min.)

LMTA kasdienybė... Pirmo vaidybos kurso studentų repeticijų vaizdo koliažas (4:59)

https://www.youtube.com/watch?v=XTRjNh_wnH8

Profesija – Aktorius. Pasakoja aktorius Andrius Bialobžeskis (8:02)

<https://www.youtube.com/watch?v=wwcR9vZ888U>

Apie režisieriaus profesiją (7:42)

<https://www.youtube.com/watch?v=F0CYmfkF9iM>

Teatro elitas: dailininkas, lėlių teatro režisierius Vitalijus Mazūras (18:41)

<https://www.youtube.com/watch?v=ngvwx-qhx6A>

Meninis-edukacinis projektas „Muzikinės kelionės. Šokis“ (41:46)

Teatro kaip menų sintesės pažinimo pamokoms: apie toteminius šokius, sarabandą, rato prasmes, sėkmės ir ugnies ritualus, Bviti genties šokių, mirties (reinkarnacijos) personifikaciją meniniame veiksmo, menueto ceremoniškumą ir galantiškumą, anti-valso partijas, šokio-kostiumo-muzikos-teatrinio veiksmo sintezę:

<https://vimeo.com/517572032/31f2771f63>

Meninio ugdymo metodinė medžiaga. Teatras 9–12 klasių mokiniams

http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/ESFproduktai/2011_Meninio_ugdymo_metodine_medziaga_teatras_3.pdf

Viešasis kalbėjimas per ekraną. Praktiški aktorės Adrijos Čepaitės patarimai (6:25)

<https://www.youtube.com/watch?v=0OWUIZnqx4>

Pantomimos etiudas (5:14)

<https://www.youtube.com/watch?v=TKT4XV53eaQ>

Scenos judesys. LMTA Klaipėdos fakulteto teatro sesijos scenos judesio egzaminas (49:58, žiūrėti įrašą nuo šeštos minutės)

<https://www.youtube.com/watch?v=6c8WXL94sXs>

Teatro ir kino pedagogikos, I kurso studentų scenos judesio etiudas, Lietuvos Edukologijos Universitetas, 2016 (2:43)

<https://www.youtube.com/watch?v=mTO3lrFBjOs&list=PL3VFFCeUWwX5xDVcWOg5Qa5PmJnB8ImW3&index=10>

Scenos judesys. Eglės Kančauskaitės projektas: judesio tyrimas "Šeštas pojūtis". Įvairių amžiaus grupių teatro studijos mokinių pasirodymai (19:07)

<https://www.youtube.com/watch?v=qyY-cg6pJYs>

Lietuvos Edukologijos Universito Teatro ir kino pedagogikos Pirmakursės Mildos Roveršteinaitės Judesio raiškos egzaminas, 2015 (8:53)

<https://www.youtube.com/watch?v=sJUKWSohiYQ>

Judesio ir žodžio sintezė. Radviliškio miesto kultūros centro parengta proginė (skirta Kovo 11-ajai) žodžio ir judesio sintezė „Žemė.Tauta. Kalba" (11:17)

<https://www.youtube.com/watch?v=DVTtAt-P5Jw>

Dokumentinis filmas apie Solo teatro spektaklio „Poetė" (S.Nėries dienoraščių ir poezijos motyvais) kūrimą. Pasakoja spektaklio kūrėjai – scenarijaus autorė ir atlikėja Birutė Mar ir kompozitorius Antanas Kučinskas, 2020 m. (18:03)

<https://www.youtube.com/watch?v=Hn2i3vdHjkh>

Helen Verburg „Tėvai ir kiaušiniai", 2008 m. Spektaklio režisierius Titas Varnas (32:40)

<https://www.youtube.com/watch?v=RxDPFRezqsE&t=3s>

Dokumentinio teatro pavyzdžio įrašas, Nacionalinis dramos teatras mokykloje:

<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/1013687731/teatras-dokumentinis-teatras-be-skambucio-ir-apie-baimes>

7.1.6. Teatro istorija 5–10 klasės

Teatro istorija: nuo antikinės Graikijos iki šių dienų / History of Theatre | Ancient Greece to Modern Day (16:56)

<https://www.youtube.com/watch?v=7NmD2TGKnY8>

Dionisas ir Antikos tragedija (str. liet. k.)

<http://www.menufaktura.lt/?m=1052&s=65322#gsc.tab=0>

Virtuali teatro pamoka | Teatro kaukės (liet. k., 17:06)

<https://www.youtube.com/watch?v=6ox26lEX1Iw>

Teatro istorija-1: nuo ritualo iki teatro (ang. k., 10:22)

<https://www.youtube.com/watch?v=lQOPFxuiaWQ>

Teatro istorija-2: klasikinės graikų tragedijos vystymasis (ang.k., 9:28)

<https://www.youtube.com/watch?v=dmBDfI9YJY4>

Teatro istorija-3: nuo satyrų dramos iki komedijos (ang.k., 10:02)

<https://www.youtube.com/watch?v=FxqqHr0-6Lo>

Graikų tragedija ir komedija / Greek Tragedy and Comedy (8:03)

<https://www.youtube.com/watch?v=HlvfvygyjgE&t=110s>

Paskaita apie „Medėją” – BBC learning zone Medea” (ang.k., 28:35)

<https://www.youtube.com/watch?v=l5-M6OBvAdE>

Aischilo „Prikaltasis Prometėjas” – spektaklio ištrauka, Estia Theatre Erineos Greece, 2011 m. (gr. k., ang. subtitrai; 15:00)

<https://www.youtube.com/watch?v=vuoKgbDgdek>

Aristofano „Plutas” – spektaklio ištrauka, Graikija, 2012 m. (gr. k., 22:53)

<https://www.youtube.com/watch?v=mW5D00llgr4>

Viduramžių teatro video įžanga / Medieval Theatre Intro / Middle School Theatre (1:04)

<https://www.youtube.com/watch?v=K7NcYDofNvk>

Viduramžių teatras / Theater of the Middle Ages (3:43)

<https://www.youtube.com/watch?v=KNB3pDpNCE0>

Anglijos Renesanso teatras / English Renaissance Theatre (5:15)

<https://www.youtube.com/watch?v=WpbLqu2Jd3U>

Ispanijos Teatro Aukso amžius / The Spanish Golden Age: Crash Course Theater (11:15)

<https://www.youtube.com/watch?v=pDFiY81TLIM>

Italijos teatras. Komedija dell'Arte / The History of Commedia dell'Arte (8:28)

<https://www.youtube.com/watch?v=i3ckrXSc3ZQ>

Personažų charakteriai, kaukės komedijoje dell'Arte / The World of Commedia dell'Arte (9:21)

https://www.youtube.com/watch?v=h_0TAXWt8hY

Pjero. Pantomimos etiudas / Pierrot (2:46)

<https://www.youtube.com/watch?v=-V3p0j8YB8I>

Prancūzijos teatras. Moljeras / Moliere – Man of Satire and Many Burials: Crash Course Theater (11:45)

https://www.youtube.com/watch?v=mdvfXzCoqvA&list=RDCMUCX6b17PVsYBQ0ip5gyeme-Q&start_radio=1&t=20s

Baroko teatras. Spettacolo barocco! Triumph des Theaters – Theatermuseum Wien (2:34)

https://www.youtube.com/watch?v=H6n1zjh1L_w

Opera „Lietuviai“ Valdovų rūmų kieme, pilnas įrašas (žr. nuo 23:50 min.)

<https://www.youtube.com/watch?v=Yj2lgytrSeE>

Kaip pasikeitė Operos ir baleto teatro technologijos? (9:03)

https://www.youtube.com/watch?v=qDAeXDD_CWY

Seniausių laikų Lietuvos teatras, Visuotinė lietuvių enciklopedija:

<https://www.vle.lt/straipsnis/seniausiu-laiku-lietuvos-teatras/>

Vilniaus universiteto teatrui – 440 metų, 2010 m., straipsnis apie VU teatro istoriją

<https://www.bernardinai.lt/2010-04-28-vilniaus-universiteto-teatrui-440-metu/>

Paskaita „Vilnius teatro scenoje“ (1:04:00)

<https://www.youtube.com/watch?v=0XwKmV1GpRY>

Teatro istorija išsamiai. Dvylika temų patalpintos į informacinę sistemą smis, reikia registruotis, yra testai, kurie ten ir pildomi, nuoroda:

<https://www.smis.lt/?fbclid=IwAR3RKSkzJSUoDefyvuTL6MODP7odJdWeRoeVkBvR6i3rhZBx7yruHFcRMR4>

1. Antikinis teatras: ištakos, vystymasis, įtaka pasaulio kultūrai.
2. Viduramžių teatras. Tiltas per šimtmečius iki XXI a.
3. Šekspyro epochos teatras. Šekspyras Lietuvos teatro scenoje XX-XXI a.
4. Tema: Italijos ir Ispanijos Renesanso teatro palikimas.
5. Klasicismio laikotarpio teatras. Moljeras Lietuvos teatre.
6. Baroko epochos teatras Lietuvoje
7. XX amžiaus teatro reformatoriai-1: K.Stanislavskis ir M.Čechovas
8. XX amžiaus teatro reformatoriai-2: V.Mejerholdas, B.Brechtas, J.Grotovskis.
9. Klotimo teatras.
10. Spektaklio kūrėjai (1): režisierius, aktorius, žiūrovas.
11. Spektaklio kūrėjai (2) – dramaturgas, scenografas, kompozitorius, choreografas, grimuotojas, apšvietėjas ir kt.
12. Socialinis teatras.

Lietuvos teatro metraštis

http://lteatras.lt/lt/?fbclid=IwAR1jcy_MERgH2-tUReq0culnB4BvLWdR97h721vOGg_rjONWzrqh4ryUOeALietuvos teatro, muzikos ir kino muziejus. Gido istorijos. Borisas Dauguvietis: ne tik teatras (12:26)

<https://www.youtube.com/watch?v=zG9mRQqY3DQ>

Gido istorijos. Pasakojimas apie teatrą „Vilkolakis“ (13:40)

<https://www.youtube.com/watch?v=4LFjsM73mB0>

Juozas Vaičkus: Nepasidavęs režisierius (13:20)

<https://www.youtube.com/watch?v=26KvW8WsjkY>

Lietuvos teatro, muzikos ir kino muziejus. Pirmieji žingsniai. Lietuvos profesionaliojo teatro gimimas. (40:45)

https://www.youtube.com/watch?v=PIXYEuv5_rw

Paskaita. Valstybės teatras, pirmasis dešimtmetis: konsolidacijos metas, lekt. Gytis Padegimas (1:04)

<https://www.youtube.com/watch?v=kHFFPF7uey0>

Paskaita. Michailas Čechovas Valstybės teatre, lekt. Gytis Padegimas (1:21:22)

<https://www.youtube.com/watch?v=fu8x5gQBM-A>

Paskaita. Balys Sruoga – praėjusios epochos dvasios simbolis, lekt. Gytis Padegimas (1:01:33)

<https://www.youtube.com/watch?v=oAyNd5skrEo>

Paskaita. Lietuvių teatro pirmeivis Juozas Vaičkus, lekt. Gytis Padegimas (1:03:47)

<https://www.youtube.com/watch?v=CkUI3OUBt5w>

Skaitmeninis režisieriaus Juozo Miltinio archyvas

<https://www.pavb.lt/panevezio-krasto-paveldas/skaitmenintas-kulturos-paveldas/skaitmeninis-juozo-miltinio-archyvas/>

Juozo Miltinio palikimo studijų centras

<http://www.miltinis.lt/index.php?1949927478>

Panevėžio Juozo Miltinio dramos teatro youtube kanalas, į kurį keliami įvairūs video iš šio teatro: pokalbiai su aktoriais, pristatomi teatre nematomi, tačiau labai svarbūs procesai, aktorių įskaitytos knygos:

https://www.youtube.com/playlist?list=PLlLrsrVEt3a9JZLSW0pwckC6qBxoTfJwj&fbclid=IwAR16A4F6UQqVHS3Oo03tlfjSMrywJU2_IyzeDbVN9WLs_RqUoD2-uc7XZI

Lietuvių teatro sėkmė pasaulyje (3:01)

https://www.youtube.com/watch?v=5a4XG_IvA0I

Metaforiškasis teatras. V.Šekspyro „Hamleto“ ištrauka, klausimai:

https://smp2014me.ugdome.lt/index.php/site/mo/mo_id/440

Metaforiškasis teatras. Eimunto Nekrošiaus spektaklio „Kvadratas“ ištrauka, klausimai:

https://smp2014me.ugdome.lt/index.php/site/mo/mo_id/438

Realistinis psichologinis teatras. Kazio Binkio „Atžalyno“ ištrauka, klausimai:

https://smp2014me.ugdome.lt/index.php/site/mo/mo_id/426

Realistinis psichologinis teatras. Haroldo Miulerio „Tyli naktis“ ištrauka, klausimai:

https://smp2014me.ugdome.lt/index.php/site/mo/mo_id/427

Teatras ir pilietinis sąmoningumas. Just. Marcinkevičiaus istorinės dramos „Mindaugas” ištrauka, klausimai:

https://smp2014me.ugdome.lt/index.php/site/mo/mo_id/434

Lietuvos Nacionalinio dramos teatro naujienos:

<https://www.teatras.lt/lt/naujienos/lndt-naujienos>

Nacionalinis Kauno dramos teatras. Virtuali svetainė:

<https://dramosteatras.lt/lt/uzkulisiai/onl1ne/?fbclid=IwAR1HRwkqOSnHkrq9HK1kiMkoc0ZV9EQjQ4IleJeLvPwMld-YNSIWGye9yg0>

Teatroteka – tai skaitmeninis Lietuvos nacionalinio dramos teatro archyvas, kuriame kaupiama istorinė – nuo pirmųjų teatro įkūrimo metų iki šiandien Lietuvos nacionalinio dramos teatro repertuare jau neberodomų – spektaklių medžiaga. Jame saugomos ir atvirai prieigai pristatomos spektaklių afišos, nuotraukos, programėlės, dekoracijų ir kostiumų eskizai.

<https://www.teatroteka.lt/about>

Apie Vido Bareikio režisuojamą „Hamletą“ pirmajame profesionaliajame Lietuvos teatre (Kauno dramos teatre, 2015) (5:59)

<https://www.youtube.com/watch?v=whHKu2AexKg>

E. Nekrošius: to tikro gyvenimo tik saujelė yra, o visa kita – bergždžias laikas | Stambiu planu (2:17)

<https://www.youtube.com/watch?v=Jqjl2jdfB7M&t=18s>

Laidos „ARTimai“ svečias – Oskaras Koršunovas: ar įmanomas gyvenimas be teatro? (26:38)

https://www.youtube.com/watch?v=jrQFdy_DxJs

7.1.7. Socialinis teatras (5-10 kl.)

Proceso drama

<https://www.youtube.com/watch?v=cAJ-yVi1Izw>

Forumo teatro O2 situacija lietuvių kalba, 6 min.

<http://www.youtube.com/watch?v=Vn6vuhSvA1k>

Forumo teatro metodika

<http://www.forumoteatras.lt/metodika/issamiai-apie-forumo-teatra-342.htm>

An Example of Forum Theatre

<http://www.youtube.com/watch?v=NbYx01re-ec>

Forum Theatre for Educational Purposes

<http://www.youtube.com/watch?v=n1Gdz8Bkx8A>

Laikraščių teatras – nuotraukų pristatymo vaizdajuostė be teksto, 2,59 min.

http://www.youtube.com/watch?v=B_0obYycrv0

Įvaizdžio teatro situacija

http://www.youtube.com/watch?v=nYN_N0Lk29U

Įvaizdžio teatro repeticija, kurioje dalyviai „skulptūrą“, o atskiros šios „skulptūros dalys“ įgarsina savo atliekamą skulptūros elementą, 1,18 min.

http://www.youtube.com/watch?v=iV_3gVaGHrM

Neregimojo teatro situacija suvaidinta gatvėje: teatro dalyvė užsidėjusi kojos įtvarą, nešasi pietus per gatvę ir pargriūna, tuo provokuodama praeivius vienokiai ar kitokiai reakcijai; 3,56 min. įrašas.

<http://www.youtube.com/watch?v=XJuOFIEkB14>

Troškimų vaivorykštė. Theatre of the Oppressed: Rainbow of Desire. Augusto Boal's Theater of the Oppressed is a popular education technique that uses theater as a tool for personal transformation and social justice. Help bring this workshop to the community of Ithaca, NY)

<http://www.youtube.com/watch?v=71sBoIcbQ5A>

Apie Forumo teatro metodiką.

<http://www.forumoteatras.lt/metodika/augusto-boal-engiamuju-teatro-medis-165.htm>

Forumo teatras, projektas „Piliečio žadintuvas“ (6:06)

<https://www.youtube.com/watch?v=klb-p53HGU8>

„Verbatim“ kaip šiuolaikinė dokumentinio teatro forma: sistema ir funkcija, Loreta Vaskova (9-10 ir I–II gimn. kl.):

http://xn--urnalai-cxb.lmta.lt/wp-content/uploads/2020/04/Ars-et-praxis-VI_Vaskova.pdf

Pokalbis su dokumentinio spektaklio apie Šalčininkus dramaturgais, straipsnis, Daiva Šabasevičienė: <https://www.bernardinai.lt/2018-02-20-pokalbis-su-dokumentinio-spektaklio-apie-salcininkus-dramaturgais/>

Autobiografijos teorija ir praktika teatre, Gintarė Kazakevičienė:

https://www.vdu.lt/cris/bitstream/20.500.12259/59611/1/ISSN2345-0231_2012_V_4.PG_85-106.pdf

7.1.8. Scenarijaus kūrimas 5-10 kl.

Scenarijaus kūrimas

<https://www.storyboardthat.com/lt/articles/f/kaip-iki-ra%C5%A1ykite-a-scenarijaus>

Kaip parašyti scenarijų (anglų k.)

<https://writebetterscripts.com/the-complete-guide-to-the-screenwriting-process/>

Scenarijaus rašymas. Pasakojimo, istorijos struktūra

https://www.youtube.com/watch?v=ksyWroDNM_E

<https://www.youtube.com/watch?v=WALwrWsfhcw>

https://www.youtube.com/watch?v=2ucEFgL_vJ8

Scenarijaus rašymas. Charakterio kelias ir siužetas

<https://www.youtube.com/watch?v=yEpwJ3uCfgw>

Scenarijaus rašymas. Žiūrovų sudominimas / įtraukimas

<https://www.youtube.com/watch?v=BBr1AU2O3mM>

Kompiuterinio žaidimo scenarijaus kūrimo procesas

<https://www.youtube.com/watch?v=WZPwgw5xDzg>

Kaip rašyti įtraukiančias istorijas? 7 dažniausiai naudojami pasakojimų tipai

<https://www.youtube.com/watch?v=G9SQ1T7lHk>

Kaip parašyti įdomų scenarijų ir nupiešti kadruotes. Animacijos kūrimas (13:01)

<https://www.youtube.com/watch?v=B2ru02PGYkY>

Kino scenarijaus kūrimo technika – paskaitėlė (ang. k.) / How to Write a Script For a Movie + Storytelling Techniques (6:47)

<https://www.youtube.com/watch?v=ISwdIabMr9c>

Kino scenarijus. How to Write a Movie Script. Storytelling Tips & Tricks, Marina Bruno, (7:19)

<https://www.youtube.com/watch?v=KJETXpXAWdk>

7.1.9. Scenografijos kūrimas 5-10 kl.

Video turas / Kaip gimsta teatro daiktai? NKDT (12:48)

<https://www.youtube.com/watch?v=3-9OZJjRhyc>

Scenografijos gimimas. Virtualus pagreitintas scenografijos elementų išdėstymas scenoje. Operos „Faustas“ scenografijos gimimas.

<https://www.youtube.com/watch?v=ZM1dr8Hp7dU>

Scenografija (rekvizitas, butaforija, dekoracijos) skaitmeniam leidinyje „Meninio ugdymo metodinė medžiaga. Teatras. IX-XII klasių mokiniams“ (p. 54-55)

http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/ESFproduktai/2011_Meninio_ugdymo_metodine_medziaga_teatras_3.pdf

Trubadūras (Il Trovatore) – Scenografijos gimimas

<https://www.youtube.com/watch?v=7hZEN2EofE0>

Menas kurti scenos magiją. Susitikimas su scenovaizdžio meistras: scenografai Marijus Jacovskis ir Jonas Morrellis, šviesų dailininkas Peteris Mumfordas, videomenininkas Rimas Sakalauskas.

<https://www.youtube.com/watch?v=Rhql3Znam7o>

Scenografė Goda Palekaitė apie scenografijos sukūrimo procesą spektakliui „Europiečiai“:

<https://www.youtube.com/watch?v=9f7-JwTqHE0>

Teatras iš arti. Grimas (liet. k., 10:11)

<https://www.youtube.com/watch?v=hCzsf16PaFE>

Barokinio teatro triukšmų mašinų performansas. Idėjos aut. ir rež. Arturas Bumšteinas. 2020 m. (30 min.)

<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/2000127551/barokinio-teatro-triuksmu-masinu-performansas-blogi-orai>

Apie apšvietimą teatre:

<https://www.youtube.com/watch?v=UN18kSmSNdk&fbclid=IwAR0XvKB1-syHMkjVQa-MsvsO3icCYL4ZWuZ-pf9Rv0WQ4LGkaSjqhIpJpm0>

Šviesų dailininkas (4:24)

<https://www.youtube.com/watch?v=LpjmpZWuMsA>

Teatro elitas: šviesų dailininkas Levas Kleinas (9:09)

<https://www.youtube.com/watch?v=AOy9sjp5Zgc>

Spektaklio „Stebuklingasis Tenesis“ (rež. G. Padegimas) scenografija, Kauno valstybinis dramos teatras (2:02)

<https://www.youtube.com/watch?v=eyARYCTUPcM&t=21s>

Vaizdo įrašas latvių k. apie butaforo darbą (6:27)

<https://www.youtube.com/watch?v=de7EDupMUnw>

Šimtamečio Kauno dramos teatro užkulisiai (11:59)

<https://www.youtube.com/watch?v=5qvedB0bsyA>

Rekvizitas. Vaizdo įrašas rusų k. Реквизиторский цех театра (Teatro rekvizito cechasis), (3:16)

<https://www.youtube.com/watch?v=14bj3hARNeE>

Šiuolaikinės scenografijos paroda „Ant ribos“, 2013, scenografų komentarai (16:08)

<https://www.youtube.com/watch?v=cyBQrJenDTM>

Geriausi pasaulio scenografai. Josef Svoboda – The Phenomenon of scenography (2:58)

<https://www.youtube.com/watch?v=AiVdFYA1Zvc>

Apie Lietuvos scenografiją, straipsnis:

<https://www.delfi.lt/kultura/naujienos/apie-siuolaikine-lietuvos-scenografija.d?id=19096472>

Teatrų festivalio „Sirenos“ afišų pavyzdžiai:

<http://www.sirenos.lt/archyvas/>

Programėlių pavyzdžiai:

<http://teatroteka.lt/spectacle/TT-519>

<http://teatroteka.lt/spectacle/TT-525>

<http://teatroteka.lt/spectacle/TT-529>

<http://teatroteka.lt/spectacle/TT-531>

<http://teatroteka.lt/spectacle/vepla>

7.1.10. Video filmo kūrimas

Kino edukacijos mokymo bazė:

<https://www.emokykla.lt/nuotolinis/naujienos/kino-edukacijos-ugdymo-baze/43953>

„Lietuvos kino centro kino edukacijos ugdymo bazė“ (KEUB)

Tai Lietuvos kino centro įgyvendinama tęstinė kino edukacijos programa, kurios prioritetas – nacionalinis kinas. KEUB pagrindas – trys filmų programos, skirtos trimis amžiaus grupėms.

<http://www.lkc.lt/kino-edukacijos-ugdymo-baze-2/>

Kūrybinės filmavimo užduoties pavyzdys „Atvirukas pro langą“:

https://vimeo.com/500438051/35b43973ae?fbclid=IwAR0HVWCyDJT31ji6HPh8KLJ9SWzZKe06sfTDj0E7iUN577j1D_8zcyQGqql

Apie kino kūrimą svetainėje „Meno avilys“:

<https://www.facebook.com/meno.avilys/posts/2881339155482163>

Animacijos kūrimo dirbtuvės:

<https://www.facebook.com/karlsonokinas/>

Animacijos kūrimas.

Vaizdo įrašo nuoroda: <https://www.youtube.com/watch?v=I0-NSWQy63Y>

Kino kūrimas. Trumpametražis vaidybinis filmas „Knygnešio dukra“, sukurtas „Dominyko atostogų“ kino stovykloje, kūrybos vadovas Vytautas V. Landsbergis (10:04)

<https://www.youtube.com/watch?v=bFjb3MtSNF8>

Nuolat atnaujinamas Nacionalinės Švietimo agentūros tinklapyje nuotolinių kino pamokų filmų katalogas:

<https://www.emokykla.lt/nuotolinis/naujienos/grizta-nuotolines-kino-pamokos-nauji-filmai-pazintis-su-propaganda-kine-ir-lietuviska-kino-klasika/44501>

Video filmo kūrimas.

<https://www.youtube.com/watch?v=eYGIPjPkCbI>

Video filmo kūrimas iš atskirų personažų, panaudojant monologus, improvizaciją, išradimai sumontuojant kadrus (naudojant video kūrimo, karpymo, montavimo programėles: Windows Movie Maker – 12; VSDC Free Video Editor;

Video spektaklis, sukurtas karantino metu, peržiūra Youtube: ONLISPEKTAKLIS /Bestuburiada, nuoroda: <https://m.youtube.com/watch?v=d1AiUJbx8Os&feature=youtu.be>

Magisto – <https://www.magisto.com/> video filmukų kūrimo programa internete, tinka 7-10 kl. mokiniams. Nauja technologija leidžia patogiai ir greitai paversti paveikslėlius ir vaizdo įrašus į aukštos kokybės filmukus su Holivudo stiliaus prieskoniu.

Kizoa – <https://www.kizoa.com> galinga šiuolaikiška programa internete, kuria galima kurti filmukus, pristatymus, koliažus, redaguoti nuotraukas ir publikuoti, rekomenduojama 10 klasių mokiniams.

VSDC Free Video Editor – video filmų kūrimo / montavimo programa

https://filmora.wondershare.net/filmora-video-editor.html?gclid=Cj0KCQiAyoeCBhCTARIsAOfpKxgsq2wpcGBcFjtk_PZWhuDNeAydPj2Z7OrLHhvk5oGaEy-w6v1SP34aAuM9EALw_wcB

Kino kūrimas. Trumpametražis vaidybinis filmas „Knygnešio dukra“, sukurtas „Dominyko atostogų“ kino stovykloje, kūrybos vadovas Vytautas V. Landsbergis (10:04)

<https://www.youtube.com/watch?v=bFjb3MtSNF8>

Video kūrimas. Eileraščio vizualizacija (1:11)

<https://www.youtube.com/watch?v=0ylbv1EUNk>

Animacijos kadrų piešimo pamoka (13:35)

<https://www.youtube.com/watch?v=NPrkxj2MyZI>

12 animacijos principų / 12 Principles of Animation (Official Full Series) (24:02)

<https://www.youtube.com/watch?v=uDqjIdI4bF4>

„iMovie“ – video filmukų kūrimo programėlė

<https://www.iklase.lt/pagalba-kuriame-filmukus-su-programele-imovie/>

„Clips“ – Filmukų ir vaizdo klipų kūrimo programėlė, tinkanti tiek teatro, tiek ir kitų dalykų pamokoms, projektams, neformaliojo ugdymo užsiėmimams

<https://www.iklase.lt/kurkite-smagius-vaizdo-klipus-su-nemokama-programele-clips/>

„Sinemateka“ Pateikiami suskaitmeninti ir restauruoti dokumentiniai filmai ir videomeno darbai, saugoti VHS formatu. Nepriklausoma sinemateka – VšĮ „Meno avilys“ projektas“

<http://www.sinemateka.lt/dokumentika?modal=boxInfo>

„Filmoteka szkolna“

Lenkijos kino instituto mokytojų ir studentų švietimo portalas www.filmotekaszkolna.pl yra papildomos medžiagos šaltinis. Tai apžvalgos ir straipsniai apie rekomenduojamus filmus, knygas, straipsniai, sudarantys kontekstą atskiroms temoms, siūlomi klausimai diskusijoms ir scenos analizei.

XX a. pr. nebylus kinas: Čarlis Čaplinas – filmukas „Liūto narvas“ / Charlie Chaplin – The Lion's Cage (3:25)

<https://www.youtube.com/watch?v=79i84xYelZI>

XX a. pr. nebylus kinas: Čarlis Čaplinas – filmukas „Vaikas. Darbas gatvėse“ / Charlie Chaplin – The Kid – Working the Streets (4:46) https://www.youtube.com/watch?v=UY7GovG_w1c

Be nuolat atsinaujinančių skaitmeninių technologijų naudojamosi Microsoft programomis – paprastomis ir parankiomis ugdymui(si) jau tampančiomis IT klasika:

1. Etiudo ar video filmo scenarijus, recenzija, esė, projekto aprašymas – Word programoje.
2. Tinklapių, laikraščių, programėlių, afišų maketavimui – PageMaker programa.
3. Tekstų, nuotraukų, vaizdų skenavimo, perkūrimo, fragmentavimo, komponavimo, fono redagavimo darbams – Photo Editor programa.
4. Kostiumų, grimo, dekoracijų piešimo, eskizavimo, mizanscenų komponavimo, kitiems piešimo darbams – Paint programa.
5. Informacijos apie teatro kūrybą, istoriją ir teoriją paieškos, atrankai ir taikymui – Internet Explorer programa.
6. Vaizdų, fotografijų komponavimui – Imaging programa.
7. Teatro svetainės kūrimo, kūrybinių darbų apie teatrą parengimui ir pristatymui – FrontPage programa.
8. Scenografijos kūrimo, kitiems teatro kūrimo darbams – CorelDraw programa.
9. Skaidrių apie teatrą kūrimui, demonstravimui – PowerPoint programa.

5–10 klasėse rekomenduojama išnaudoti pateiktas video kūrimo programas:

1. Teatro raiškai – realių gyvenimo aplinkybių nufilmavimui kaip medžiagai sceninių aplinkybių suvokimui, vaidmens ir vaidinimo kūrimui, informacijos internete paieškai ir jos panaudojimui, mokantis vaidybos, režisūros, scenarijų kūrimo, scenografijos pritaikymo.
2. Teatro supratimui ir vertinimui – vaidybinių žaidimų ir improvizacijų, vaidybinių scenelių klasėje nufilmavimui, jų nagrinėjimui ir vertinimui, keliant tolesnio ugdymo tikslus.
3. Teatrinį reiškinių ir kontekstų pažinimui – filmų, animacijų, reklaminės medžiagos kūrimui, pateikimui, projektų apie teatrą rengimui ir pristatymui, įtvirtinant teatro ir kino sąvokų vartojimą.

7.1.11. Teatro pratimai, kita medžiaga kūrybinėms teatro raiškos užduotims 5-10 kl.

Scenos kalbos pratybos: Balso stygų masažas ir tarties pratimai (4:04)

<https://www.youtube.com/watch?v=ofKtpeCAZko>

Greitakalbės iššūkis. Artikuliacijos pamoka (12:54)

<https://www.youtube.com/watch?v=jgf6Mmg19jY>

Artikuliacijos pratimas (5:43)

<https://www.youtube.com/watch?v=ZrkIiySSREQ>

Scenos kalbos pratybos: Kaip nepamesti galvos dėl savo kalbos? (3:16)

<https://www.youtube.com/watch?v=3ainks8iehk>

Scenos kalbos pratybos: Kalba ir kvėpavimas (5:10)

<https://www.youtube.com/watch?v=BxvbM8QN-U>

Pantomimos pratimas / Theater Warm-Ups: Pantomime (6:26)

<https://www.youtube.com/watch?v=moN3IX68Pso&t=300s>

Klausantis kūrinio, nupiešti kino kadruotes: „Anykščių šilelis“, Antanas Baranauskas – audio knyga, skaito Inga Valinskienė (28:55)

<https://www.youtube.com/watch?v=LKtAggtiMkY>

Jonas Biliūnas, Kliudžiau – skaito Mantvidas Valančius (3:26) 5-6 kl.

<https://www.youtube.com/watch?v=uns4zZMl2N8>

Apie spektaklį jaunimui „Pagal Jurgį ir kepurė“, Vilniaus teatras „Lėlė“ (0:30)

https://www.youtube.com/watch?v=8_F9yUv4xr0

Rašytojos Vilės Vėl (Vilijos Dailidienės) knygos „Kaip mes išgarsėjome“ pristatymas (10:29)

<https://www.youtube.com/watch?v=XkFxWgaA9qU>

1 LAIDA IMPRO ABC: kas yra

improvizacija? <https://www.youtube.com/watch?v=HbEKFSZAGF8&t=125s>

2 LAIDA IMPRO ABC: Pagrindiniai improvizacijos principai

<https://www.youtube.com/watch?v=IFFxHCNJKNY&t=45s>

3 LAIDA IMPRO ABC: Kaip improvizuoti praktiškai?

<https://www.youtube.com/watch?v=WfUhONJXV7E&t=276s>

4 LAIDA IMPRO ABC: Kaip nugalėti baimę improvizuoti?

<https://www.youtube.com/watch?v=U25aTj5uitI&t=347s>

5 LAIDA IMPRO ABC: Kaip improvizacija padeda keisti gyvenimą?

https://www.youtube.com/watch?v=vWYEM_W-uOY

6 LAIDA IMPRO ABC: Atsakymai į klausimus

<https://www.youtube.com/watch?v=QnN408jL8jw>

Pagauk kampą | Muzikinis žaidimas „Mano batai buvo du“:

https://www.youtube.com/watch?v=tJQZ8IuW_8E&fbclid=IwAR05n4BkbnqZCoBWoM0YG5zglG0ZHNqYPueHgc2jE2q7ksgTXjVp_sy3BzQ

Improvizacija be tariamų tam tikrų raidžių. Iš pradžių mokiniams pasiūloma pažiūrėti aktorių trupės „Kitas kampas“ improvizacijos:

https://www.youtube.com/results?search_query=kitas+kampas+improvizacija

Po to mokiniai gali atlikti tekstines improvizacijas duota tema, netardami tam tikrų raidžių. Ši improvizacija ugdo atidumą, lavina kalbos padargus.

Teatro pratimas „Aukštyn – žemyn“ / Theatre Game #7 – „Heads Up, Heads Down“

Jei dviejų žaidėjų žvilgsniai susitinka, jie pasitraukia iš rato (1:50)

<https://www.youtube.com/watch?v=pGE2PZPqkyU>

Teatro žaidimas – „Spageti“ / Theatre Game #2 – „Spaghetti“.

Žodis „spageti“ tariamas vis su kita potekste, kurią padiktuoja mokytojas (3:16)

<https://www.youtube.com/watch?v=x4J487QtUIM>

Teatro žaidimas „Veiksmo pavadinimai“ / Theatre Game #1 – „Action Names“ (2:31)

<https://www.youtube.com/watch?v=PYbXdJEZhBA>

Teatro pratimas dėmesiui ir susikaupimui „Vienas šuo, dvi kojos, karr!“ / Theatre Game #17 – „One Duck, Two Legs, Quack!“

Visi sako po vieną žodį, didindami skaičius po vieną skaitmenį. Mokytojas, būdamas mokinių rato viduryje, rodo kuris mokinys po ko sako („Du šunys, trys kojos, karr!“; „Trys šunys, keturios kojos, karr!“ ir t.t.) (1:56)

<https://www.youtube.com/watch?v=EhJdZSfr2I4>

Teatro pratimas partnerių pajautai stiprinti – „Grupinis pasivaikščiojimas“ / Theatre Game #39 – „Group Walk“.

Visi susėdę ant grindų. Mokytojas paaiškina, kad jie turės jausti kitus ir visa grupė nekalbėdami turi kartu pakilti nuo grindų, eiti, pradėti bėgti, vėl eiti ir atsisėsti (2:44)

<https://www.youtube.com/watch?v=6kiVpliBftA>

Teatro pratimas „Valdančios rankos“ / Theatre Game #26 – „Hands of power“

Vienas iš poros „valdo“ delnu, kitas paklūsta. (2:12)

<https://www.youtube.com/watch?v=EG7t7BABQOc>

Teatro žaidimas: užsimerkus visi turi grįžti į liniją už to paties draugo / Theatre Game #37 - Blind Homing Actors. From Drama Menu – Theatre Games In Three Courses (1:51)

https://www.youtube.com/watch?v=fQ2pU_oanFA

7.1.11.1. Teatro reiškinių ir kontekstų pažinimas 7-10 kl.

Lietuvoje lankėsi kurčiųjų teatro trupė iš Amerikos (9:10)

<https://www.youtube.com/watch?v=zz5Vj2-tjzI>

Vilniaus kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų reabilitacijos centro liaudies teatro „Mimika“ spektaklis Marcelijaus Martinaičio „Žemės dukra“, 2018 m. rež. Titas Varnas (32:24)

<https://www.youtube.com/watch?v=PcFFdAHotO8&t=24s>

Kauno kurčiųjų jaunimo organizacijos tarptautinė teatro stovykla „Silent play“ (4:56)

https://www.youtube.com/watch?v=pDi0M_shIE

Teatras akliesiems / Mexico's "Theatre for the Blind" gives audience new perspective (7-8, 9-10 ir I–II gimn. kl.)

<https://www.youtube.com/watch?v=FKf4qQMkniI>

Klaipėdos dramos teatre – kitoks spektaklis akliesiems (4:28) (9-10 kl.)

<https://www.youtube.com/watch?v=SyBM933FZPk>

Klaipėdos dramos teatro premjeros „Tinklas“ repeticija (5:22) (7-8, 9-10 I–II gimn. kl.)

<https://www.youtube.com/watch?v=eosQqhQSoXs>

Interviu apie Neįgaliųjų Naujo teatro spektaklį „ALTER EGO“ (3-52)

<https://www.youtube.com/watch?v=LWPCYK7lCTQ>

Pantomima / Carlos Martinez – The Rose (Pantomime) (5-6, 7-8. 9-10 I–II gimn. kl.) (4:31)

https://www.youtube.com/watch?v=nG7nXhS_Iq8

Straipsnis „Mimikos“ teatro aktoriai mane vis dar moko gestų kalbos (9-10 I–II gimn. kl.)

<https://www.biciulyste.lt/lt/kaip-as-pazinau-negalia/2151-mimikos-teatro-aktoriai-mane-vis-dar-moko-gestu-kalbos>

Gestų kalba pristatomos dvi Kurčiųjų teatro „Mimika“ pelnytos nominacijos festivalyje „Tegyvuoja teatras“ Alytuje, 2013 (0:58) (9-10 kl.)

<https://www.youtube.com/watch?v=iMs4ojZpZa0>

Straipsnis „Vakarų ir Rytų gyventojai skirtingai supranta mimiką“ – tyrimui skirta medžiaga (9-10 I–II gimn. kl.)

http://www.technologijos.lt/n/mokslas/zmogus_ir_medicina/straipsnis-8697/view

A.Armonas kalbina dailininkę, scenografę, Sofiją Kanaverskytę. „Pokalbis su Sofija Kanaverskytę“ (28:54) <https://www.youtube.com/watch?v=PGU8ooqmd3c>

Liaudies teatras, vaidinimas „Ženteliai“, 2018 m., Radviliškio kultūros namai (31:26)

<https://www.youtube.com/watch?v=7K-mhMHse1c>

Teatrų festivalis, Klaipėdos muzikinio spektaklio Paryžiaus katedra (20:37)

<https://www.youtube.com/watch?v=A0cX4Kfem8Y>

Anželikos Cholinės spektaklio „Vyrai ir moterys repetacijos akimirka (4:54)

<https://www.youtube.com/watch?v=KkldUzndT1g>

Tarpdalykinei Integracijai / Muzika – Teatras – Informacinės technologijos /

Blue Man Group – Nau Shorts (23:19): https://www.youtube.com/watch?v=pHl_EXK_9n0

Vertikalaus šokio spektaklis „Kalbantis bokštas“ ant teatro pastato sienos (nuo 12:15 minutės iki 28:40) <https://www.youtube.com/watch?v=5QJ1pLTQUns>

Salomėja Nėris "Septyni gyvenimo puslapiai" (1986) Lietuvos valstybinės konservatorijos (dabar LMTA) XXVII laidos diplominio spektaklio, pagal Salomėjos Nėries (1904-1945) poeziją, fragmentai. Įrašyta LTV studijoje 1986 m https://www.youtube.com/watch?v=2Xjwm_2aQ74

„Greitis mano dievas“ – diplominis režisieriaus R. Banionio trumpo metražo vaidybinis filmas, laimėjęs SVKI festivalyje pagrindinį prizą. Scenarijaus autorius R. Banionis, operatorius A. Mikutėnas. Režisierius: Raimundas Banionis, 1979 m. (27:02)

https://www.youtube.com/watch?v=QYZ_jiGm3v8&t=20s

Šokio spektaklis „Prisilietimas“ socialiniame meno projekte „Šokio laboratorija“ (profesionalūs šokėjai, negalią turintys asmenys ir jaunimas; projektas siekia skatinti bendradarbiavimą tarp socialinės atskirties grupių ir profesionalių menininkų) (29:05)

<https://www.youtube.com/watch?v=oNdV9lAMvJ8>

7.2. Teatro pamokų, naudojant skaitmenines technologijas pagrindiniame ugdyme, pavyzdžiai

Skaitmeninių technologijų įrankiai, priemonės padeda abiem pusėms (mokytojui ir mokiniui) rasti reikiamą informaciją, kurti ir atlikti įvairias užduotis, analizuoti, sisteminti, apdoroti medžiagą, ugdantis bendrųjų ir dalykinių kompetencijų.

7.2.1. Scenos kalbos pamoka artikuliacijai lavinti – Teatro raiška (A1) 5 kl.

Tema: Scenos kalba. Greitakalbės ir švariakalbės

Peržiūros tikslas: Suvokti lietuvių kalbos unikalumą, reflektuoti save kaip gebantį ir galintį išmokyti taisyklingai lietuviškai kalbėti bei artikuluoti

Kūrybinė užduotis:

1. Peržiūrėti žmonių, kurių gimtoji kalba ne lietuvių, bandymus pasakyti lietuviškas greitakalbes.
<https://www.youtube.com/watch?v=pOBEYJotuAQ>
2. Perskaityti garsiai čia pateiktas greitakalbes ir švariakalbes
3. Išmokyti mintinai greit pasakyti penkias pasirinktas greitakalbes. Paprašyti savo tėvų (globėjų) išklausti kaip išmokote greitakalbes (nuotolinėje pamokoje).
4. Reflektuoti pasidalinant savo įspūdžiais su kitais grupės dalyviais, teatro mokytoju.
Švariakalbių ir greitakalbių nuorodos: <http://www.rasa-jukneviene.lt/naujienos/lietuvi-liaudies-skaiiuots-ir-greitakalbs>
<https://www.zaidziutaip.lt/juokingos-greitakalbes/>

7.2.2. Aštuonių pamokų ciklas „Video filmo kūrimas pasakos tema” – Teatro raiška (A2) 6 kl.

1 pamoka. Pasirenkama pasaka iš audio knygos „Gražiausios lietuvių liaudies pasakos“:

<https://www.youtube.com/watch?v=3ubCrJI6TyM&t=21s>

Mokiniai nusako pasakos temą, idėją, personažų charakterius ir siekinius.

2 pamoka. Kino scenarijaus kūrimas, bandymai: istorijų sekimas. Mokiniai peržiūri vaizdo įrašą apie kino scenarijaus kūrimą: <https://www.storyboardthat.com/lt/articles/f/kaip-iki-ra%C5%A1ykite-a-scenarijaus>

3 pamoka. Piešiamos kadruotės video filmo pasakos pagrindu: 9-12 kadrų paveikslėliai 3 minučių filmukui.

Pavyzdžiai, kaip piešiamos kadruotės:

https://www.youtube.com/watch?v=tawhw_x4tsQ (0:33)

<https://www.youtube.com/watch?v=NPrkxj2MyZI> (13:35)

4 pamoka. Video filmo scenarijų aptarimas, vaidmenų paskirstymas, repeticijos.

5 pamoka. Repeticijos, naudojant rekvizitą, kostiumą. Muzikos pritaikymas, muzikinių efektų paieška (pvz.: 62 famous sound effects <https://www.youtube.com/watch?v=BpSygUv0qEE>)

6-7 pamokos. Video filmo įžangos kūrimas ir nuoseklus etiudo kadruočių filmavimas. Naudojama video filmukų kūrimo programėlė „iMovie“:

<https://www.iklase.lt/pagalba-kuriame-filmukus-su-programele-imovie/>

8 pamoka. Etiudų pristatymas klasės draugams, naudojant IT.

7.2.3. 2 pamokos – „Klasės vaidinimo programėlės kūrimas“ – Teatrinių reiškinių ir kontekstų pažinimas (C3) 7 kl.

Rekomenduojama mokiniams paaiškinti spektaklio/kito teatro pavyzdžio programėlės sąvoką, kuri mokinių labiau suprantama kaip įsidiegti įvairioms funkcijoms atsisiunčiama kompiuterinė programėlė.

Mokytojas pademonstruoja profesionalaus teatro spektaklių programėlių pavyzdžius:

Programėlių pavyzdžiai:

<http://teatroteka.lt/spectacle/TT-519> , <http://teatroteka.lt/spectacle/TT-525>,
<http://teatroteka.lt/spectacle/TT-529> , <http://teatroteka.lt/spectacle/TT-531>
<http://teatroteka.lt/spectacle/vepla>

Naudodamas Microsoft PowerPoint programą, pristato jos sudedamąsias dalis (vaidinimo pavadinimas, autoriaus pavardė, vaidmenys ir jų atlikėjai, dedikacija ir kt.). Šias dalis mokiniai turės sukurti savo programėlėse.

Tekstų kūrimo laboratorija: programa

http://lietuviu5-6.mkp.emokykla.lt/lt/mo/zinynas/tekstu_kurimo_laboratorija_programa/

Mokiniai, naudodami programą Microsoft Word, sukuria tekstą, jį sumaketuoja naudodami Microsoft PageMaker programą. Naudodami programą Photo Editor įdeda vaizdą iš interneto ir susieja jį su tekstu. Sukurtas programėles mokiniai pateikia klasės draugams ir mokytojui naudodami Microsoft PowerPoint programą. Programėlė gali būti kuriama pasirinktam teatro pavyzdžiui, etiudams.

7.2.4. Pamokų ciklas – „Skirtingų pastatymų apie Mažąjį prinčą stebėjimas, analizė“ Teatro supratimas ir vertinimas (B1-B2-B3) 8 kl.

Tema: teatro priemonių panaudojimas spektaklyje.

Mokiniai stebi dviejų spektaklių to paties literatūros kūrinio tema vaizdo įrašus virtualioje erdvėje, nusako menines priemones, panaudotas juose, palygina rezultata.

Spektaklių pavyzdžiai:

„Mažasis Princas“ – spektaklis pagal Antoine de Saint-Exupéry pasaką, Kauno maisto pramonės ir prekybos mokymo centro meninės raiškos būrelis, 2018 m. (45:44)

<https://www.youtube.com/watch?v=hFse0LLNtG0>

„Mažasis Princas“ – spektaklis pagal Antoine de Saint-Exupéry, teatro studija, „Elementorius“ 1993 m. (56:55)

<https://www.youtube.com/watch?v=CjfHBA-EnQ>

The Little Prince, St. David's School, UK (1:06:08)

<https://www.youtube.com/watch?v=-NtCthcKU2s>

Kūrybinė užduotis: sukurti stebėtų reiškinių „anonsą“ (anotaciją).

7.2.5. Viešoji kalba „Mano mėgstamiausias aktorius/režisierius – Teatro raiškai per teatro reiškinių ir kontekstų pažinimą skirtos pamokos (A3, C3) 7–8 kl.

Tema: Viešosios kalbos „Mano mėgstamiausias aktorius (režisierius)“ parengimas.

Mokiniai renka medžiagą apie pasirinktą aktorį ir jį pristato, naudodami PowerPoint skaidrių programą.

Pagrindžia nuomonę, aktoriaus/režisieriaus kūrybinių darbų poveikio asmeniniam gyvenimui, reikšmės visuomenei aspektu.

Mokomoji medžiaga. Apie viešąją kalbą skaitmeninėje metodinėje priemonėje: Meninio ugdymo metodinė medžiaga. Teatras (IX – XII klasių mokiniams). Viešas kalbėjimas 51-53 p.

http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/ESFproduktai/2011_Meninio_ugdymo_metodine_medziaga_teatras_3.pdf

Viešojo kalbėjimo paslaptys: ekspertės patarimai, kaip atsikratyti baimės (18:31)

<https://www.youtube.com/watch?v=TONzhLMgx2g>

7.2.6. Pamokų ciklas „Spektaklis – kas, kaip ir kodėl?“ – Teatro supratimui ir vertinimui (B1) 9 ir I gimn. kl.

Stebimi spektakliai (mokytojo nurodytos), jų ištraukos virtualioje erdvėje.

Mergaitė, kurios bijojo Dievas. 2020 m. 1 dalis, Klaipėdos dramos teatras, rež. Jonas Vaitkus (1:14:50)

<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/2000101944/gintaras-grajauskas-mergaite-kurios-bijojo-dievas-i-d-rez-jonas-vaitkus>

„Romeo ir Džuljeta“ – Oskaro Koršunovo Teatras, spektaklio ištraukų vaizdo įrašas (6:03)

<https://www.youtube.com/watch?v=V1W1wUxdMjU>

Šiuolaikinis prancūzų teatras: Karkvabalio simfonija – muzikos, judesio, improvizacijų spektaklis, be teksto (1:15:22)

<https://www.youtube.com/watch?v=9X0nn00Rg7Y&fbclid=IwAR3pcKPvSuyEz6mil5lm3yRJlKf4WD62Tp7MIUKcetqaC-Yj99NTVt60V2c>

Mokiniai nusako teatro kūrinio temą, idėją, vertina personažų charakterius, siekinius, konfliktą, scenografijos elementus, pagrindžia savo nuomonę.

7.2.7. Dvi pamokos „Netradicinio teatro“ tema – Teatro reiškinių ir kontekstų pažinimas (C3) 10 kl. Mokiniai stebi netradicinio teatro pavyzdžius, atpažįsta teatro elementus asmeniniame, bendruomenės gyvenime, socialinių tinklų forumuose, juos analizuoja, pagrindžia.

Skaitmeniniai teatro reiškinių pavyzdžiai:

Performansas „Man negana“ apie nepasitenkinimą, norą vis daugiau ir daugiau turėti, apie savęs „pametimą“. Performansu siekiama atkreipti visuomenės dėmesį į vartotojiškumo problemą, aut. Saulė Zokaitytė (4:26)

<https://www.youtube.com/watch?v=U6UbGgkx-Ss>

Judesio ir žodžio sintezė. Radviliškio miesto kultūros centro parengta proginė (skirta Kovo 11-ajai) žodžio ir judesio sintezė „Žemė. Tauta. Kalba" (11:17)

<https://www.youtube.com/watch?v=DVTtAt-P5Jw>

Kūrybinė užduotis: sukurti esė ir (ar) monologą stebėto teatro pavyzdžio tema.

7.2.8. Pamokų ciklas – „Scenografija roko operos pastatymuose“ – Teatro reiškinių ir kontekstų pažinimas (C1) 10 kl.

Tema: Scenografija

Tikslas: susipažinti su scenografijos sprendimo būdais.

Pasiruošimas: teatro mokytojas suranda video įrašų, pasiūlo juos mokiniams peržiūrėti ir parašyti arba papasakoti apie aktorių kostiumus, spektaklio dekoracijas, grimą, apšvietimą.

Klasės darbas. Peržiūrėjus to paties miuziklo tą pačią sceną skirtingų teatrų pastatymuose mokiniams siūloma palyginti, kuo skiriasi scenografija bei pagrindinio personažo – Erodo vaidyba.

JESUS CHRIST SUPERSTAR - COMPLETE - JCS full version HD live 2016 - Salerno Italy.

Žiūrėti nuo 1:09:37 iki 1:12:47. Nuoroda:

<https://www.youtube.com/watch?v=pTct5PkNE2A&t=5274s>

King Herod: Jesus Christ Superstar. Trukmė: 3,18 min. Nuoroda:

<https://www.youtube.com/watch?v=Z9ALiADrJro>

Herod's Song – JCS. Trukmė: 4,05 min. Nuoroda:

<https://www.youtube.com/watch?v=Yi6VFtDKVOg>

King Herod's Song - Broadway | Jesus Christ Superstar. Trukmė: 1,27 min. Nuoroda:

<https://www.youtube.com/watch?v=Xp7ZLr4RqiI>

Herod's Song - Jesus Christ Superstar. Trukmė: 3,42 min. Nuoroda:

<https://www.youtube.com/watch?v=PpzsE8oGDgE>

2AM, herod's song, Musical Jesus Christ supetstar, 뮤지컬 '지저스 크리스트. Trukmė: 3,32 min.

Nuoroda: <https://www.youtube.com/watch?v=zs-Alda9lfc>

Jesus christ superstar - Herods song. Trukmė: 4,37 min. Nuoroda:

<https://www.youtube.com/watch?v=3i3ORAZvQu0>

King Herod's Song - 2000 Film | Jesus Christ Superstar. Trukmė: 3,38 min. Nuoroda:

<https://www.youtube.com/watch?v=BaOfBQ5uw6M>

Mokiniai kuria scenografijos eskizus pasirinktam spektakliui:

a) kostiumą pasirinktam personažui

b) bendrą scenovaizdį

c) dekoracijas pasirinktai scenai

8. Literatūros ir šaltinių sąrašas

1. Adomaitis, Regimantas. Mintys scenos paraštėse, Vilnius: Scena, 2002.
2. Aleknonis, Gintaras. Pakeliui. Režisierius Andrius Oleka-Žilinskas, Vilnius: Scena, 2001.
3. Aleksaitė, Irena. Be grimo. Šelmiški prisiminimai, Vilnius: Tyto Alba, 2005.
4. Anderson Chris, TED talks. Viešasis kalbėjimas, leid. Tyto alba, 2017.
5. Aristotelis, Poetika. Rinktiniai raštai, Vilnius: Mintis, 1990.

6. Artaud, Antoninas. Teatras ir jo antrininkas, Vilnius: Scena, 1999.
7. Balevičiūtė Ramunė ir Marcinkevičiūtė Ramunė, Contemporary Lithuanian Theatre. Names and Performances, Vilnius, leid. „Tyto alba“, 2019.
8. Beckett, Samuel, Teatras, Vilnius: Baltos lankos, 2009.
9. Benjamin, Walter. Meno kūrinys techninio jo reprodukuojamumo epochoje, Nušvitimai, Vilnius: Vaga, 2005.
10. Bielskis, Petras, Lietuvos Klojimo teatras, Klaipėda, Klaipėdos universiteto leid., 1999.
11. Bladykaitė, Vida, Nuoma ir trys kiaušiniai, pjesės vaikams ir suaugusiems, Kaunas, leid. „Pasaulio lietuvių centras“, 2020.
12. Boal, Augusto, Troškimų vaivorykštė, Boalio teatro ir terapijos metodas, Vilnius, leid. „Astėja“, Menų ir mokymo namai, 2014.
13. Boal, Augusto, Engiamųjų teatras, Vilnius, leid. Astėja, Menų ir mokymo namai, 2014.
14. Brook, Peter. Tuščia erdvė, Vilnius: Scena, 1992.
15. Česnulevičiūtė, Petronėlė. Daugiaveidis dramos gyvenimas, Vilnius: LRSL, 1998.
16. Duškinas Donaldas, Retorika vaikams, leid. Vaga, 2020.
17. Duškinas Donaldas, Retorika. Retoterapija, leid. Vaga, 2019.
18. Eimunto Nekrošiaus teatras: pokalbiai, recenzijos, straipsniai, sud. Rasa Vasinauskaitė. Vilnius: KFMI, 2012.
19. Ercmonienė, Rasa, Praktinės režisūros abėcėlė: knyga vaikų dramos būrelio vadovui ir dramos mokytojai, Vilnius: Naujoji Rosma, 2001.
20. Ercmonienė-Varnienė, Rasa, Balsupių sodybos paslaptis, pjesė vaikams ir jaunimui apie knygnešių laikus ir dingusį Nepriklausomybės aktą, Vilnius, Liaudies kultūros centro leid., 2004.
21. Eco, Umberto. Atviras kūrinys. Forma ir neapibrėžtumas šiuolaikinėje poetikoje, Vilnius: Tyto Alba, 2004.
22. Gadamer, Hans-Georg, Grožio aktualumas. Menas kaip žaidimas, simbolis, šventė, Vilnius: Baltos lankos/ALK, 1997.
23. Girdzijauskaitė Audronė, Ibsenas Lietuvos teatro veidrodyje 1918–1998 m., Lietuvos rašytojų sąjungos leid., 2013.
24. Girdzijauskaitė, Audronė. Laiškai žiūrovams, Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2009.
25. Grotowski, Jerzy. Skurdžiojo teatro link (Teatro tekstų biblioteka), Vilnius: Apostrofa/TKIEC, 2011.
26. Hartnoll, Phyllis. Teatras. Trumpa istorija, R. Paknio leidykla, 1998.
27. Jameson, Fredric. Kultūros posūkis. Rinkiniai darbai apie postmodernizmą /1983 – 1998/, Vilnius: LRSL, 2002.
28. Jonas Jurašas, [sudar. A. Girdzijauskaitė], Vilnius: Gervėlė, 1995.
29. Juozo Miltinio repeticijos [parengė J. Glinskis, red. V. Gasiliūnas], Vilnius: Baltos lankos, 1997–1999, 3 kn.
30. Kairaitienė Anelė, Laiko būgnas: pjesės vaikams, leid. Kronta, 2009.
31. Kancevičius Sigitas, Bendruomenė kaip teatras, Eglės leid., 2017.
32. Keleras Julius, 58 sapnai ir kitos vienaveiksmės pjesės, Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2009.
33. Koženiausienė Regina, Retorika. Iškalbos stilistika, leid. Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2001.
34. Landsbergis Vytautas V., Suvaikėjusios pjesės, leid. Dominicus lituanus, 2018.
35. Lehmann, Hans-Thies, Postdraminis teatras, Vilnius: Menų spaustuvė, 2010.
36. Lietuvių teatras 1918 – 1929, Vilnius: Mintis, 1981.

37. Lietuvių teatro istorija, Vilnius: Gervelė: 1 knyga: 1929 – 1935 [sudarytoja A. Girdzijauskaitė], 2000; 2 knyga: 1935 – 1940 [ats. red. I. Aleksaitė], 2002; 3 knyga: 1970 – 1980 [ats. red. I. Aleksaitė], Vilnius: KFMI, 2006; 4 knyga: 1980 – 1990 [ats. red. I. Aleksaitė], Vilnius: KFMI, 2009.
38. Lietuvos teatras. Trumpa istorija, Vilnius: KFMI, 2009.
39. Liuga, Audronis. Laiko sužeistas teatras, Vilnius: Baltos lankos, 2008.
40. Maknys, Vytautas. Lietuvių teatro raidos bruožai, Vilnius: Mintis, 1972-1979, 2 d.
41. Marcinkevičiūtė, Ramunė. Eimuntas Nekrošius: erdvė už žodžių, Vilnius: Scena/Kultūros barai, 2002.
42. Marcinkevičiūtė, Ramunė. Patirčių realizmas. Dalios Tamulevičiūtės kūrybinės biografijos studija, Vilnius: Kultūros barai, 2011.
43. Mareckaitė, Gražina. Romantizmo idėjos lietuvių teatre: nuo XIX iki XX amžiaus, Vilnius: KFMI, 2004.
44. Mejerhold, Vsevolod. Apie teatrą, Vilnius: Apostrofa, 2008.
45. Menininkas ir asmenybė, Irena Aleksaitė, Audronė Girdzijauskaitė, Rita Aleknaitė-Bieliauskienė, Rasa Vasinauskaitė, Gražina Mareckaitė, Dovydas Judelevičius, Helmutas Šabasevičius, Šarūnė Trinkūnaitė; Vilnius: Versus Aureus, 2008.
46. Oginskaitė, Rūta. Jausmų repeticijos. Metai su aktoriumi Vladu Bagdonu, Vilnius: Tyto alba, 2011.
47. OKT: ten būti čia, Vilnius: Vš.Į. „Oskaro Koršunovo teatras“, 2009.
48. Ortega-Gasset, Jose. Mūsų laikų ir kitos esė, Vilnius: Vaga/ALK, 1999, p. 385 – 443.
49. Pagrindinės moderniosios literatūros sąvokos [sud. D. Borchmeyer, V. Žmegač], Vilnius: Tyto Alba, 2000.
50. Postsovietinis Lietuvos teatras: istorija, tapatybė, atmintis / kolektyvinė monografija, Edgaras Klivis, Rasa Vasinauskaitė, Jurgita Staniškytė, Martynas Petrikas, Vilniaus dailės akademijos leid., 2014.
51. Ramanauskaitė-Antanaitienė Dalia, Legendų ir pasakų takais / scenarijai, leid. Lucilijus, 2020.
52. Režisierius Henrikas Vancevičius [sudar. Ramunė Balevičiūtė], Vilnius: Scena, 2004.
53. Sakalauskas, Tomas. Miltonio apologija, Vilnius: Scena, 1999.
54. Skučaitė, Ramutė. Atsiprašau slibinuk / pjesės vaidinti vaikams, leid. Tyto alba, 2012.
55. Staniškytė, Jurgita. Kaitos ženklai: šiuolaikinis Lietuvos teatras tarp modernizmo ir postmodernizmo, Vilnius: Scena, 2008.
56. Šabasevičienė, Daiva. Teatro piligrimas: režisieriaus Jono Vaitkaus kūrybos kontūrai, Vilnius, Krantai, 2007.
57. Šabasevičienė, Daiva. Valentinas Masalskis. Ieškant teatro, Vilnius: Tyto Alba, 2010.
58. Šaltenis, Saulius. Pjesės / Mokinio skaitiniai, leid. Žaltvykslė, 2006.
59. Targamadžė V., Nauckūnaitė Z. SOLO taksonomija kaip mokinių rašinių vertinimo priemonė, Acta Paedagogica Vilnensia, 2009, Nr.22, p. 65–75.
60. Teresevičienė M., Bulajeva T., Čepienė A., Lepaitė D., Zuzevičiūtė V. Studijų programų atnaujinimas: kompetencijų plėtotės ir studijų siekinių vertinimo metodika, Vilnius: VU, 2011.
61. Vasiljevas, Jurijus. Paveikus žodis. Mokykimės kalbėti viešai. Pratimai balsu., Vilnius, leid. „Gal meno“, 2020.
62. Vasinauskaitė, Rasa. Laikinumo teatras. Lietuvių režisūros pokyčiai 1990 – 2001 metais, Vilnius: Lietuvos kultūros tyrimų institutas, 2010.
63. Vasinauskaitė, Rasa, The theatre of Oskaras Koršunovas, Vilnius: Baltos lankos, 2002.

64. Zelčiūtė, Dovilė. Po repeticijos. Pokalbiai apie teatrą, Vilnius: Alma litera, 2011.
65. Zola, Émile. Natūralizmas teatre, Vilnius: Apostrofa, 2008.
66. Wizard, Mantas, Kaip pradanginti dramblių ir kiti nesudėtingi triukai, Vilnius, leid. „Tyto alba“, 2013

www.menofortas.lt (E. Nekrošiaus teatras-studija „Meno fortas“)

www.okt.lt (Oskaro Koršunovo teatras)

www.teatrasutopia.lt (Gintaro Varno teatras „Utopia“)

www.vmt.lt (R. Tumino vad. Vilniaus valstybinis mažasis teatras)

<http://lt.wikipedia.org/wiki/Drama#Istorija>

<http://www.youtube.com/watch?v=7LIYv6iytDY>

<http://www.youtube.com/watch?v=dRyLLTvs00c>

www.menofortas.lt

www.okt.lt

Targamadzė V., Nauckūnaitė Z. SOLO taksonomija kaip mokinių rašinių vertinimo priemonė, prieiga per internetą: http://www.leidykla.vu.lt/fileadmin/Acta_Paedagogica_Vilnensia/22/65-75.pdf

Tereševičienė M., Bulajeva T., Čepienė A., Lepaitė D., Zuzevičiūtė V. Studijų programų atnaujinimas: kompetencijų plėtote ir studijų siekinių vertinimo metodika, prieiga per internetą: http://www4066.vu.lt/Files/File/Studiju%20programu%20atnaujinimas_kompetenciju%20pletotes%20ir%20studiju%20siekinu%20vertinimo%20metodika.pdf

9. Užduočių ar mokinių darbų, iliustruojančių pasiekimų lygius, pavyzdžiai

Daugelyje mokyklų naudojama panaši vertinimo kriterijų aprašo struktūra, kurioje nurodyti: vertinimo tikslas, vertinimo uždaviniai bei taikomi: *Formuojamasis* vertinimas, kuris yra grindžiamas mokinio ir mokytojo bendradarbiavimu, nuolat įvertinant situaciją ir teikiant grįžtamąjį ryšį – stebint, kaip mokiniai elgiasi, bendrauja ir bendradarbiauja, kokių pastangų jiems reikia užduočiai atlikti, tikslui pasiekti; formuojamojo vertinimo strategijos – stebėjimas, klausinėjimas, diskusijos, užduočių analizavimas bei aptarimas ir pan.);

Diagnosticinis vertinimas, kuris taikomas pabaigus temą, kad būtų galima numatyti tolesnio mokymosi galimybes ir suteikti pagalbą įveikiant sunkumus; atsižvelgiant į vertinimo tikslą gali būti taikomi įvairūs diagnostinio vertinimo metodai – praktinės, kūrybinės užduotys, kontroliniai, projektiniai darbai, testai, tačiau per dieną neturėtų būti atliekamas daugiau nei vienas diagnostinis darbas);

Apibendrinamasis (sumuojamasis) vertinimas, kuris taikomas ilgesnio ar trumpesnio ugdymo ciklo – projekto, trimestro, semestro, metų ugdymo programos pabaigoje, kai vertinama mokinio per mokykloje nustatytą ugdymosi laikotarpį padaryta pažanga. Atliekant apibendrinamąjį (sumuojamąjį) vertinimą remiamasi Pagrindinio ugdymo programoje aprašytais mokinių pasiekimų lygių požymiais.

Mokantis neakademinių dalykų faktinės žinios yra mažiau svarbios už psichomotorinius, metakognityvinius, emocinius, asmeninius ir kt. gebėjimus, kuriuos tradiciškai įvertinti nėra paprasta. Pasak „Mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimo tobulinimo rekomendacijų“ (2010) autorių, norint įvertinti gebėjimus, reikia mokėti juos išskaidyti į paprastesnius komponentus ir tuo pat metu stebėti vienokią ar kitokią tam tikro gebėjimo raišką įvairiais aspektais, rekonstruoti visumą. Tuo pačiu vertinimas labiau individualizuojamas, nes mokiniui keliama ne tik bendri visiems, bet ir su jo

konkrečiais gebėjimais susiję ugdymosi tikslai bei užduotys. Kadangi pamokoje keliami ne tik dalyko mokymosi, bet ir bendrųjų kompetencijų ugdymo tikslai, svarbu suderinti tiek veiklas, tiek grįžtamąjį ryšį, įsivertinimą ir vertinimą, su mokiniais aptariant dalyko ir bendrųjų gebėjimų bei nuostatų pažangą. Atlikus mokyklose tyrimą apie vertinimo sunkumus meninio ugdymo procese, prieita prie išvadų, kad reikalinga diagnostinėmis užduotimis grįsta vertinimo sistema-metodika, kuri leistų formalizuoti, labiau pagrįsti bei objektyvizuoti (pvz., raiškos) vertinimo kriterijus. Tiesa, mokymosi eigoje galima taikyti tiek *neformalųjį vertinimą* (pagyrimą, paskatinimą, padėką ir pan.), tiek formuojamąjį, taip pat pasirinkti formaliojo vertinimo pobūdį – pažymius, kaupiamuosius balus, pliusus, „įskaityta“ ir pan.

Raiškos užduočių vertinimo kriterijai turi būti aptariami ir išsiaiškinami kartu su mokiniais, kai kuriuos jie gali patys siūlyti (dažniausiai vertinami veiklos tikslumas, gebėjimai, žinios ir supratimas, minčių originalumas ir kūrybingumas, grupinio ir individualaus darbo rezultatai). Formalizuojant raiškos kaip veiklos vertinimą, atsižvelgiama į keturis formaliojo veiklos vertinimo bruožus: aiškus veiklos tikslas; aiškūs veiklos kriterijai; tinkama aplinka rezultatui parodyti ir įvertinti; nustatoma vertinimo sistema ar skaičiavimo būdas, kuriuo bus įvertintas veiksmas.

Viena iš veiklos vertinimo formų gali būti *rubrikos* kaip aiškių nuorodų, ko tikimasi iš mokinio, ir kriterijų, kaip pasiekti vieną ar kitą tikslą, rinkinys. Rubrikos, kaip ir visos vertinimo formos, grindžiamos nuosekliais veiklos atlikimo kriterijais ir sudaromos atsižvelgiant į mokinių skirtingus gebėjimus (laipsniuojamos). Rubrikos, pasak E. Sakadolskienės, įveda nuoseklumo, padeda mokiniams įsivertinti, o mokytojui – daugiau dėmesio kreipti į mokymąsi, bet ne į galutinį rezultatą. Rubrikos gali būti sukurtos vienai konkrečiai užduočiai. Naudojant rubrikas, galioja 3 principai: abipusis sutarimas tarp mokytojo ir mokinių dėl svarbiausių mokinio [sukurto] produkto savybių; kriterijai skelbiami iš anksto, yra žinomi prieš atliekant veiklą; mokiniai yra įtraukiami, kuriant ir naudojant kriterijus savęs įvertinimui ir vertinant vienas kitą. Vertinimo ir įsivertinimo rubrikos pateikiamos 4 lygiais: slenkstiniu, patenkinamu, pagrindiniu ir aukštesniu.

Pamokų metu vertinama:

- susikaupimas į užduotį, dėmesio koncentracija ir reakcija į garsus, aplinką;
- judesių, gestų koordinacija, gebėjimas išreikšti nuotaiką judesiu ir (ar) gestu;
- natūralus, laisvas elgesys (veikimas) sąlyginėse aplinkybėse, tikėjimas jomis ir reagavimas į įvykį;
- aplinkos, partnerio jautimas, girdėjimas ir matymas, jam adresavimas savo ir priėmimas jo žodžių, veiksmų;
- veiksmų ir reakcijų nuoseklumas, pagrįstumas aplinkybėmis ir įvykiais;
- gebėjimas savarankiškai kurti etiudo aplinkybes, įvykį, pasitelkiant originalias, netikėtas situacijas;
- supratimas ir gebėjimas paaiškinti, ką scenoje veikė, jautė, kodėl taip reagavo – gebėjimas įvardyti (nusakyti) teatrinės raiškos pasiekimus;
- iniciatyvumas, noras ir motyvacija dalyvauti raiškos užsiėmimuose.

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)

Vaidina nesudėtingą etiudą grupėje, skatinamas reaguoja į sutartas aplinkybes, įvykį (A1.1).	Vaidina nesudėtingą etiudą poroje ar grupėje, judesiais arba mimika reaguodamas į sutartas aplinkybes, įvykį (A1.2).	Vaidina nesudėtingą etiudą poroje ir grupėje, mimika ir judesiais reaguodamas į sutartas aplinkybes, įvykį (A1.3).	Vaidina nesudėtingą etiudą vienas, poroje ir grupėje, perteikdamas reakcijas į sutartas aplinkybes bei įvykį mimika, judesiais ir balsu (A1.4).
Kuria trumpą etiudą grupėje, pasiūlo aplinkybę arba įvykį (A2.1).	Kuria nesudėtingą etiudą poroje ir (arba) grupėje, pasiūlo (sugalvoja) vieną, dvi aplinkybes, įvykį (A2.2).	Kuria nesudėtingą etiudą poroje ir grupėje pagal savo pasiūlytas (sugalvotas) aplinkybes, įvykį (A2.3).	Kuria nesudėtingą etiudą vienas, poroje ar grupėje pagal savo sugalvotas aplinkybes, įvykį; siūlo aplinkybes (įvykį) kitiems grupės nariams (A2.4).
Dalyvauja, atlikdamas pasiūlytą užduotį, parodant nesudėtingą grupinį etiudą artimoje aplinkoje, bendraamžiams (A3.1).	Parodo nesudėtingą grupinį etiudą artimoje aplinkoje, bendraamžiams (A3.2).	Parodo nesudėtingą porinį ir grupinį etiudą artimoje aplinkoje, bendraamžiams (A3.3).	Parodo nesudėtingą individualų, porinį ir grupinį etiudą artimoje aplinkoje, bendraamžiams (A3.4).
Atsakydamas į klausimus nusako vieną savo teatrinės raiškos išpūdį, vieną pasiekimą (A4.1).	Atsakydamas į klausimus nusako savo teatrinės raiškos išpūdžius, įvardija vieną arba du pasiekimus (A4.2).	Nusako savo teatrinės raiškos išpūdžius, pasiekimus (A4.3).	Nusako ir išsamiai pakomentuoja savo teatrinės raiškos išpūdžius, pasiekimus (A4.4).

9.1. Kūrybinių užduočių pavyzdžiai 5–6 klasei

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai 5–6 kl.
2 Pamokos	Vaidmens kūrimas– 5 kl. Tema: pojūčių atminties kaita, vertinant įsivaizduojamas veiksmo aplinkybes. Tikslas: sukurti vaidmenį. Uždaviniai: improvizuoti, reaguojant į įvykius, situacijos (aplinkybių), nuotaikos (būsenos) pasikeitimą, derinti savo vaidybą prie partnerių. Metodai: psichofiziniai teatro pratimai, žaidimai, etiudų metodas. Užduoties aprašymas. Vaidybinė užduotis „7K“ (Kas – Kur – Kada – Kodėl – Ką veikia – Kas atsitiko – Kuo viskas baigėsi). Mokiniai vaidina personažus	Pažintinė Kūrybiškumo Komunikavimo	Vaidina pasitelkdamas teatrinės raiškos priemones (A1). Vaidina nedidelės apimties ištisinį veiksmą, derindamas savo vaidybą prie partnerių, improvizuodamas keičiantis

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai 5–6 kl.
	įsivaizduojamose aplinkybėse (pvz. trise miške), vertina tų aplinkybių sąlygas: metų ir paros laiką (pvz. vasarą, temstant), vidinius veiksnius (pvz., nori įrodyti savo drąsą, siekia surasti x slėptuvę), aplinkos veiksnius (lyja, kanda uodai), įvykius (pvz. pasiklydo, išsikrovė telefonas, išsinarino koją). Pasitelkia sąlygas „jeigu aš būčiau tas ir tas, veikčiau ten ir ten, atsitikus tam ir tam įvykiui, elgčiausi taip ir taip“. Kreipiamas dėmesys į aplinkybių vertinimą, organišką (natūralias) reakcijas (reaguojant į partnerį, įvykius), dėmesio koncentraciją, vaidinamo personažo charakterį ir siekinius ištisiniame etiudo veiksmo. Aukštesnis pasiekimas – laisvai veikia ir improvizuoja vienas, poroje ir grupėje pa(s)rinkto kūrinio aplinkybėse; atsižvelgia į partnerį (-us), vaidinamo personažo charakterį ir siekinius, situacijų kaitą; valdo balso ir kūno raišką, naudojami pojūčių atmintimi. Papildomos užduotys. Prieš vykdant užduotį atliekami pojūčių atminties pratimai (pvz., klausai – prisiminti lietaus garsus, uodų zyzimą; regai – pamatyti savo vaizduotėje ąžuolą ir po juo užkastą lobių skrynį; skoniui – įsivaizduoti, kad pjauni citriną ir kramtai griežinėlių; uoslei – atskirti gvazdikėlių, cinamono, obuolio, pomidoro kvapą (atneša mokytojas ar paskirtas mokiny); lytėjimui – užsimerkus, liečiant ranka identifikuoti kuprinėje sudėtus daiktus).		aplinkybėms (A1.3).
4 Pamokos	Vaidmens kūrimas – 6 kl. Tema: kūno ir balso raiška. Tikslas: sukurti personifikuotą vaidmenį. Uždaviniai: savarankiškai improvizuoti pasirinktą ar sugalvotą situaciją; vaidinant pasitelkti ne tik kūno bei balso, individualius muzikavimo ar dainavimo gebėjimus, bet išbandyti ir kitas teatrinės raiškos bei kūrybos priemones – sukurti muzikos fonogramą, panaudoti rekvizitą, skaitmenines vizualizacijos priemones. Metodai: psichofiziniai pratimai,	Pažinimo Kūrybiškumo Komunikavimo Skaitmeninė	Vaidina nedidelės apimties ištisinį veiksmą derindamas savo vaidybą prie partnerių; laisvai improvizuoja elgesį, pojūčius bei reakcijas keičiantis

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai 5–6 kl.
	improvizacijos ir etiudų kūrimo metodai. Užduoties aprašymas. Pravedamas apšilimas, naudojant pratimus vaizduotės, kūno ir emocinės raiškos ugdymuisi: 1. Sekama istorija „Saturno žiedas“ (mokiniai sėdi ratu, pasakoja, pratęsdami draugo mintį a) po vieną žodį; b) po sakinį; c) tol, kol mokytojas sustabdo ir perduoda eilę kitam). 2. Plastinis-muzikinis diktantas „Vanduo nežinomoje planetoje“ (mokytojas įjungia muziką ir paprašo mokinių reaguoti kūno ir emocijų raiška į jo pasakytas veiksmo palinkynes bei įvykius, pvz. „Pabundate šalia ugnikalnio kraterio...Pradedate lyti karštas lietus...Brendate per tirštą lyg kisielius upelį... Prieinate prie mėlyno akmens... Ant jo guli vokas su užrašytu jūsų vardu...“) Mokiniai supažindinami su lietuvių sakmėmis apie Saulę, Vėją ir Žmogų, kitomis. Kuriami personažai sakmių pagrindu, improvizuojama. Kuria etiudus grupėse Saulės sistemos ir (ar) stichijų tema, pasiskirsto vaidmenimis: Žemė, Saulė, Mėnulis (jo fazės), Saturnas, Neptūnas, Marsas, kt. planetos ir (ar) vėjas, vanduo, ugnis, audra, lietus, kt. stichijos. Stengiamasi kūno ir balso raiška atskleisti objekto judėjimą, galimus garsus. Mokiniams pasiūloma naudoti rekvizitą, muziką, triukšmus, galinčius padėti kurti vaidmenį. Mokiniai skatinami fantazuoti, laisvai improvizuoti, derinant savo vaidybą prie partnerių. Papildoma medžiaga. Lietuvių sakmių knygos nuoroda (skaitmeninta iš kn. „Sužeistas Vėjas“, Vilnius, Vyturys, 1987):file:///C:/Users/RASA/Downloads/Suzeistas_vejas.pdf, „Milijardas metų per 40 sekundžių“ – vaizdo įrašas atskleidžia, kaip keitėsi Žemės planeta, gali padėti mokiniams teatro pamokoje kurti ir vaidinti stichijas, kosmoso herojus, alegorinius personažus. https://www.15min.lt/projektas/15min-mokykla		aplinkybėms (A1.4).

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai 5–6 kl.
2 Pamokos	Etiudo kūrimas – 5 kl. Tema: klimato atšilimas. Tikslas: sukurti etiudą. Uždaviniai: sukurti scenarijų teatriniam etiudui klimato atšilimo tema, pasirinkti teatrinės raiškos priemonės – scenovaizdžio, kostiumo detales, muziką, režisuoti grupėje etiudą, atlikti vaidmenis. Metodas: teatrinis etiudas. Užduoties aprašymas. Mokytojas supažindina mokinius su: a) klimato atšilimo poveikiu augalams ir gyvūnams; b) su teatrinės kūrybos ypatumais; mokiniai skatinami pasirinkti tokias verbalines ir neverbalines, taip pat audiovizualines priemones, kurios papildytų (praturtintų) etiudu norimą pasakyti žinutę, padėtų kurti etiudo ir (ar) dramatinio epizodo prasmę. Mokiniai kuria (rašo) scenarijus 3-5 minučių trukmės etiudui, laikydamiesi struktūros: pradžios, įvykio ir pabaigos. Numato vaidmenų atlikėjus, dekoracijas, rekvizitą, muzikos (triukšmų) panaudojimą, kostiumų detales. Scenarijai skaitomi, aptariami. Mokiniai, pageidaujantys režisuoti, renkasi sau aktorius. Režisieriai repetuoja su savo aktoriais, sukuria scenovaizdį iš turimų priemonių (baldai, daiktai, kt.), pristato etiudus klasei. Tema gali būti praplėsta, pasiūlant rinktis ir ekologinio transporto temą (pvz. dviračius).	Pažintinė Kūrybiškumo Komunikavimo Pilietiškumo	Kuria vaidybinį etiudą pasirinkdamas teatrinės raiškos priemones (A2). Komponuoja nedidelės apimties ištisinio veiksmo dramaturgiją pagal pasirinktą temą (kūrinį) ir pasirenka teatrinės raiškos priemones (pvz., scenografijos, kostiumo detales, muziką) (A2.3).
2 Pamokos	Etiudo kūrimas – 6 kl. Tema: žanro samprata ir raiška etiudo kūrimo procese. Tikslas: sukurti etiudą. Uždaviniai: susipažinti su žanro samprata; sukurti etiudą duota tema, tą pačią situaciją suvaidinti skirtingais žanrais: komedija, tragedija, drama, miuziklu, baletu, trileriu, siaubo istorija, varijuoti žanrus. Metodas: teatrinis etiudas. Užduoties aprašymas. Išklausoma pasaka: „Devyniabolė" (5:18), nuoroda: https://www.youtube.com/watch?v=29lk3Pic9h4	Pažintinė Kūrybiškumo Komunikavimo Skaitmeninė	Komponuoja nedidelės apimties ištisinio veiksmo dramaturgiją pagal pasirinktą temą (kūrinį), atsirenka ir taiko tinkamiausias teatrinės raiškos

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai 5–6 kl.
	Mokiniai paskirstomi grupelėmis, kuria scenarijų pasakos pagrindu. Burtų keliu paskirstomi žanrai. Mokiniai kuria etiudus, fiksuodami temą, idėją, veikėjus, nusakydami trumpą jų charakteristiką, siužeto liniją, įvykius ir kaip personažai reaguoja į įvykius. Numatomos teatrinės priemonės etiudui: scenografijos elementai, aktorius vaidybos technika. Grupelės repetuoja ir pristato etiudus klasės draugams. Aptariamoms tinkamiausiai panaudotos raiškos priemonės. Auštesnis pasiekimas: nusakoma idėja – vardan ko kuriamas etiudas, kokią žinią norima perduoti žiūrovams, iš kokių teatrinių elementų galima atpažinti teatrinio kūrinio žanrą (kūno raiška, balso ypatybės, kostiumai, garso (vaizdo) efektai, kt.).		priemonės (A2.4).
2 Pamokos	Kūrybinės raiškos pristatymas – 5-6 kl. Tema: klasės etiudų spektaklio pristatymas Tikslas: pristatyti raiškos rezultatus. Uždaviniai: sukurti programėlę, dalyvauti kūrybinio proceso baigiamajame etape, atlikti pasirinktą spektaklio pristatymo funkciją (režisierius, vedėjas, scenografas, aktorius, kt.) Metodai: viešojo kalba, vaidybinė (režisūrinė) veikla. Užduoties aprašymas. Mokiniai mokosi saugiai naudotis virtualiais kūrybos įrankiais, kurdami programėlę, ieškodami informacijos internete. Mokytojas supažindina mokinius, kas yra autorinės teisės ir intelektinė nuosavybė. Mokiniai mokosi atsakingai rinktis suskaitmenintą informaciją. Mokiniai grupėje pasiskirsto funkcijomis ir, kūrybiškai bendradarbiaudami, organizuoja teatrinės veiklos pristatymą klasės, mokyklos, kitos bendruomenės renginyje. Pristatymo veiklos gali būti diferencijuojamos pagal mokinių poreikius – teatro dailininkas atsako už scenografiją, kostiumus, vedėjas – už renginio vedimą / moderavimą, žurnalistas – už apklausą, etc. Pristatymo laikas gali būti	Kūrybiškumo, Komunikavimo Socialinė emocinė ir sveikos gyvensenos Skaitmeninė	Pristato savo teatrinės raiškos rezultatus tradicinėse ir skaitmeninėse erdvėse (A3). Pristato teatrinės raiškos rezultatus klasės, mokyklos bendruomenės aplinkoje (A3). Parodo savo teatrinės raiškos rezultatus ir vaidindamas (režisuodamas) dalyvauja grupės teatrinės raiškos pristatymuose klasės, mokyklos bendruomenės

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai 5–6 kl.
	siejamas su kalendorinėmis ar specifinėmis mokyklos šventėmis.		aplinkoje (A3.4).
2 Pamokos	Teatrinės raidos įsivertinimas – 5–6 kl. Tema: refleksijos užduotis. Tikslas: apmąstyti ir įsivertinti savo kūrybinį procesą. Uždaviniai: įvardinti savo pasiekimus, sėkmes (nesėkmes), išsiskirti tolesnius ugdymosi teatro tikslus. Metodas: refleksijos žaidimas – spalvotų kortelių metodas. Užduoties aprašymas. Mokiniai įsivardija savo bendravimą su partneriais, įvykio vertinimą, scenografijos elementų panaudojimą, muzikinį sprendimą. Nusako kas pavyko ir kas tobulintina. Aptariamos vaidinimo kūrėjų, organizatorių funkcijos po pasirodymų, vaidybinių bandymų, užduočių vykdymo, kas turėtų mokinius ir padėti bei motyvuoti, ir prisiimti asmeninę atsakomybę už bendrą grupės darbą, siekiamus rezultatus. Mokiniais svarbu žinoti, kokio tikslo jie siekė, kas pavyko, kas tobulintina. Rekomenduojamas spalvotų kortelių metodas. Mokytojas paruošia skirtingų spalvų korteles, ant vienos pusės užrašydamas spalvos reikšmę. Mokinys ištraukęs tam tikros spalvos kortelę turi atsakyti į joje pateiktą klausimą. Raudona – ar buvau aktyvus, kuriant etiudą (personažą), ar rodžiau iniciatyvą, siūlydamas temą, idėją, kostiumą, muziką. Komentarai, pavyzdžiai. Žalia – ar gerbiau draugo nuomonę, ar stengiausi prisiderinti prie partnerio vaidindamas personažą, kurdamas etiudą. Komentarai, pavyzdžiai. Mėlyna – ar dirbau susikaupęs, išlaikiau dėmesį, vaidindamas. Komentarai, pavyzdžiai. Geltona – ar pasitikėjau savo vaidyba, tikėjau, kad tai, kaip kuriu personažą, etiudą, yra gerai. Komentarai, pavyzdžiai. Juoda – ar galėčiau save pakritikuoti – ką dariau ne taip, ką turėčiau tobulinti. Balta – ką galėčiau palinkėti kiekvienam iš grupės, su kuriais kartu kūriau etiudą, vaidinau poroje ar	Pažintinė Kūrybiškumo Kultūrinė Pilietiškumo Skaitmeninė	Apmąsto ir įsivertina teatrinės raidos patirtį (A4). Įvardija teatrinės raidos pasiekimus, išsiskirti tolesnius ugdymosi tikslus (A4.3). Apmąsto ir į(si)vardija teatrinės raidos pasiekimus, išsiskirti tolesnius teatrinio ugdymosi tikslus (A4.4).

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai 5–6 kl.
	grupėje. Palinkėjimai. Ruda – kokios pagrindinės etiudo dalys? Konkretus pavyzdys. Violetinė – Kas mane labiausiai sužavėjo ar sudomino teatrinio etiudo kūrimo procese? Konkretūs pavyzdžiai. Pilka – Koks liūdniausias prisiminimas, susijęs su teatro pamoka ir kodėl tai mane liūdina? Oranžinė – Ar svarbus žiūrovas teatre, kodėl? Koks aš esu kaip žiūrovas, kai stebiu draugų vaidybą, spektaklį teatre ar teatralizuotą renginį? Purpurinė – Palinkėjimai sau.		
2 Pamokos	Teatro supratimas ir vertinimas 5–6 kl. Tema: spektaklio stebėjimas ir vertinimas. Tikslas: išmokyti suprasti ir vertinti spektaklio sukūrimo procesą. Uždaviniai: mokytis analizuoti aktorių vaidybą, scenografiją, muzikos panaudojimą spektaklyje. Metodas: stebėjimas, analizė, diskusija. Užduoties aprašymas. Mokiniai stebi spektaklį teatre ar skaitmeninėje erdvėje, apibūdina herojus, nusako teatro kūrinio temą, idėją, panaudotas raiškos priemones, personažų siekinius, vertina, išsako ir pagrindžia savo nuomonę. Įvardija stebėto kūrinio žanrą, palygina su literatūros kūrinio žanru (ar atitinka), vertina žiūrovų reakcijas (jeigu stebima gyvai). Žodžiu arba raštu apibūdina spektaklį pagal požymius: Aktorių vaidybą. Dekoracijos. Kostiumai. Muzika. Žanras. Poveikis žiūrovams. Aptardami savo darbus ar analizuodami matytą spektaklį mokiniai apibūdina aktorių vaidybą, scenografiją, muziką, papasakoja, kaip suprato spektaklį, nurodydami, kas patiko ar nepatiko, kodėl. Mokytojo skatinami mokiniai svarsto spektaklio temą, idėją, jos svarbą ir poveikį sau, bendraamžiams, jos siunčiamą meninę, socialinę ar politinę žinutę.	Kūrybiškumo, Kultūrinė, Komunikavimo, Pažintinė SESG Skaitmeninė	Apibūdina matyto teatrinio pavyzdžio (spektaklio) aktorių vaidybą, scenografiją, muziką (B1.3). Apibūdina ir susieja su istorija (turiniu) matyto teatrinio pavyzdžio (spektaklio) aktorių vaidybą, scenografiją, muziką (B1.4).

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai 5–6 kl.
	Stebimų spektaklių, pastatytų 5-6 klasėje nagrinėjamų kūrinių pagrindu, pavyzdžiai: A.Lindgren „Pepė Ilgakojinė“: https://www.youtube.com/watch?v=9idTKunnaWo&t=4s (Rusų dramos teatras, visas įrašas) (1:23:23) https://www.youtube.com/watch?v=pcimB7ldbpM (Punsko lietuvių vaikų teatras, ištrauka) (7:26) V. V. Landsbergio „Arklio Dominyko meilė“ https://www.youtube.com/watch?v=590vnSS-RyM&t=70s (1:12:28) – Vaikų ir jaunimo teatras „Atžalynas“ (visas įrašas) Analizuodami teatrinę kūrybą mokiniai įsisavina teatrinės raiškos ir kūrybos elementus bei priemones, skatinami diskutuoti ir teatrinėmis priemonėmis reflektuoti socialinės tikrovės klausimus.		
3 pamokos	Stebėto teatrinio pavyzdžio interpretavimas 5 kl. Tema: teatrinio pavyzdžio interpretacija. Tikslas: išmokti interpretuoti teatrinį kūrinį. Uždaviniai: stebėti teatrinį kūrinį, jį analizuoti, interpretuoti temą, idėją. Metodai: stebėjimas, analizė, diskusija, interpretacija žodžiu (raštu). Užduoties aprašymas. Mokytojas paaiškina mokiniams interpretacijos reikšmę. Interpretacija (lot. inteipretatio – aiškinimas): 1. ko nors, pvz. meno kūrinio (spektaklio) prasmės aiškinimas, atskleidimas, komentavimas; spektaklio, filmo interpretacija siekiama atskleisti savitą kūrinio prasmę, kuri atsiveria tik tada, kai žiūrovas įsijaučia, įsigilina į kūrinį ir suteikia jam tam tikros prasmės – jį interpretuoja. 2. muzikos, teatro kūrinio atlikimo būdas/ praktika, atlikėjo asmeniškasis ir kūrybiškasis kūrinio perteikimas: studijuodamas kūrinį jis sąmoningai ar nesąmoningai modeliuoja jį pagal savo paties idėjas, žinias ir skonį, atkurdamas tekstą atsižvelgia į autoriaus	Kūrybiškumo, Kultūrinė, Komunikavimo, Pažintinė Skaitmeninė	Aptaria matytą teatrinį kūrinį, interpretuoja temą ir idėją (B2). Papasakoja, kaip suprato matytą teatrinį kūrinį (B2.3).

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai 5–6 kl.
	nuorodas, kūrinio sukūrimo kontekstą ir savo meninę nuojautą bei individualias galimybes. Mokiniai stebi spektaklį gyvai arba virtualioje erdvėje, pavyzdžiui: Lewis Carroll „Alisa stebuklų šalyje“, Nacionalinis Kauno dramos teatras, 2018 m., viso spektaklio įrašas (1:13:40) https://www.youtube.com/watch?v=CqjQbMSd7tY Mokiniai aptaria matytą teatrinį kūrinį, išsakydami pačiamui įspūdžius, ką personažai ir įvykiai primena realiame gyvenime, interpretuodami nusako teatro kūrinio temą, idėją, įvardija prasmę(-es). Remdamasis nurodytais kriterijais išskiria matyto teatrinio pavyzdžio aktorių ir režisieriaus darbą, vaizdines ir akustines priemones, susieja jas su tema, prasmėmis. Savarankiškai apibūdina išgyventas ir suvoktas stebėto, savo atlikto ar sukurto vaidmens (etiudo) perteikiamas prasmes ir mokytojo padedamas pagrindžia savo įžvalgas. Diskusijai siūlomi klausimai: Spektaklio siužetas, įvykiai; Aktorių reakcijos į įvykius ir kodėl būtent tokios; Scenovaizdyje naudojamų dekoracijų, spalvų reikšmė; Kaip kostiumai padeda atskleisti personažų charakterį; Ar naudojama muzika papildė personažų charakterius, scenas; Kaip asmeniškai paveikė spektaklis ir kodėl.		
2 pamokos	Stebėto teatrinio pavyzdžio interpretavimas 6 kl. Tema: teatrinio pavyzdžio interpretacija. Tikslas: išmokyti interpretuoti teatrinį kūrinį. Uždaviniai: stebėti teatrinį kūrinį, jį analizuoti, interpretuoti temą, idėją. Metodai:	Pažinimo. Kūrybiškumo. Kultūrinė. Komunikavimo. Skaitmeninė.	Papasakoja, kaip suprato matytą teatrinį kūrinį, pakomentuoja, kodėl taip suprato (B2.4).

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai 5–6 kl.
	stebėjimas, analizė, diskusija, interpretacija žodžiu (raštu). Užduoties aprašymas. Stebimas gyvai ar virtualioje erdvėje teatro pavyzdys, pvz., Klaipėdos valstybinio muzikinio teatro spektaklis. A. Kučinskas. Opera „Bulvinė pasaka" (52:06) https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/38486/a-kucinskas-opera-vaikams-bulvine-pasaka Remdamiesi nurodytais kriterijais, mokiniai įvardija matyto teatrinio pavyzdžio privalumus ir trūkumus, pagrindžia savo nuomonę. Mokytojas primena mokiniams interpretacijos reikšmę. Kūrinys analizuojamas, interpretuojamas. Mokiniai pasakoja, kaip suprato spektaklį, kokias menines raiškos priemones gali įvardyti, kaip personažų charakterius pabrėžia kostiumai, muzika, kokią atmosferą sukuria dekoracijos. Kiekvieną teiginį pakomentuoja, kodėl taip suprato. Diskusijose mokiniai modeliuoja savo pačių idėjas, žinias ir skonį, atkurdami spektaklio tekstą, scenas, įvykius. Mokytojas akcentuoja individualios meninės nuojautos svarbą, paskatindamas mokinius domėtis kūrybos procesu, pasitikėti įgytų žinių prasmingumu vertinant ir interpretuojant teatro kūrinį.		
2 pamokos	Teatro kūrinio vertinimas 5 kl. Tema: Radijo spektaklio vertinimas. Tikslas: išmokti vertinti teatrinį kūrinį. Uždaviniai: mokytis scenos kalbos iš profesionalaus pavyzdžio, išklausti radijo spektaklį, jį analizuoti, vertinti. Metodai: analizė, diskusija, informacijos apdorojimas, vertinimas. Užduoties aprašymas. Mokiniai išklauso radijo spektaklį, analizuoja ir vertina, kaip aktoriai vaidina, artikuliuoja radijo pjesės tekstą, koks jų balso įtaigumas, kokios intonacijos, kokie garsai (triukšmai) papildo		Vertina teatro kūrinį (B3). Aptaria patikusius ir nepatikusius stebėto teatrinio pavyzdžio (kūrinio) bruožus, įvardija jų poveikį sau (B3.3).

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai 5–6 kl.
	veiksmą ir kuria spektaklio atmosferą. Mokiniai išsako savo nuomonę apie radijo vaidinimą, aptaria patikusius ir nepatikusius kūrinio bruožus, įvardija jų poveikį sau, padedami mokytojo pagrindžia savo išvalgas. Radijo spektaklių pavyzdžiai: https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/1012681682/plesikas-hocenplocas-1-dalis https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/1012681683/plesikas-hocenplocas-2-dalis https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/102723828/skiltuvas https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/1013671225/sugrizimas		
2 pamokos	Teatro pavyzdžio vertinimas 6 kl. Tema: Šešėlių spektaklio vertinimas. Tikslas: išmokti vertinti teatrinį kūrinį. Uždaviniai: pažinti šešėlių teatro specifiką, stebėti šešėlių teatro kūrinį, jį analizuoti, vertinti. Metodai: analizė, diskusija, informacijos apdorojimas, vertinimas. Užduoties aprašymas. Stebimas gyvai arba virtualioje erdvėje šešėlių teatro spektaklis. Išskiriami spektaklyje veikę personažai, apibūdinamas siužetas, šešėlių kūrimui naudojamos priemonės, išsakoma, kas patiko (nepatiko), įvardijamas poveikis sau. Pavyzdžiai: Šeštos klasės šešėlių spektaklis, pagal Astridos Lindgren apsakymus, Vilniaus Valdorfo Žalioji mokykla, 2019 m.: 1. Gyvas padaras luošiui Kaliui; 2. Smolando bulių kautynės (7:00) 3. Princesė, kuri nenorėjo žaisti (13:10); 4. Sesė ir broliukas (19:03) 5. Trumpas pasakojimas apie Samelagustą (24:45); 6. Vieną gegužės naktį (31:13)	Komunikavimo Kūrybiškumo Pažintinė Skaitmeninė	Išskiria ir aptaria patikusius ir nepatikusius stebėto teatrinio pavyzdžio (kūrinio) bruožus, pakomentuoja jų poveikį sau (B3.4).

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai 5–6 kl.
	https://www.youtube.com/watch?v=nj8XGtd8-7M Mokomoji medžiaga: LRT pamokėlės: Šešėlių teatras. kaip sukurti šešėlius ir valdyti pačiam (15:02) https://www.youtube.com/watch?v=JI-5RqmZYgM		
4 pamokos	Teatrinį reiškinių ir kontekstų pažinimas: Forumo teatras 5-6 kl. Mokiniai supažindinami su Forumo teatro formomis. Mokytojas pasiūlo suvaidinti situaciją: mergaitė pabėgo iš pamokų, sėdi ant suoliuko parke, prieina benamis, renkantis butelius, jiedu kalbasi apie apie mokyklą, benamiui nuėjus, mergaitė nori grįžti į pamokas, bet nedrįsta. Po šios suvaidintos situacijos aktoriai – personažai turi papasakoti, kodėl jie taip elgiasi, kas kitaip gali nutikti šioje situacijoje. Juos keičia kiti aktoriai, sukuriamos kitos pabaigos. Mokiniai grupelėse kuria vaidybines socialinio teatro (Forumo teatro) situacijas. Jas vaidina, mokytojas – „džokeris“, kuris vadovauja situacijų eigai ir nurodo, kas pakeis vaidinančius scenoje. Aukštesnis pasiekimas – mokinys tampa vadovu „džokeriu“ ir praveda vieną Forumo teatro situaciją. Mokiniai reflektuoja suvaidintas situacijas, aptaria problemas, kurias būtų galima suvaidinti Forumo teatre. Aptiriamos gyvenimiškos situacijos, konfliktai, kurie bandomi spręsti Forumo teatro pagalba. Siūlomos temos: naujokas migrantas; šiukšlintojai; internetiniai draugai; priklausomybė nuo telefono; kiemo istorija ir kt. Mokomoji medžiaga: Forumo teatro O2 situacija lietuvių kalba, 6 min.:	Pažintinė Kūrybiškumo Komunikavimo Kultūrinė Skaitmeninė	Tyrinėja teatrinį reiškinius (C1). Pagal pateiktus pavyzdžius atskiria tradicines ir netradicines teatro formas, teatralizuotus renginius, jų žiūrovus (C1.3). Pagal pateiktus pavyzdžius atskiria ir apibūdina tradicines ir netradicines teatro formas, teatralizuotus renginius, jų žiūrovus (C1.4).

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai 5–6 kl.
	http://www.youtube.com/watch?v=Vn6vuhSvA1k Forumo teatro metodika http://www.forumoteatras.lt/metodika/issamia-i-apie-forumo-teatra-342.htm An Example of Forum Theatre http://www.youtube.com/watch?v=NbYx01re-ec Skatinant mokinius domėtis teatro menu, rekomenduotini mokinių savarankiškai (su tėvais) matytų spektaklių, renginių aptarimai. Mokytojas savo nuožiūra gali parinkti ir kartu su vaikais pasižiūrėti spektaklio, profesionalių aktorių vedamos kūrybinės pamokos vaizdo įrašą, aptarti jį ir palyginti su anksčiau matytais darbais. Rekomenduotini ne tik dramos, bet ir kitų rūšių – operos, baleto, miuziklo, lėlių teatro – spektakliai, kuriuos atsispindėtų teatrinės kūrybos daugiasluoksniškumas. Taip pat, renkantis spektaklius ar vaizdo įrašus, atkreiptinas dėmesys į galimybę palyginti tradicinę (klasikinę) ir netradicinę teatro formą, profesionalaus ir neprofesionalaus (mėgėjų, liaudies teatro, supažindinant mokinius su liaudies teatro istorija) spektaklio, teatralizuoto renginio bruožus. Rekomenduojama sukurti kino scenarijų mokytojo pasiūlyta tema. Tai 9-12 kadruočių piešimas 3 min. video filmukui gamtos išsaugojimo, atliekų rūšiavimo, kūrybiško atliekų panaudojimo, kt. temomis. Mokiniai mokosi atpažinti teatro elementus kasdienėje veikloje, juos analizuoti, pagrįsti ir pritaikyti teatro raiškai.		
5 pamokos	Viešosios kalbos pamokų ciklas – lietuviškų tradicinių švenčių pristatymas 5–6 kl. Pamokų ciklo pabaigoje mokiniai turi būti parengę viešąją 2 minučių kalbą apie vieną pasirinktą tradicinę lietuvių šventę, jos	Pažintinė Kūrybiškumo Kultūrinė Pilietiškumo	Nagrinėja teatrinės kūrybos kontekstus (C2). Pagal pateiktus pavyzdžius

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai 5–6 kl.
	personažus, naudojamus kostiumus, kaukes ir pan. 1 pamoka. Mokiniai vardija, kokias žino šventes savo mieste/kaime ir kokie teatro elementai jose naudojami. Aptariamos tradicinės lietuvių šventės, nusakomi teatralizacijos elementai. Mokytojas pateikia pavyzdžių – kaip aptartos šventės švenčiamos miestuose, kaimuose, šeimose, kokie yra švenčių atitikmenys užsienyje. Mokiniai paskirstomi (pasiskirsto) apie kokią šventę rengs 2 minučių kalbą. 2-3 pamokos. Mokiniai atlieka scenos kalbos pratimą, kurio metu išmoksta skirti monologą-dialogą-viešąją kalbą. Pratimo aprašymas. Mokiniai paprašomi užsimerkti ir prisiminti kaip ryte kėlėsi ir ruošėsi į mokyklą. Mokytojas paprašo kalbėti esamuoju laiku (suskamba žadintuvas, aš atsikeliu, einu praustis, užkliūnu už katino...). Kai visi pakalba, mokytojas įvardija, kad tai buvo monologai. Tuomet visi suporuojami ir perpasakoja ryto istoriją konkrečiam draugui, kuris yra mokytojo raginamas įsiterpti į pasakojimą, patikslinant detales. Kai poros pakalba, mokytojas įvardija, kad tai buvo dilaogas – kalba skirta konkrečiam asmeniui. Pereinama prie viešosios kalbos – kai kalbama visai klasei, grupei ar miniai žmonių. Mokytojas akcentuoja kalbos aiškumą, įtaigumą, intonavimą, pauzes, kalbos pagyvinimą pavyzdžiais ir pasiūlo kiekvienam pasirinkti temą (sporto žinios, mokyklos teatro naujienos, valgyklos maistas, orai, muzika ir t.t.). 4-5 pamoka. Viešosios kalbos pasirinktos lietuvių tradicinės tema pristatymas. Refleksija, kurios metu aptariami pristatyti pavyzdžiai, diskutuojama apie švenčių bruožus, reikšmę visuomenei (bendruomenei).		nusako profesionalaus ir mėgėjų (liaudies) teatro bruožus (pasitelkiami ir vietos – miesto, regiono teatriniai, etninės kultūros teatralizuoti pavyzdžiai) (C2.3). Nusako profesionalaus ir mėgėjų (liaudies) teatro bruožus, pateikia ir pakomentuoja asmeninius pavyzdžius (pasitelkiami ir vietos – miesto, regiono teatriniai pavyzdžiai) (C2.4).

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai 5–6 kl.
	Mokomoji medžiaga: Lietuvių šventinis kalendorius, VDU, 2014 file:///C:/Users/RASA/Downloads/ISBN9786094670251.pdf Kūčios, Kalėdos, Naujieji Metai, Trijų Karalių eisena, Valstybės atkūrimo diena, Užgavėnės, teatralizuotos Kaziuko eitynės, Nepriklausomybės atkūrimo diena, Verbų sekmadienis, Velykos, Motinos diena, Tėvo diena, Joninės (Rasos), Žolinė, Antaninės, Lygiadienio šventės, Mindaugo karūnavimo diena, kt.		
4 pamokos	Forumo teatro situacijų tolerancijos – pakantumo, atsakomybės, pagarbos ugdymuisi scenarijai 5–6 kl. Tema: Forumo teatras Tikslas: suvokti teatro reikšmę tolerancijos ugdymuisi. Uždaviniai: įsivertinti teatro poveikį sau, pasirinkti ir taikyti teatro elementus, siejančius teatro pažinimą su asmeniniais poreikiais. Veiklos aprašymas. Pakantumo scenarijus Forumo teatrui: Veikėjai: Mokinys A, namuose besiruošiantis geografijos olimpiadai; Neprigirdintis kaimynų vaikas B. A turi geografijos olimpiados pasiruošimui tik vieną dieną. Kai pagaliau jis susikaupia darbui, iš kaimynų buto (namo) pasigirsta garsiai leidžiama muzika. A susierzina, tuo labiau, kad jam ši muzika nepatinka. Kaimynystėje gyvena neprigirdintis berniukas B, todėl muzikos klausosi labai garsiai. Matyt jo tėvų nėra namuose, kad jis taip ilgai leidžia muziką visu garsu. A eina prie kaimynų buto, skambina į duris ir reikalauja pritildyti muziką. B neatidaro durų ir nepritildo muzikos. A grįžta piktas namo,	Pažinimo Kultūrinė Kūrybiškumo Komunikavimo Pilietiškumo SESG Skaitmeninė	Susieja teatro pažinimą su asmenine patirtimi, poreikiais ir vertybėmis (C3). Paašškina ir įvertina teatro poveikį, pasirenka ir taiko teatro elementus (C3.4).

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai 5–6 kl.
	jam nesiseka mokytis, jis sviedžia šalin knygas. Atsakomybės scenarijus Forumo teatrui: Jūs su klase einate į teatrą. Prieš spektaklį keli draugai nusiperka traškučių, spragintų kukurūzų, valgo juos ir vaišina kitus. Visų nuotaika pakili. Jūsų laukia įdomus spektaklis. Jūs einate į žiūrovų salę, susirandate savo vietas, sėdatės, laukiate vaidinimo pradžios. Staiga pastebite, kad šalia sėdintis jūsų draugas meta šiukšles ant grindų (arba: prieš spektaklį šalia jūsų sėdintis draugas šiukšlina ant grindų). Mokytojas gali pasiūlyti situacijų sprendinių ir paraginti mokinius sugalvoti savo bei juos suvaidinti, pvz. 1. Jūs paspiriate koja tas šiukšles giliau po kėde, kad niekas nepastebėtų. 2. Jūs pasakote draugui, kad negražu šiukšlinti teatre. 3. Jūs pakeliate šiukšles, kurios mėtosi po jūsų kojomis ir nunešate į šiukšlių dėžę. 4. Jūs pasakote draugui, kad jis surinktų tai, ką numetė ir išmestų arba dėtų kur nori, kad ir į kišenę. 5. Jums gėda sėdėti šalia šiukšlinančio draugo, jūs imate jį ignoruoti ar net persėdate į kitą vietą. 6. Jūs nekreipiate dėmesio į tas šiukšles, nes yra ir daugiau šiukšlinančių teatre žmonių. 7. Jums nerūpi tai, kas po kojomis, nes tai – valytojų darbas. Gali pakakti ir trumpai apibūdintų situacijų, kurias plėtoja patys mokiniai. Pagarbos ir pakantumo scenarijus Forumo teatrui: Jūs atėjote į draugo gimtadienio vakarėlį. Jo tėvai taip pat jame dalyvauja. Jie kalbasi apie muziką. Jūs girdite, kaip jie koneveikia		

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai 5–6 kl.
	šiuolaikinio jaunimo klausomos muzikos stilius. Kaip jūs reaguojate į tai, kad draugo tėvai ignoruoja jūsų klausomą muziką? Kiekviena suvaidinama situacija ir aptariama su visa klase, ieškant geriausio sprendimo, pvz.: aktoriai susėda scenoje (salėje, klasėje) ir žiūrovai (situacijoje nevaadinę klasės draugai) užduoda jiems klausimus apie jų vaidinamų herojų „asmeninį“ gyvenimą, santykius šeimoje, auklėjimą, draugus. Mokytojas paprašo žiūrovų siūlyti situacijų sprendimo būdų. Žiūrovas, pasiūlęs kitokį herojų elgesį vaidinamoje situacijoje, kviečiamas pakeisti aktorių ir pats suvaidinti. Situacija aptariama, veikėjų charakteriai išanalizuojami, numatomi įvairūs situacijos sprendimo variantai, randamas humaniškiausias, siekiama, kad sprendimo pasirinkimas būtų pagrįstas bendražmogiškais vertybėmis.		

9.2. Kūrybinių užduočių pavyzdžiai 7–8 klasei

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai 7–8 kl.
2 pamokos	Vaidmens kūrimas 7–8 kl. Tema: Psichofiziniai teatro pratimai. Tikslas: ugdytis vaidybinius gebėjimus. Uždaviniai: ugdytis susikaupimą, pastabumą, lavinti vaizduotę, scenos kalbą ir kūno kalbą, empatiją. Metodai: psichofiziniai teatro pratimai, improvizacijos. Užduočių aprašymas. 1. Pratimas: „Jeigu“. Mokytojas turėtų pasiruošti trijų rūšių kortelių. Vienose užrašyti personažai (pvz. gydytojas, pasirinkto dalyko mokytoja, , etc.), kitose – veiksmo vieta ir įvykis (pvz. griuvėsiai, randa lagaminą; pakeliui į mokyklą užpuola šuo; palėpėje – širšių lizdas), trečiose – aktorinė kliūtis personažui (labai ilgi nagai; be perstojo čiaudi; netaria raidės p; svaigsta nuo vėjo plaukstomų lapų grožio ir t.t.). Kiekvienas mokinyas ištraukia tris korteles. Galimos	Kūrybiškumo Komunikavimo Pažinimo Skaitmeninė	Vaidina pasitelkdamas teatrinės raiškos priemones (A1). Kuria vaidmenį, atsižvelgdamas į ištisinį veiksmą ir personažo charakterį; tiksliai ir išradingai veikia keičiantis aplinkybėms ir situacijoms (A1.3). Kuria vaidmenį, atsižvelgdamas į ištisinį veiksmą ir personažo charakterį; eksperimentuoja ir improvizuoja

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai 7–8 kl.
	spontaniškos mono improvizacijos, porinės, leidžiant pasiruošti ir kt. Mokytojas pasako pagrindinę taisyklę: prieš vaidindami paklauskite saves: jeigu aš būčiau gydytojas, jeigu atsidurčiau griuvėsiuose ir svaigčiau nuo vėjo plaukstomų lapų grožio – ką daryčiau, kaip turėčiau išteisinti savo buvimą tose aplinkybėse. 2. Atgyjantys personažai. Mokytojas pateikia atvirukų, paveikslėlių iš žurnalų, kuriuose yra žmonių ar gyvūnų, daiktų (personifikacijai). Mokiniai porose kuria situacijas – priešistores, kuriose atgyja matyti personažai, stengiasi tiksliai veikti įsivaizduojamose aplinkybėse ir pasiekti matytą atviruke vaizdą. Kitas variantas – kuriama matyto vaizdo poistorė. 3. Darbas grupėse. Grupės sugalvoja personažus kitai grupei (pirma antrai, paskutinė – pirmai), visi tariasi 5-10 minučių ir vaidina etiudą, kuriame visi personažai turi veikti vietoje siužetinėje linijoje, reaguoti į sutartą etiudo įvykį. 4. Teatro pratimas dėmesiui ir susikaupimui „Vienas šuo, dvi kojos, karr!“: Visi stovi ratu ir sako po vieną žodį, didindami skaičius po vieną skaitmenį. Mokytojas, būdamas mokinių rato viduryje, rodo kuris mokinis po ko sako („Du šunys, trys kojos, karr!“; „Trys šunys, keturios kojos, karr!“ ir t.t.; žr. šio pratimo nuorodą) Psichofiziniai teatro pratimai – universalus ugdymo metodas, ugdantis tiek jaunąjį teatro atlikėją, tiek visapusiškai kūrybingą asmenybę. Lavindami kūną ir balsą, vaizduotę ir empatiją, mokymiesi reikšti mintis ir jausmus, išgyvendami bendras emocijas ir įveikdami bendrus iššūkius, mokiniai žengia ne tik supančios aplinkos, tikrovės ar fantazijų pasaulio supratimo, bet ir savirealizacijos, savistabos, savirefleksijos link. Papildoma medžiaga pamokoms:		veikdamas keičiantis aplinkybėms, situacijoms (A1.4).

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai 7–8 kl.
	LAIDA IMPRO ABC: Pagrindiniai improvizacijos principai https://www.youtube.com/watch?v=lFFxHCNJKNY&t=45s LAIDA IMPRO ABC: Kaip improvizuoti praktiškai? https://www.youtube.com/watch?v=WfUhONJXV7E&t=276s Theatre Game #17 – „One Duck, Two Legs, Quack!“ https://www.youtube.com/watch?v=EhJdZSfr2I4		
2 pamokos	Etiudo kūrimas – 8 kl. Tema – Patyčios. Tikslas – ugdytis pakantumą, pagarbos jausmą per vaidybą ir režisūrą. Uždaviniai – kurti scenarijų, režisuoti, atlikti vaidmenis, vertinti įvykius, reflektuoti kūrybinį procesą.	Kūrybiškumo Komunikavimo Skaitmeninė	Igyvendina teatrinį sumanymą pagal sutartą temą, kūrinių; eksperimentuoja paskirstydamas vaidmenis, pasirinkdamas ir išradingai panaudodamas natūralias ir skaitmenines garso (vaizdo) priemones (A2.4).
2 pamokos	Metodai: diskusija, scenarijaus kūrimas, etiudų metodas. Veiklos aprašymas. Mokytojas pateikia pavyzdžių apie psichologinį smurtą, nepakantumą kitoniškumui, kt. Mokiniai diskutuoja socialines situacijas patyčių tema, padedami mokytojo irenka aktualiausias/įdomiausias ir kuria scenarijus jų pagrindu. Patys pasiskirsto vaidmenis, parenka reikiamas garso, vizualizacijos priemones ir įgyvendina etiudo sumanymą. Dialogų scenarijuje rašyti nepatariama, kad personažai galėtų improvizuoti sutarta tema. Siūloma prieš režisuojant etiudą, pasiskirstyti etiudo pastatymo funkcijas: kas bus atsakingas už dekoracijas, kas už muziką, kas nurodys aktoriams jų mizanscenų vietas ir kt. Etiudų kūrimo procese mokinys ugdosi praktiškai visas kompetencijas, nes etiudų metodas leidžia perkelti į sceną bet kurį		

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai 7–8 kl.
	gyvenimo epizodą, sukurti personažus, veikiančius tame epizode, tam tikrose aplinkybėse. Taip pat, kurdami etiudus mokiniai mokosi aktoriaus meistriškumo, režisūros, dramaturgijos pagrindų. Metodas yra universalus, paveikus ir mėgiamas įvairaus amžiaus mokinių grupių. 7–8 klasės mokiniai jau gali kurti ir vaidinti tokius ištisinio veiksmo etiudus ar vaidmenis, kurie grindžiami sudėtingesniais veikėjų tarpusavio santykiais. Tokiems etiudams, epizodams, scenoms pasitelkiamos mokiniams aktualios, su klasės, mokyklos gyvenimu susijusios (šiuo amžiaus tarpsniu itin svarbios patyčių, socialinės nelygybės), taip pat ekologijos, sveikos gyvensenos temos. Temų ir situacijų paieškoms mokiniai gali vykdyti „tyrimus“, apklausas, pasitelkti bendraamžių diskusijas socialiniuose tinkluose. Ieškant neverbalinės raiškos priemonių mokiniams siūloma pasitelkti ne tik tradicines priemones, bet ir garso bei vaizdo technologijas.		
2 pamokos	Kūrybinės raiškos pristatymas- 7–8 kl. Jeigu ruošiamas viešas pasirodymas, mokytojas turėtų skatinti ne tik tuos, kurie turi vaidybinių gebėjimų, bet ir tuos, kurie siūlo ir imasi savarankiškai realizuoti savo idėjas, rodo organizacinius sugebėjimus. Kolektyvinis ir individualus / savarankiškas mokinio darbas svarbus jo asmenybės, individualybės formavimuisi, asmeninių poreikių ir polinkių suvokimui. Mokiniams (kiekvienam atskirai arba sudarytoms grupelėms) išdalijami klausimai, į kuriuos jiems reikės atsakyti pasižiūrėjus vaizdo medžiagą: Pvz., Kaip atrodo scenos erdvė? Kaip apsirengę aktoriai? Kokias atpažįstamas aplinkos detales pastebėjote? Kokia skamba muzika? Apie ką ir kaip kalba aktoriai? Kaip nusakytumėte aktorių vaidybą? Kokias emocijas ir (ar) asociacijas sukėlė ištrauka? Kokiam žiūrovui, jūsų manymu, skirtas spektaklis? Mokinių atsakymai visų	Kūrybiškumo, Komunikavimo Socialinė Emocinė ir sveikos gyvensenos Skaitmeninė	Pristato savo teatrinės raiškos rezultatus tradicinėse ir skaitmeninėse erdvėse (A3). Pristato įgyvendintą teatrinį sumanymą pasirinktai auditorijai, parengdamas originalią informacinę medžiagą, paskirstydamas užduotis kitiems grupės nariams (A3.4).

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai 7–8 kl.
	bendrai aptariami. Iš atsakymų „sukuriama“ ištraukos visuma. Dalyvaujant ir (ar) pristatydami savo teatrinis darbus bendraamžių, mokyklos, bendruomenės auditorijai, mokiniai įprasmina savo veiklą ne tik kaip meninę (kūrybinę), bet ir kaip socialiai, visuomeniškai atsakingą.		
2 pamokos	Teatrinės raiškos įsivertinimas – 7–8 kl. Tema: refleksija. Tikslas: įsivertinti teatrinės raiškos patirtį. Uždaviniai: apibūdinti teatrinis pasiekimu, nurodyti sėkmes ir nesėkmes, reflektuoti lūkesčius. Metodai: diskusija, pokalbis, žaidimas. Mokytojas praveda klasėje individualių istorijų pasakojimo varžybas. Pasakojimų temų pavyzdžiai: 1. Teatras mūsų klasėje. 2. Įdomiausias vaidmuo. 3. Siaubo istorijos apie scenos baimę. 4. Kaukė. Šios varžybos – žaidimas gali sustiprinti komunikacinius, socialinius mokinio įgūdžius. Rekomenduojama refleksijos užduotis, naudojant spalvotų kortelių metodą (aprašymas 5–6 klasių A4 pasiekimo skyrelyje), kurios metu mokiniai įsivardija savo bendravimą su partneriais, įvykio vertinimą, scenografijos elementų panaudojimą, muzikinį sprendimą, nusako kas pavyko, kas tobulintina ir t.t. Draugiška, demokratiška, estetiniais ir vertybiniais kriterijais grįsta Teatro pamokų atmosfera turėtų prisidėti prie socialinės ir tapatybinės mokinio savivokos. Skatinama ne tik savirefleksija, susijusi su asmenine kūryba,	Pažintinė Kūrybiškumo Kultūrinė Pilietiškumo	Apmąsto ir įsivertina teatrinės raiškos patirtį (A4). Apibūdina savo teatrinis pasiekimus, nurodo sėkmingiausias sritis (A4.3). Apibūdina ir pakomentuoja savo teatrinis pasiekimus, aptaria ir į(si)vertina sėkmingiausias sritis (A4.4).

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai 7–8 kl.
	tačiau ir pačios kūrybos kaip kultūrinės bei estetinės saviugdų refleksija.		
2 pamokos	Teatro supratimas ir vertinimas 7–8 kl. Tema: teatrinio kūrinio peržiūra. Tikslas: mokytis analizuoti ir vertinti teatrinį kūrinį.	Kūrybiškumo, Kultūrinė, Komunikavimo, Pažintinė	Analizuoja teatro elementus ir priemones (B1).
3 pamokos	Uždaviniai: palyginti stebėtų kūrinių ištraukas, skirti žanrus ir formas. Metodai: stebėjimas, analizė, informacijos apdorojimas. Peržiūrimas teatrinis kūrinys. Esant galimybei, mokytojas parenka būtent šio amžiaus tarpsniui artimus, labiau eksperimentinius, netradicines formas teatrinis darbus. Taip pat rekomenduotini ne vien literatūros (lietuvių ir užsienio) klasikų pastatymai (juos galima apsvarstyti kaip originalų teatrinį žinomo kūrinio sprendimą), o ir tie darbai, kuriuose reflektuojami nacionalinės istorijos tarpsniai, aktualios visuomenės problemos. Stebint teatrinis pavyzdžius virtualiai, mokiniai mokosi saugiai naudotis virtualiais kūrybos įrankiais, suprasti intelektinės nuosavybės apsaugą, įsisąmonina socialinę ir visuomeninę teatro reikšmę. Pavyzdžiai, kuriuos mokiniai gali palyginti: 1a. Roko opera „Velnio nuotaka“ pagal Kazio Borutos apsakymą „Baltaragio malūnas”. Nacionalinės M.K.Čiurlionio menų mokyklos 74-oji laida (1:52:52) https://www.youtube.com/watch?v=nurmab8Nkds&t=7s 1b. Miuziklo „Velnio nuotaka" premjera Viniaus Vingio parke 2003-ųjų liepos 1-ąją.	Pažintinė SESG Skaitmeninė	Skiria ir palygina stebėtų teatrinis pavyzdžių formas ir žanrus (B1.3). Skiria, lygina ir nusako stebėtų teatrinis pavyzdžių formas ir žanrus (B1.4).

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai 7–8 kl.
	(2:04:44): https://www.youtube.com/watch?v=vKjJnQfUbZU 1c. Filmas „Velnio nuotaka”, 1974 m. (1:13:10) https://www.youtube.com/watch?v=cvJCcpP4xh0 Režisūriniai sprendimai teatre ir kine. Palyginti Kazio Borutos romano „Baltaragio malūnas” inscenizacijų „Velnio nuotaka” režisūrą miuzikle ir kine. 2a. Viso miuziklo įrašo nuoroda: https://www.youtube.com/watch?v=vKjJnQfUbZU (žiūrėti nuo 1:03:40 iki 1:11:40 – kaip Kipšiukas bando iš ežero susižvejoti Jurgą, ir tą pačią sceną filme). 2b. Viso filmo įrašo nuoroda: https://www.youtube.com/watch?v=cvJCcpP4xh0 (žiūrėti: nuo 34:02 iki 36:46) Analizuodami spektaklius, renginius, ruošdami pasirodymus, mokiniai skatinami diskutuoti ir teatrinėmis priemonėmis reflektuoti socialinės tikrovės, visuomenės raidos, sveikos gyvensenos, atsakingo vartojimo, ekologijos klausimus. Spektaklio (ištraukų) analizė gali vykti ne tik žodžiu, bet ir raštu, siūlant mokiniams pasidalyti savo įspūdžiais pagal mokytojo pasiūlytą ar mokinių pasirinktą žanrą – recenziją, laišką kūrėjams, laišką draugui ir pan.		
2 pamokos	Stebėto teatrinio pavyzdžio interpretavimas 7–8 kl. Tema: spektaklio interpretacija. Tikslas: interpretuoti teatro kūrinį. Uždaviniai: aptarti spektaklio menines priemones, jų kuriamas prasmės, jas komentuojant ir susiejant. Užduoties aprašymas. Kartu su visa klase (grupe) peržiūrimas spektaklis.	Pažinimo Kūrybiškumo Kultūrinė Komunikavimo Skaitmeninė	Interpretuoja teatro kūrinį (B2). Aptaria stebėto teatrinio pavyzdžio meninių priemonių savitumą ir jų

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai 7–8 kl.
	Mokiniai reflektuoja stebėtą pavyzdį, pasakodami įspūdžius – kaip suprato spektaklį, kokias menines raiškos priemones gali įvardyti, kaip personažų charakterius pabrėžia kostiumai, muzika, kokią atmosferą sukuria dekoracijos. Kiekvieną teiginį pakomentuoja, kodėl taip suprato. Remdamiesi nurodytais kriterijais įvardija matyto teatrinio pavyzdžio privalumus ir trūkumus, pagrindžia savo nuomonę. Aukštesnis pasiekimas – pakomentuoja meninių priemonių savitumą, jas susieja su kuriamą prasme. Papildoma medžiaga: „Kregždutės“ – ištrauka iš 2004 m. režisieriaus Gyčio Padegimo pastatyto Giedriaus Kuprevičiaus miuziklo „Ugnies medžioklė su varovais" (4:03) https://www.youtube.com/watch?v=VBMSF3mQ7Gk Apie muzikinio teatro spektaklio režisūrą. Pokalbis su rež. Gyčiu Padegimu (7:14) https://www.youtube.com/watch?v=zZICnxwuUXw		kuriamą prasmę (B2.3). Apibūdina stebėto teatrinio pavyzdžio meninių priemonių savitumą, jas pakomentuoja ir susieja su jų kuriamą prasme (B2.4).
2 pamokos	Vertinimas 7–8 kl. Tema: spektaklio vertinimas. Tikslas: išmokti vertinti teatrinį kūrinį. Uždaviniai: stebėti teatrinį kūrinį, mokytis jį vertinti analizuojant. Metodai: recenzija, esė, laiškas, interpretacija. Užduoties aprašymas. Mokiniai kartu su klase aptaria kartu matytą spektaklį ar ištrauką. Mokytojas skiria spektaklio įvertinimo būdą pasirinktinai iš galimų: 1. Parašyti recenziją 2. Esė-impresiją 3. Laišką	Pažinimo Kūrybiškumo Kultūrinė Pilietiškumo Skaitmeninė	Vertina teatro kūrinį (B3). Vertina stebėto teatrinio pavyzdžio raiškos būdus, svarstomas problemas ir vertybes (B3.3). Vertina teatrinio pavyzdžio būdus, svarstomas problemas ir vertybes, argumentuoja savo vertinimus (B3.4).

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai 7–8 kl.
	4. Kritinę recenziją 5. Įsivaizduojamą dialogą 6. Spektaklio interpretaciją. Aptaręs su mokytoju, mokinys pasirenka jam patraukliausią vertinimo būdą. Recenzijoje, suteikiant mokiniui kūrinio interpretacijos laisvę, turi būti atsakoma į klausimus: Kur ir kokioje erdvėje vyksta spektaklis? Kokiai žiūrovų grupei jis yra skirtas? Kokią literatūrinę (dramaturginę) medžiagą pasirinko režisierius? Kokios raiškos priemonės dominuoja? Kokias temas (problemą) kelia spektaklis? Kokiam (naujam) estetiniam-emociniam patyrimui spektaklis nuteikia?		
4 pamokos	Teatrinų reiškinių ir kontekstų pažinimas: 7–8 kl. Tema: teatrinio reiškinio pažinimas. Tikslas: tyrinėti ir pažinti teatrinis reiškinys. Uždaviniai: susipažinti su tyrimo metodais, ištirti pasirinktą teatro reiškinį ir kontekstą. Metodai: tyrimas. Veiklos aprašymas. Mokiniai supažindinami su tyrimo metodais: žodine apklausa/interviu, anketavimu, informacijos rinkimu ir apdorojimu, eksperimentu, atvejo tyrimu, kt. Tyrimo metodas leidžia geriau pažinti teatrą, susiejant ugdymąsi teatru su šių dienų aktualijomis. Kad praktinių tyrimų metu mokiniai patirtų mokymo(si) sėkmę, labai svarbu tinkamai suplanuoti veiklą ir leisti mokiniams veikti savarankiškai. Mokytojas, skiria užduotį atlikti tyrimą (pvz., surinkti duomenis, juos apdoroti, patrauklia forma pristatyti išvadas). Mokiniai patariama pasirinkti aktualią (įdomią) temą, sudaryti anketas, naudoti	Pažintinė Kūrybiškumo Komunikavimo Kultūrinė Pilietiškumo Skaitmeninė	Tyrinėja teatrinis reiškinys (C1). Palygina klasikinio ir šiuolaikinio teatro pavyzdžius, aptaria žiūrovo vaidmenį juose (C1.3). Palygina ir pakomentuoja klasikinio ir šiuolaikinio teatro pavyzdžius, atskiria ir apibūdina žiūrovo vaidmenį juose (C1.4).

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai 7–8 kl.
	interview metodą, pateikti duomenis lentelėse, diagramomis ir pan. Tyrimo pavyzdžiai: žiūrovų reakcijų tyrimas, tėvų bei mokytojų teatrinio įspūdžių tyrimas, vietinių (mikro)rajono asmenų, susijusių su teatru apklausa tam tikra tema ir t.t. Pvz., suskirstyti poromis (grupelėmis) mokiniai renka informaciją apie tam tikrą teatrinį reiškinį, pasirinktais tyrimo metodais susipažįsta su spektaklio (teatralizuotos šventės, performanso, akcijos, kt.) pavyzdžiu. Mokytojas paprašo mokinių apibrėžti tyrimo tikslą (pvz., išsiaiškinti žiūrovų vaidmenį teatre). Mokiniai surinkę informaciją, mokosi ją apdoroti, pvz., apskaičiuoti, kiek nuošimčių mokyklos mokytojų ir mokinių lankėsi teatre per vienerius mokslo metus; kiek jų vertina klasiką, kiek šiuolaikinį teatrą. Arba: kaip mokiniai supranta, kuo skiriasi klasikinis spektaklis nuo šiuolaikinio spektaklio; arba – kokią vietą šiuolaikiniame teatre užima lietuvių literatūros klasikos pastatymai. Rekomenduotini ne tik dramos, bet ir muzikiniai, šokio spektakliai. Galima susieti labiau tradicinius dailės, literatūros kūrinius su tradiciniais teatro pastatymais, paieškoti jų panašumo, nustatyti artimas „vaizdavimo“ taisykles, įvardyti istorinį kontekstą. 7–8 klasės mokiniai jau galėtų skirti klasikinio ir šiuolaikinio teatro pavyzdžius, žinoti svarbiausius kūrėjus, nusakyti spektaklių formą, žanrą, aptarti žiūrovų vaidmenį tradiciniame ir netradiciniame teatre. Pasirenkami 2–3 svarbiausi klasikinio ir šiuolaikinio teatro pavyzdžiai (pvz., graikų, renesanso/baroko ir romantizmo, taip pat XX a. modernaus (scenos) dėžutės teatrų architektūriniai sprendimai; trumpai aptariamai ir palyginami dramaturgijos ir vaidybos kaitos momentai, režisūros atsiradimas, aptiriamas žiūrovų vaidmuo minėtais laikotarpiais), kuriuos galima būtų palyginti, akcentuojant teatro raidos dinamiškumą ir priklausomybę nuo konkretaus istorinio konteksto.		

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai 7–8 kl.
5 pamokos	Teatrinės kūrybos kontekstai. Tema: Istorinių teatro formų pristatymas 7–8 kl. Tikslas: pažinti teatro formas ir kontekstus. Uždaviniai: Diskutuoti apie teatro rūšis, skirtingų istorinių periodų teatro funkcijas. Metodai: diskusija, pokalbis, informacijos analizė, apibendrinimas, kt. Veiklos aprašymas. Mokinių paklausama, kokį ir kur jie matė spektaklį (dramos, šokio, muzikinį, lėlių, televizijos, gatvės ir pan.). Atsakymus paprašoma užrašyti ant lentos, pridėti trūkstumų. Tai ir bus teatro rūšys – teatro rūšį apibrėžia spektaklio/vaidinimo forma ir kalba. Teatro rūšys: dramos teatras, lėlių (objektų) teatras, šokio teatras, baleto teatras, muzikinis teatras, operos teatras, pantomimos teatras, televizijos teatras, radijo teatras, cirko teatras, gatvės teatras, taip pat hepeningas, performansas, teatralizuota akcija ir pan. Tai reiškia, kad gali būti „vadinama“ kalbant, veikiant su lėlėmis ar objektais, šokant, dainuojant, darant akrobatinius triukus ir t.t. Šiuolaikinis teatras naudoja skirtingas „kalbas“ viename spektaklyje, nes jame gali vienu metu veikti kalbantys, dainuojantys, šokantys ir pan. aktoriai. Pasiūloma diskutuoti grupėse, kokioms teatro rūšims mokiniai teikia pirmenybę ir kodėl. Siūloma trumpai pristatyti skirtingų istorinių periodų teatro funkcijas visuomenėje. Pvz., 1. Pilietinis-religinis-moralinis mito aktualizacijos Antikos teatras; 2. Religinis-didaktinis ir sakralinis (pasaulietinis) Viduramžių teatras; 3. Pramoginis-reginio ir dvaro aukštuomenės Renesanso teatras; 4. Moralinio ir dorovinio ugdymo, proto ir aistros konflikto, miesto ir buržuazijos	Pažintinė Kūrybiškumo Kultūrinė Pilietiškumo Skaitmeninė	Nagrinėja teatrinės kūrybos kontekstus (C2). Iš pateiktų pavyzdžių atskiria istorines teatro formas, išvardija svarbiausius kūrėjus (C2.3). Atskiria ir apibūdina istorines teatro formas, išvardija ir nusako svarbiausius kūrėjus (C2.4).

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai 7–8 kl.
	kultūros klasicizmo ir Apšvietos epochos teatras; 5. Revoliucinių idėjų ir nacionalinės dvasios kėlimo, valstybinių ir privačių scenų, skirtingų žanrų skirtingai publikai formavimosi XIX a. (romantizmo epocha) teatras; 6. Socialinės ir politinės kritikos modernių laikų XX a. teatras. Mokytojas akcentuoja, kad kiekvienas istorinis periodas suformuoja savo teatrą: dramaturgijos reikalavimus, sceninės erdvės apipavidalinimo ypatumus, vaidybos techniką. Mokytojas galėtų paprašyti mokinių prisiminti dailės, muzikos, šokio pamokų žinias apie šiais istoriniais periodais dominavusias estetines ir formalias tendencijas ir paprašyti jų palyginti su teatro pokyčiais.) Rekomenduotina virtuali vaizdo medžiaga: History of Theatre 1 – From Ritual to Theatre: http://www.youtube.com/watch?v=lQOPFxuiaWQ&feature=feedf_more History of Theatre 2 – Development of Classical Greek Tragedy: http://www.youtube.com/watch?v=dmBDf9YJY4&feature=feedf_more		
2 pamokos	Teatro pažinimas -7–8 kl. Tema: Forumo teatras. Tikslas: Pažinti teatro formų įvairovę. Uždaviniai: dalyvauti Forumo teatro situacijų kūrimo ir atlikimo procese, susieti šį procesą su asmeniniais poreikiais, vertybėmis, reflektuoti teatro pažinimo svarbą mokymuisi (kasdieniam) gyvenimui. Metodas: Forumo teatras. Užduoties aprašymas. Mokiniai supažindinami su Forumo teatro forma, kai žiūrovas tampa atsakingu už	Pažinimo Kultūrinė Kūrybiškumo Komunikavimo Pilietiškumo SESG Skaitmeninė	Susieja teatro pažinimą su asmenine patirtimi, poreikiais ir vertybėmis (C3). Išskiria asmeninius teatrinis poreikius ir pomėgius, susieja su teatro raiškos ir

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai 7–8 kl.
	konkretų scenoje veikiančių personažą ir valdo jo „smegenis“, stabdydamas veiksmą vaidybinio proceso metu. Mokiniai paskirstomi grupelėmis po 3–4. Jie kuria vaidybinės situacijos „Klasės“ tema. Situacijų struktūra: pradžia, įvykis ir pabaiga. Tačiau mokiniai perspėjami, kad vaidybos metu, viskas gali pasikeisti, nes kiekvienam aktoriui paskiriamas vienas žiūrovas (kitų grupių mokiniai), kuris yra jo „smegenys“. Grupė pradeda savo vaidinimą, o žiūrovai bet kada gali sustabdyti veiksmą, pakeldami ranką ir ištardami „Stop!“. Veiksmas stabdomas, žiūrovas pasako savo aktoriui, kaip ji turėtų elgtis ir veiksmas tęsiasi. Mokytojas valdo situacijas, jeigu nemato pabaigos, pats sustabdo veiksmą ir aptaria kūrybinę procesą su visa klase. Aptarimo esmė – kodėl aktorius turėjo pasielgti taip ir taip, kaip galėjo pakrypti personažų elgesys, jeigu... Demokratiška, laisva kūrybos ir diskusijų atmosfera Teatro dalyko pamokose, mokinių dalyvavimas mokyklos, bendruomenės, nacionaliniuose bei tarptautiniuose renginiuose, šventėse, pilietinėse ir meninėse akcijose prisideda prie jų pilietinės savivokos, bendražmogiškų vertybių puoselėjimo. Šis metodas parankus vykdyti tarpklasinius, tarpmokyklinius projektus. Refleksijos užduotis: „Klasė“. Mokiniais pasiūloma užsimerkti ir prisiminti daiktus, objektus, kurie yra šioje erdvėje. Atsimerkę paprašomi pasakyti trumpą savo daikto istoriją pirmu asmeniu (pvz., Aš esu lenta ir ant manęs kiekvieną dieną rašo, man tai nusibodo; esu naujas pieštukas, man patinka, kai esu išimamas iš penalo; esu durų rankena, kurią visi liečia; esu lango stiklas ir matau kaip...; esu užrašas ant suolo, prisimenu, kaip mane paslapčia užrašė...ir t. t.), o tuomet išsidalinti juos kaip vaidmenis ir užimti tam tikras vietas klasėje (salėje). Mokytojas arba paskirtas mokinys diktuoja aplinkybes, į		pažinimo svarba mokantis, kasdienėse veiklose (C3.3). Išskiria ir pakomentuoja asmeninius teatrinis poreikius ir pomėgius, susieja juos su teatro raiškos ir pažinimo svarba mokantis, kasdienėse veiklose (C3.4).

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai 7–8 kl.
	kurias kiekvienas personažas-daiktas reaguoja jam priimtinu būdu. Aplinkybių pavyzdžiai: 1. Prasideda remontas, pakvimpa dažų ir skiediklių kvapas. 2. Atidaromas langas, didelis skersvėjis. 3. Į klasę subėga išdykusių vaikų būrys, jie laipo suolais, mėtosi kuprinėmis, t. t. Mokytojas ragina kiekvieną personažą reaguoti į aplinkybes ir įvykius. Analogiškos užduotys: „Scena“, „Stotelė“, „Valgykla“ ir pan., priklausomai nuo pagrindinės Forumo teatro temos, kurią mokytojas gali parinkti, pasitaręs su mokiniais. Refleksijos žaidimo pabaigoje mokytojas paprašo visų papasakoti, ką matė, „jautė“ jų personažas. Mokiniai išskiria ir pakomentuoja asmeninius teatrinius poreikius ir pomėgius, susieja juos su teatro raiškos ir pažinimo svarba mokantis, kasdienėse veiklose, su patirtimi dalyvaujant kūrybiniame teatro pamokų procese.		

9.3. Kūrybinių užduočių pavyzdžiai 9-10 ir I–II gimnazijos klasei.

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai 9-10 ir I–II gimn. kl.
2 pamokos	Vaidmens kūrimas - 9–10 ir I–II gimn. kl. Tema: vaidmens kūrimo technika. Tikslas: ugdyti vaidybinius gebėjimus, kūrybiškumo ir komunikavimo kompetencijas. Uždaviniai: mokytis naudoti teatrinės raiškos priemones, atsižvelgiant į kūrybinio sumanymo formą, stilistinę visumą; ugdyti pozityvaus lyderio savybes. Metodai: Teatrinis etiudas, vaidmenų žaidimas, psichofiziniai pratimai. Kūrybinių užduočių aprašymas. Tiek vaidinant <i>etiudus</i>, tiek <i>žaidžiant vaidmenimis</i> paauglys naudojami „teatrinės technikos“ priemonėmis:	Kūrybiškumo Komunikavimo	Vaidina pasitelkdamas teatrinės raiškos priemones (A1). Kuria vaidmenį, atsižvelgdamas į teatrinio kūrinio (sumanymo) formą, stilistinę visumą (A1.3).

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai 9-10 ir I–II gimn. kl.
	a) menamais daiktais, aplinkybių įsivaizdavimu (kartu lavinama vaizduotė ir fantazija). b) perteikia personažo amžių, profesiją, temperamentą (kūno kalbos – plastikos ir charakterinių judesių pratimų taikymas, neverbalinis bendravimas); c) kalba su vaidinančiais draugais įsivaizduojamose situacijose (verbalinis įtaigumas, kalbos aiškumas); d) vaidina poroje, grupėje (reakcijos į įvykį, komunikaciniai, pasitikėjimo bei kiti pratimai). <i>Vaidmenų žaidimas „Lyderis“.</i> Mokiniam pasiūloma praveisti pamoką, paskaitą, aktorinį treną. Šis metodas ugdo lyderiavimo savybes, suteikia drąsos ir pasitikėjimo. Metodas padeda mokiniui suvokti, kad norint tapti lyderiu, reikalingos žinios (vaidindamas tam tikro dalyko mokytoją ar lektorių, mokinys turėtų pasitelkti žinias, naudoti knygą, užrašus, informacines technologijas ir jas pritaikyti teatro raiškai). Individuali charizma ir įgytos žinios padeda „lyderiui“ atsiskleisti, tačiau mokiniai turėtų būti skatinami suprasti, kad tobulumui ribų nėra ir visada galima užduotis atlikti dar geriau, pasitelkus paskutinius tyrimų, susijusių su tema, pasiekimus. <i>Etiudo kūrimas.</i> Mokiniai kuria etiudus aktualia jiems, socialine tema, derindami savo vaidybą, improvizavimą, pritaikydami muzikinius, vokalinius gebėjimus, kūno raišką – pantomimą, šokį prie etiudo sumanymo. Etiuduose atlieka vaidmenis, kuriuos aptaria, įsivertindami teatrinių raiškos priemonių panaudojimo, vaidmens kūrimo proceso aspektu. <i>Psichofiziniai pratimai</i> taikomi atsižvelgiant į vaidmenų kūrimo techniką, pvz. jeigu aktorius vaidins, naudodamas menamus (įsivaizduojamus) daiktus, rekomenduojama atlikti pratimų su įsivaizduojamais daiktais;		

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai 9-10 ir I–II gimn. kl.
	jeigu bus vaidinami gyvūnai, rekomenduojamos užduotys plastikai ir pan.		
2 pamokos	Etiudo kūrimas 9-10 ir I–II gimn. kl. Tema: etiudo režisūra. Tikslas: įgyvendinti režisūrinį sumanymą. Uždaviniai: sukurti scenarijų, paskirstyti vaidmenis, parinkti teatrinės raiškos priemonės, formą. Metodas: teatrinis etiudas, psichofiziniai pratimai, žaidimai. Užduoties aprašymas. Mokiniai aptaria galima etiudo kūrimo temas. Rekomenduojama leisti mokiniams pasirinkti, kas nori režisuoti. Savanoriai režisieriai pasirenka savo trupėms aktorius. Darbas grupėse. Grupės lyderis - režisierius išrenka temą, paskirsto vaidmenis ir organizuoja etiudo įgyvendinimo procesą, parinkdamas reikiamą muziką, dekoracijas, pasiūlydamas savo aktorių grupei raiškos formą, kostiumus, kt. Pratimai, ugdantys pasitikėjimą ir lyderio savybes: <i>Komanda žvilgsniu</i>. Pratimas porose. Sutariama, kad bus trys komandos: atsistok ir prieik, atsitūpk, apeik aplink savo kėdę. Vienas poroje siunčia komandą kitam neverbaliniu būdu. <i>Chorvedys</i> (sąlyga - choristai turi paklusti ir atlikti tai, ko prašo chorvedys: išdainuot frazę, sukelt tam tikrą triukšmą, garsą, plojant, trypiant ir t. t.) <i>Valdymas ranka</i> (žr. nuorodą). Papildoma medžiaga: Teatro pratimas „Valdančios rankos“ / Theatre Game #26 – „Hands of power“ Vienas iš poros „valdo“ delnu, kitas paklūsta. (2:12) https://www.youtube.com/watch?v=EG7t7BABQOc	Pažintinė Kūrybiškumo Komunikavimo Kūrybiškumo Komunikavimo Skaitmeninė	Kuria vaidybinį etiudą pasirinkdamas teatrinės raiškos priemones (A2). Įgyvendina režisūrinį sumanymą, pasirinkdamas teatrinę formą ir priemones (A2.3). Įgyvendina savo režisūrinį sumanymą, pasirinkdamas (sukurdamas) originalią teatrinę formą ir derindamas prie jos tinkamas priemones (A2.4).

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai 9-10 ir I–II gimn. kl.
	Teatro žaidimas: užsimerkus visi turi grįžti į liniją už to paties draugo / Theatre Game #37 - Blind Homing Actors. From Drama Menu – Theatre Games In Three Courses (1:51) https://www.youtube.com/watch?v=fQ2pU_oanFA		
2 pamokos	Teatrinės raiškos rezultatų pristatymas 9-10 ir I–II gimn. kl. Tema: etiudo pristatymas. Tikslas: pristatyti savo teatrinės raiškos rezultata. Uždaviniai: patirti įvairių teatro kūrėjų funkcijas, ugdyti viešosios kalbos gebėjimus, pristatyti savo veiklą viešai. Metodai: Informacijos rinkimas ir apdorojimas, viešoji kalba, vaidyba ar (ir) režisūra. Mokiniai pasiruošia etiudų spektaklio pristatymui surepetavę etiudų jungimo intarpus, paruošdami programėlę, kvietimo maketą. Šio amžiaus mokiniams patartina siūlyti patiems išbandyti spektaklio / renginio kūrimo, organizavimo, pristatymo ne tik tradicinėje, bet ir pasirinktoje viešojoje ar skaitmeninėje erdvėje veiklas; kurti ir dalyvauti akcijose, projektuose. Demokratiška, laisva kūrybos ir diskusijų (lygių galimybių, migracijos, socialinio integruotumo, Europos sąjungos laisvių ir vertybių temomis) atmosfera Teatro dalyko pamokose, mokinių dalyvavimas mokyklos, bendruomenės, nacionaliniuose bei tarptautiniuose renginiuose, šventėse, pilietinėse ir meninėse akcijose prisideda prie jų pilietinės savivokos, bendražmogiškų vertybių puoselėjimo. Mokiniai mokosi saugiai naudotis virtualiais kūrybos įrankiais, įsisąmonina socialinę ir visuomeninę teatro reikšmę.	Kūrybiškumo Komunikavimo Socialinė emocinė ir sveikos gyvensenos Skaitmeninė	Pristato savo teatrinės raiškos rezultatus tradicinėse ir skaitmeninėse erdvėse (A3). Organizuoja ir pristato įgyvendintą teatrinį sumanymą pasirinktoje viešojoje tradicinėje ar skaitmeninėje erdvėje (A3.3). Organizuoja ir pristato įgyvendintą teatrinį sumanymą pasirinktoje viešojoje (skaitmeninėje) erdvėje; sutelkia pristatymui grupės draugus, paskirsto jiems užduotis (A3.4).

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai 9-10 ir I-II gimn. kl.
2 pamokos	Įsivertinimas 9–10 ir I–II gimn. kl. Tema: refleksijos žaidimas „Spalvų kortos“ Tikslas: Analizuoti savo teatrinius polinkius, poreikius, įsivardinti tikslus ateičiai. Uždaviniai: reflektuoti kūrybinį procesą, diskutuoti, daryti išvadas, mokytis reziūuoti. Metodas: Žaidimas. Užduoties aprašymas: Mokytojas atsineša spalvotas kortas, kurių reikšmė užrašyta kitoje pusėje. Mokinys ištraukęs tam tikrą kortą, turi atsakyti į joje pateiktą klausimą. Spalvų reikšmės: Raudona: Mano iniciatyvumas. Ruda: Ką prasnaudžiau ir kodėl? Mėlyna: Kada buvau labiausiai susikaupęs ir kas tai nulėmė? Žalia: Ar kam nors padėjau kurti vaidmenį? Kam ir kaip? Kodėl? Geltona: Kas labiausiai pralinksmino teatro kūrimo procese? Balta: Kokį vaidmenį norėčiau (sutikčiau) suvaidinti ir kodėl? Violetinė: Kur savo gyvenime pastebiu teatro reiškinius? Juoda: Kokias gyvenimiškas problemas siūlyčiau panagrinėti ateityje per teatrą? Oranžinė: Kiek mano gyvenime vietos užima teatras? Mokiniai analizuoja ir įsivertina savo teatrinius polinkius bei poreikius, įsivardija asmeninio tobulėjimo tikslus.	Pažintinė Kūrybiškumo Kultūrinė Pilietiškumo	Apmąsto ir įsivertina teatrinės raiškos patirtį (A4). Analizuoja ir įsivertina savo teatrinius polinkius bei poreikius, įsivardija asmeninio tobulėjimo tikslus (A4.3).
2 pamokos	Teatro supratimas ir vertinimas 9-10 ir I–II gimn. kl. Tema: Spektaklio analizė. Tikslas: Išsiugdyti gebėjimą analizuoti teatro kūrinius. Uždaviniai: stebėti spektaklį (kelių) spektaklių ištraukas, analizuoti ir komentuoti teatro elementus ir raiškos priemones,	Kūrybiškumo Kultūrinė Komunikavimo Pažintinė SESG Skaitmeninė	Analizuoja teatro elementus ir priemones (B1). Komentuoja matyto teatrinio pavyzdžio režisūrinius sprendimus (B1.3).

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai 9-10 ir I–II gimn. kl.
	režisūrinius sprendimus. Metodai: stebėjimas, analizė, informacijos rinkimas ir apibendrinimas. Užduoties aprašymas. Stebimas spektaklis gyvai arba virtualioje erdvėje, pvz., Mergaitė, kurios bijojo Dievas. 2020 m. 1 dalis, Klaipėdos dramos teatras, rež. Jonas Vaitkus (1:14:50) https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/2000101944/gintaras-grajauskas-mergaite-kurios-bijojo-dievas-i-d-rez-jonas-vaitkus Mokiniai aptaria spektaklį, analizuoja teatro elementus, panaudotas raiškos priemones, komentuoja režisūrinį sprendimą, išskiria aktorių darbus, scenografiją, muzikinį sprendimą, grimą ir apšvietimą, kt. Klasikinių ir šiuolaikinių Lietuvos bei užsienio teatro formų, etninių savo ir kitų šalių teatralizuotų švenčių, renginių pažinimas, gebėjimas įvertinti jų kultūrinę įvairovę ir lygiavertiškumą prisideda prie mokinio kultūrinio išprusimo, kultūrinio tapatumo suvokimo, pagarbos kitų tautų kultūroms ugdymo. Rekomenduojama surinkti informaciją apie visame pasaulyje plačiai statomos V.Šekspyro tragedijos „Romeo ir Džuljeta“ bei komedijos „Vasarvidžio nakties sapnas“ pastatymus, palyginti režisūrinius sprendimus, išskirti teatrinių priemonių panaudojimą. Papildoma medžiaga. „Romeo ir Džuljeta“ – Oskaro Koršunovo Teatras, spektaklio ištraukų vaizdo įrašas (6:03): https://www.youtube.com/watch?v=V1W1wUxdMjU		
3 pamokos	Stebėto teatrinio pavyzdžio interpretavimas 9–10 ir I–II gimn. kl. Tema: Kitoks teatras.	Kūrybiškumo, Kultūrinė, Komunikavimo,	Interpretuoja teatro kūrinį (B2).

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiiekimai 9-10 ir I–II gimn. kl.
	Tikslas: pažinti ir suvokti teatro reiškinių, gebėti jį interpretuoti. Uždaviniai: peržiūrėti konkretų kūrinį, diskutuoti interpretuojant, nusakant režisūrinį sprendimą, siejant jį su turiniu ir menine visuma. Metodai: stebėjimas, interpretacija. Užduoties aprašymas. Peržiūrimas konkretus teatro kūrinys, pvz., kuriame vaidina neįgalūs asmenys (kurtieji ir neprigirdintieji): Vilniaus kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų reabilitacijos centro liaudies teatro „Mimika” spektaklis Marcelijaus Martinaičio „Žemės dukra”, 2018 m. (32:24). Nuoroda: https://www.youtube.com/watch?v=PcFFdAHotO8&t=24s Mokiniai, interpretuodami stebėtą teatro kūrinį, sąmoningai ar nesąmoningai modeliuoja jį pagal savo paties idėjas, žinias ir skonį, atkurdami įvykius, siužetą, personažų charakterius ir siekinius ištisiniam kūrinio veiksmui, atsižvelgia į autoriaus nuorodas, kūrinio sukūrimo kontekstą ir savo meninę nuojautą bei individualias galimybes. Interpretuodami spektaklius bei teatrinius reiškinius mokiniai skatinami įsigilinti į vaizdinę spektaklio kalbą, suprasti asociacijas, potekstes, užuominas, įminti perkeltinės prasmės ir meninių tropų reikšmes.	Pažintinė Skaitmeninė	Interpretuoja matyto teatrinio pavyzdžio režisūrinį sprendimą, susieja jį su turiniu, menine visuma (B2.3).

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai 9-10 ir I-II gimn. kl.
2 pamokos	Teatrinio kūrinio vertinimas 9–10 ir I–II gimn. kl. Tema: dokumentinis teatras – Verbatim. Tikslas: mokytis vertinti teatro kūrinius. Uždaviniai: diskutuoti apie teatro formas, originalumą, jų meninę vertę, susipažinti su dokumentinio teatro pavyzdžiais. Metodai: interviu, scenarijaus rašymas, monologas (dialogas), refleksija. Užduoties aprašymas. Mokiniai su dokumentinio teatro forma, pateikiant pavyzdžių. Peržiūrimas nacionalinio dramos teatro dokumentinio spektaklio vaizdo įrašas – „Be skambučio“ – apie mokyklą. LRT mediatekoje rodomos jo ištraukos, kalba kūrėjai. Nuoroda: https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/1013687731/teatras-dokumentinis-teatras-be-skambucio-ir-apie-baimes Atliekamas pratimas: interviu iš draugo pasirinktos problemos tema. Interviu užrašomas į diktofoną, perklausomas, aptariamas klasės draugų grupėse. Kuriamas dokumentinio spektaklio scenarijus, laikantis struktūros – pradžios, įvykių, pabaigos. Laikomasi vientiso siužeto, atspindinčio problemą, sukuriant intrigą, parenkant įvykius. Siužeto inscenizacijos, paremtos apdorota interviu medžiaga, monologais, dialogais, reakcijomis į įvykius. Mokiniai reflektuoja kūrybinį procesą, aptardami sėkmes ir nesėkmes, etinę interviu pateikimo pusę. Vertina stebėtą teatro kūrinių ir įsivertina savo veiklas.	Komunikavimo Kūrybiškumo Pažintinė Pilietiškumo Skaitmeninė	Vertina teatro kūrinių (B3). Diskutuoja apie stebėto teatrinio pavyzdžio originalumą ir meninę vertę (B3.3).
4 pamokos	Teatrinio kūrinio ir kontekstų pažinimas 9–10 ir I–II gimn. kl. Tema: spektaklio kūrėjai – tyrimas. Tikslas: suvokti ir skirti teatro menininkų funkcijas, kuriant spektaklį. Uždaviniai: rinkti informaciją, ją sisteminti ir apibendrinti, pažinti spektaklio kūrėjų	Komunikavimo Kūrybiškumo Pažintinė Pilietiškumo, Kultūrinė, SESG Skaitmeninė	Tyrinėja teatrinio kūrinio reiškinius (C1). Apibūdina teatro profesijas ir paaiškina jų bei žiūrovų

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai 9-10 ir I–II gimn. kl.
	funkcijas, pristatyti tyrimą pasirinkta forma (esė, skaidrės, straipsnis, kt.) Metodas: tyrimas. Užduoties aprašymas. Mokiniai supažindinami su spektaklio kūrėjais, skirtingomis jų funkcijomis, vedančiomis į vieną tikslą – spektaklio sukūrimą: dramaturgo, režisieriaus, aktoriaus, scenografo, choreografo, kompozitoriaus, šviesų dailininko, garso operatoriaus, režisieriaus asistento ir padėjėjo, grimerio, butaforo, vadybininko, meno vadovo, projektų vadovo, kitų teatro meną kuriančių subjektų funkcijomis teatre. Mokytojas pateikia pavyzdžių, per kuriuos analizuojamas skirtingas funkcijas atliekančių spektaklio kūrėjų darbas. Kiekvienas mokinys pasirenka jam priimtinausią spektaklio kūrėjo profesiją ir surenka apie ją informaciją (straipsnių, kitos informacijos šaltinių rinkimas ir apdorojimas; interviu, anketavimo metodas, kt.). Informacija apibendrinama ir pateikiama sutarta forma: esė, skaidrių pristatymas, publicistinis straipsnis, radijo teatras, televizijos laida „Užkulisiai“, etc. Pažindami savo ir kitų šalių bei tautų teatrinę kultūrą, suprasdami ir įvertindami jos įvairovę ir unikalumą, lygindami nacionalinius, europinius ir pasaulio teatrinės kultūros pavyzdžius mokiniai ugdo tolerancijos, pagarbos, solidarumo ir teisingumo jausmus, dalijasi jais kasdienėje ir viešojoje aplinkoje.		reikšmę (indėlį) teatro kūrimo procese (C1.3).
4 pamokos	Teatrinų kontekstų nagrinėjimas 9-10 ir I–II gimn. kl. Tema: viešojo kalba – pamokų ciklas – „Auksinių scenos kryžių įteikimas teatro menininkams“. Tikslas:	Pažintinė Kūrybiškumo Kultūrinė Pilietiškumo Skaitmeninė	Nagrinėja teatrinės kūrybos kontekstus (C2). Pagal pateiktus (matytus) pavyzdžius išskiria,

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai 9-10 ir I–II gimn. kl.
	reiškinių kūrėjus. Uždaviniai: susipažinti su svarbiausiais šiuolaikiniais Lietuvos teatro kūrėjais ir kūriniais, parengti kalbą apie „Auksinių scenos kryžių įteikimą teatro menininkams“, ją pristatyti. Metodai: apklausa, informacijos paieška ir apdorojimas, IT naudojimas (skaidrės), viešojo kalba. Užduoties aprašymas. Mokiniai pasiskirsto kas pristatys kuriuos iš paskutinių trijų metų geriausius režisierius, aktorius, scenografus, choreografus, dramaturgus, kitus nominuotus apdovanojimui teatro menininkus. Ieškoma medžiagos internete, galimos apklausos, informacija sisteminama ir apdorojama. Parengtus pristatymus mokiniai rodo PW skaidrių formatu, juos komentuodami klasės draugams. Refleksija, kurios metu aptariamai pristatyti pavyzdžiai, diskutuojama, lyginami šiuolaikiniai teatro kūrėjų darbai ir jų reikšmė visuomenei.		palygina ir apibūdina svarbiausius šiuolaikinius Lietuvos teatro kūrėjus, kūrinius (C2.3).
2 pamokos	Teatro pažinimo reikšmė asmeniniam tobulėjimui 9-10 ir I–II gimn. kl. Tema: socialinis teatras. Tikslas: susieti teatro pažinimą su asmenine patirtimi, poreikiais, vertybėmis. Uždaviniai: diskutuoti probleminius klausimus (psichologinis smurtas, tolerancija, nepasitikėjimas, lyčių lygybė, migracija, sveikata, socializacija, lyderystė, įvairiais rūpimais klausimais, mokytis spręsti problemas per Forumo teatro situacijų sprendimą. Metodas: Forumo teatras. Mokiniai diskutuodami aptaria socialines (psichologines) problemas. Paskirstyti grupelėmis, pasirenka vieną problemą ir kuria scenarijų atatinkamam skaičiui veikėjų.	Pažinimo Kultūrinė Kūrybiškumo Komunikavimo Pilietiškumo SESG Skaitmeninė	Susieja teatro pažinimą su asmenine patirtimi, poreikiais ir vertybėmis (C3). Įvertina estetinę ir kultūrinę teatro svarbą, teatrinės patirties reikšmę asmeniniam tobulėjimui (C3.3).

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai 9-10 ir I–II gimn. kl.
	Situacija suskuriama be pabaigos – pakanka sugalvoti pradžią ir įvykį. Po įvykio veiksmas stabdomas ir žiūrovai (kitos mokinių grupės) siūlo galimus situacijos sprendimo būdus bei juos suvaidina. Situacijos aptariamos, veikėjų charakteriai išanalizuojami, numatomi įvairūs situacijos sprendimo variantai, randamas humaniškiausias, siekiama, kad sprendimo pasirinkimas būtų pagrįstas bendražmogiškomis vertybėmis. Mokiniai vertina teatrinės patirties reikšmę asmeniniam tobulėjimui.		

Galimas mokinio kūrybinio proceso / rezultato įsivertinimo formos pavyzdys

Mokinio kūrybinio proceso / rezultato įsivertinimo forma		
Vardas, pavardė		
Klasė		
Etiudo atlikimas (vaidmuo) – tinkantį pabraukti	Kūriau (nekūriau)	Vaidmuo etiude įvardijimas:
Etiudo kūrimas (scenarijus, režisūra, scenografija)	Kūriau (nekūriau)	Etiudo pavadinimas:
	Pažymys (0-10)	Pažymio komentarai
Etiudo tema, idėja (kas svarbiausia)		
Personažo siekiamybės išsiskyrimo etiudo veiksmas		
Vaidybinės raiškos priemonės, kuriant etiudą, personažą (kūno raiška, balsas, tempas, kt.)		
Scenografijos, muzikos, IT panaudojimas		

Bendravimas (bendradarbiavimas) su partneriais		
Susikaupimas, aplinkybių vertinimas		
Įvykio vertinimas, nuotaikos dinamika		
Kaip man sekėsi kurti personažą, etiudą (įdomiausia, sunkiausia)		
Ką galėčiau tobulinti		
Bendras įsivertinimo pažymys (0-10)		
